LEERWERKBOEK | NEDERLANDS | 6E EDITIE | 1 VMBO-BASIS

Nieuw Nederlands

Noordhoff Uitgevers

Nieuw Nederlands

Vormgeving binnenwerk: Grafisch ontwerp Duko Hamminga
Conceptontwerp omslag: nu:amsterdam/nu:rotterdam
Vertaling vormgeving omslag: Grafisch ontwerp Duko Hamminga
Omslagfoto: Hollandse Hoogte
Illustraties: Flos Vingerhoets, Haarlem

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Voortgezet onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB
Groningen of via het contactformulier op www.mijnnoordhoff.nl.

3 / 19

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C118189

ISBN 978-90-01-88061-3

Nieuw Nederlands

1 vmbo-basis

Eindredactie:
Monique Schuh
Marlies Schouwstra

Auteurs:
Annie van der Beek
Anneloes Canestrelli
Marianne van der Elst
Lieke Haan
Marlou Karkach
Marlies Schouwstra
Monique Schuh
Harald Veldman

Noordhoff Uitgevers Groningen

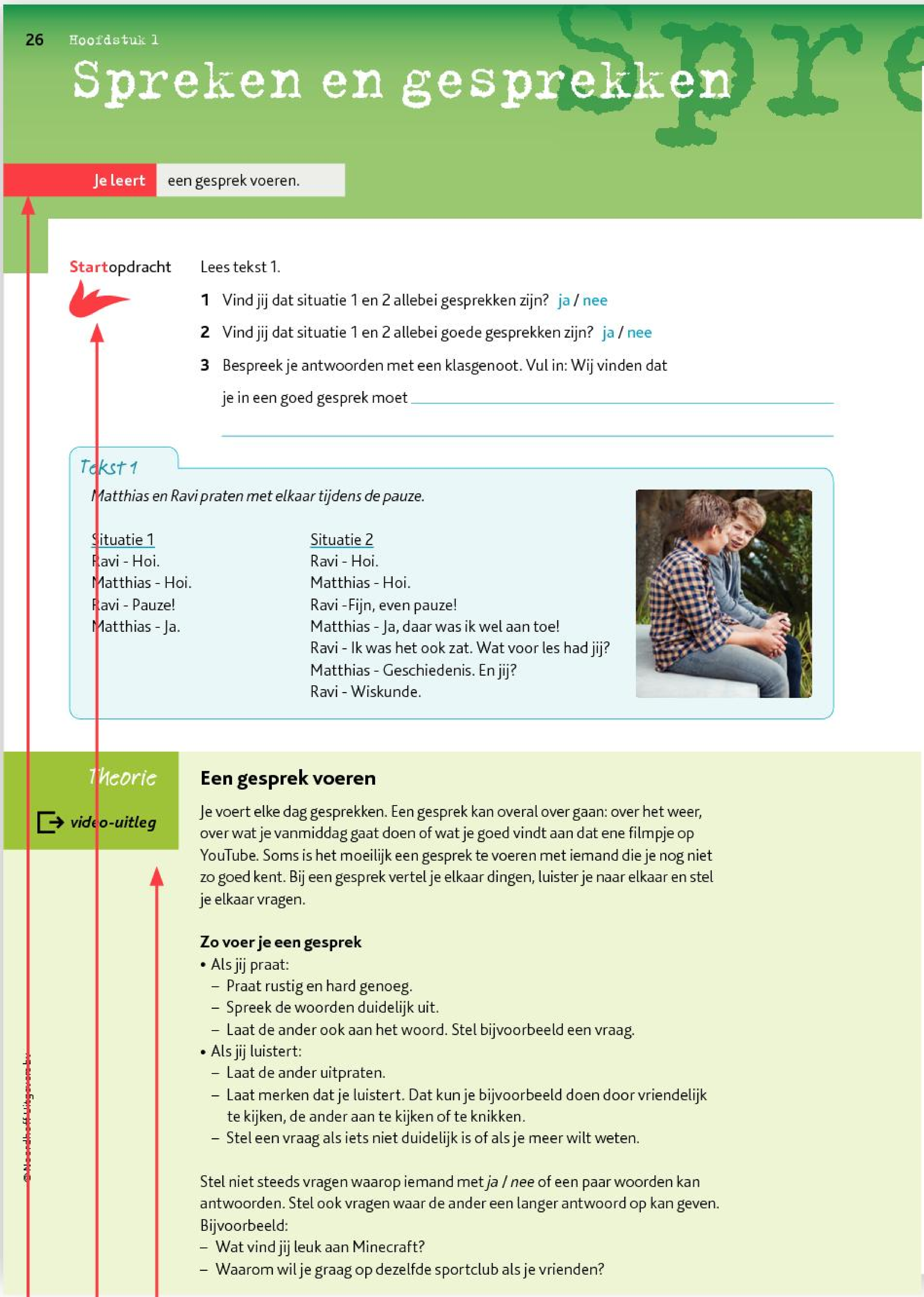
Hoe werk je met Nieuw Nederlands?

De quiz en De brug
Je kunt Nieuw Nederlands beginnen met *De quiz*. Als je *De quiz* maakt, zie je hoe goed je het vak Nederlands al kunt. Als het nodig is, kun je na de quiz oefenen met de opdrachten uit *De brug*. Die vind je vanaf bladzijde 280 van dit boek. *De brug* helpt je alvast op weg met de gewone hoofdstukken in dit boek.

Hoofdstukken
Dit boek bestaat uit zes hoofdstukken. Ieder hoofdstuk heeft dezelfde indeling:
- Lezen
- Schrijven
- Kijken en luisteren
- Spreken en gesprekken
- Woordenschat
- Taalverzorging
- Praktijkopdracht

Poëzie en fictie
Achter in dit boek vind je het onderdeel *Poëzie en fictie*. Je gaat stukjes lezen uit spannende boeken en grappige gedichten. Je kunt ook laten zien dat je zelf een schrijver bent!

Nieuw Nederlands Online
Op Nieuw Nederlands Online kun je alle opdrachten uit het boek maken. Je vindt er alles wat bij de opdrachten hoort, zoals filmpjes en feedbackformulieren. Als je de opdrachten online maakt, kun je een eigen route volgen met herhaalopdrachten of steropdrachten. Je kunt online ook oefenen voor de toets en video-uitleg van de theorie bekijken.

26 Hoofdstuk 1

Spreken en gesprekken

Je leert een gesprek voeren.

Startopdracht Lees tekst 1.

1 Vind jij dat situatie 1 en 2 allebei gesprekken zijn? ja / nee
2 Vind jij dat situatie 1 en 2 allebei goede gesprekken zijn? ja / nee
3 Bespreek je antwoorden met een klasgenoot. Vul in: Wij vinden dat je in een goed gesprek moet ______________________

Tekst 1
Matthias en Ravi praten met elkaar tijdens de pauze.

Situatie 1	Situatie 2
Ravi - Hoi.	Ravi - Hoi.
Matthias - Hoi.	Matthias - Hoi.
Ravi - Pauze!	Ravi -Fijn, even pauze!
Matthias - Ja.	Matthias - Ja, daar was ik wel aan toe!
	Ravi - Ik was het ook zat. Wat voor les had jij?
	Matthias - Geschiedenis. En jij?
	Ravi - Wiskunde.

Theorie video-uitleg

Een gesprek voeren
Je voert elke dag gesprekken. Een gesprek kan overal over gaan: over het weer, over wat je vanmiddag gaat doen of wat je goed vindt aan dat ene filmpje op YouTube. Soms is het moeilijk een gesprek te voeren met iemand die je nog niet zo goed kent. Bij een gesprek vertel je elkaar dingen, luister je naar elkaar en stel je elkaar vragen.

Zo voer je een gesprek
- Als jij praat:
  - Praat rustig en hard genoeg.
  - Spreek de woorden duidelijk uit.
  - Laat de ander ook aan het woord. Stel bijvoorbeeld een vraag.
- Als jij luistert:
  - Laat de ander uitpraten.
  - Laat merken dat je luistert. Dat kun je bijvoorbeeld doen door vriendelijk te kijken, de ander aan te kijken of te knikken.
  - Stel een vraag als iets niet duidelijk is of als je meer wilt weten.

Stel niet steeds vragen waarop iemand met *ja* / *nee* of een paar woorden kan antwoorden. Stel ook vragen waar de ander een langer antwoord op kan geven. Bijvoorbeeld:
- Wat vind jij leuk aan Minecraft?
- Waarom wil je graag op dezelfde sportclub als je vrienden?

In de theorie wordt de nieuwe lesstof uitgelegd. Je gaat ermee aan de slag in de opdrachten. Je kunt online video-uitleg van de theorie bekijken.

Je begint altijd met de startopdracht waarin je kennismaakt met de nieuwe lesstof.

Bij 'Je leert' staat wat je gaat leren. Dat is het doel van de les.

Opdracht 1

Je gaat luisteren naar een gesprek tussen Vianne en Dorian. Lees eerst de zinnen. Luister dan naar het fragment en geef aan of Vianne en Dorian doen wat er staat.

	Vianne	Dorian
Praat rustig en duidelijk.	ja / nee	ja / nee
Laat de ander uitpraten.	ja / nee	ja / nee
Stelt een vraag als iets niet duidelijk is.	ja / nee	ja / nee
Stelt vragen waarop de ander een langer antwoord kan geven.	ja / nee	ja / nee

Opdracht 2

Je hebt je opgegeven voor een trainingsdag op je sportclub. Ook sporters van andere clubs konden zich opgeven. Je komt in een team met alleen mensen die je niet kent.

1 Met welke vraag zou je een gesprek met iemand kunnen beginnen?

____

2 De trainer vraagt of iedereen zich kort wil voorstellen. Wat zou jij over jezelf vertellen? Schrijf drie dingen op.

1 ______________________________

2 ______________________________

3 ______________________________

3 Bedenk twee vragen aan de trainer. Op de eerste vraag kan hij met ja of nee antwoorden. Op de tweede vraag moet hij een langer antwoord geven.

1 ______________________________

2 ______________________________

Opdracht 3

Werk samen met een klasgenoot. Jullie gaan een gesprek voeren over de plek waar je het liefst afspreekt met vrienden en waarom je graag op die plek komt.

1 Schrijf twee vragen op die je kunt stellen.

1 ______________________________

2 ______________________________

2 Schrijf twee dingen op die je kunt vertellen.

1 ______________________________

2 ______________________________

3 Voer het gesprek.

4 De docent kiest drie tweetallen die het gesprek nog een keer voeren, maar nu voor de klas. Als je luistert, vul je het feedbackformulier in. Dit formulier vind je online of je krijgt het van je docent.

Ik kan/weet • een kort gesprek voeren. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Opdrachten op een hoger niveau herken je aan de ster. Je docent vertelt of je deze opdracht maakt of niet.

'Ik kan/weet' geeft aan wat je hebt geleerd. Ook staat er bij welk niveau daarbij hoort.

Je kunt online extra opdrachten maken. Je kunt ook je eigen route volgen door alle opdrachten uit het boek online te maken.

Opdrachten waarbij je online een filmpje of een geluidsfragment kunt vinden en opdrachten waarbij je online moet werken, herken je aan het symbool voor online.

Inhoud

De

quiz

De brug

Met Nieuw Nederlands leer je meer over de Nederlandse taal. Veel van wat je gaat leren, zul je herkennen van de basisschool, zoals spelling en woordenschat. Misschien vind je Nederlands makkelijk of juist heel moeilijk. Als Nederlands lastig voor je is, kun je extra oefenen met de opdrachten uit *De brug*.

Doe de quiz!

Twijfel je of *De brug* je kan helpen? Door de quiz te maken, weet je of het een goed idee is om aan de slag te gaan met *De brug*. Tijdens de quiz krijg je vragen over lezen, woordenschat en taalverzorging. Je kunt de quiz in je eentje online maken of met de hele klas tegelijk. Als je de quiz samen met je klas maakt, is je docent de quizleider.

Je kunt de quiz ook zelf online maken.

Zo gebruik je De brug

Voordat je aan een nieuw hoofdstuk begint, kun je met *De brug* alvast een begin maken. Bij elk hoofdstuk vind je een korte, heldere uitleg van de theorie en een aantal korte opdrachten over Lezen, Woordenschat en Taalverzorging. Met *De brug* maak je een goede start met het hoofdstuk. Je vindt *De brug* vanaf bladzijde 280.

Je kunt alle opdrachten uit De brug ook online maken.

Hoofdstuk 1

Vrienden

Taalspelletjes

Ben jij supergoed in galgje, of heb jij wel eens scrabble gespeeld? Bij dit soort spelletjes speel je met woorden: je moet een woord raden of zelf woorden maken. Er zijn heel veel verschillende woordspelletjes en je komt ze overal tegen: op de televisie, in de krant of als app voor je telefoon. Wat is jouw favoriete taalspelletje?

Geheimtaal

Zulle nw enaa rd ebisocoo pgaan? Als je deze zin voor het eerst leest, snap je er niets van. Als je nog eens goed kijkt, dan zie je dat de spaties verkeerd staan. Met de spaties op de goede plek komt de echte zin tevoorschijn: *Zullen we naar de bioscoop gaan?* Maak nu zelf zo'n geheime zin en schrijf die op. Ruil je boek daarna met dat van een klasgenoot. Kunnen jullie elkaars geheimtaal lezen?

Letterstamppot

De docent verdeelt de klas in teams. Elk team maakt zo veel mogelijk woorden met de letters: harvinerdinst. Het team met de meeste woorden wint! *vriend – hart –*

Speel nog meer taalspelletjes, zoals de dierenwoordenslang.

Lezen

Je leert over het onderwerp van een tekst.

Startopdracht

1 Lees tekst 1. Het is het begin van een langere tekst. Bedenk een woord dat op de puntjes past.

____

2 Vergelijk je antwoord met dat van een klasgenoot. Hebben jullie hetzelfde woord bedacht? ja / nee

3 Lees tekst 1 nu nog een keer. Het is het begin van een tekst over vriendschap. Bedenk een woord dat op de puntjes past.

____

4 Vergelijk je antwoord met dat van een klasgenoot. Waarschijnlijk hebben jullie nu hetzelfde woord opgeschreven. Hoe komt dat?

____

____

Tekst 1

Sommige jongeren hebben veel …. Ze doen er van alles mee. Met … kun je veel plezier hebben. Toch hoef je niet veel … te hebben om gelukkig te zijn. Er zijn ook jongeren die genoeg hebben aan weinig ….

Theorie

video-uitleg

Het onderwerp van een tekst

Elke tekst gaat ergens over. Dat noem je het **onderwerp** van een tekst. Je kunt het onderwerp met één of een paar woorden noemen, bijvoorbeeld: *vriendschapsbandjes*, *schoolfeest* of *nieuw winkelcentrum Lelystad*. Als je weet wat het onderwerp van een tekst is, dan begrijp je de tekst beter als je hem helemaal leest.

Zo vind je het onderwerp van een tekst

- Bekijk de tekst:
  - Kijk naar de titel.
  - Kijk naar de afbeeldingen (plaatjes) bij de tekst.
  - Kijk naar de titels die boven tekstgedeeltes staan. Die titels noem je **tussenkopjes.**
  - Kijk of er woorden zijn die anders gedrukt zijn, bijvoorbeeld **vet**, *schuin*, GROOT of gekleurd.
  - Lees het eerste stukje (de eerste alinea) van de tekst. Vaak is dat vetgedrukt.
- Geef daarna antwoord op de vraag: waarover gaat deze tekst?

Opdracht
1

Bekijk en lees tekst 2.

1 Wat is de titel van de tekst?

____

2 Wat zie je op de afbeelding (het plaatje)?

____

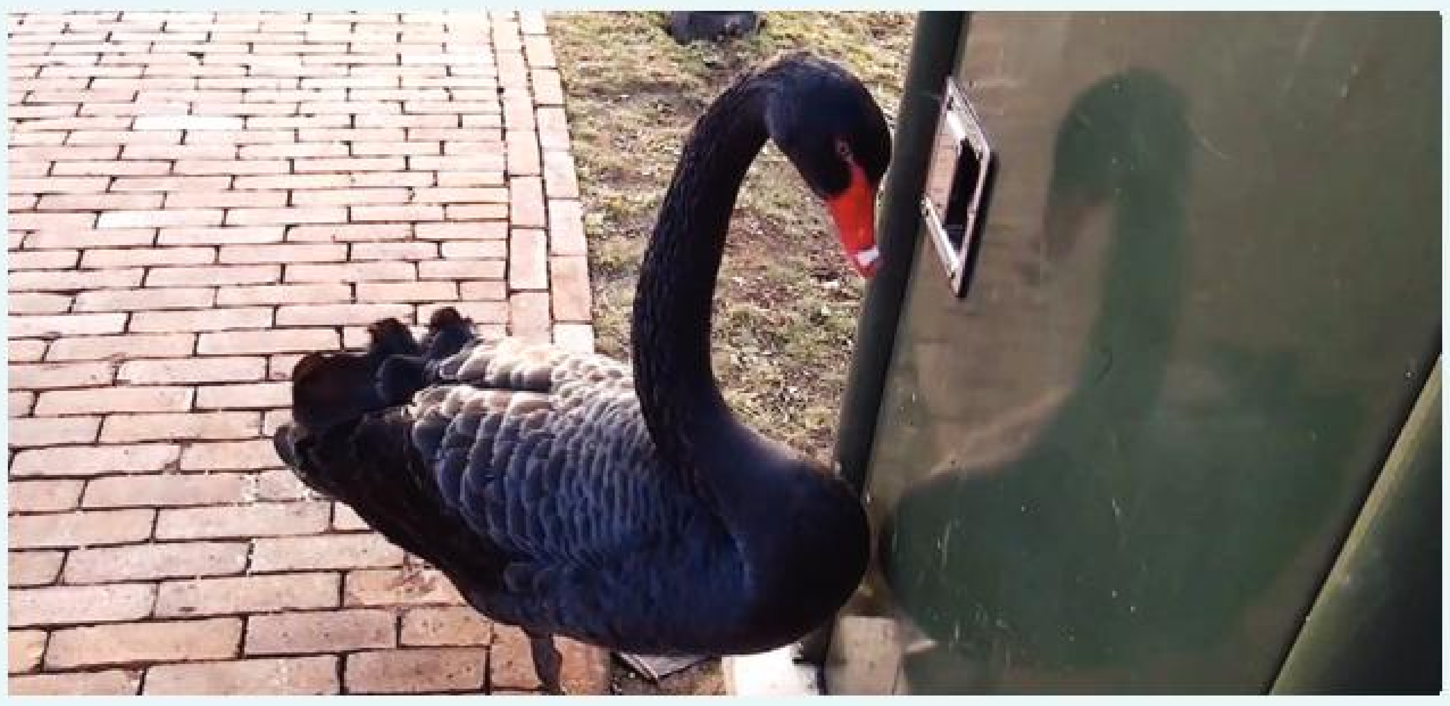
3 Wat is het onderwerp van de tekst?
- ○ Efteling
- ○ Koosje
- ○ spiegel

Tekst 2

Efteling-zwaan Koosje heel verdrietig

Een van de meest geliefde bewoners van de Efteling, de zwarte zwaan Koosje, is doodongelukkig. Pasgeleden overleed haar soortgenoot Keesje. Nu staat de zwaan die alleen is overgebleven de hele dag in de buurt van een grote stalen afvalbak. Dat doet ze, omdat de afvalbak als een spiegel werkt. Ze ziet zichzelf, maar denkt dat ze Keesje ziet.

Naar: www.ad.nl, op 22 februari 2015

Opdracht
2

Bekijk tekst 3.

1 Wat is de titel van de tekst?

____

2 Wat zie je op de afbeelding?

____

3 Sommige woorden in de tekst zijn anders gedrukt. Omcirkel die woorden in de tekst.

4 Waarover gaat deze tekst?

____

5 Wat is dus het onderwerp van de tekst?

____

Lees tekst 3 nu helemaal.

6 Wat kun je met deze app?
- ○ berichten aan je vrienden sturen
- ○ nieuwe vrienden maken
- ○ zien waar je vrienden zijn

7 Vul in: Ik zou deze app wel / niet op mijn telefoon willen hebben, omdat ______________________________

____

____

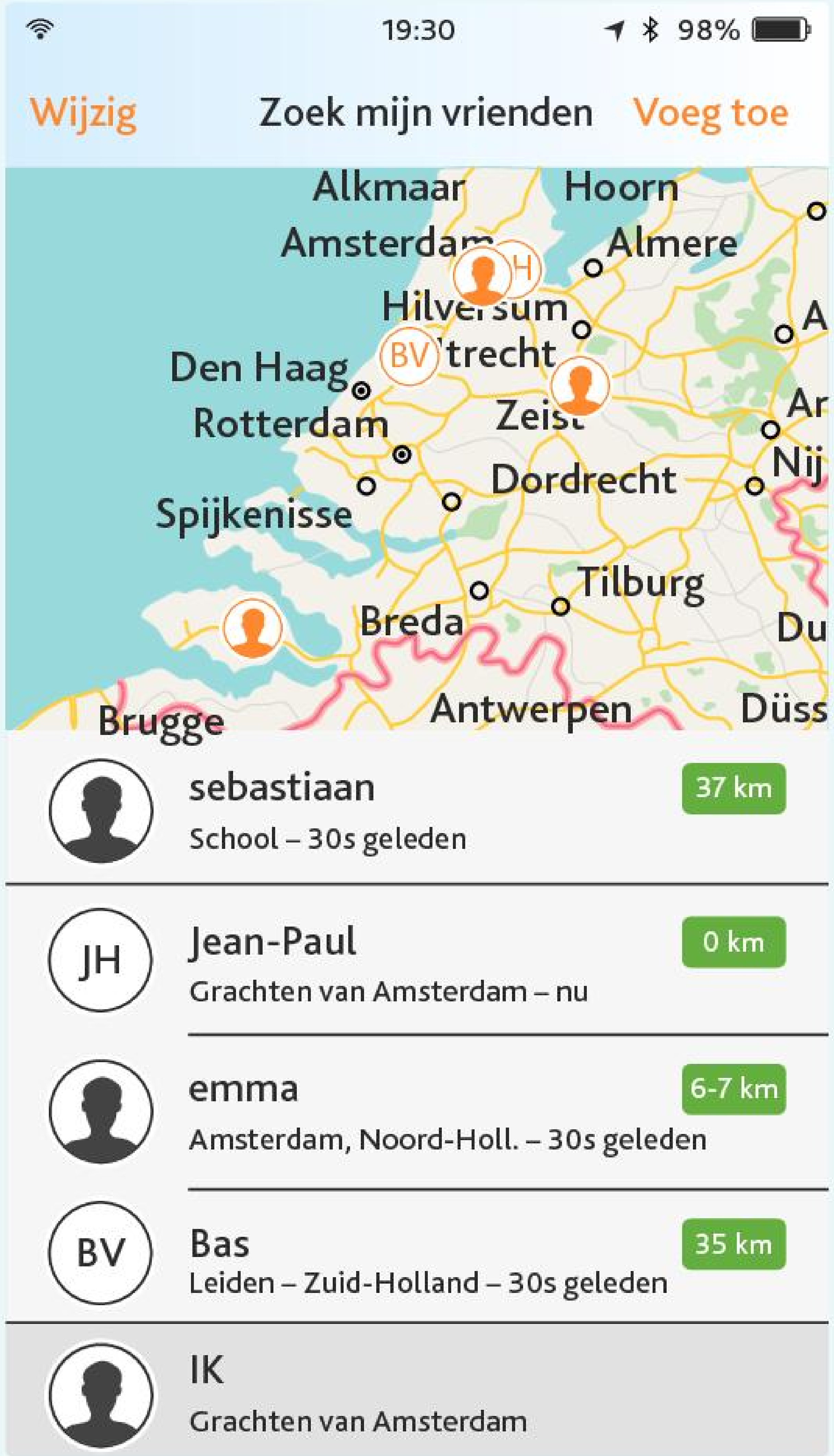
Tekst 3

Aan je vrienden zie je waar je moet zijn

Als je je groep kwijt bent, je familie zoekt in een pretpark of moet worden opgehaald van het station, dan is *Zoek mijn vrienden* precies de app die je nodig hebt.

Wil je je vrienden vinden bij een popconcert? Zoek je je klasgenoten tijdens een speurtocht in het bos? Wil je kijken of je familie uit het buitenland eindelijk op het vliegveld is? De app *Zoek mijn vrienden* is een handige manier om je locatie met anderen te delen. Vrienden die hun locatie met jou hebben gedeeld, verschijnen op een kaart, zodat je ziet waar ze zijn en waar ze naartoe gaan. Omdat *Zoek mijn vrienden* is gelinkt aan Contacten en Kaarten, kun je bijvoorbeeld ook de snelste route naar een surpriseparty zoeken en tegelijkertijd voorkomen dat je de jarige tegenkomt. Bedenk wel dat de jarige ook kan zien waar jij bent.

Naar: www.apple.com, op 12 april 2016

Opdracht

3

Bekijk de afbeelding bij tekst 4. Het is een reclameposter van de film *Kauwboy*.

1 Wat zie je op de poster?

___

2 Waar denk je dat de film over gaat?

___

Lees nu tekst 4.

3 Wat is het onderwerp van de film?

___

4 Klopte je antwoord op vraag 2? ja / nee

5 Vul in: Een realistische film is een film waarin dingen gebeuren die ___

___

6 Welke woorden passen volgens de tekst bij de film? Je mag meerdere antwoorden kiezen.

- ○ droevig
- ○ hoopgevend
- ○ kinderachtig
- ○ realistisch

Tekst 4

De film *Kauwboy* gaat over een vriendschap tussen een jongen en een kauw. Dat is een soort vogel. Is dat niet een beetje kinderachtig? Zeker niet: *Kauwboy* is juist een heel realistische film. De film laat dingen zien die je weinig in jeugdfilms ziet, maar die wel in het echte leven gebeuren. Bijvoorbeeld ruzies met je vader en een moeder die nooit meer thuis is. Toch is *Kauwboy* een hoopgevende film. Soms zijn het net de droevige films die je achteraf het langste bijblijven …

Naar: www.defilmstones.be, op 12 oktober 2015

Opdracht

4

Lees tekst 5.

1 Wat is het onderwerp van de tekst?
- ○ beste vrienden
- ○ de middelbare school
- ○ nieuwe vrienden maken

2 Bedenk een leuke of grappige titel voor de tekst die past bij het onderwerp. Gebruik ten minste vijf woorden. Schrijf jouw titel boven de tekst.

3 Wat voor afbeelding past volgens jou bij het onderwerp van deze tekst? Schrijf het in een paar woorden op.

____

4 In de laatste zin van de eerste alinea staan drie vragen. Noteer die vragen. Zet eronder welk antwoord jij zou geven.

Vraag 1: ______________________________

Antwoord: ______________________________

Vraag 2: ______________________________

Antwoord: ______________________________

Vraag 3: ______________________________

Antwoord: ______________________________

5 Vergelijk je antwoorden met die van een klasgenoot. Wat vinden jullie: moeten jullie dezelfde antwoorden hebben gegeven om vrienden te kunnen worden? Leg je antwoord uit.

6 In alinea 2 staat een manier om nieuwe vrienden te maken. Wat is die manier?

7 Durf jij op die manier nieuwe vrienden te maken of zou jij het anders doen? Leg je antwoord uit.

Tekst 5

[1] De overstap van de basisschool naar een middelbare school is voor iedereen erg spannend. Waarschijnlijk zit je op de middelbare school met nog maar heel weinig of zelfs geen kinderen van je basisschool in de klas. Je wilt dus nieuwe vrienden maken, maar je weet niet wat voor jongeren je zult ontmoeten. Van welke muziek houden ze, wat voor soort kleding dragen ze en wat vinden ze leuk om te doen?

[2] Het maken van nieuwe vrienden op de middelbare school is spannend, maar bedenk dat al jouw klasgenoten dat waarschijnlijk ook vinden. Er zal dus iemand moeten zijn die begint met het maken van nieuwe vrienden. Een goede manier is om met een van je klasgenoten een gesprek te beginnen. Het is belangrijk dat je dat zelf ook eens probeert en niet wacht tot er vanzelf mensen naar je toekomen. Er zijn onderwerpen genoeg: de nieuwe school, leraren, het huiswerk enzovoort. Meestal vind je niet zomaar je nieuwe beste vriend(in). Geef het niet op als het niet lukt, maar begin gewoon met iemand anders een gesprekje.

Naar: www.leerwiki.nl, op 25 februari 2016

Opdracht 5

1 Op wat voor manier laat jij zien dat iemand je beste vriend(in), je leukste sportvriend of je liefste familielid is? Hebben jullie bijvoorbeeld vriendschapsarmbandjes, fietsen jullie altijd samen naar de voetbalclub of sturen jullie elkaar grappige filmpjes op je mobiel?

Bekijk tekst 6 en lees de eerste alinea.

2 Welke twee jongens zie je op de foto?

3 Onderstreep de twee tussenkopjes in de tekst.

4 Wat is het onderwerp van de tekst?
- ○ bruiloft van Joost en Christiaan
- ○ goede vrienden zijn belangrijk
- ○ vriendschap op het eerste gezicht
- ○ vriendschapsverdrag van Joost en Christiaan

Lees tekst 6 nu helemaal.

5 Wat betekenen de volgende woorden uit de tekst? Trek een lijn naar de juiste betekenis.

vastleggen (al. 1)	echt
wettelijk (al. 2)	geen geld meer heeft
blut is (al. 2)	op papier zetten
inderdaad (al. 3)	samen dingen doen
optrekken met (al. 5)	zoals het in de wet staat, volgens de regels

6 Lees het begin van de tekst nog een keer. Wat moet er volgens Joost en Christiaan in een vriendschapsverdrag staan? Je mag meerdere antwoorden kiezen.
- ○ dat je een huis koopt
- ○ dat je elkaar geld geeft
- ○ dat je er altijd voor elkaar zult zijn
- ○ dat je ringen wilt
- ○ dat je voor elkaar zorgt

7 Lees alinea 3. Wat vinden de goede vrienden van Joost en Christiaan van het idee van een vriendschapsverdrag?

____

____

8 Welke zin is juist volgens alinea 4?
- ○ Joost en Christiaan willen alleen een vriendschapsverdrag met elkaar.
- ○ Joost en Christiaan willen ook een vriendschapsverdrag met andere vrienden.

9 Lees alinea 5. Wanneer hebben Joost en Christiaan elkaar leren kennen?

____

10 Was het bij Joost en Christiaan 'vriendschap op het eerste gezicht'? Ja / Nee, want __________

____

11 Met welke uitspraken uit de tekst ben jij het eens? Kruis aan: eens, weet niet of oneens.

	eens	weet niet	oneens
Mijn vrienden zijn heel erg belangrijk.	○	○	○
Net als liefde op het eerste gezicht bestaat er ook vriendschap op het eerste gezicht.	○	○	○
Jongens trekken meestal op met jongens en meisjes met meisjes.	○	○	○

12 Vul in: Ik zou wel / niet een vriendschapscontract willen met een beste vriend of vriendin, omdat ______________________________

____

Tekst 6

Ik verklaar jullie nu tot beste vrienden

[1] Joost en Christiaan uit Amsterdam zijn goede vrienden, echt heel goede vrienden. Ze willen hun vriendschap zelfs in een verdrag laten vastleggen. En ze willen ringen. Wanneer je gaat trouwen, laat je op papier zetten dat je voor elkaar zorgt en er altijd voor elkaar zult zijn. Waarom zou je hetzelfde niet kunnen beloven aan je beste vriend? Dat is wat Christiaan Fruneaux en Joost Janmaat uit Amsterdam dachten.

[2] Het idee van het vriendschapsverdrag ontstond doordat Christiaan in korte tijd een huis kocht en trouwde. 'Het verbaasde me dat ik alleen dit soort dingen wettelijk vast kan leggen, maar niet mijn vriendschap. Stel dat mijn beste vriend blut is en ik win de lotto. Dan mag ik hem niet zomaar 100.000 euro geven, maar mijn vrouw wel.'

Mag ik de ringen?

[3] De meeste mensen vinden het een gek idee, maar mensen die de vrienden echt kennen, vinden het ontzettend leuk. Christiaan zegt: 'Mijn vrienden zijn heel erg belangrijk. Als we inderdaad dat verdrag gaan krijgen, willen we natuurlijk ook een feest geven en komen er ringen.'

[4] Joost en Christiaan hebben nog andere plannen. Joost vertelt: 'Christiaan en ik hebben nog een beste vriend. Als wij ons verdrag hebben, willen we nog zo'n verdrag met hem. Misschien wil ik dat ook nog wel met acht anderen.'

Vriendschap op het eerste gezicht

[5] Christiaan en Joost hebben elkaar 14 jaar geleden leren kennen en waren al snel dikke vrienden. Dat is niet heel gek. Net als liefde op het eerste gezicht bestaat er ook vriendschap op het eerste gezicht. Als je heel leuk met iemand kunt praten en het goed met elkaar kunt vinden, dan is die klik er gewoon. Jongeren kiezen vrienden die op hen lijken, omdat ze samen dingen willen doen en elkaar willen begrijpen. Daardoor komt het dat jongens meestal optrekken met jongens en meisjes met meisjes.

Naar: www.rtlnieuws.nl, op 26 februari 2016

Opdracht

6

Bekijk tekst 7.

1 Wat is het onderwerp van de tekst?
- ○ asociale robots
- ○ de beste vriend van de hond
- ○ mensen, honden en robots
- ○ proeven met honden en robots

Lees tekst 7 nu helemaal.

2 Vul in: In alinea ________ van de tekst staat uitgelegd wat je op de afbeelding ziet.

3 Lees alinea 3. Onderstreep de woorden die bij een sociale robot horen.

hoofd op scherm – menselijke stem – piepen – meewandelen

4 Met de sociale robot deden honden drie dingen die ze met mensen ook zouden doen. Noteer die drie dingen uit alinea 4.

1 ________________________________

2 ________________________________

3 ________________________________

5 Lees alinea 1 nog een keer. Deden de honden diezelfde drie dingen met de asociale robots? ja / nee

6 In de titel staat een vraag. Wat is volgens alinea 5 het antwoord op die vraag: ja of nee? Leg je antwoord uit.

Tekst 7

Wordt de robot de beste vriend van de hond?

[1] **De hond is de beste vriend van de mens, zo wordt wel eens gezegd. Wie is dan de beste vriend van de hond? Mens of robot: dat maakt de honden niet zoveel uit. Dat blijkt uit een studie. Ten minste: niet als de robot zich sociaal gedraagt. Van asociale robots moesten de viervoeters niets weten.**

[2] Dat hebben Hongaarse wetenschappers ontdekt door proeven met honden en een robot te doen. De robot (een zogenaamde PeopleBot) is niet meer dan een computer op twee ijzeren staven met wielen. De robot heeft ook twee armen en 'handen' met witte handschoenen.

Sociaal of asociaal?

[3] De robot werd op twee verschillende manieren voorgesteld aan de honden. Eerst gedroeg de robot zich op een sociale, 'menselijke' manier. Op het scherm was een hoofd te zien, de robot sprak met een menselijke stem en wandelde met de hond mee. In de tweede proef gedroeg de robot zich op een asociale manier. Hij 'piepte' alleen maar.

Gedragsverschil

[4] Dat maakte verschil uit in het gedrag van de honden. Als de robot zich op een sociale manier gedroeg, deden de honden dingen die ze met mensen ook zouden doen. Ze keken met een typische trouwe blik naar het 'gezicht' van de sociale robot en bleven er graag bij in de buurt. De honden vonden ook vaker verborgen voedsel als de sociale robot het aanwees.

[5] De onderzoekers merken wel op: 'De honden reageerden lang niet zo enthousiast op de robot als op mensen.' Dat is goed nieuws: hoewel honden geen probleem hebben om met een robot om te gaan, ze blijven mensen leuker vinden.

Naar: www.ad.nl, op 4 maart 2016

Ik kan/weet
- het onderwerp van een korte tekst vinden. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Schrijven

Je leert begrijpelijk schrijven.

Startopdracht

Lees tekst 1. Het zijn reacties op de vraag *Wat vind jij ECHTE vrienden?*

1. In welke reactie staan spelfouten? Bobby / Max / Shirlee
2. Welke reactie begrijp jij niet zo goed? Bobby / Max / Shirlee
3. Noteer in één zin wat jij een echte vriend vindt.

____

Tekst 1

Geef je mening: Wat vind jij ECHTE vrienden?

Reacties	
	Bobby @ dalle . 14 mei Egte vrienden staan altijd voor je klaar ze helpen je altijd zei zijn er als je ze nodig hebt en ik ben er ook als ze mij nodig hebben.
	Max @ veld . 14 mei Ik vind mensen echte vrienden als ze een geheim kunnen bewaren en het niet doorvertellen.
	Shirlee @ rano . 14 mei Nou, echte vrienden zijn echt, maar ook gewoon en dus kun je zeggen dat ze gewoon echt zijn of zo.

Theorie

video-uitleg

Begrijpelijk schrijven

Je schrijft een tekst omdat je iets wilt vertellen. Bijvoorbeeld over een sport die je fantastisch vindt of een film die je gezien hebt. Je wilt dat de lezer je tekst in één keer begrijpt. Daarom moet je goed nadenken over elk woord en elke zin.

Zo schrijf je begrijpelijk

- Schrijf je tekst in het klad.
- Controleer je tekst met deze vragen:
  - Is mijn tekst volledig? Heb ik alles opgeschreven wat mijn lezer moet weten?
  - Is mijn tekst duidelijk? Begrijpt de lezer wat ik bedoel?
- Schrijf je tekst in het net:
  - Begin elke zin met een hoofdletter en eindig elke zin met een punt of vraagteken.
  - Schrijf elk woord foutloos en goed leesbaar.

Opdracht 1

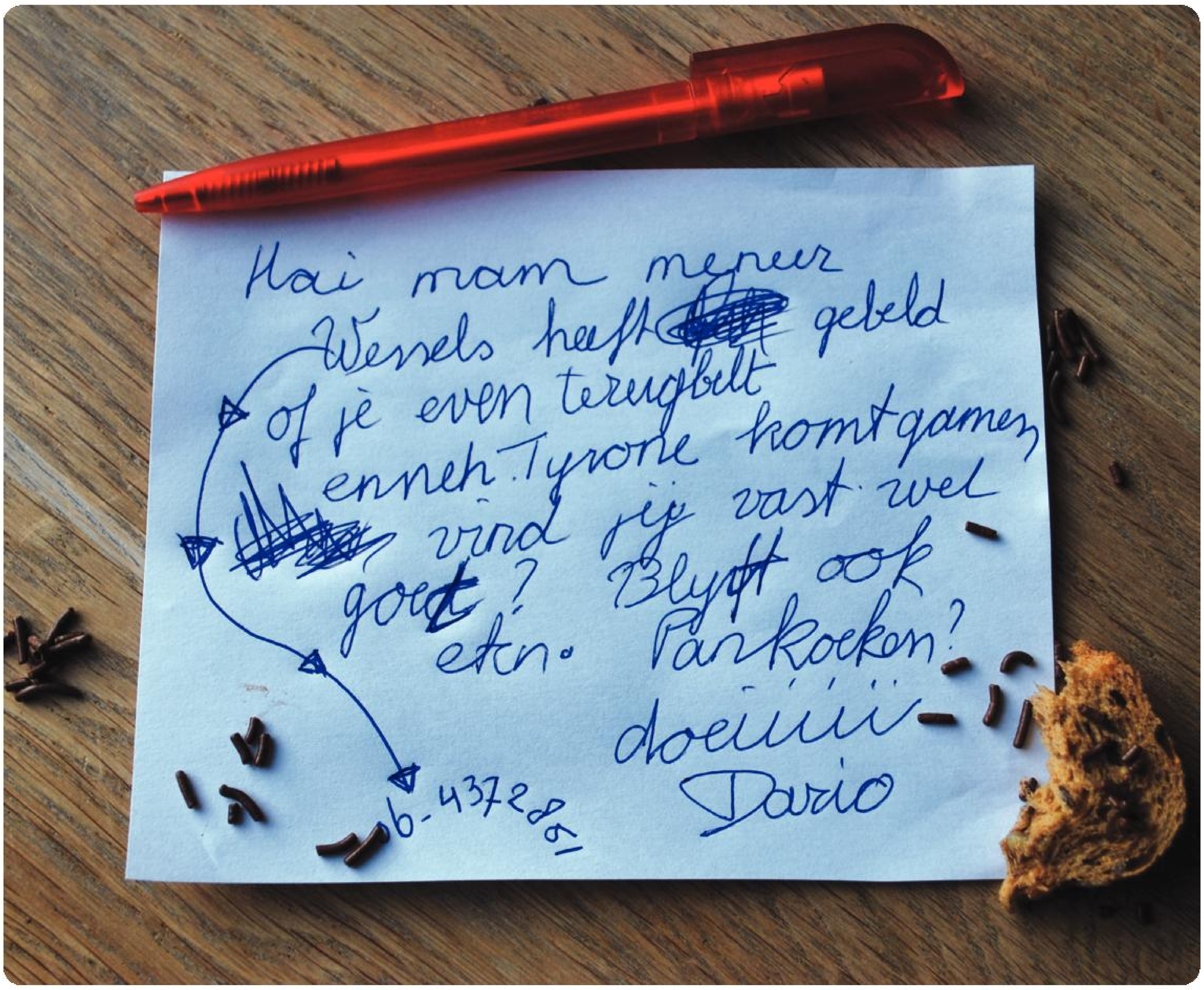
Lees het briefje van Dario voor zijn moeder.

1 Is de tekst volledig? ja / nee

2 Is de tekst duidelijk? ja / nee

3 Heeft de tekst goede zinnen? ja / nee

4 Is de tekst foutloos? ja / nee

5 Schrijf de tekst die op het briefje staat opnieuw, maar nu zoals het hoort.

Opdracht 2

1 Noteer drie dingen die je hebt gedaan in de vakantie.

2 Bedenk bij elk antwoord dat je bij vraag 1 hebt opgeschreven een zin van ten minste acht woorden.

3 Schrijf met de zinnen van vraag 2 een verhaaltje over je vakantie. Een stukje van de beginzin staat er al.
- Maak eerst de beginzin af.
- Schrijf dan in ten minste drie zinnen op wat je in de vakantie gedaan hebt.
- Maak daarna de slotzin af.

Mijn vakantie

De zomervakantie was ______

Dat de vakantie voorbij is, vind ik ______, want ______

4 Ruil je verhaaltje met dat van een klasgenoot. Controleer elkaars tekst.
- Vind je de tekst duidelijk? ja / nee
- Heeft de tekst goede zinnen? ja / nee
- Is de tekst foutloos? ja / nee
- Vind je de tekst netjes? ja / nee
- Heeft je klasgenoot begrijpelijk geschreven? ja / nee

Opdracht 3

In de middagpauze heb je in de kantine een etui en een rekenmachine gevonden. De conciërge vraagt of jij een briefje wilt schrijven voor het prikbord.
Op het briefje moet staan:
- wat je hebt gevonden
- waar je de spullen hebt gevonden
- wanneer je de spullen hebt gevonden
- hoe het etui eruitziet en wat erin zit
- welk merk rekenmachine het is
- waar de leerling zijn spullen kan ophalen

1 Maak het briefje in het klad op een blaadje.

2 Controleer je tekst. Kijk hiervoor naar de theorie.

3 Schrijf nu het briefje in het net hieronder.

Gevonden

____

____

____

____

____

____

____

____

4 Ruil je briefje met dat van een klasgenoot. Controleer elkaars briefje met het feedbackformulier hieronder. Verbeter daarna je eigen briefje als dat nodig is.

Feedbackformulier briefje	**Ingevuld door:** _______________	
Inhoud	Het is duidelijk waar en wanneer je de spullen gevonden hebt.	ja / nee
	In de tekst staat hoe het etui eruitziet en wat erin zit.	ja / nee
	In de tekst staat het merk van de rekenmachine.	ja / nee
	In de tekst staat waar de leerling de spullen kan ophalen.	ja / nee
Taalverzorging		− +
	Elke zin begint met een hoofdletter.	O O O O
	Elke zin eindigt met een punt of een vraagteken.	O O O O
	De woorden zijn goed gespeld.	O O O O

5 Wat is goed aan het briefje (top) en wat kan beter (tip)?

Top: _______________

Tip: _______________

Ik kan/weet
- een kort, begrijpelijk briefje schrijven. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Kijken en luisteren

Je leert het onderwerp van een programma of filmpje vinden.

Startopdracht

1. Wat is jouw lievelingsprogramma op televisie? ______
2. Schrijf in één woord op waar dat programma over gaat. ______
3. Waarover zou jij zelf een programma willen maken? ______
4. Bedenk een leuke titel voor jouw programma. Anderen moeten door de titel meteen weten waarover het programma gaat en zin krijgen om ernaar te gaan kijken.

______

Theorie

video-uitleg

Het onderwerp van een programma of filmpje

Als je naar iets kijkt of luistert, is het belangrijk dat je weet waarover het gaat: wat het onderwerp is.

Zo vind je het onderwerp van een programma of een filmpje
- Let op het **begin**. In een programma op radio of tv hoor je vaak in de eerste minuut wat het onderwerp is. In nieuwsprogramma's komen meestal meerdere onderwerpen aan de orde.
- Let ook op het begin bij filmpjes op internet. Vaak staat het onderwerp al in de **titel** van het filmpje.

Opdracht 1

Hieronder staan afbeeldingen van televisieprogramma's. Waarover denk je dat de programma's gaan? Schrijf het onderwerp onder de afbeelding.

______ ______ ______

______ ______ ______

Opdracht 2

Lees eerst de vragen. Bekijk dan het fragment (het stukje film) en beantwoord de vragen.

1 Welk televisieprogramma is dit? ______________________

2 Waarover gaat deze aflevering? Schrijf drie dingen op. 1 ______________________

2 ______________________ 3 ______________________

Opdracht 3

Lees eerst de vragen. Bekijk dan het fragment en beantwoord de vragen.

1 Wat is het onderwerp van dit fragment? Schrijf één woord op. ______________________

2 Wanneer wist je wat het onderwerp was? aan het begin / in het midden / aan het eind

3 De presentator wil in het programma twee vragen beantwoorden.
Welke twee vragen?
- ○ Hoe belangrijk zijn vrienden?
- ○ Hoe goed kennen vrienden elkaar?
- ○ Waar ontmoet je vrienden?
- ○ Wat betekent vriendschap?

4 Hoe gaat de presentator die vragen beantwoorden?
- ○ Hij gaat erover praten met mensen die onderzoek doen.
- ○ Hij gaat vragen stellen aan een paar goede vrienden.
- ○ Hij gaat zelf vertellen wat hij over het onderwerp weet.

Opdracht 4

Lees eerst de vragen. Bekijk dan het fragment en beantwoord de vragen.

1 Het stukje over de twee meisjes gaat over drie dingen. In welke volgorde worden deze drie dingen besproken? Zet de cijfers 1, 2 en 3 achter de zin.

Wat is de betekenis van vriendschap voor de meisjes? ______

Wat is het verschil tussen vriendschap in het echt en op social media? ______

Wat vinden de meisjes leuk aan elkaar? ______

2 Wat verwachten de twee jongens van vriendschap? Schrijf drie dingen op.

1 ______________________

2 ______________________

3 ______________________

3 De presentator praat met de jongens en met de meisjes over het verschil tussen jongensvriendschappen en meidenvriendschappen. Welk verschil noemen ze allebei?
- ○ Jongens en meisjes doen andere dingen samen.
- ○ Jongens en meisjes praten over andere dingen met elkaar.
- ○ Meisjes hebben veel vriendinnen en jongens maar een paar vrienden.
- ○ Meisjes krijgen geen ruzie over jongens en jongens wel over meisjes.

4 Volgens de kinderen is vriendschap in het echt beter dan vriendschap via social media. Ben je het met hen eens?

Ja / Nee, want ______________________

____

Ik kan/weet
- het onderwerp van een programma of filmpje vinden. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Spreken en gesprekken

Je leert een gesprek voeren.

Startopdracht

Lees tekst 1.

1. Vind jij dat situatie 1 en 2 allebei gesprekken zijn? ja / nee
2. Vind jij dat situatie 1 en 2 allebei goede gesprekken zijn? ja / nee
3. Bespreek je antwoorden met een klasgenoot. Vul in: Wij vinden dat je in een goed gesprek moet ______________________________

____

Tekst 1

Matthias en Ravi praten met elkaar tijdens de pauze.

Situatie 1
Ravi - Hoi.
Matthias - Hoi.
Ravi - Pauze!
Matthias - Ja.

Situatie 2
Ravi - Hoi.
Matthias - Hoi.
Ravi -Fijn, even pauze!
Matthias - Ja, daar was ik wel aan toe!
Ravi - Ik was het ook zat. Wat voor les had jij?
Matthias - Geschiedenis. En jij?
Ravi - Wiskunde.

Theorie

video-uitleg

Een gesprek voeren

Je voert elke dag gesprekken. Een gesprek kan overal over gaan: over het weer, over wat je vanmiddag gaat doen of wat je goed vindt aan dat ene filmpje op YouTube. Soms is het moeilijk een gesprek te voeren met iemand die je nog niet zo goed kent. Bij een gesprek vertel je elkaar dingen, luister je naar elkaar en stel je elkaar vragen.

Zo voer je een gesprek

- Als jij praat:
  - Praat rustig en hard genoeg.
  - Spreek de woorden duidelijk uit.
  - Laat de ander ook aan het woord. Stel bijvoorbeeld een vraag.
- Als jij luistert:
  - Laat de ander uitpraten.
  - Laat merken dat je luistert. Dat kun je bijvoorbeeld doen door vriendelijk te kijken, de ander aan te kijken of te knikken.
  - Stel een vraag als iets niet duidelijk is of als je meer wilt weten.

Stel niet steeds vragen waarop iemand met *ja / nee* of een paar woorden kan antwoorden. Stel ook vragen waar de ander een langer antwoord op kan geven. Bijvoorbeeld:

- Wat vind jij leuk aan Minecraft?
- Waarom wil je graag op dezelfde sportclub als je vrienden?

Opdracht 1

Je gaat luisteren naar een gesprek tussen Vianne en Dorian. Lees eerst de zinnen. Luister dan naar het fragment en geef aan of Vianne en Dorian doen wat er staat.

	Vianne	Dorian
Praat rustig en duidelijk.	ja / nee	ja / nee
Laat de ander uitpraten.	ja / nee	ja / nee
Stelt een vraag als iets niet duidelijk is.	ja / nee	ja / nee
Stelt vragen waarop de ander een langer antwoord kan geven.	ja / nee	ja / nee

Opdracht 2

Je hebt je opgegeven voor een trainingsdag op je sportclub. Ook sporters van andere clubs konden zich opgeven. Je komt in een team met alleen mensen die je niet kent.

1 Met welke vraag zou je een gesprek met iemand kunnen beginnen?

____

2 De trainer vraagt of iedereen zich kort wil voorstellen. Wat zou jij over jezelf vertellen? Schrijf drie dingen op.

1 ______________________________

2 ______________________________

3 ______________________________

3 Bedenk twee vragen aan de trainer. Op de eerste vraag kan hij met ja of nee antwoorden. Op de tweede vraag moet hij een langer antwoord geven.

1 ______________________________

2 ______________________________

Opdracht 3

Werk samen met een klasgenoot. Jullie gaan een gesprek voeren over de plek waar je het liefst afspreekt met vrienden en waarom je graag op die plek komt.

1 Schrijf twee vragen op die je kunt stellen.

1 ______________________________

2 ______________________________

2 Schrijf twee dingen op die je kunt vertellen.

1 ______________________________

2 ______________________________

3 Voer het gesprek.

4 De docent kiest drie tweetallen die het gesprek nog een keer voeren, maar nu voor de klas. Als je luistert, vul je het feedbackformulier in. Dit formulier vind je online of je krijgt het van je docent.

Ik kan/weet • een kort gesprek voeren. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Woordenschat

Je leert synoniemen van onbekende woorden vinden.

Startopdracht

1 Wie zijn je vrienden? Wanneer is iemand een goede vriend? Wat doe je met je vrienden? Praat één minuut met een klasgenoot over vriendschap zonder de woorden 'vriend', 'vriendin' of 'vrienden' te gebruiken.

2 Welke woorden voor 'vriend', 'vriendin' of 'vrienden' gebruikten jullie?

____

Theorie

video-uitleg

Een synoniem zoeken

Sommige woorden hebben ongeveer dezelfde betekenis. Een *scholier* is bijvoorbeeld hetzelfde als een *leerling*. *Noteren* betekent hetzelfde als *opschrijven*. Zulke woorden noem je **synoniemen**. Beide woorden betekenen dan hetzelfde of bijna hetzelfde.
Ken je de betekenis van een woord in een tekst niet? Zoek dan in de tekst naar een synoniem.

Zo zoek je een synoniem

- Kijk of in dezelfde zin een synoniem staat:
  – *Niet alleen Mette is intelligent, maar ook haar broer en zus zijn heel slim.*
- Staat het synoniem niet in dezelfde zin, lees dan ook de vorige en de volgende zin of alinea:
  – *In deze fabriek produceren ze badmode. Ze maken er badjassen, bikini's en zwembroeken.*

Opdracht 1

In elke zin is een woord onderstreept. Zoek een synoniem van dat woord in de zin en onderstreep dat.

1 In dit boek staan veel afbeeldingen. Het is leuk om erin te werken, omdat er zoveel plaatjes in staan.

2 Je moet niet constant aan dat wondje krabben, want als je alsmaar krabt, komt er geen korstje op.

3 Milou had maar één ding fout gedaan in de toets. Ze had het woord *restaurant* verkeerd geschreven.

4 We gaan meteen vertrekken, dus je moet direct je jas aantrekken.

5 Als ik op vakantie ga, neem ik uiteraard mijn mobiel mee en natuurlijk stuur ik dan berichten naar al mijn vrienden.

6 Het heeft de hele dag geregend. Na onze wandeling waren mijn haren kletsnat en ook mijn jas was doorweekt.

Opdracht
2

Lees tekst 1.

1 In alinea 2 staat het woord *appje*. Omcirkel het synoniem voor *appje* in de eerste zin van de tekst.

2 De derde alinea begint met *Uiteraard.* Omcirkel het synoniem voor *uiteraard* in dezelfde zin.

3 In de tweede zin van alinea 3 staat het woord *reageert*. Omcirkel het synoniem voor *reageert* in de eerste zin van alinea 3.

4 Bekijk de volgende woordbetekenissen. Zoek in de tekst een onderstreept woord dat past bij de betekenis. Noteer dat woord voor de betekenis.

Woord uit de tekst	**Woordbetekenis**
______________	alsmaar
______________	antwoordt
______________	bijzondere, aparte
______________	erbij gedaan
______________	keuze, iets wat kan
______________	laten zien
______________	meteen
______________	moeilijk
______________	natuurlijk
______________	over iets praten
______________	versturen
______________	weghalen
______________	zorgen voor

Tekst 1

Ik weet dat je mijn berichtje gelezen hebt!

[1] Hoeveel berichtjes heb jij vandaag aan je vrienden verstuurd? Hebben ze ook allemaal antwoord gegeven? Het maakt niet uit welke app je gebruikt, berichten verzenden doen we allemaal.

[2] Aan berichtenapps worden steeds meer functies toegevoegd. Je kunt er niet alleen tekstberichten mee versturen, maar bijvoorbeeld ook foto's, spraakberichten of video's. Het beantwoorden van al die berichten kost veel tijd. Sommige programma's gebruiken tekentjes die aangeven dat je een appje ook echt hebt gelezen. Als je dan niet direct antwoord geeft, kan dat problemen veroorzaken met je vrienden.

[3] Uiteraard bedenk je zelf of je antwoordt en wanneer je dat doet, maar daar kan de zender van het bericht natuurlijk heel anders over denken. Hoe snel je reageert, lijkt bij sommige vriendschappen veel te zeggen over wat je voor de ander betekent.

→

Als je nieuwe vriendinnetje je niet zo vaak een appje stuurt, dan vindt ze je vast niet leuk. Of als je beste vriend pas uren later antwoord geeft, is hij dan wel je beste vriend? Aaaargh! Het is ook allemaal zo ingewikkeld!

[4] Je kunt natuurlijk je app verwijderen. Geen app, geen berichten. Het is even wennen, maar wat een rust. Wil je toch iets bespreken, dan kun je iets doen wat altijd leuk blijft … BELLEN! De mogelijkheid zit al op je telefoon, je hoeft er geen speciale app voor te downloaden. Je telefoon maakt zelfs geluid als iemand jou wil spreken. Je hoeft dus niet meer constant op je schermpje te kijken. Handig toch?

Naar: Webdingen, 12 maart 2016

Opdracht 3

Schrijf de onderstreepte woorden netjes en zonder fouten over. Schrijf het synoniem erachter. Kies uit: *antwoordde – bijzondere – keuze – moeilijke – natuurlijk – weggehaald*.

1 Heb jij het nummer van Cas? Ik heb het per ongeluk verwijderd uit mijn contacten.

______________ = ______________

2 Poeh! Ik moet heel diep nadenken over die ingewikkelde vraag.

______________ = ______________

3 Mia reageerde meteen op het berichtje van haar beste vriendin.

______________ = ______________

4 Ik vind de sportdag altijd een speciale dag.

______________ = ______________

5 Wat een goed idee! Uiteraard wil ik vanmiddag met je naar het zwembad!

______________ = ______________

6 Bij *Instellingen* vind je de mogelijkheid om iemand toe te voegen als 'kennis', 'vriend' of als 'BFF'.

______________ = ______________

Opdracht 4

Verander het woord, zodat het past in de zin.

1 reageren — Ik heb nog geen *reactie* ______________ gehad op mijn bericht.

2 bespreken — Heb je al met Kim en Lian ______________ naar welke film we gaan?

3 toevoegen — De mentor heeft nieuwe foto's ______________ aan de pagina van onze klas.

4 verzenden — Het pakje is vorige week al ______________, maar het is nog niet aangekomen.

5 direct — Ik hoef onderweg niet over te stappen, want er gaat een ______________ trein naar Amersfoort.

6 veroorzaken — Kortsluiting in een oplader is waarschijnlijk de ______________ van de brand.

Opdracht 5

In de rijtjes betekenen steeds drie woorden ongeveer hetzelfde. Onderstreep het woord dat er niet bij hoort.

1 buiten – natuurlijk – uiteraard – vanzelfsprekend

2 alsmaar – constant – nooit – voortdurend

3 altijd – direct – meteen – onmiddellijk

4 apart – bijzonder – gewoon – speciaal

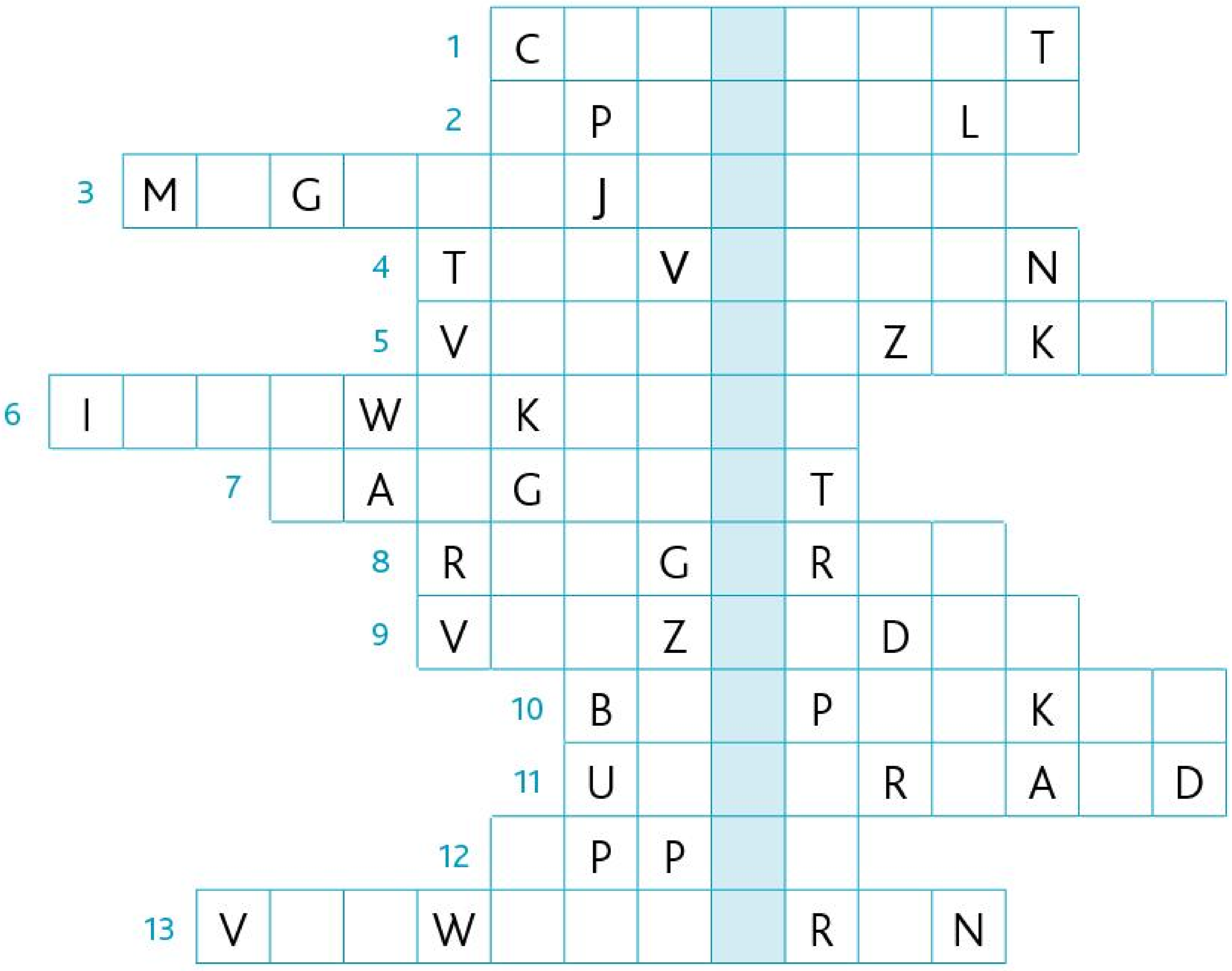
Opdracht 6

Vul de ballonnen in de strip in. Gebruik ten minste twee onderstreepte woorden uit opdracht 2.

Opdracht 7

Maak de puzzel. Gebruik de juiste vorm van de onderstreepte woorden uit opdracht 1 en 2. De *ij* telt als twee letters (*i* en *j*).
Als je het goed doet, lees je in de blauwe vakjes een woord.

1 alsmaar
2 bijzondere, aparte
3 keuze, iets wat kan
4 erbij doen
5 zorgen voor
6 moeilijk
7 laat zien
8 antwoorden
9 versturen
10 over iets praten
11 natuurlijk
12 berichtje
13 weghalen

Ik kan/weet
- de betekenis van een onbekend woord raden met behulp van een synoniem. 1F
- de betekenis van alle woorden uit de paragraaf.

Maak de extra opdrachten online. Daar vind je ook de woordenlijst.

Taalverzorging
grammatica

Je leert over werkwoorden.

Startopdracht

1 Zoek op het plaatje vijf dingen die iemand doet. Schrijf steeds één woord op.

stofzuigen ______________ ______________

______________ ______________

______________ ______________

2 Wat ga jij vandaag nog doen? Vul steeds één woord in.

Ik ga vandaag ______________ en ______________.

Theorie

video-uitleg

Werkwoorden

Een **werkwoord** (ww) zegt wat iets of iemand doet of wat er gebeurt.
Bij een werkwoord horen personen, dieren of dingen die iets doen:
– *winnen: De hoogspringer wint de gouden plak.*
– *drinken: Ik dronk vanmorgen voor het eerst een kop koffie.*
– *springen: De paarden springen over het hek.*

Sommige werkwoorden hebben een onduidelijke betekenis: *hebben, kunnen, worden, zijn* of *zullen*.

In een zin staat ten minste één werkwoord. Er zijn ook zinnen met meer werkwoorden:
– *maken: Mischa heeft een vogelhuisje gemaakt.*
– *lachen: Ik moest lachen om de grappen van mijn vriend.*

Een werkwoord kan in allerlei verschillende vormen voorkomen:
– *winnen: win, wint, winnen, gewonnen.*
– *maken: maak, maakt, maken, gemaakt.*

Opdracht 1

Schrijf alleen het werkwoord uit de zin op.

1 Karlijn leest een e-mail van haar broer.

Wat doet Karlijn? Zij *leest* ______________________.

2 In de zomervakantie zwem ik zo vaak mogelijk in zee.

Wat doe ik? Ik ______________________.

3 In de vakantie wandelde mijn zus elke dag met onze hond.

Wat deed mijn zus? Zij ______________________.

4 Onze kat miauwt als hij honger heeft.

Wat doet onze kat? Hij ______________________.

5 Ayat en ik fietsten naar het zwembad.

Wat deden Ayat en ik? Wij ______________________.

Opdracht 2

1 Zoek de acht werkwoorden en schrijf ze onder elkaar op.

schouders – koelkasten – bouwen – tandarts – rusten – bestek – uitzoeken – softijs – zonneschijn – geven – koken – servetjes – laptop – lachen – bloemen – tas – aangeven – neushoorn – struikelen

____

____

____

____

____

____

____

____

2 Welk woord vormen de eerste letters van de werkwoorden van boven naar beneden? ______________________

Opdracht 3

Onderstreep de werkwoorden. In elke zin staat er één.

1 Wij verzenden alle foto's in één keer.

2 De koning zwaaide naar alle mensen langs de weg.

3 Vrijdag speelt het Nederlands elftal een oefenwedstrijd.

4 Een slak verplaatst zich heel langzaam.

5 Vroeger speelden mijn broer en ik altijd buiten.

6 Die jongen vroeg ons de weg.

Opdracht
4

Onderstreep de werkwoorden in de tekst. Het zijn er acht.

De Maui-dolfijn

Voor de kust van Nieuw-Zeeland duikelen de kleinste dolfijnen van de hele wereld. Deze soort heet de Maui-dolfijn. De kleine dolfijnen belanden vaak per ongeluk in de netten van vissers. Dit overleven ze niet. Daardoor zwemmen op dit moment nog maar 45 van die dolfijntjes in de zee. Om die reden kwam er een nieuwe regel. De vissers vissen nu nog maar één keer per week. Anders bestaat dit bijzondere beest straks niet meer!

Naar: www.kidsweek.nl, op 27 mei 2015

Opdracht
5

1 Werk samen met een klasgenoot. Kies uit het rijtje hieronder een werkwoord dat je zonder woorden, maar met gebaren duidelijk kunt maken. Bijvoorbeeld: *lachen*. Dat kun je voordoen. Laat je klasgenoot raden welk werkwoord uit het rijtje jij bedoelt. Doe dit om de beurt.

lachen – kunnen – huilen – moeten – zwaaien – slapen – willen – denken –

lopen – gaan – schrijven – zullen – worden – knipperen – duikelen

2 Sommige werkwoorden uit het rijtje kun je niet voordoen. Schrijf die op.

Opdracht
6

In de volgende zinnen staan twee werkwoorden. Eén ervan is onderstreept. Omcirkel het andere werkwoord.

1 Sharon en Michael kunnen morgen hun hond ophalen.

2 Morgen zal ik je een herinneringsmail sturen.

3 Mijn opa en oma zijn volgende maand 40 jaar getrouwd.

4 Wij worden elke woensdagavond opgehaald met een bus.

5 Misschien kan ons elftal de wedstrijd nog winnen.

6 Thijs gaat meespelen in de musical van de brugklas.

Opdracht
7

Streep het woord door dat **geen** werkwoord is.

1 straatveger – veegde – veegt – vegen

2 bouwde – bouwt – bouwvakker – gebouwd

3 gekost – kost – kostbaar – kosten

4 geholpen – helpen – helpt – hulp

5 kok – koken – kook – kookte

6 gehouden – houden – houding – houdt

Opdracht
8

Onderstreep de werkwoorden in de tekst. Het zijn er acht. Let op: soms staan er meer werkwoorden in één zin.

Onmogelijke vriendschappen?

Tussen dieren kunnen soms heel bijzondere vriendschappen ontstaan. Jennifer Holland schreef er het boek *Onmogelijke vriendschappen* over. Ze vertelt bijvoorbeeld over een pitbull en een eend. Zij zijn elkaars beste maatjes. Het boek wordt erg goed verkocht. De verhalen toveren een glimlach op je gezicht!

Opdracht
9

1 Maak zelf twee zinnen van ten minste zes woorden. Onderstreep in jouw zinnen het werkwoord (of de werkwoorden).

1 ______________________________

____

2 ______________________________

____

2 Laat een klasgenoot jouw zinnen lezen. Heb je het goed gedaan? ja / nee

Opdracht
10

In elke zin staan twee werkwoordsvormen onderstreept. Van welk werkwoord komen die werkwoordsvormen?

1 Hij heeft zich per ongeluk in zijn hand gesneden.

heeft ____________ komt van het werkwoord *hebben* ____________

gesneden ____________ komt van het werkwoord *snijden* ____________

2 In september wordt mijn hond aan zijn poot geopereerd.

____________ komt van het werkwoord ____________

____________ komt van het werkwoord ____________

3 De splinter is uit mijn hand verwijderd met een speciale splintertang.

____________ komt van het werkwoord ____________

____________ komt van het werkwoord ____________

4 Het stormt en regent al de hele middag.

____________ komt van het werkwoord ____________

____________ komt van het werkwoord ____________

Ik kan/weet • werkwoorden herkennen. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Taalverzorging
spelling

Je leert over hoofdletters en leestekens.

Startopdracht

Lees de tekst.

1 Is het makkelijk om de tekst hardop voor te lezen? ja / nee

2 Wat zou je kunnen doen om het lezen makkelijker te maken? ______________________

____

vijanden of vrienden

het is een goed idee om in de klas naast iemand te gaan zitten die je niet zo aardig vindt dat blijkt uit een onderzoek onderzoekster yvonne van den berg heeft ontdekt dat je elkaar na een tijdje vanzelf aardiger gaat vinden dat komt omdat je iemand gaat waarderen als je hem beter leert kennen denk jij ook dat je vanzelf vrienden wordt als je vaak naast iemand zit

Theorie

video-uitleg

Hoofdletters en leestekens

Hoofdletters, punten en vraagtekens maken het gemakkelijker om een tekst te lezen.

Zo gebruik je hoofdletters
Schrijf een **hoofdletter**:
- Aan het begin van een zin: *Het was schitterend weer dit weekend.*
- Bij namen: *Mariëtte, het Alfa-college, Gelderland, het Kerkplein, Maastricht, Plopsaland.*

Zo gebruik je punten en vraagtekens
- Gebruik een **punt** bij gewone zinnen: *De winter begint op 21 december.*
- Zet na een vraag een **vraagteken**: *Doe jij de deur even open?*

Opdracht
1

Zet een punt of een vraagteken achter de zin.

1 Een edelhert is een heel groot dier ____

2 Wie brengt jou morgen naar het feest ____

3 Als het regent, wil ik graag met de auto naar school ____

4 Wat zullen we in het weekend gaan doen ____

5 Wij moeten dit probleem snel bespreken ____

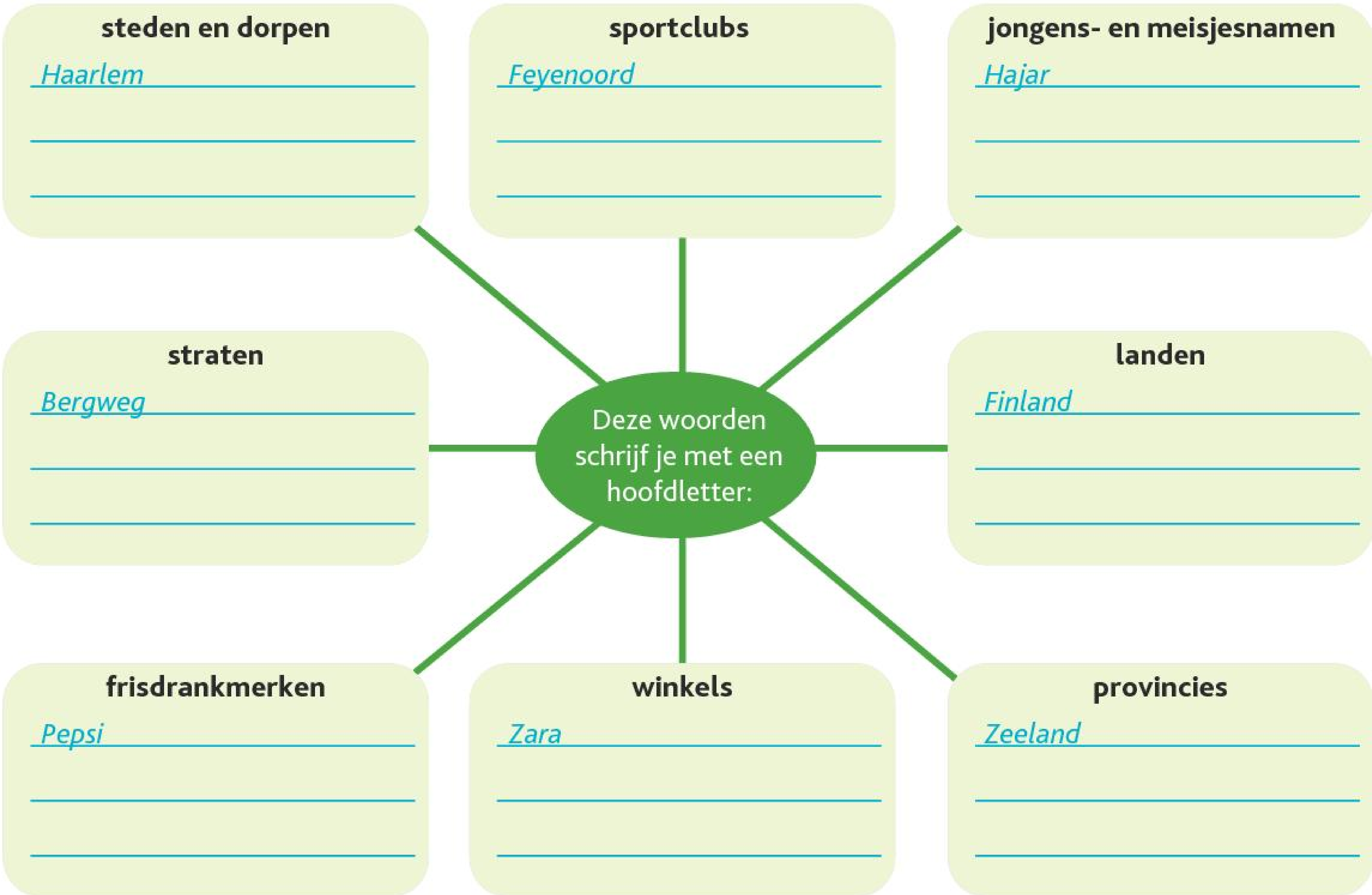
6 Hebben jullie ook zo gelachen om die 1-aprilgrap ____

Opdracht 2

Schrijf hieronder het alfabet in hoofdletters.

Opdracht 3

Werk samen met een klasgenoot. Schrijf in elk vak twee voorbeelden van woorden die met een hoofdletter geschreven moeten worden. Schrijf duidelijke hoofdletters.

Opdracht 4

Zet een punt of een vraagteken achter de zin en onderstreep de woorden die met een hoofdletter geschreven moeten worden. Voor de zin staat tussen haakjes hoeveel woorden dat zijn.

1 (3) ik vind barrel en sammie leuke namen voor een kat

2 (2) ben je wel eens in frankrijk op vakantie geweest

3 (2) in veel steden en dorpen vind je een stationsstraat

4 (3) bij de lidl zijn de flessen sisi in de aanbieding

5 (2) hoelang is het lopen vanaf jouw huis naar het station van zwolle

6 (3) de werkstukken van yfke en noah zien er mooi uit

7 (3) voetbalt zijn broer bij zestienhoven in rotterdam

8 (2) mees is vorige week verhuisd naar een klein dorpje in drenthe

Opdracht 5

1 Een van de drie woorden schrijf je met een hoofdletter.

Schrijf dit woord met een hoofdletter op.

1 dean – jongen – vriend __________

2 merk – mode – nike __________

3 engeland – veerboot – zee __________

4 baby – dochter – lianne __________

5 visser – ijsselmeer – zeilen __________

6 bloemendaal – hockey – hoofdklasse __________

7 margherita – pizza – restaurant __________

8 dorp – dorpslaan – markt __________

9 plaatsnaam – sittard – stad __________

2 Welk woord vormen alle laatste letters van de woorden die je hebt opgeschreven?

____

3 Moet je dit woord met een hoofdletter schrijven? ja / nee

Opdracht 6

Schrijf de tekst over. Gebruik hoofdletters, punten en vraagtekens.

het boek brugklassers gaat over jesse, vera en isa na de Cito-toets, het slotfeest van de basisschool en een heerlijke zomervakantie zijn ze nu echt brugklassers hoe vind je je weg op een nieuwe school wat kan absoluut niet meer en wat doe je juist wel moet je bij frans echt al die accentjes leren het eerste jaar is spannend, maar er wordt ook veel gelachen dit is een boek voor jongens en meiden over een nieuw leven en nieuwe vriendschappen

Naar: www.cajacazemier.nl, op 12 januari 2016

____

____

____

____

____

____

____

____

____

Opdracht 7

1 Zet een punt of een vraagteken achter de zin en onderstreep de woorden die met een hoofdletter geschreven moeten worden.

1 iedereen kent de eenden kwik, kwek en kwak

2 is de lievelingskleur van fenna geel

3 ik hoop dat emre op mijn feest kan komen

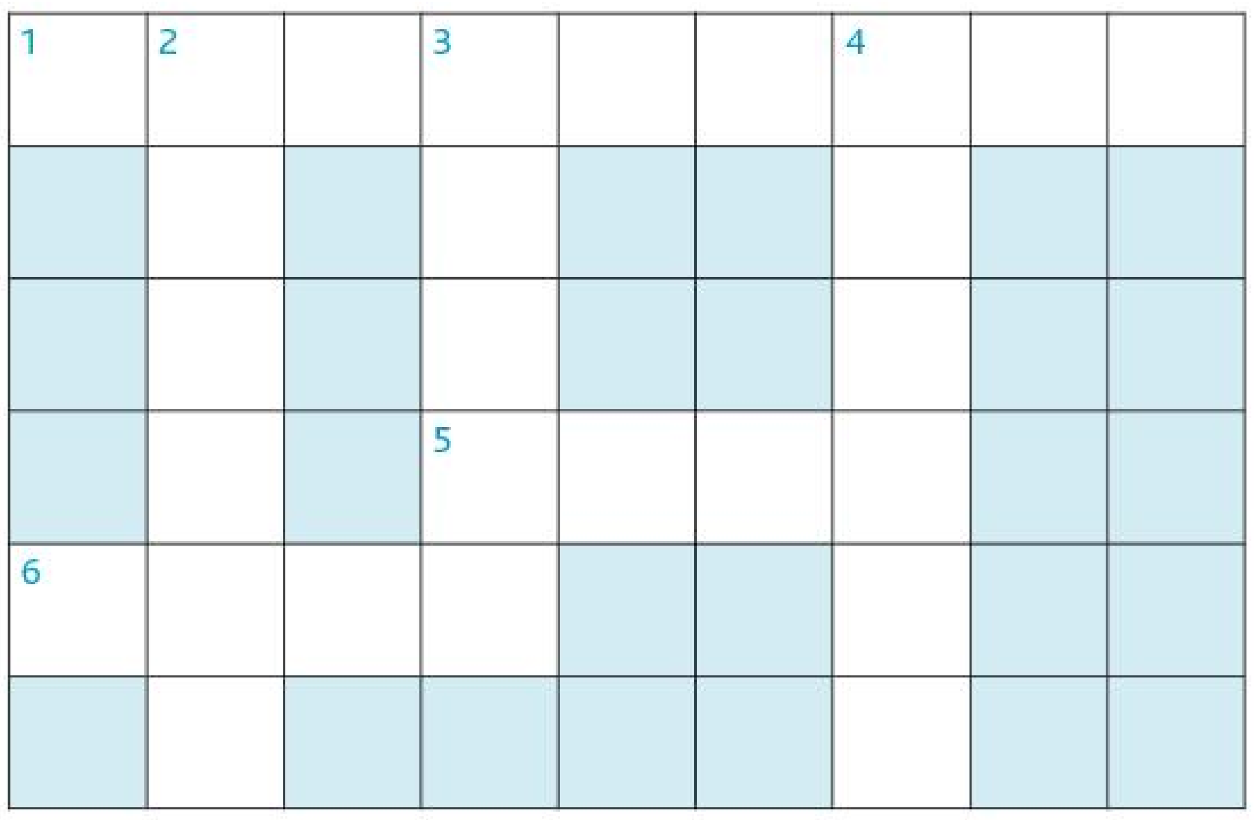
4 mijn vriend sepp woont een stukje verderop in de zeestraat

5 welk computerspel speel jij het liefst

6 wij eten thuis een hele berg appels per week

2 Overleg met een klasgenoot over de zes zinnen hierboven. Zorg ervoor dat jullie het erover eens zijn dat alle zinnen kloppen.

3 Maak nu de puzzel. De puzzel gaat over de zinnen.

van links naar rechts

1 het laatste woord uit de zin met drie hoofdletters en een punt
5 het vierde woord uit de zin met twee hoofdletters en een punt
6 het laatste woord uit de zin met twee hoofdletters en een vraagteken

van boven naar beneden

2 het vierde woord uit de zin met vier hoofdletters en een punt
3 het derde woord uit de zin met één hoofdletter en een vraagteken
4 het zevende woord uit de zin met één hoofdletter en een punt

Opdracht 8 ✱

Schrijf een kort tekstje over jezelf. In de tekst moeten de volgende vijf vragen beantwoord worden:

1 Hoe heet je?

2 Waar woon je?

3 Op welke school zit je?

4 Hoe heten je vrienden?

5 Wat doe je graag in je vrije tijd?

De tekst bestaat uit ten minste acht zinnen. Denk aan hoofdletters en leestekens.

____

____

____

____

____

____

Ik kan/weet
- hoofdletters, punten en vraagtekens gebruiken. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Taalverzorging formuleren

Je leert over *de*- en *het*-woorden.

Startopdracht

1 Kijk om je heen en schrijf acht dingen op die je ziet. Let op: schrijf steeds <u>één</u> ding op (geen naam of persoon).

raam

tas

2 Voor welke woorden kun je *het* zetten? Schrijf *het* voor die woorden.

3 Voor welke woorden kun je *de* zetten? Schrijf *de* voor die woorden.

4 Voor hoeveel woorden kun je *een* zetten? ______

Theorie

video-uitleg

De-woorden en *het*-woorden

In het Nederlands heb je *de-woorden* en *het-woorden*. Meestal weet je wel of een woord een *de-woord* of een *het-woord* is. Als je het niet zeker weet, kun je het in een woordenboek of in een woordenlijst op internet opzoeken.
prin·ter ***de****; (m) -s*
wo·ning ***de****; (v) -en*
on·der·zoek ***het****; (o) -en*

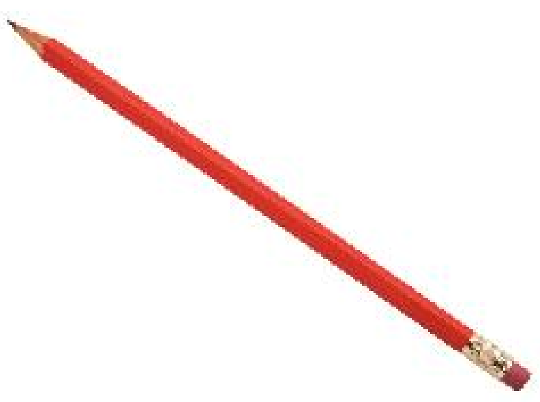
Zo gebruik je *de* en *het*, *deze* en *dit*, *die* en *dat*
- Gebruik bij een ***de***-woord **deze** en **die:**
  - *<u>de</u> printer, <u>deze</u> printer, <u>die</u> printer*
  - *<u>de</u> woning, <u>deze</u> woning, <u>die</u> woning.*
- Gebruik bij een ***het***-woord ***dit*** en ***dat***:
  - *<u>het</u> onderzoek, <u>dit</u> onderzoek, <u>dat</u> onderzoek.*

Gebruik bij de volgende opdrachten een woordenboek of woordenlijst als je niet weet of een woord een *de*-woord of een *het*-woord is.

Opdracht 1

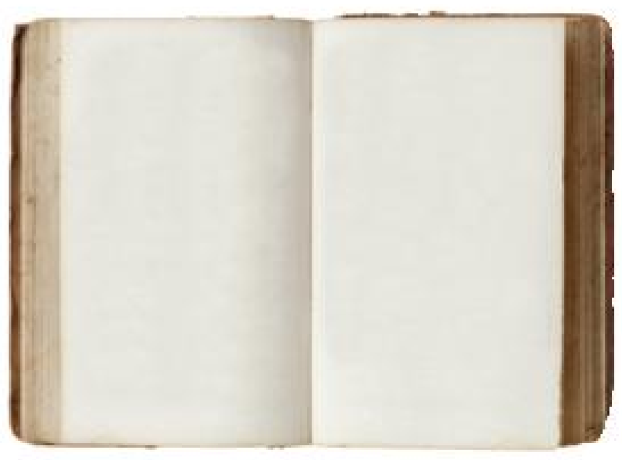
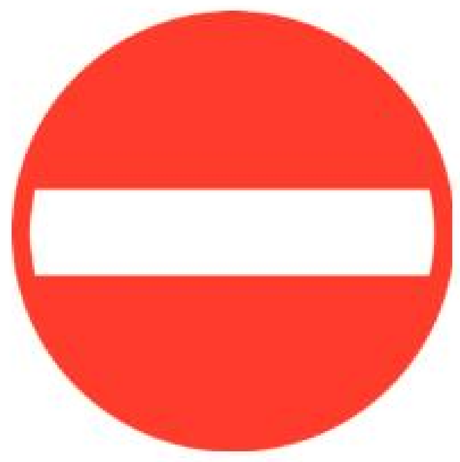
Schrijf het woord op en zet er *de* of *het* voor.

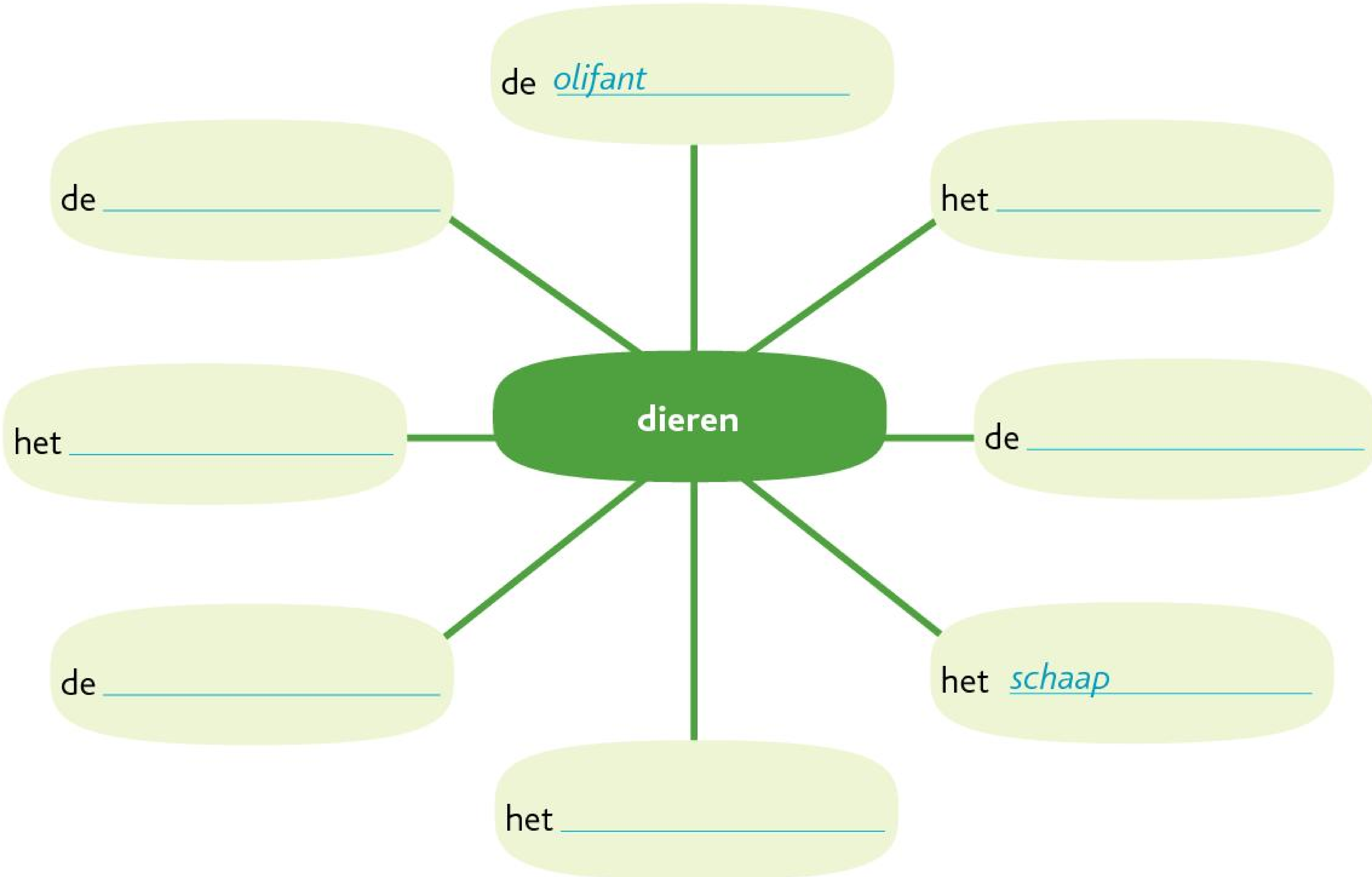

Opdracht 2

Werk samen met een klasgenoot. Vul de lege vakken in.

Opdracht 3

Zet de woorden in het juiste rijtje.

adres – agent – arm – beeld – directeur – gebouw – glas – jas – kamer – lokaal – man – meisje – mevrouw – put – restaurant – touw

de – deze – die	**het – dit – dat**
agent	*adres*

Opdracht 4

Welke woorden passen voor de onderstreepte woorden? Kies uit: *deze* / *die* of *dit* / *dat*.

1 Jarno schrijft het opstel over cowboys. dit of dat opstel
2 Veel jongeren luisteren nooit naar de radio. ______ of ______ radio
3 Tico wil speciale kleding voor het feest. ______ of ______ feest
4 Vind je het niet erg dat de film afgelopen is? ______ of ______ film
5 De mentor heeft mijn naam op de lijst gezet. ______ of ______ lijst
6 Het geluid van mijn telefoon is slecht. ______ of ______ geluid

Opdracht 5

Streep het foute woord door.

1 Gaan je vriendinnen ook vaak naar deze / dit winkel?
2 Wil je dat / die vraag een keer herhalen?
3 In deze / dit buurt wordt dit weekend een groot feest gegeven.
4 Ik ben direct gaan sparen voor dat / die nieuwe computerspelletje.
5 Dat / Die vliegtuig staat klaar om op te stijgen.
6 Deze / Dit pleister beschermt de wond.

Opdracht 6

1 Omcirkel het juiste woord.

enkelvoud	verkleinwoord	meervoud
de / *het* boot	*de* / *het* bootje	*de* / *het* boten
de / *het* huis	*de* / *het* huisje	*de* / *het* huizen
de / *het* bed	*de* / *het* bedje	*de* / *het* bedden
de / *het* rivier	*de* / *het* riviertje	*de* / *het* rivieren

2 Kijk eerst goed naar je antwoorden hierboven. Kies dan het juiste woord.

– Een verkleinwoord is altijd een *de*-woord / *het*-woord.
– Een woord in het meervoud is altijd een *de*-woord / *het*-woord.

Opdracht 7 ✱

Als je woorden aan elkaar plakt, bepaalt het laatste deel van het woord of het een *de*-woord of een *het*-woord is.
Voorbeelden:
het water + de put wordt*: de waterput*
de regen + het water wordt*: het regenwater*

1 *het feest + de zaal* wordt: ______________________
2 *de zak + het geld* wordt: ______________________
3 *het huis + de kamer* wordt: ______________________
4 *de zomer + de vakantie* wordt: ______________________
5 *de fiets + het zadel* wordt: ______________________
6 *het hoofd + het haar* wordt: ______________________

MOEILIJKE WOORDEN

Opdracht 8

Schrijf achter elk woord een synoniem van dat woord. Kies uit deze woorden met -**au** of -**ou**:
automaat – bouwen – fout – juffrouw – kauwen – koud – restaurant – trouwdag.

huwelijksdag ______________ bijten ______________

maken ______________ koel ______________

verkeerd ______________ machine ______________

eethuis ______________ lerares ______________

Opdracht 9

Welke woorden passen in de zin? Kies uit: *augustus – auto – blauw – flauw – getrouwd – houten – jou – ouders – restaurant – zout.*
Je mag elk woord maar één keer gebruiken.

1 Het eten smaakt heel ______________. Ben je het ______________ vergeten?

2 Volgende maand zijn mijn ______________ 15 jaar ______________.

3 Dat ______________ heeft prachtige ______________ balken.

4 Op 20 ______________ haalde mijn broer zijn rijbewijs en de week erna kocht hij meteen zijn eerste ______________.

5 Mijn lievelingskleur is ______________. Wat is die van ______________?

Opdracht 10

Lees het gedicht. Schrijf alle woorden met -au en -ou over.

Tekst 1

Foute dag

op kauwgom gestapt ______________ ______________
in flauwe grap getrapt ______________ ______________
hartstikke verkouden ______________ ______________
niks kunnen onthouden ______________ ______________
saus op m'n mouw... ______________ ______________

mag ik ruilen met jou?

Ik kan/weet
- opzoeken of een woord een *de-* of een *het-*woord is. 1F
- wanneer ik de woorden *deze, die, dit* en *dat* moet gebruiken. 2F
- woorden met *au* en *ou* goed spellen. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Praktijkopdracht

Klasse, zo'n jaarboek!

Een nieuwe school, een nieuwe klas. Ken jij iedereen al? Door een jaarboek te maken leer je elkaar beter kennen. Zo'n jaarboek is ook een leuk aandenken voor later: wie zaten er bij mij in de eerste klas? Hoe zag iedereen er toen uit?

Bij deze praktijkopdracht vul je voor een klasgenoot het jaarboekformulier in. Op dat formulier vinden jullie vragen over je lievelingskleur, favoriete kleding, sport, hobby's enzovoort. Natuurlijk plak je ook een foto op je eigen jaarboekformulier (selfie!).

Bij deze opdracht breng je de volgende theorie in de praktijk:
- *Spreken en gesprekken*: Een gesprek voeren
- *Schrijven*: Begrijpelijk schrijven

Het stappenplan voor de opdracht krijg je van je docent of vind je online.

Wat heb je geleerd?

Leerstofoverzicht

Lezen	• Ik kan het onderwerp van een korte tekst vinden. 1F
Schrijven	• Ik kan een kort, begrijpelijk briefje schrijven. 1F
Kijken en luisteren	• Ik kan het onderwerp van een programma of filmpje vinden. 1F
Spreken en gesprekken	• Ik kan een kort gesprek voeren. 1F
Woordenschat	• Ik kan de betekenis van een onbekend woord raden met behulp van een synoniem. 1F • Ik weet de betekenis van alle woorden uit de paragraaf.
Taalverzorging grammatica	• Ik kan werkwoorden herkennen. 1F
Taalverzorging spelling	• Ik kan hoofdletters, punten en vraagtekens gebruiken. 1F
Taalverzorging formuleren	• Ik kan opzoeken of een woord een *de*- of een *het*-woord is. 1F • Ik weet wanneer ik de woorden *deze*, *die*, *dit* en *dat* moet gebruiken. 2F • Ik kan woorden met *au* en *ou* goed spellen. 2F

Zo bereid je de toets goed voor

- Zorg ervoor dat je weet welke paragrafen in de toets voorkomen.
- Zorg ervoor dat je weet hoe je de verschillende paragrafen moet leren: moet je dingen uit je hoofd leren of moet je de leerstof kunnen gebruiken?
- Leer van je fouten: welke opdrachten in het boek gingen nog niet goed? Maakte je fouten omdat je iets niet begreep, waren het slordigheden of wist je bij deze opdrachten niet hoe je ze moest maken?
- Lees de theorie nog eens goed door. Begrijp je alles? Bekijk de theorievideo's voor extra uitleg.
- Maak de opdrachten die je lastig vond nog een keer. Je kunt online extra oefenen.

Maak de oefentoets online om te controleren of je klaar bent voor de toets. Succes!

Hoofdstuk 2

Beroemd

Moedertaal

Sommige mensen spreken meer dan één taal, bijvoorbeeld Turks en Nederlands. Mensen die twee talen spreken, noemen we **tweetalig**. De taal die je als eerste leert spreken, is je **moedertaal**. Er zijn in Nederland veel mensen die twee talen spreken. Koningin Máxima bijvoorbeeld; zij spreekt Nederlands, maar haar moedertaal is Spaans.

Wat is jouw moedertaal?

____

Spreek je een tweede taal?
- ○ Nee.
- ○ Ja, ik spreek ook ______________________

Welke taal zou jij graag willen spreken?

____

Alle talen verzamelen

Er zitten in de klas vast ook leerlingen die meer dan één taal spreken. Hoeveel verschillende talen spreken jullie? Vertaal samen met de klas het woord *ster* in zo veel mogelijk talen. Jullie mogen geen internet gebruiken.

Ster: ______________________________

____

____

____

Bekbrommer

Het Algemeen Nederlands is de standaardtaal van Nederland. Hierdoor kunnen Groningers en Limburgers elkaar goed verstaan, maar als zij in hun dialect spreken, weten ze vaak niet wat de ander zegt. Weet jij bijvoorbeeld wat een *snaorenbak* of een *bekbrommer* is?

Ontdek het in de quiz over dialectwoorden.

Lezen

Je leert over alinea's.

Startopdracht

Lees tekst 1.

1 Heeft deze tekst een titel? ja / nee

2 Kon je deze strip makkelijk begrijpen?

Ja / Nee, omdat ____________________

3 Wat is de juiste volgorde van de strip?

- ○ 4 – 1 – 2 – 3
- ○ 2 – 4 – 1 – 3
- ○ 2 – 1 – 4 – 3

Tekst 1

Naar: www.donaldduck.nl, op 12 januari 2016

Theorie

video-uitleg

Alinea's

Een tekst is meestal verdeeld in stukjes. Die stukjes noem je **alinea's**.
Een nieuwe alinea begint altijd op een nieuwe regel.
- Soms springt de eerste regel van een alinea een beetje in.
- Soms is er tussen twee alinea's een regel overgeslagen.

Elke alinea gaat over een deel van het onderwerp. In een tekst over de uitvinding van de telefoon kunnen de alinea's bijvoorbeeld gaan over: wie de telefoon heeft uitgevonden, waar de naam 'telefoon' vandaan komt, hoe een telefoon werkt en de ontwikkeling van de mobiele telefoon.

De belangrijkste informatie staat vaak in de eerste zin van de alinea.

Opdracht 1

Bekijk tekst 2 en 3.

1 Welke tekst lijkt jou leuker? tekst 2 / tekst 3

Lees tekst 2 en 3 nu helemaal.

2 Welke tekst kon je makkelijker lezen? tekst 2 / tekst 3

3 Vul in: *titel – onderwerp – aan het begin – tussenkopjes – een alinea.*
Je mag elk woord maar één keer gebruiken.
Het ______________________ van tekst 2 en tekst 3 is *beroemd worden*, maar tekst 2 ziet er anders uit dan tekst 3.
Tekst 2 heeft een ______________________ en tekst 3 heeft dat niet. Ook heeft tekst 2 ______________________ en korte stukjes tekst waar steeds nieuwe informatie over het onderwerp staat beschreven.
Zo'n kort stukje tekst noemen we ______________________.
In tekst 2 herken je een nieuwe alinea als de tekst ______________________ van de regel inspringt.

4 Zet de alineanummers van tekst 2 steeds aan het begin van de eerste regel van de alinea.

Tekst 2

Hoe word je beroemd?

Sommige mensen dromen er al hun hele leven van om beroemd te zijn. Ze willen veel aandacht en alle luxe die een mens kan bedenken.

Wat je vooral wel moet doen

▶ Kun je goed voetballen en mooi zingen? Maak dan een keuze, want je kunt niet de beste voetballer én de beste zanger zijn.
Het uiterlijk van een ster is erg belangrijk. Niemand kijkt op naar een vieze beroemdheid met zijn shirt binnenstebuiten.
Als de mensen zien dat jij jezelf meer dan geweldig vindt, gunnen ze jou geen succes. Blijf daarom altijd vriendelijk en geïnteresseerd in andere mensen.

Wat je vooral niet moet doen

▶ Beroemd zijn heeft veel voordelen, maar één ding mag je nooit vergeten. Je kunt niet van beroemd zijn genieten, als je het niet kunt delen met de mensen van wie je houdt. Vergeet daarom nooit waar je vandaan komt!

Naar: Louisa´s style, 30 oktober 2016

Tekst 3

Wat zou het toch heerlijk zijn als je nooit meer in een rij hoeft te wachten. Als je beroemd bent, laat iedereen jou natuurlijk voorgaan. Alleen willen daarna alle mensen in de supermarkt jouw handtekening hebben en je had nog wel zo'n haast. Beroemd zijn heeft dus voordelen en nadelen. Een groot nadeel van beroemd zijn, is dat iedereen een mening over je heeft. De één houdt van je, maar de ander vindt je helemaal niet aardig. Allerlei verschillende meningen over jou worden verspreid via het internet. Je kunt daar soms verdrietig om zijn. Als beroemdheid krijg je vaak gratis tassen, schoenen en sieraden opgestuurd. De makers daarvan hopen dat hun spullen net zo populair worden als jij. Je kunt van alle mooie spullen die je krijgt heel blij worden. Dat is een voordeel van beroemd zijn. Onthoud wel dat je met geld alles kunt kopen, behalve geluk. Daar moet je zelf aan blijven werken, ook als je wereldberoemd bent.

Naar: Famous, 1 juni 2016

Opdracht 2

1 In Afrika wonen veel dieren in het wild die je in Nederland alleen in de dierentuin kunt zien.

Welke wilde dieren leven er in Afrika, denk je? Noteer vijf dieren.

1 ______________ 4 ______________

2 ______________ 5 ______________

3 ______________

Bekijk tekst 4.

2 Wat is het onderwerp van tekst 4?
- ○ Afrika
- ○ de 'Big Five'
- ○ neushoorns

3 Onderstreep het tussenkopje in tekst 4.

4 Tekst 4 bestaat uit vier alinea's. Noteer twee dingen waaraan je dat ziet.

1 ______________________________

2 ______________________________

5 Waar komt deze tekst vandaan?
- ○ uit een krant
- ○ uit een tijdschrift
- ○ van een website

Lees tekst 4 nu helemaal.

6 Waarvan is het grootste deel van de hoorn van de neushoorn gemaakt?
- ○ bot
- ○ huid
- ○ wrat

7 Hoelang kan een neushoorn overleven zonder water te drinken?

____

8 Wat kun je het best doen als een neushoorn op je af komt denderen?
- ○ heel hard wegrennen
- ○ jezelf verstoppen
- ○ op de grond gaan liggen

9 Bedenk een vraag over tekst 4 die je aan een klasgenoot zou kunnen stellen. Noteer ook zelf het antwoord op die vraag.

Vraag: ______________________________

Antwoord: ______________________________

10 Vul in: Ik vind de neushoorn een vriend / vijand, omdat ______________________________

____

Tekst 4

Flinke jongens, die neushoorns

Honderdduizenden mensen reizen jaarlijks naar Afrika om de beroemde 'Big Five' te bekijken. Het gaat om vijf machtige wilde dieren: de olifant, de leeuw, het luipaard, de buffel en de neushoorn. De grote neushoorn is een landdier en kan zestig jaar oud worden. De witte neushoorn is de grootste soort en weegt ongeveer 3000 kilo.

De hoorn van de neushoorn bestaat vooral uit huid. Het is eigenlijk een soort wrat. Aan de schedel van een neushoorn zie je bijna niet dat hij ooit een échte hoorn op zijn neus heeft gehad. De neushoorn kan niet ruiken met zijn hoorn. Hij heeft een echte neus met twee neusgaten die tussen zijn mond en hoorn zit.

Vriend of vijand?

Neushoorns eten geen mensen en andere dieren. Wel eten ze tientallen kilo's gras, blaadjes en vruchtjes per dag. Ze drinken ook erg veel. Soms wel 100 liter water op een dag. Als het moet, kan de neushoorn vijf dagen zonder water leven.

De neushoorn ziet van tien meter afstand geen verschil tussen een mens en een boomstronk. Als een neushoorn op je af komt denderen, heeft vluchten geen zin. Hij kan veel harder rennen dan jij. Als je een ontmoeting met een wilde neushoorn wilt overleven, is het een goed idee om jezelf te verstoppen. De neushoorn kan jou van dichtbij slecht zien. Gelukkig zijn neushoorns geen agressieve dieren en vallen ze mensen bijna nooit aan.

Naar: www.spreekbeurten.info, op 30 januari 2016

Opdracht

3

Bekijk tekst 5.

1 Wat is het onderwerp van tekst 5?
- ○ Albert Einstein
- ○ geschiedenis
- ○ slimme mensen

Lees tekst 5 nu helemaal.

2 Wat betekenen de woorden uit de tekst? Trek een lijn naar de juiste betekenis.

genie (al. 1)	iemand die er niet bij hoort
buitenbeentje (al. 3)	het is geen verrassing
de rest is geschiedenis (al. 4)	heel slim mens
het is geen wonder (al. 5)	we weten wat er daarna is gebeurd

3 Noteer een belangrijke ontdekking die Albert Einstein heeft gedaan.

____

4 Onderstreep de belangrijkste zin van alinea 3.

5 In alinea 4 staat dat het *verrassend* was dat Albert Einstein zijn diploma niet haalde. Het was een verrassing, omdat
- ○ Albert Einstein geen tijd had om te studeren.
- ○ Albert Einstein heel erg slim was.
- ○ Albert Einstein school helemaal niet leuk vond.

6 Schrijf het juiste tussenkopje boven alinea 5. Kies uit:
- Albert Einstein is dood
- Grote hersenen
- Vijftien procent

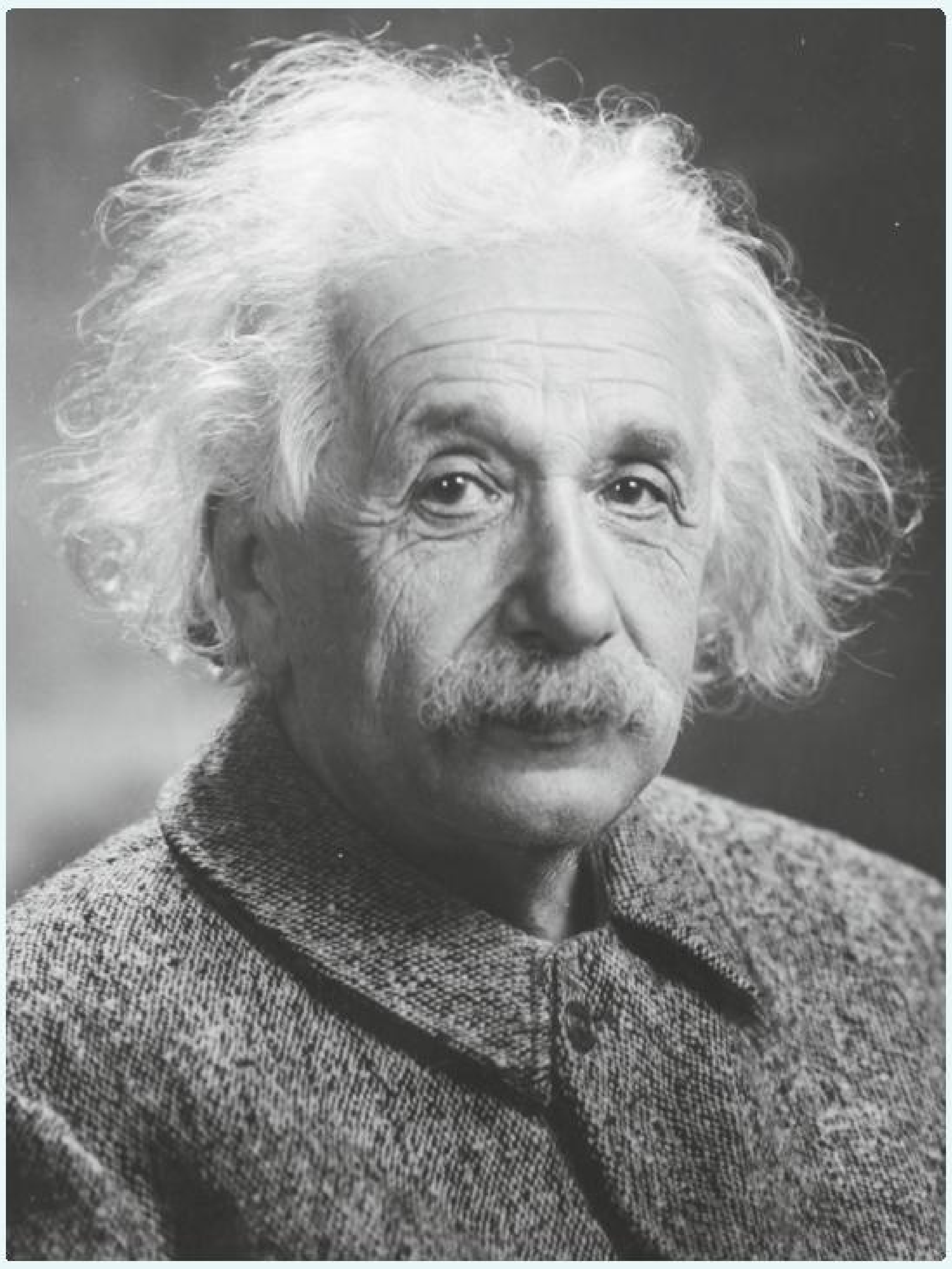
7 Waarom was Albert Einstein *slimmer dan slim*?
- ○ Een deel van zijn hersenen was groter dan bij andere mensen.
- ○ Hij maakte geen huiswerk, maar haalde toch goede cijfers.
- ○ Hij studeerde aan de universiteit en werd professor in de natuurkunde.

8 Vul in: Ik zou wel / niet net zo slim als Albert Einstein willen zijn, omdat ______________________________

____

Tekst 5

Slimmer dan slim

[1] Albert Einstein is misschien wel de bekendste slimmerik van de wereld. Hij leefde van 1879 tot 1955 en heeft veel belangrijke uitvindingen gedaan. Zo ontdekte hij dat het licht 300.000 kilometer per uur gaat. Dat is een reis van zeven keer om de aarde in één seconde. Hij heeft ook de koelkast uitgevonden en andere spullen die wij nu nog gebruiken. Hij was dus een echt genie.

De jonge jaren van een genie

[2] Albert Einstein was een apart jongetje. Toen hij twee jaar oud was en een zusje kreeg, vroeg hij aan zijn ouders: 'Waar zitten de wieltjes?' Zijn vader vertelde hem dat hij pas later met zijn zusje kon spelen.

[3] Albert Einstein is een van de slimste mensen die ooit op aarde heeft geleefd, maar hij hield niet echt van school. Zijn klasgenoten noemden hem een stom kind en ze begrepen hem niet. Hij was een buitenbeentje. De jonge Albert was het liefst alleen. Hij maakte geen huiswerk en leerde niet voor zijn toetsen. Dat was eigenlijk ook niet nodig, want hij haalde steeds de hoogste cijfers.

[4] Het was verrassend dat Albert Einstein op de middelbare school zijn diploma niet haalde. Hij was erg goed in de vakken wiskunde en natuurkunde, maar hij zakte voor Frans en geschiedenis. Toch mocht Albert Einstein een speciale test doen voor de universiteit en die haalde hij wel. Een aantal jaren later werd hij professor in de natuurkunde en de rest is geschiedenis.

____

[5] Na zijn dood hebben dokters zijn hersenen onderzocht. Iedereen wilde heel graag weten hoe Albert Einstein toch zo slim kon zijn. Na een bijzonder onderzoek bleek dat een deel van zijn hersenen vijftien procent groter was dan bij andere mensen. Met zulke grote hersenen is het geen wonder dat Albert Einstein slimmer dan slim was.

Naar: www.wikikids.nl, op 3 juni 2016

Opdracht
4

1 Stokbrood, pizza en döner kebab heb je vast wel eens gegeten. Uit welke landen denk jij dat dit eten komt?

Stokbrood komt uit ______________________.

Pizza komt uit ______________________.

Döner kebab komt uit ______________________.

Bekijk tekst 6.

2 Vul in: Tekst 6 heeft ________ alinea's en boven alinea ________ staat een tussenkopje.

3 Wat voor soort tekst is tekst 6?
- ○ een brief
- ○ een reclamefolder
- ○ een tijdschriftartikel

Lees tekst 6 nu helemaal.

4 Waar gaan alinea 2 en 3 over?
- ○ de eerste pizza
- ○ geschiedenis van de pizza
- ○ pizza Margherita

5 In Zweden zijn twee bewijsstukken gevonden die laten zien dat de Vikingen eerder pizza's maakten dan de Italianen. Noteer de bewijsstukken.

Bewijsstuk 1: ____

Bewijsstuk 2: ____

6 Kies: waar of niet waar.

De pizza werd vierhonderd jaar geleden bekend in Italië.	waar / niet waar
De koning van Italië had in 1889 een vrouw die Margherita heette.	waar / niet waar
Achthonderd jaar geleden bestonden er pizzaovens.	waar / niet waar
Italianen denken dat de Vikingen hun pizzarecept hebben gestolen.	waar / niet waar
Spaghetti werd al in de negende eeuw in Syrië gemaakt.	waar / niet waar

7 Hoe ziet een pizza Margherita eruit volgens de tekst? Teken die pizza in het vierkant onder alinea 2 en gebruik daarbij de juiste kleuren.

8 Vul in: Ik vind de pizza wel / niet Italiaans, omdat ______________________________

____

Tekst 6

Van wie is de pizza?

[1] **Denk eens aan het land Egypte. Grote kans dat je meteen aan de piramides denkt. Denk nu aan de Noordpool. De meeste mensen denken dan aan Eskimo's en pinguïns. Waaraan denk je als je het woord *Italië* hoort? Je denkt vast meteen aan pizza's!**

[2] Vierhonderd jaar geleden werd de pizza bekend in Italië. Het was een gerecht voor arme mensen, die pizza maakten van restjes. Pas in 1889 werd de pizza beroemd. De vrouw van de koning werd toen verliefd op een pizza die de kleuren van de Italiaanse vlag had. De rode tomatensaus, de witte mozzarellakaas en de groene kruiden vormden de pizza die wij nu kennen als: pizza Margherita. Deze naam is niet toevallig gekozen, want het is de naam van de vrouw van de koning die verliefd werd op de Italiaanse pizza.

[3] Helaas voor de Italianen werden diep in de grond in Zweden spullen gevonden die bewijzen dat er al veel eerder pizza's werden gemaakt. Zo werden er ovens gevonden die eruitzien als moderne pizzaovens. Onderzoekers vonden ook versteende deegbodems met daarop stukjes tomaat en jawel: kaas! Dit is het bewijs dat de Vikingen al achthonderd jaar voor de eerste Italiaanse pizzamelding echte pizza's maakten.

Blijf van onze pizza af

[4] De meeste Italianen vinden het grote onzin dat de Vikingen eerder pizza's maakten dan zij. Ze denken er niet aan om hun beroemde gerecht af te staan. Ze denken dat de Vikingen het recept van hun Italiaanse pizza's hebben 'gestolen' en meegenomen naar Zweden.

[5] Als de Italianen toch beroemd willen worden met een ander gerecht, kunnen ze kiezen voor spaghetti. Er is een Arabisch woordenboek gevonden in Syrië waarin een dokter had geschreven dat Italianen handelden in spaghetti. Dit woordenboek is geschreven in de negende eeuw. Er is alleen een grote kans dat de Italianen hun pizza niet willen ruilen voor spaghetti. Laat de Vikingen dat maar niet horen!

Naar: Vakblad Interessant, 30 mei 2016

Opdracht 5

Lees tekst 7.

1 De tekst bestaat uit vier alinea's. Omcirkel steeds het eerste woord van een nieuwe alinea.

2 Elke alinea gaat over een deel van het onderwerp *carnaval*. Verbind de alinea's met de juiste deelonderwerpen.

Alinea 1	ontstaan carnaval
Alinea 2	verschillende kostuums
Alinea 3	Rio de Janeiro
Alinea 4	start carnaval

3 Bedenk een andere titel dan *Carnaval* die goed bij de tekst past. Schrijf jouw titel boven de tekst.

4 Leg uit wat 'vastentijd' betekende voor de rooms-katholieke mensen.

5 Onderstreep in tekst 7 de zin die omschrijft hoe carnaval is ontstaan.

Lees de laatste zin van de tekst nog een keer.

6 Waarom zouden mensen die van carnaval houden graag een keer naar Brazilië gaan?

Tekst 7

Als wie of wat ga jij dit jaar verkleed? Tijdens carnaval zie je in het zuiden van Nederland veel mensen in verkleedpakken rondlopen. De kostuums van clowns, prinsessen en piraten zijn dan overal uitverkocht. Er gaan ook mensen verkleed als beroemdheid. Kostuums van Elvis Presley, Pino van Sesamstraat en Julius Caesar worden tijdens carnaval goed verkocht.
Carnaval wordt meestal gevierd in de maanden februari of maart. Het carnavalsfeest start eigenlijk al op 11 november om 11 over 11 in de ochtend. Dat komt omdat 11 het getal van de gekken is en tijdens carnaval doet iedereen gek. In het zuiden van ons land wordt daarom op 11 november de hele dag feestgevierd. Vanaf deze dag leven de mensen naar carnaval toe. Ze denken vooral na over de kostuums die ze gaan dragen.
Men denkt dat carnaval voor het eerst gevierd werd in het jaar 1000. Het feest hoort bij het rooms-katholieke geloof. Vroeger aten veel katholieke mensen veertig dagen na carnaval geen snoep, koek en zelfs geen vlees. Ze wilden begrijpen hoe het voelt om arm te zijn. Dat noemen de katholieken 'vasten'. De vastentijd begint na de laatste dag van carnaval.

Carnaval is ontstaan als een feest om nog even te kunnen genieten voor het vasten begint.
Er zijn nog meer landen waar carnaval wordt gevierd. Rio de Janeiro is een stad in Brazilië waar het feest heel groot wordt georganiseerd. Dat kun je niet vergelijken met carnaval in Nederland. Er dansen meer dan een miljoen mensen door de straten van Rio de Janeiro. Het is een wereldberoemd feest waar alle mensen die van carnaval houden graag een keer naartoe zouden gaan.

Naar: www.lampegat.nl, op 26 juni 2016

Ik kan/weet
- erachter komen waar een alinea over gaat. 1F

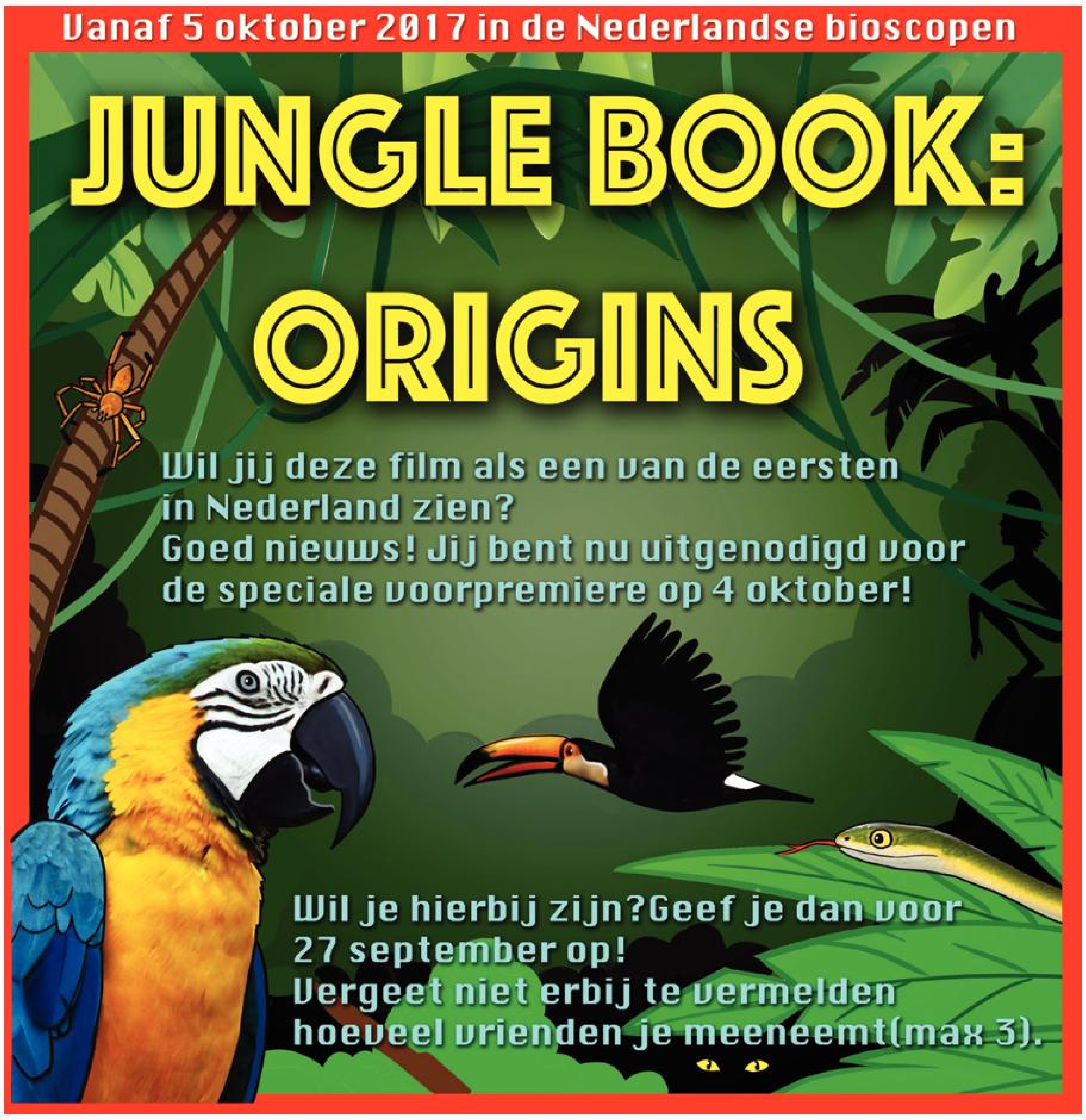
Maak de extra opdrachten online.

Schrijven

Je leert een korte tekst schrijven.

Startopdracht Bekijk de tekst. Denk je dat de bioscoop veel aanmeldingen krijgt?

Ja / Nee, want ______________________________

Theorie
video-uitleg

Een korte tekst schrijven

Soms moet je een korte tekst schrijven, bijvoorbeeld een verslagje van iets wat je met de klas hebt gedaan of een artikeltje voor de website over het bezoek van de schrijfster Mel Wallis de Vries aan jullie school.

Het is handig om eerst alle informatie op een rijtje te zetten. Dat doe je met de **5w+h-vragen**: *wie, wat, waar, wanneer, waarom* en *hoe*. Op een papiertje schrijf je voor jezelf kort de antwoorden op. Als je informatie verzameld hebt, ga je schrijven. Eerst vertel je het belangrijkste. Daarna geef je meer informatie over het *hoe* en *waarom*.

Als je tekst langer is dan vijf of zes zinnen, verdeel je hem in **alinea's**. Daar wordt de tekst overzichtelijker van.

Opdracht
1

Lees tekst 2.

1 Staat de belangrijkste informatie aan het begin van de tekst? ja / nee

2 Is de tekst langer dan zes zinnen? ja / nee

3 Is de tekst verdeeld in meerdere alinea's? ja / nee

4 In de tekst wordt antwoord gegeven op alle 5w+h-vragen. Het antwoord op de *wat*-vraag is al onderstreept. Onderstreep de andere antwoorden in de tekst. Trek een lijn naar de vraag die bij dit antwoord hoort.

Tekst 2

Rihanna maakt selfie

De zangeres Rihanna maakte afgelopen vrijdag een selfie van zichzelf met politiebaas Steve Sobaroff. De twee waren samen bij een basketbalwedstrijd toen Rihanna op het idee kwam om een foto te nemen.

Rihanna besloot de selfie te maken omdat de zangeres nog nooit met de politiebaas op de foto was geweest. Hoe de foto uiteindelijk is gemaakt? Rihanna nam de foto met de telefoon van Sobaroff, die ze in haar rechterhand hield.

Wie?
Wat?
Waar?
Wanneer?
Waarom?
Hoe?

Opdracht
2

1 In tekst 3 is alle belangrijke informatie weggehaald. Vul de lege plekken in. Bedenk zelf leuke antwoorden op de vragen die erbij staan.

2 Ruil je verhaal met dat van een klasgenoot. Controleer of je klasgenoot op alle 5w+h-vragen een passend antwoord heeft gegeven. Verbeter daarna je eigen tekst als dat nodig is.

Tekst 3

Wanneer?	Het volgende verhaal gebeurde op ______.
Wie?	Er was eens een ______
Wat?	die heel graag ______ wilde zijn,
Waarom?	omdat ______
	______
	______
Waar?	Hij / Zij ging naar ______
Hoe?	en daar lukte het eindelijk om te zijn wat hij / zij wilde zijn door
	______
	______

Opdracht 3

Jij bent een held in jouw dorp of stad. Je mag zelf verzinnen hoe je een held bent geworden. Heb je een puppy gered uit een brandend huis; de wereld beschermd tegen aanvallende marsmannetjes; het winnende doelpunt gemaakt tijdens de wereldcupfinale? Of iets anders?

1 Hoe ben jij een held geworden?

____

____

2 Je gaat aan een klasgenoot vragen stellen over zijn of haar heldendaad. Je weet nog niet wat er is gebeurd. Maak de vier vragen hieronder af. Bedenk zelf nog twee andere vragen.

1 Wat ______________________________?

2 Hoe ______________________________?

3 Waar ______________________________?

4 Wanneer ______________________________?

5 ______________________________?

6 ______________________________?

3 Stel de vragen aan je klasgenoot. Schrijf de antwoorden hieronder in het kort op.

1 Wat?

____

____

2 Hoe?

____

____

3 Waar?

____

4 Wanneer?

____

5 ______________________________

____

____

6 ______________________________

____

____

4 Schrijf een tekst over de heldendaad van je klasgenoot. Gebruik hiervoor de antwoorden uit vraag 3. Schrijf zes of meer zinnen. Maak twee alinea's en beantwoord in elke alinea drie vragen. Zet een passende titel boven je tekst.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

5 Ruil je tekst met die van een klasgenoot. Controleer elkaars tekst met het feedbackformulier. Verbeter daarna je eigen tekst als dat nodig is.

Feedbackformulier korte tekst	**Ingevuld door:** ______________	
Inhoud	In de tekst staat wie de held is.	ja / nee
	Het is duidelijk wat de heldendaad is.	ja / nee
	In de tekst staat hoe het is gebeurd.	ja / nee
	In de tekst staat waar en wanneer het is gebeurd.	ja / nee
	Het is duidelijk welke twee vragen nog meer in de tekst beantwoord worden.	ja / nee
Taalverzorging		– +
	Elke zin begint met een hoofdletter en eindigt met een punt of een vraagteken.	○○○○
	De tekst heeft twee alinea's.	○○○○
	De woorden zijn goed gespeld.	○○○○
Top en Tip	Top: ______________	
	Tip: ______________	

Ik kan/weet
- een korte tekst schrijven met behulp van de 5w+h-vragen. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Kijken en luisteren

Je leert kijken en luisteren naar interviews.

Startopdracht

Bekijk het plaatje.

1 Wat gebeurt er op het plaatje? ______

2 Wat zouden de jongens tegen elkaar zeggen? Vul de tekstballonnen in.

3 In welke tekstballon heb je een vraagteken gezet?

allebei / geen van beide / linker / rechter

4 Voor welke jongen(s) is het belangrijk om goed te luisteren?

allebei / geen van beiden / linker / rechter

Theorie

video-uitleg

Kijken en luisteren naar interviews

In een **interview** of vraaggesprek stelt een persoon vragen en geeft de ander antwoord. Als je kijkt of luistert naar een interview, krijg je informatie.
Let op de vragen die gesteld worden:

- Geeft de geïnterviewde antwoord op de vragen?
- Vraagt de interviewer door als het antwoord niet duidelijk is?

Je krijgt niet alleen informatie door *wat* iemand zegt, maar ook door *hoe* hij het zegt. Let daarom ook op de lichaamstaal (houding en gezichtsuitdrukking).

Opdracht 1

Lees eerst de vragen. Bekijk dan het fragment en beantwoord de vragen.

1 Kwebbelkop beantwoordt vragen van kinderen. Wat is de vraag van Rhodee? ______

______

2 De interviewster vraagt: 'Waarom doe je het eigenlijk allemaal in het Engels?'

Wat is het antwoord van Kwebbelkop? ______

______

3 Vraagt de interviewster door na het antwoord op deze vraag? ja / nee

4 Wat laat Kwebbelkop zien met zijn lichaamstaal?
- ○ Hij is heel erg zenuwachtig voor het interview.
- ○ Hij vindt het niet leuk om geïnterviewd te worden.
- ○ Hij voelt zich op zijn gemak tijdens het interview.

5 Onderstreep steeds het juiste woord:

Kwebbelkop geeft antwoord op alle / sommige vragen.

Kwebbelkop geeft korte / lange antwoorden op de vragen.

Kwebbelkop geeft duidelijke / onduidelijke antwoorden op de vragen.

Opdracht 2

Lees eerst de vragen. Bekijk dan het fragment en beantwoord de vragen.

1 Waarom wordt Vivianne geïnterviewd?
- ○ omdat ze de beste Nederlandse voetbalster is
- ○ omdat ze graag wil dat veel meisjes gaan voetballen
- ○ omdat ze meedoet met het WK Voetbal voor vrouwen

2 Wat is de eerste vraag die de interviewster stelt? ______________________

____

3 Denkt Vivianne dat haar team het goed gaat doen?
- ○ Ja, ze maken zeker kans om hoog te eindigen.
- ○ Misschien maken ze kans om hoog te eindigen.
- ○ Nee, ze maken geen kans om hoog te eindigen.

4 Vivianne begon met voetballen toen ze 5 jaar was. Was iedereen er toen al van overtuigd dat ze profvoetbalster zou kunnen worden?

Ja / Nee, want ______________________

____

5 De vier meisjes hebben lastige stellingen bedacht waarop Vivianne kort kan reageren. Bedenk een vraag waarop Vivianne een lang antwoord moet geven.

____

____

Opdracht 3

Interviews kun je gebruiken om informatie te krijgen. Bijvoorbeeld voor een presentatie. Lees de onderwerpen van presentaties hieronder. Bekijk daarna het fragment.

1 Kruis aan voor welke presentaties je het fragment kunt gebruiken. Je mag meerdere antwoorden kiezen.
- ○ presentatie over Giel Beelen
- ○ presentatie over interviewen
- ○ presentatie over radio maken
- ○ presentatie over muziek
- ○ presentatie over dj worden
- ○ presentatie over beroemd zijn

2 Vergelijk je antwoorden met die van een klasgenoot. Voor welke presentatie geeft het fragment volgens jullie de meeste informatie?

Het interview is het geschiktst voor de presentatie over ______________, want

____

Ik kan/weet
- informatie uit eenvoudige interviews halen. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Spreken en gesprekken

Je leert een telefoongesprek voeren.

Startopdracht

1 Met wie bel jij het meest? ______________________

2 Denk je van tevoren na wat je gaat zeggen als je die persoon belt?

Ja / Nee, want ______________________

3 Stel je voor dat jij een beroemdheid zou mogen bellen. Wat zou je anders doen dan bij een gesprek met een bekende? ______________________

____

Theorie

video-uitleg

Een telefoongesprek voeren

Een telefoongesprek met iemand die je kent, is gemakkelijk. Er zijn ook telefoongesprekken die je moet voorbereiden. Bijvoorbeeld een gesprek met een winkel over een klacht, met een dokter om een afspraak te maken of met een bedrijf om informatie te vragen voor een werkstuk.

Zo voer je een telefoongesprek
- Bedenk vooraf wat je wilt weten en schrijf je vragen op.
- Zoek een rustige plek om het telefoongesprek te voeren.
- Spreek de ander aan met *u*.
- Stel jezelf voor met je voor- en achternaam en zeg waarvoor je belt.
- Herhaal belangrijke informatie die je krijgt en schrijf die op.
- Bedank aan het eind van het gesprek de ander en zeg 'Dag' of 'Tot ziens'.

Opdracht 1

Lees eerst de vragen. Luister dan naar het telefoongesprek en beantwoord de vragen.

1 Ashley spreekt de assistente aan met *u*. ja / nee

2 Ashley stelt zichzelf voor met voor- en achternaam. ja / nee

3 Ashley zegt waarvoor ze belt. ja / nee

4 Ashley herhaalt de informatie die de assistente geeft. ja / nee

5 Ashley bedankt de assistente en zegt 'Dag' of 'Tot ziens'. ja / nee

Opdracht 2

1 In welke situaties is het handig om vooraf vragen te bedenken? Kruis die aan.
- ○ Je belt een vriend/vriendin die ver weg woont om een afspraak te maken.
- ○ Je belt jouw sportvereniging voor meer informatie over de kampweek.
- ○ Je belt een bioscoop om een uitje met de hele klas te regelen.
- ○ Je belt je lievelingstante om te vragen hoe haar reis door Australië was.

2 Kies één situatie die je hebt aangekruist. Schrijf twee vragen op die je tijdens het telefoongesprek kunt stellen.

1 ______________________________

2 ______________________________

Opdracht 3

Hieronder staat een telefoongesprek van Finn Burger met een meneer van Zwembad Stadspark. Kruis steeds de zin aan die in het gesprek past.

1 Meneer van het zwembad: ‘Zwembad Stadspark, goedemorgen.’
- ○ Finn: ‘Hallo, u spreekt met Finn Burger.’
- ○ Finn: ‘Hoi, met Finn.’

2 Meneer van het zwembad: ‘Hallo, wat kan ik voor je doen?’
- ○ Finn: ‘Weet jij wanneer we morgen kunnen gaan zwemmen?’
- ○ Finn: ‘Kunt u mij vertellen wanneer het zwembad morgen open is?’

3 Meneer van het zwembad: ‘Bedoel je voor trainingen of voor vrij zwemmen?’
- ○ Finn: ‘Ik bedoel om vrij te zwemmen.’
- ○ Finn: ‘Voor chillen natuurlijk!’

4 Meneer van het zwembad: ‘Morgen zijn we open voor vrij zwemmen van 14.00 tot 17.00 uur.’
- ○ Finn: ‘Van 14.00 tot 17.00 uur. Bedankt, meneer.’
- ○ Finn: ‘Oké, dat is mooi. Thanks!’

5 Meneer van het zwembad: ‘Tot ziens.’
- ○ Finn: ‘Mazzel! Tot later!’
- ○ Finn: ‘Dag. Tot ziens.’

Opdracht 4

Werk samen met een klasgenoot. Jullie gaan een telefoongesprek voeren.

1 Je belt naar een bekende voetbalclub om te vragen of jullie met de klas een rondleiding door het stadion kunnen krijgen. Schrijf drie dingen op die je kunt vragen.

1 ______________________________

2 ______________________________

3 ______________________________

2 Voer het telefoongesprek twee keer. Jullie zijn allebei een keer de persoon die belt en een keer de persoon die bij de voetbalclub werkt.

3 De docent kiest drie tweetallen die het telefoongesprek nog een keer voeren, maar nu voor de klas. Als je luistert, vul je het feedbackformulier in. Dit formulier vind je online of je krijgt het van je docent.

Ik kan/weet
- een kort telefoongesprek voeren met iemand die ik niet zo goed ken. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Woordenschat

Je leert betekenissen van onbekende woorden vinden.

Startopdracht

1 Weet jij wat een *fietsnietje* is? ja / nee

2 Lees de tekst en maak de zin eronder af.

De Fietsersbond is boos dat op steeds meer plekken in de stad de fietsnietjes worden weggehaald. Er komen nu parkeervakken voor fietsen in de stad. Daar staan de fietsen los en waaien ze om. De Fietsersbond: 'De fietsnietjes waren veel handiger. Tegen die rechthoekige rekjes konden aan twee kanten fietsen worden gestald. De fietsen waaiden niet om en konden bovendien aan de beugel worden vastgemaakt.'

Een fietsnietje is ______________________________

____

3 Maak een tekening van een fietsnietje. Vergelijk jouw fietsnietje met dat van een klasgenoot. Zien ze er hetzelfde uit? ja / nee

Theorie

video-uitleg

Een betekenis zoeken

Soms weet je niet wat een woord betekent, maar kun je de **betekenis** (omschrijving) in de tekst vinden. Bijvoorbeeld:
Over de beroemde zangers wordt een glossy gemaakt. Dat is een tijdschrift met glimmende pagina's en veel foto's.
Je weet nu precies wat een glossy is.

Zo zoek je een betekenis

- Zoek de betekenis tussen haakjes of tussen komma's in dezelfde zin. Bijvoorbeeld:
  - *Marleen werd een vedette, een beroemd persoon, door het winnen van de olympische medaille.*
- Zoek de betekenis in de volgende zin. Bijvoorbeeld:
  - *Alle acteurs waren naar de première van de film gekomen. Acteurs zijn vaak aanwezig als een film voor de eerste keer vertoond wordt.*
- Zoek de betekenis in de vorige zin. Bijvoorbeeld:
  - *De jonge profvoetballer laat zijn zaken regelen door iemand anders. Deze manager werkt ook voor andere voetballers.*

Opdracht 1

In elke zin is een woord onderstreept. Zoek de betekenis van dat woord en onderstreep die.

1. Je moet de woorden in de puzzel horizontaal, van links naar rechts, invullen.
2. Het optreden van die band in het stadion veroorzaakte een file. Alle auto's met bezoekers zorgden voor lange rijen op de wegen naar het stadion.
3. Alle Nederlanders moeten eigenlijk weten wat er in de grondwet, een wet met de belangrijkste regels van het land, staat.
4. Na het concert kreeg de zanger een bos bloemen. Het boeket was zo groot dat hij het bijna niet kon dragen.
5. De juryleden geven kritiek op het optreden van de dansgroep. Ze vertellen wat ze er niet goed aan vinden.
6. De kinderen deden iets wat eigenlijk niet mocht; ze beschoten de buurman met een waterpistool. Hun moeder vond ze wel ondeugend, maar ze moest er ook een beetje om lachen.

Opdracht 2

Lees tekst 1.

1. In alinea 3 staat het woord *talent*. Onderstreep de zin waarin de betekenis van dit woord staat.
2. Omcirkel in alinea 4 het synoniem voor het woord *verzint*.
3. In alinea 5 staat het woord *samenleving*. Onderstreep de zin waarin de betekenis van dit woord staat.
4. Bekijk de volgende woordbetekenissen. Zoek in de tekst een onderstreept woord dat past bij de betekenis. Noteer dat woord voor de betekenis.

Woord uit de tekst	**Woordbetekenis**
______________	als iets heel goed gaat
______________	bedenkt
______________	bladzijde
______________	de mensen die samen in een land wonen en hoe ze met elkaar omgaan
______________	gemakkelijke
______________	iets doen wat eigenlijk niet mag, maar niet heel erg is
______________	iets wat je uit jezelf goed kunt
______________	komt tegen
______________	ook
______________	plaatjes, tekeningen, afbeeldingen
______________	schrijver of schrijfster
______________	waardoor het komt, waarom het zo is
______________	zei dat ze iets niet goed vond

Tekst 1

Een schrijfster die dingen zei die in haar tijd eigenlijk niet mochten

[1] 'Doe nooit wat je moeder zegt.' Dat schreef Annie M.G. Schmidt. Het zijn woorden die helemaal bij haar passen, want Annie hield niet zo van regels. Ze schreef over dingen die je eigenlijk niet mag doen, die ondeugend zijn. Daardoor vonden de mensen haar zo grappig en leuk.

[2] Misschien ken je Annie wel als auteur van *Pluk van de Petteflet*, of een van haar andere boeken, maar Annie schreef niet alleen boeken. Ze maakte ook gedichten, toneelstukken en musicals en schreef teksten voor liedjes en televisieprogramma's.

[3] Annie wordt in 1911 geboren. Ze schrijft haar eerste versje al als ze vier jaar is. Dat kleine eenvoudige gedichtje is bewaard gebleven.
Het gaat zo:
Er was eens een hond, die zat op zijn kont.
Er was eens een kat, die zat op zijn gat.
Als ze veertien jaar is, stuurt Annie haar versjes naar een bekende dichter. Die vindt dat Annie veel talent heeft. Hij vindt dat ze heel goed kan schrijven en daar wat mee moet doen.

[4] Dat doet Annie, als ze gaat werken bij de krant *Het Parool*. Ze schrijft gedichtjes en verhaaltjes voor een pagina die voor kinderen wordt gemaakt. Ze ontmoet bij de krant tekenaar Fiep Westendorp. Samen met haar verzint en maakt ze *Jip en Janneke*. Annie bedenkt de verhaaltjes en Fiep maakt de illustraties. Van 1952 tot 1957 staat er elke dag een Jip en Janneke-verhaaltje met een plaatje in de krant. Later worden er boekjes van die verhaaltjes gemaakt. Annie en Fiep maken samen ook *Pluk van de Petteflet*, *Otje* en *Floddertje*.

[5] Annie kon met haar verhalen heel goed laten zien hoe mensen in Nederland met elkaar omgingen en hoe ze leefden en dachten. Ze vond een heleboel dingen in de Nederlandse samenleving in die tijd niet goed. Ze gaf kritiek op Nederland, maar deed dat op een grappige manier. Annie vond Nederland veel te netjes en saai. Zelf hield ze helemaal niet van 'hoe het hoort'. In haar boeken zijn de kinderen dus niet braaf en keurig, maar eigenwijs en stout. Ze doen wat ze zelf willen en niet wat de volwassenen zeggen.

[6] Misschien is dat de reden dat de boeken van Annie nog steeds zo populair zijn. Ze schreef in ieder geval grappige verhalen met veel fantasie. Bovendien zijn haar boeken niet alleen voor kinderen heel leuk, maar ook voor volwassenen. Annie is overleden toen ze vierentachtig jaar was. Zelf zei ze altijd dat ze zoveel succes had, omdat ze zich altijd acht jaar is blijven voelen.

Naar: www.entoen.nu, op 12 januari 2016

Opdracht **3**

Welk woord past het best in de zin? Kies uit: *auteur – bovendien – eenvoudig – kritiek – pagina – reden.*

1 Ik vond het altijd ingewikkeld om de weg te vinden in een vreemde stad, maar met die app op mijn mobiel is het nu heel

____________________.

2 Ik weet niet wat de ____________________ is dat Ikram niet meegaat naar de film.

3 De ______________________ van dit boek wil graag dat zijn boek verfilmd wordt.

4 Weet jij op welke ______________________ van het boek het kaartje staat dat bij deze opdracht hoort?

5 Marlieke vindt het niet leuk als anderen ______________________ hebben op haar kleding.

6 Je moet niet door rood rijden. Dat is verboden en het is

______________________ gevaarlijk.

Opdracht 4

Verander het woord, zodat het past in de zin.

1 verzinnen — We hebben met de hele klas het programma voor de klassenavond ______________________.

2 samenleving — Jacco en Hamid hebben nooit ruzie en daarom kunnen ze zo goed met elkaar in een huis ______________________.

3 talent — Tjitske heeft allerlei ______________________; ze kan zingen, dansen en is ook nog eens goed in wiskunde.

4 illustraties — Je hoeft in je werkstuk niet op elke bladzijde een ______________________ te zetten.

5 succesvol — De ______________________ zangeres treedt morgen op in Amsterdam.

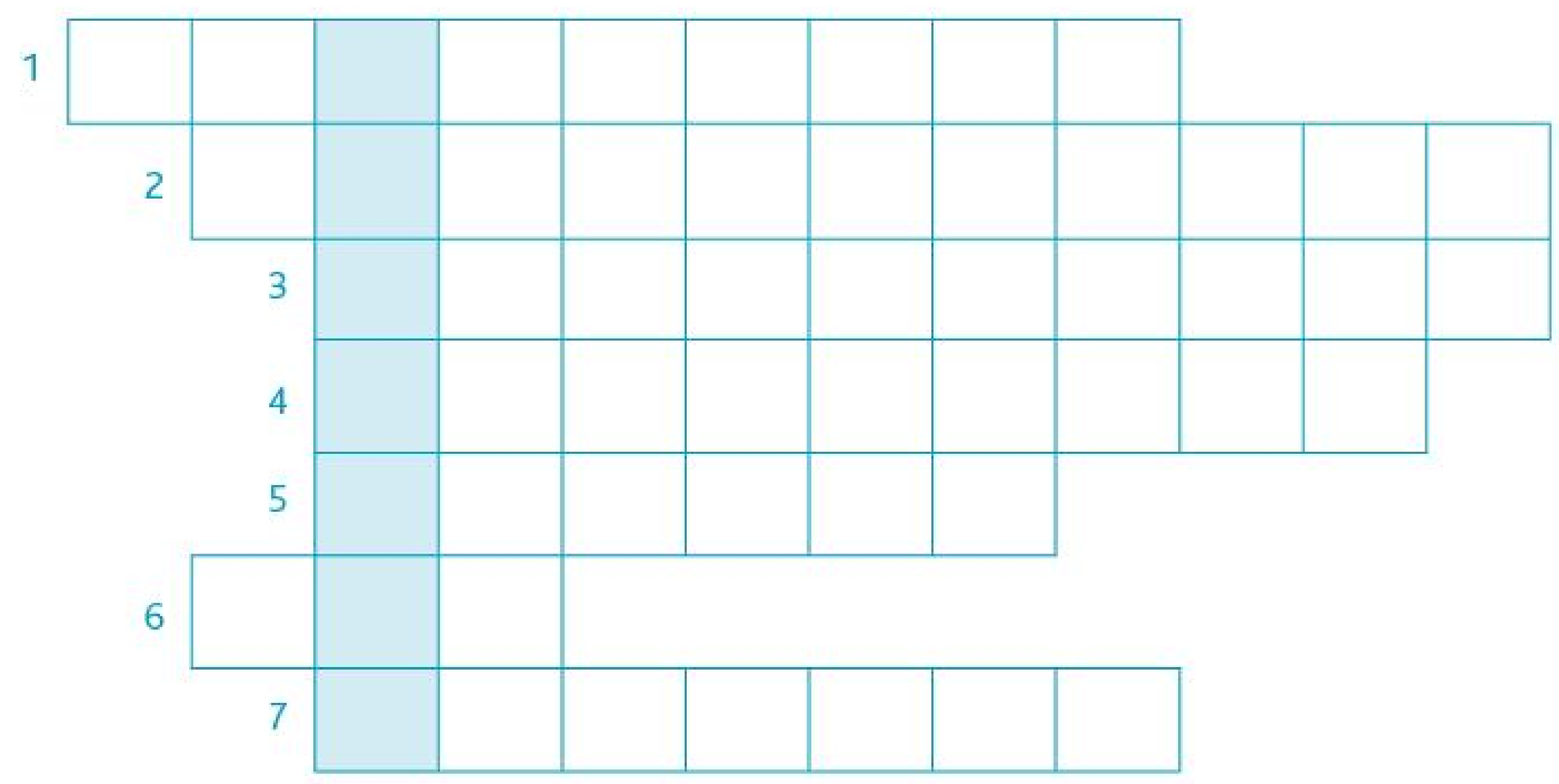
6 ontmoeten — Na de ______________________ met de voetballers van het Nederlands elftal kreeg iedereen een oranje shirt.

Opdracht 5

Noteer een synoniem voor de woorden.

De *ij* telt als twee letters (*i* en *j*).

1 bedenken
2 eenvoudig
3 ontmoeten
4 auteur
5 bladzijde
6 bovendien
7 illustratie

Welk woord lees je in de blauwe vakjes van **beneden** naar **boven**?

____

Opdracht
6

Lees de tekst. Je kleine broertje of zusje wil wentelteefjes gaan bakken, maar snapt veel woorden in dit recept niet. Schrijf op de lijntjes makkelijker woorden voor de onderstreepte woorden.

Wentelteefjes

Een wentelteefje is een beroemd zoet gerecht gemaakt van oud brood. De naam wentelteefje komt volgens sommige mensen van de speciale (1) manier waarop je dit gerecht klaarmaakt: *wentel 't even*. Een wentelteefje moet je steeds 'wentelen' (= omkeren) als je het bakt.

Het maken van wentelteefjes is niet ingewikkeld (2). Je doet het zo:
- een ei kloppen
- kaneelpoeder, suiker en melk toevoegen (3)
- korstjes van de sneetjes brood verwijderen (4)
- brood in ei-suiker-kaneel-melkmengsel doen en even laten liggen
- brood in een pan bakken en constant (5) wentelen tot beide kanten bruin zijn

Als de wentelteefjes klaar zijn, kun je ze direct (6) eten. Dit is het eenvoudige (7) recept, maar er zijn ook recepten met bijvoorbeeld vruchten of kaas. Uiteraard (8) kun je bij dit recept zelf nog andere dingen verzinnen (9) die je erbij kunt doen. Laat je ouders zien dat jij talent hebt voor koken (10) en maak wentelteefjes voor ze. Het wordt vast een succes (11).

1 ______
2 ______
3 ______
4 ______
5 ______
6 ______
7 ______
8 ______
9 ______
10 ______
11 ______

Opdracht
7

Werk samen met een klasgenoot. In het Nederlands komen er steeds nieuwe woorden bij. De woorden hieronder bestaan nog niet zo lang, maar staan wel al in het woordenboek. Wat denken jullie dat de woorden betekenen?

1 hangoudere = ______

2 snoepgroente = ______

3 beeldbellen = ______

4 deelauto = ______

5 swipen = ______

Opdracht 8

Welk werkwoord past het best bij het plaatje? Kies uit:
bespreken – ontmoeten – toevoegen – verwijderen – verzenden.

1

2

3

Opdracht 9

Beantwoord de vragen in hele zinnen. De onderstreepte woorden heb je geleerd.

1 Vind jij dat er illustraties in een leesboek moeten staan?

Ja / Nee, want

2 Je komt te laat in de les. Verzin een goede reden die je docent vast wel gelooft.

3 Als je je mobiel gebruikt op de fiets, kun je een ongeluk veroorzaken. Leg uit hoe dat komt.

Bedenk zelf een vraag met de woorden hieronder en laat die door een klasgenoot beantwoorden.

4 auteur

vraag:

antwoord:

5 kritiek krijgen

vraag:

antwoord:

Ik kan/weet
- de betekenis van een onbekend woord in de tekst vinden. 1F
- de betekenis van alle woorden uit de paragraaf.

Maak de extra opdrachten online. Daar vind je ook de woordenlijst.

Taalverzorging
grammatica

Je leert de persoonsvorm van een zin vinden.

Startopdracht

1 Maak goede zinnen met de woorden hieronder. Dat kan steeds op twee manieren.

1 hard erg de leerlingen fietsen

1e zin: ______________________________.

2e zin: ______________________________?

2 niet meer die laptop werkt

1e zin: ______________________________.

2e zin: ______________________________?

2 Omcirkel in jouw zinnen het werkwoord.

3 Waar staat het werkwoord in de zinnen met een vraagteken?

aan het begin / in het midden / aan het eind

Theorie

video-uitleg

Persoonsvorm

In elke zin staan een of meer werkwoorden. Eén van die werkwoorden is de **persoonsvorm**. In de volgende zinnen is de persoonsvorm onderstreept.

- *Boris en Erlijn gaan elke vrijdag naar basketbal.*
- *Ik koop een kaartje voor het concert.*
- *Jay wordt met de auto naar de bioscoop gebracht.*
- *Morgen zullen we onze kamer eindelijk opruimen.*

Zo vind je de persoonsvorm

Maak van de zin een vraag, dit is de **vraagproef**. Je moet precies dezelfde woorden gebruiken. Het eerste woord van die vraag is de persoonsvorm.

- *Gaan Boris en Erlijn elke vrijdag naar basketbal?*
- *Koop ik een kaartje voor het concert?*
- *Wordt Jay met de auto naar de bioscoop gebracht?*
- *Zullen we morgen onze kamer eindelijk opruimen?*

Opdracht 1

Maak van elke zin een vraag. Omcirkel in de vraag de persoonsvorm.

1 Wij zingen voor haar verjaardag. *Zingen wij voor haar verjaardag?*

2 Jamai wint de zeilwedstrijd van zijn school.

____

3 Onder aan de pagina staat een kleine illustratie.

____

Opdracht 2

Maak van elke vraagzin een gewone zin. Omcirkel in de gewone zin de persoonsvorm.

1 Gaan jullie met ons mee naar de film? *Jullie gaan met ons mee naar de film.*

2 Heeft die auteur eindelijk succes met zijn boek?

____

3 Verzint iedereen een leuk cadeau voor Kelly?

____

4 Draagt Silvan een nieuw shirt vandaag?

____

Opdracht 3

Omcirkel de persoonsvorm. Gebruik de vraagproef.

1 Mijn moeder vindt mijn nieuwe kapsel niet leuk.

2 De politie waarschuwt voor zakkenrollers tijdens het festival.

3 Tijdens de storm waaide die dikke boom om.

4 De meiden rennen elke training vier rondjes om het veld.

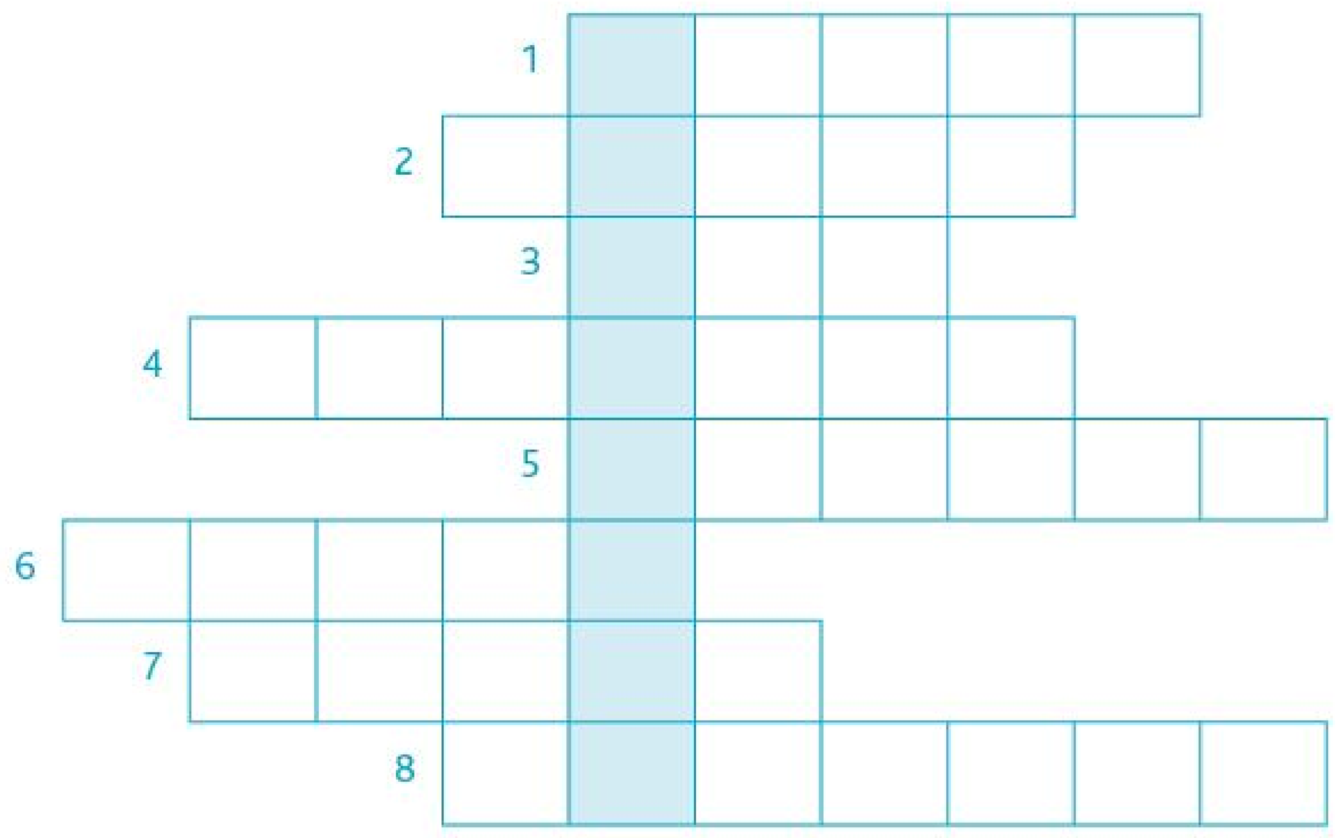
5 In de feesttent staan overal prullenbakken voor het afval.

6 Na de zware regenbui lagen er diepe plassen in de straat.

Opdracht 4

1 Schrijf van elke zin de persoonsvorm in de vakjes. De *ij* telt als twee letters (*i* en *j*).

1 Thijs floot hard naar zijn broer.
2 Atletiek lijkt mij een leuke sport.
3 Let je wel op, Kim?
4 Daar zwemmen kleine eendjes.
5 Hij steekt zijn mobiel in zijn jaszak.
6 Mijn vader kookt graag voor gasten.
7 Wij huren een huis op een berg.
8 Branden de fakkels nu nog steeds?

2 Welk woord lees je in de gekleurde vakjes van boven naar beneden?

____

Opdracht 5

In elke zin staan twee werkwoorden. Onderstreep de twee werkwoorden en omcirkel de persoonsvorm.

1 *Rick en Jamie willen graag piloot worden.*

2 De koeien moeten de hele winter in de stal blijven.

3 Mijn hele familie zal morgen naar het feest van oma gaan.

4 Heb jij die advertentie ook gelezen?

5 Volgende week wordt dit programma uitgezonden op een ander tijdstip.

6 De fotograaf heeft weer prachtige foto's gemaakt.

7 Na ons gesprek is Robin direct weggereden op zijn racefiets.

8 Zijn jullie in die achtbaan geweest?

Opdracht 6

Omcirkel de persoonsvorm.

1 In een safaripark lopen de dieren vrij rond.
2 Joël beschermde zijn oren tegen het harde geluid.
3 Heeft de kok speciale kruiden toegevoegd aan dit sausje?
4 Zo'n typecursus zou ik ook graag doen!
5 Na de wedstrijd kun je met de sporters op de foto gaan.
6 Door de mist zijn er vanmorgen lange files ontstaan.
7 Daar hoefde Jasmine niet lang over na te denken!
8 Mijn zus is een groot tekentalent.

Opdracht 7

Onderstreep alle persoonsvormen in de tekst. Het zijn er vijftien.

Fotomodel

Wat wil jij later worden? Veel meisjes en ook wel jongens zouden het liefst een beroemd fotomodel worden. Iedereen bewondert je dan. Je mag mooie kleren dragen. Je verdient veel geld. Je wordt uitgenodigd voor allerlei feestjes. Dat is allemaal erg aantrekkelijk! Toch word je niet zomaar een beroemd fotomodel. Het is een zwaar beroep. Je moet er altijd goed uitzien. Niemand wil een model met wallen onder de ogen. Je gaat dus altijd vroeg naar bed. Je maakt heel lange dagen. Vaak zul je in je eentje in een buitenlands hotel zitten. Fotomodellen hebben dus geen makkelijk beroep!

Naar: www.docukit.nl, op 30 mei 2016

Opdracht 8

Noteer van elke zin de persoonsvorm (pv). Zet daarachter van welk werkwoord de persoonsvorm komt.

1 Rein wordt altijd met de auto naar de training gebracht.

pv: wordt werkwoord: worden

2 Vanmorgen heeft mijn zusje weer iets ondeugends gedaan.

pv: ______ werkwoord: ______

3 Doe eens niet zo vervelend!

pv: ______ werkwoord: ______

4 Zullen we dit jaar weer met de tent op vakantie gaan?

pv: ______ werkwoord: ______

5 Over vijf minuten ben ik eindelijk aan de beurt.

pv: ______ werkwoord: ______

6 Mijn tante bracht me na het feest naar huis.

pv: ______ werkwoord: ______

7 Moet jij nu niet in de aula zijn?

pv: ______ werkwoord: ______

8 Ik ga straks wel even naar de bakker.

pv: ______ werkwoord: ______

Opdracht 9*

1 Maak zelf twee zinnen met één werkwoord erin. Een zin bestaat uit ten minste zes woorden. Gebruik in elke zin een ander werkwoord.

1 ______

2 ______

2 Maak zelf twee zinnen met twee werkwoorden erin. Omcirkel de persoonsvorm. Een zin bestaat uit ten minste zes woorden. Gebruik in elke zin andere werkwoorden.

1 ______

2 ______

Ik kan/weet
- de persoonsvorm van een korte zin vinden. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Taalverzorging
spelling

Je leert over woorden die eindigen op -d of -t.

Startopdracht

1 Maak het gedichtje af met passende rijmwoorden.

Mijn schaatsheld

Het stadion is heel oud
de banken zijn van ____________
en het is er vreselijk ____________
maar mijn held doet niets ____________
en voor mijn ogen wint hij ____________!

2 Eindigen alle rijmwoorden op dezelfde letter? ja / nee

Theorie

video-uitleg

Laatste letter: -t of -d

Veel woorden eindigen op een *t*-klank. Die *t*-klank schrijf je soms met:
- een -*t*: *wit, kist, (het is) gelukt*
- een -*d*: *rood, kind, (ik ben) geslaagd.*

Zo schrijf je het einde op -t of -d
Maak het woord langer door er -e, -en of -eren achter te zetten.
- Als je een *t* hoort, schrijf je een *t* aan het eind:
  – *zwar**t**e → zwart, gekop**t**e → gekopt, kaar**t**en → kaart.*
- Als je een *d* hoort, schrijf je een *d* aan het eind:
  – *beroem**d**e → beroemd, han**d**en → hand, run**d**eren → rund.*

Let op! Deze manier werkt niet als het woord een persoonsvorm is. Dan moet je andere regels gebruiken. Dat leer je in de volgende hoofdstukken.

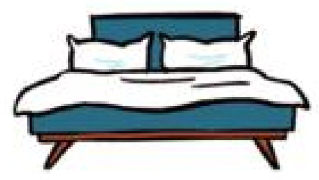
Opdracht 1

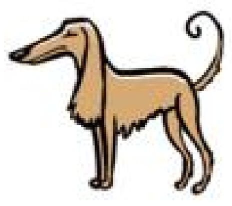
Vul in: -t of -d.

1 velden – vel*d*
2 banden – ban __
3 tenten – ten __
4 schulden – schul __
5 kasten – kas __
6 baarden – baar __
7 planten – plan __
8 schriften – schrif __

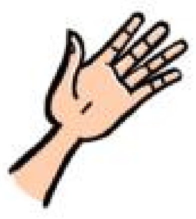
Opdracht 2

Schrijf de woorden op. Ze eindigen op een -d of een -t.

 ______ ______ ______

 ______ ______ ______

 ______ ______ ______

 ______ ______ ______

Opdracht 3

1 Zet de woorden in het juiste rijtje. Maak het woord langer om te horen of je een -d of een -t op het eind moet schrijven.

werel __ – *beur* __ – *eers* __ – *ein* __ – *rui* __ – *ran* __ – *een* __ – *overkan* __ –

eikenhou __ – *leeftij* __ – *draa* __ – *mun* __ – *deurma* __

Einde op een -d	**Einde op een -t**
wereld	*beurt*

2 Als je de woorden juist hebt ingevuld, vormen de beginletters van elk rijtje een woord. Samen vormen die twee woorden één nieuw woord. Welk woord is dat?

______

Opdracht 4

Streep het foute woord door.

1 Hij heeft mij heel vaak gebeld / gebelt.

2 De snackbar is tot negen uur geopend / geopent.

3 Heb jij al met haar gekletsd / gekletst?

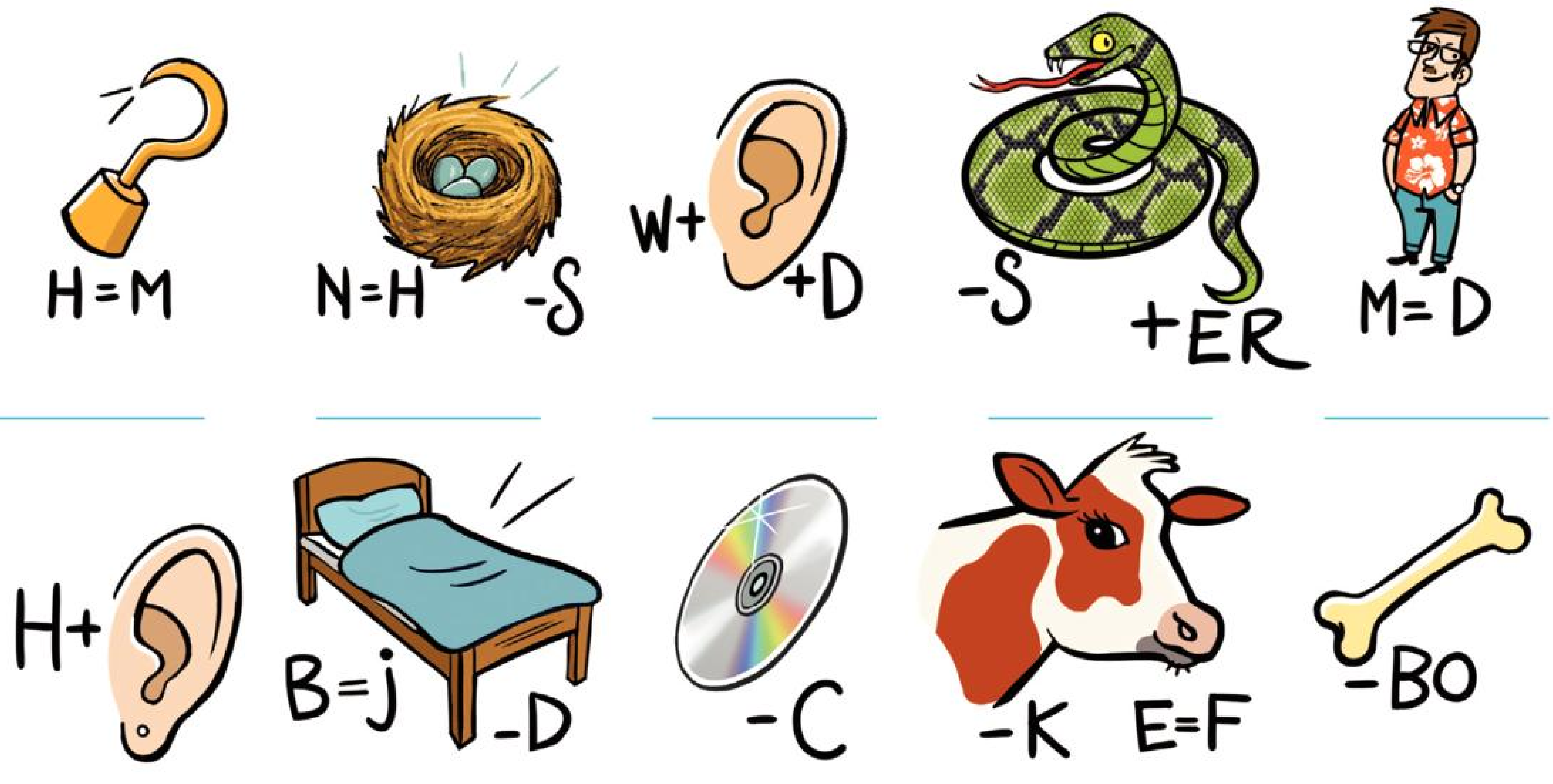
4 Door een lekke band heb ik mijn trein gemisd / gemist.

5 De muur is mooi geschilderd / geschildert.

6 Yanouk heeft haar schoenen opgehaald / opgehaalt.

Opdracht 5

Los de rebus op.

Opdracht 6

Lees de tekst. Vul op alle lege plekken een -d of een -t in.

Beroemde hon______

Voor een treinstation in Japan staat een standbeel ______ van een hon ______. Het bronzen beel ______ is er in de jaren '30 neergeze ______ ter ere van Hachiko. Dit trouwe bees ______ liep elke ochten ______ met zijn baas mee naar het station, waar die de trein naar zijn werk nam. 's Middags ging Hachiko weer naar het station om zijn baas op te halen.
Op een dag ging zijn baas doo ______ terwijl hij op zijn werk was. Hachiko heeft tot middernacht op het station op hem gewach ______. Negen jaar lang bleef het dier naar het station komen. Hij bleef geloven dat zijn baasje weer uit de trein zou stappen. Het stationspersoneel gaf hem iedere dag eten en drinken. Maar ook Hachiko werd ou ______ en zijn vach ______ werd grijs en dun. Hij stierf op het station, daar waar hij zijn baasje voor het laatst leven ______ had gezien.
Hachiko is inmiddels wereldberoem ______. Er is zelfs een razen ______ populaire film over hem gemaak ______. Als je die film gaat kijken, houd dan wel je zakdoek bij de han ______!

Naar: www.hachiko.org, op 3 januari 2016

Opdracht 7

De woorden in de groene vakjes staan niet op de juiste plek. Trek lijnen en maak zo steeds twee nieuwe woorden. Kijk goed naar het voorbeeld.

Tip: vul eerst alle eindletters (-d of -t) in.

eind	be_	lied	→	eindfeest	en	feestlied
han_	feest	beel_	→	______	en	______
luch_	gel_	tij_	→	______	en	______
mun_	hoof_	automaa_	→	______	en	______
pun_	stan_	ban_	→	______	en	______

Opdracht 8 ✱

Sommige woorden kun je met een -d én met een -t aan het eind schrijven. Ze hebben dan wel een andere betekenis. Maak zinnen met de volgende woorden. Uit de zin moet duidelijk worden dat je weet wat het woord betekent.

1 hart ______

2 hard ______

3 bot ______

4 bod *Op Marktplaats heeft Kars een bod gedaan op een paar stripboeken.*

5 noot ______

6 nood ______

Ik kan/weet
- woorden die op een -d of een -t eindigen goed spellen. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Taalverzorging
spelling

Je leert over korte en lange klanken.

Startopdracht

1 Kijk naar hoe de woorden eruitzien. Hoeveel o's, a's en u's staan erin? Zet steeds een streep onder het woord dat een ander aantal van die letters heeft dan de andere twee woorden.

bot - boter - boot | lat - later - laat | durf - duren - duur

2 Lees nu de woorden hardop. Hoe klinken de o's, a's en u's? Zet steeds een streep onder het woord dat anders klinkt dan de andere twee woorden.

bot - boter - boot | lat - later - laat | durf - duren - duur

3 Heb je bij vraag 1 en 2 dezelfde woorden onderstreept? ja / nee

Theorie

video-uitleg

Korte en lange klanken

Een korte klank schrijf je met één klinker (a, e, i, o, u). Bijvoorbeeld: *pan*, *bel*, *kop*, *kus*.
Een lange klank schrijf je met twee dezelfde klinkers. Bijvoorbeeld: *baan*, *veel*, *hoop*, *zuur*.
In sommige woorden schrijf je een lange klank met één klinker. Bij deze woorden staat de lange klank aan het einde van een lettergreep.
Bijvoorbeeld: *vader – v**a**-der*
*geven – g**e**-ven*
*slopen – sl**o**-pen*
*schuren – sch**u**-ren*

Zo schrijf je korte en lange klanken
- Een korte klank schrijf je met één klinker.
- Een lange klank schrijf je met twee klinkers.
- Als de lange klank aan het einde van een lettergreep staat, schrijf je hem met één klinker.

Opdracht 1

Zet de woorden in het juiste rijtje: *beest – brug – duur – fles – gaat – grot – man – school.*

korte klank	lange klank
brug	*beest*

Opdracht 2

1 Alle woorden hieronder hebben twee lange klanken. Verdeel de woorden in lettergrepen en zet ze in het juiste rijtje: *kaasschaaf – leraar – minuut – najaar – piloot – slaapzaal – sleepboot – spreekuur – toneel – zuurkool.*

Geen klinker aan het einde van een lettergreep	**Wel een klinker aan het einde van een lettergreep**
kaas-schaaf	*le-raar*

2 Kijk goed naar de twee rijtjes en kies de juiste antwoorden.

De woorden in de linkerrij hebben wel / niet een lange klank aan het einde van een lettergreep.

De woorden in de rechterrij hebben wel / niet een lange klank aan het einde van een lettergreep.

Als er een lange klank aan het einde van een lettergreep staat, dan schrijf je één klinker / twee klinkers.

Opdracht 3

Welke klinkers horen op de puntjes? Schrijf naast de zin het hele woord op.

1 Een k … m … l is een dier met twee bulten. ____________

2 Op oudejaarsavond steken we v … rw … rk af. ____________

3 Een m … n… t duurt zestig seconden. ____________

4 Apen eten graag b …n … n … n. ____________

5 Willem-Alexander is onze k … ning. ____________

6 In Frankrijk eten ze veel st … kbr … d. ____________

Opdracht 4

Lees de tekst. Streep de foute woorden door.

Beroemde oma

Het huis van de oma van de 15-jarige Makenzie Ball stond al heel lang te koop. Het meisje beslot / besloot daar wat aan te doen. Ze maakte foto's / footo's van haar oma in alle kamers / kaamers van het huis. Veel beter dan al die saaie plaatjes die verkopers / verkoopers bij hun advertenties zetten! Inmiddels is oma Ball een beroemdheid geworden. Over de hele wereld / weereld zijn er mensen die de afbeldingen / afbeeldingen met elkaar delen / deelen. Er is andacht / aandacht genoeg voor oma dus, maar … het huis staat nog steeds te koop …

Naar: www.metronieuws.nl, op 31 maart 2015

Opdracht
5

Vul de juiste letters in.

a of aa	e of ee	o of oo	u of uu
dr ______ ken	str ______ p	belt ______ n	nat ______ r
p ______ rd	p ______ ch	b ______ tten	m ______ ziek
k ______ ntoor	l ______ ven	k ______ gel	r ______ st
g ______ st	l ______ ggen	gel ______ f	b ______ ssen
allem ______ l	voord ______ l	bel ______ ven	h ______ ren

Opdracht
6 ✱

Op de streepjes moeten klinkers staan. Kun jij raden om welk woord het gaat?

1 Op de camping werden 's avonds veel k __ mpv __ r __ n aangestoken.

2 Patat en snacks worden gebakken in fr __ t ______ rv __ t.

3 Bij de inbraak hebben de dieven veel j __ w __ l __ n gestolen.

4 In boeken en films beleven mensen vaak spannende __ v __ nt __ r __ n.

5 De ramen van de flat worden gewassen door de gl __ z __ nw __ ss __ r.

6 Met gillende sirenes reden de br __ ndw ______ rm __ nn __ n naar het vuur.

MOEILIJKE WOORDEN

Opdracht
7

Welk woord past op de lege plekken in de zin? Kies uit deze woorden met **-ei** of **-ij**: *altijd – eind – geheim – meisje – rijk – schrijver – wedstrijd – weinig.* Je mag elk woord maar één keer gebruiken.

1 Deze auteur, de ______________________ van mijn lievelingsboeken, is heel ______________________ geworden door zijn werk.

2 Dat ______________________ heeft veel talent, want ze wint bijna elke ______________________.

3 Hij kiest ______________________ de meest eenvoudige opdrachten, want hij wil er maar ______________________ tijd aan besteden.

4 Het boek was spannend tot op het ______________________, want pas op de laatste pagina werd verteld wat het ______________________ was.

Opdracht
8

Is het woord een werkwoord of een ander woord? Zet de woorden in het juiste rijtje. Kies uit: *allebei – bladzijde – blauw – blijven – fout – kauwen – klein – meisje – reizen – schrijven – snijden – trouwen – wedstrijd – zeilen*.

werkwoorden	**andere woorden**
blijven	

Opdracht
9

Lees de tekst. Schrijf de twaalf woorden met -au, -ou, -ei en -ij over.

Op safari in Nederland

In Afrika kun je op safari gaan om wilde dieren te bekijken. Wist je dat je ook in Nederland op safari kunt gaan? In ons land kun je op 'sterrensafari': een rondrit langs de huizen van bekende Nederlanders. Martin de la Mar organiseert deze reizen per fiets, auto of bus. De rijke beroemdheden wonen niet in een klein en eenvoudig huis, maar in grote villa's. Martin brengt je erheen en vertelt intussen roddels en geheimen over de bewoners.
Wees aan het eind van de rit niet teleurgesteld als je weinig hebt gezien. De bekende Nederlanders bouwen hun huis altijd ver van de weg, zodat ze buiten het beeld van de vele camera's blijven. Jammer voor Martin de la Mar, die met de 'sterrensafari' het liefst naar binnen wil gluren!

Naar: www.metronieuws.nl, op 19 augustus 2014

Ik kan/weet
- korte en lange klanken goed spellen 1F
- woorden met *ei* en *ij* goed spellen. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Praktijkopdracht

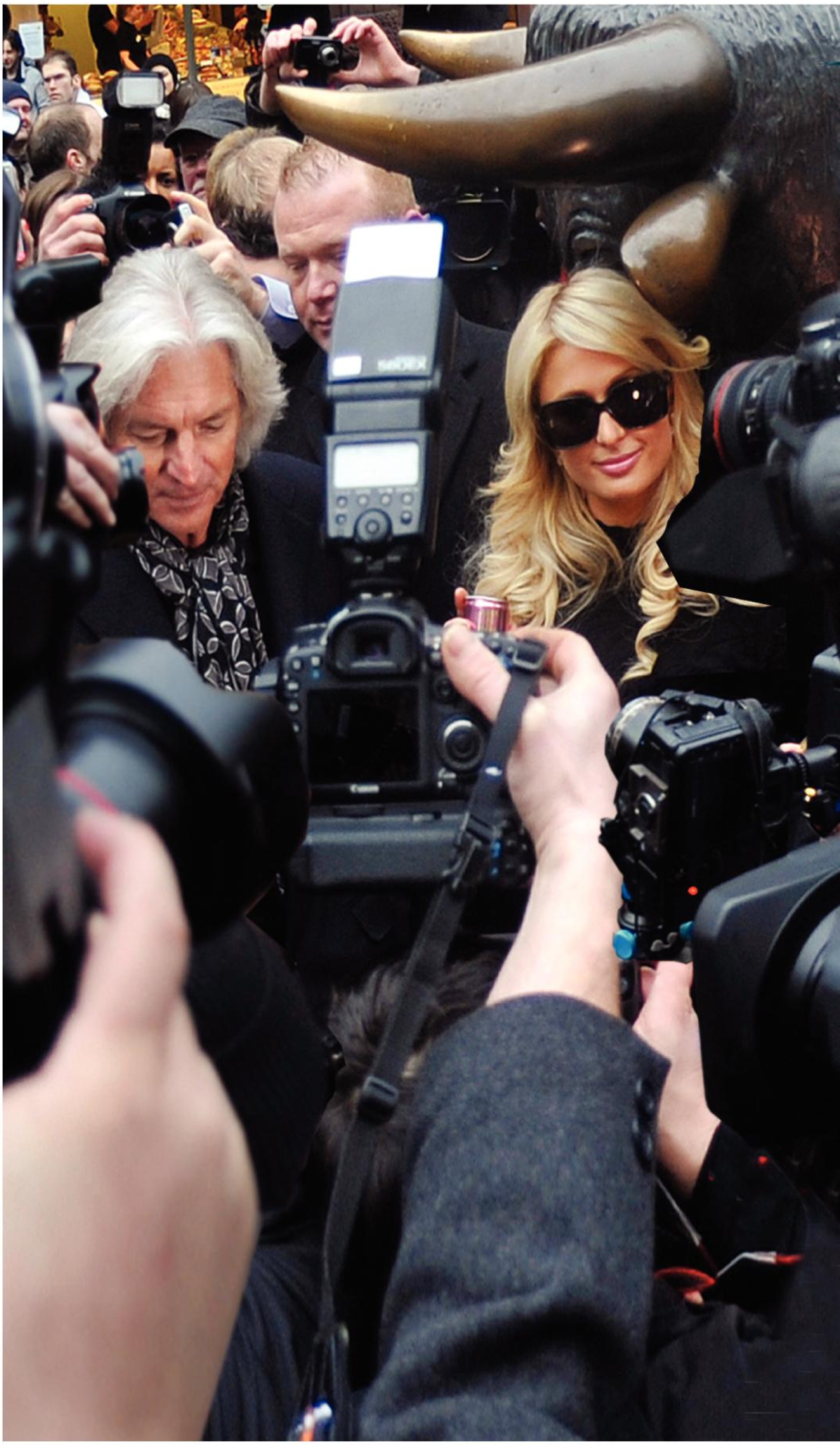
Nu is het genoeg!

Jij bent fantastisch. Een echte beroemdheid. Iedereen kent je en iedereen wil alles van je weten. Fotografen achtervolgen je dag en nacht. Heerlijk, al die aandacht. Tot vanochtend. Toen lag er wéér een fotograaf in de bosjes stiekem foto's van je te maken, terwijl je … Tja, wat is er eigenlijk gebeurd?

Op je website leg je uit wat er precies is gebeurd en waarom je dat zo vervelend vond. Beroemd zijn is leuk, maar dit kan zo echt niet langer.

Bij deze opdracht breng je de volgende theorie in de praktijk:
- *Schrijven*: Een korte tekst schrijven

Het stappenplan voor de opdracht krijg je van je docent of vind je online.

Wat heb je geleerd?

Leerstofoverzicht

Lezen	• Ik kan erachter komen waar een alinea over gaat. 1F
Schrijven	• Ik kan een korte tekst schrijven met behulp van de 5w+h-vragen. 1F
Kijken en luisteren	• Ik kan informatie uit eenvoude interviews halen. 1F
Spreken en gesprekken	• Ik kan een kort telefoongesprek voeren met iemand die ik niet zo goed ken. 1F
Woordenschat	• Ik kan de betekenis van een onbekend woord in de tekst vinden. 1F • Ik weet de betekenis van alle woorden uit de paragraaf.
Taalverzorging grammatica	• Ik kan de persoonsvorm van een korte zin vinden. 1F
Taalverzorging spelling	• Ik kan woorden die op een -d of een -t eindigen goed spellen. 2F
Taalverzorging spelling	• Ik kan korte en lange klanken goed spellen. 1F • Ik kan woorden met *ei* en *ij* goed spellen. 2F

Zo bereid je de toets goed voor

- Zorg ervoor dat je weet welke paragrafen in de toets voorkomen.
- Zorg ervoor dat je weet hoe je de verschillende paragrafen moet leren: moet je dingen uit je hoofd leren of moet je de leerstof kunnen gebruiken?
- Leer van je fouten: welke opdrachten in het boek gingen nog niet goed? Maakte je fouten omdat je iets niet begreep, waren het slordigheden of wist je bij deze opdrachten niet hoe je ze moest maken?
- Lees de theorie nog eens goed door. Begrijp je alles? Bekijk de theorievideo's voor extra uitleg.
- Maak de opdrachten die je lastig vond nog een keer. Je kunt online ook extra oefenen.

Maak de oefentoets online om te controleren of je klaar bent voor de toets. Succes!

Hoofdstuk 3

Feest

Letterlijk en figuurlijk

Je kunt woorden letterlijk en figuurlijk gebruiken. Als je woorden **letterlijk** gebruikt, bedoel je precies wat je zegt. Als je bijvoorbeeld letterlijk *stikt van het lachen,* dan kun je echt niet meer ademen. Bedoel je het **figuurlijk**, dan moet je gewoon heel erg hard lachen. We gebruiken woorden vaak figuurlijk. Heb jij bijvoorbeeld wel eens een feestvarken gezien? Dat was vast geen echt varken ... Bedenk samen met een klasgenoot woorden die jullie wel eens figuurlijk gebruiken. Hoeveel woorden kunnen jullie bedenken?

Voor paal staan, ______________________________

____

____

____

Letterlijke liedjes

In de teksten van liedjes staan vaak figuurlijk gebruikte woorden. Als je die woorden letterlijk neemt, wordt het een heel gekke tekst. Van de docent krijgen jullie een paar stukjes tekst van liedjes. In tweetallen gaan jullie de teksten zonder woorden, maar met gebaren zo letterlijk mogelijk uitbeelden.

Oeteldonk

Een paar dagen per jaar is het groot feest in het zuiden van Nederland. Dan is het carnaval. Je ziet overal optochten en verklede mensen. Veel plaatsen in Nederland krijgen zelfs een speciale naam. Zo heet de stad Den Bosch dan *Oeteldonk* en Blerick heet dan *Wortelepinneriek*. Bedenk samen met een klasgenoot een (nieuwe) gekke carnavalsnaam voor jouw woonplaats. Waarom hebben jullie die naam gekozen?

Wij kiezen ______________________________,

omdat ______________________________

____

Lezen

Je leert zoekend lezen.

Startopdracht

Je gaat op Koningsdag met je familie naar de plaats Nijkerkerveen. Er is daar genoeg te beleven. Bekijk de tekst.

1 Hoe laat begint de optocht door Nijkerkerveen?

____

2 Hoeveel moet je betalen om mee te doen aan het penaltyschieten?

____

3 Heb je de tekst helemaal gelezen om het antwoord op vraag 1 en 2 te vinden?

ja / nee

KONINGSDAG

OP HET TERREIN VAN VEENSCHE BOYS - NIJKERKERVEEN

Tijd	Activiteit
08:30 – 09:45	**KONINGSONTBIJT** met optreden van Jeroen van der Boom | Deelname € 3,50
08:45 – 09:45	**OPTOCHT DOOR NIJKERKERVEEN** start bij clubgebouw Concordia
10:00 – 15:00	**ROMMELMARKT** op het terrein van Veensche Boys
10:30 – 12:30	**OUD-HOLLANDSE SPELLETJES** voor kinderen t/m 10 jaar | deelname € 2,-
13:00 – 14:00	**PENALTYSCHIETEN** deelname € 2,-
14:30 – 15:30	**SCHIET 'M VAN Z'N FIETS**
21:00 – 22:00	**LAMPIONNENOPTOCHT** start bij clubgebouw Concordia

Naar: www.nijkerkerveen.org, op 20 april 2015

Theorie

video-uitleg

Zoekend lezen

Soms wil je snel iets opzoeken in een tekst, bijvoorbeeld wanneer het zomercarnaval in Rotterdam plaatsvindt of hoe laat een voetbalwedstrijd wordt uitgezonden. Je hoeft dan niet de hele tekst te lezen. Je zoekt in de tekst en leest alleen het stukje tekst dat je nodig hebt helemaal.

Zo lees je zoekend

- Bekijk de tussenkopjes. Vaak geven die het deelonderwerp van de tekst eronder aan. Je weet dan snel waar je moet zoeken.
- Kijk naar anders gedrukte woorden (**vet**, *schuin*, onderstreept of gekleurd).
- Let op opvallende tekens. Als je bijvoorbeeld een prijs zoekt, let je op een getal en op het €-teken. Als je een afstand zoekt, let je op een getal en op de afkorting voor kilometer (km).

Opdracht 1

Bekijk tekst 1.

1 Ik zou het haaienkostuum wel / niet naar een verkleedfeest aandoen, omdat

____

Zoek in de tekst de antwoorden op de volgende vragen.

2 Hoe vaak is deze advertentie bekeken? ____________________

3 Hoe kun je snel de prijs van het haaienpak vinden?
- ○ door goed de hele tekst te lezen
- ○ door te letten op een euroteken

4 Hoeveel kost het om het kostuum te verzenden? ____________________

5 Als je wilt weten of het pak *nieuw* of *tweedehands* is, onder welk kopje kijk je dan? ____________________

6 Onder het kopje 'beschrijving' zou je meer informatie over het pak verwachten. Is dat ook zo?
- ○ Ja, er staat vooral informatie over het haaienpak.
- ○ Nee, er staat vooral informatie over andere dingen.

7 Hoelang moet je wachten tot het pak wordt bezorgd? ____________________

8 Is het haaienkostuum in meerdere maten verkrijgbaar? ja / nee

Tekst 1

Haaienkostuum / haaienverkleedpak

36 X gezien ★ 0 X bewaard als favoriet sinds 5 nov. '15, 11:01

Kenmerken

Conditie	: Nieuw
Type	: Verkleedkostuum
Thema	: Carnaval
Maat	: M

€ 56,95

Verzenden € 6,95

Beschrijving

Geweldig compleet verkleedkostuum. We verkopen nog veel meer dieren-verkleedkostuums.
Dit kostuum is uitsluitend verkrijgbaar in maat M.

123partyshop verkoopt een groot assortiment kostuums en verkleedkleding voor themafeesten en verjaardagsfeesten. Maak je outfit compleet met bijpassende pruiken, hoeden, accessoires, make-up en schminksetjes.

Origineel, scherpe prijzen en snel in huis (twee werkdagen).

Marktplaatsbezoekers krijgen 5% korting. Gebruik daarvoor couponcode 123marktplaats.

Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u ons bellen of een e-mail sturen. We zijn maandag t/m vrijdag telefonisch bereikbaar op: 075-622219

Naar: www.marktplaats.nl, op 19 augustus 2015

Opdracht 2

Bekijk tekst 2.

1 Wat is het onderwerp van tekst 2?
- ○ koude dagen
- ○ Nederlands weer
- ○ weersverwachting

2 Waarom is de tekst onder de titel vetgedrukt?
- ○ Je kunt meteen zien voor welke datums het weerbericht is.
- ○ Tussenkopjes zijn altijd vetgedrukt.

Zoek in de tekst de antwoorden op de volgende vragen.

3 Gaat het bij jou in de buurt sneeuwen? ja / nee

4 Wat wordt de windkracht bij jou in de buurt? ____________________

5 De provincies Noord- en Zuid-Holland en Zeeland liggen aan de kust. Waarom zijn de temperaturen daar rood en niet blauw zoals in Friesland?
- ○ omdat het daar gaat sneeuwen
- ○ omdat het daar hard gaat waaien
- ○ omdat het daar niet gaat vriezen

6 Kies: waar of niet waar.

Het waait het hardst in de kustprovincies.	waar / niet waar
In de provincie Limburg blijft het droog.	waar / niet waar
Donderdag is de natste dag.	waar / niet waar
In het weekend voelt het alsof het tien graden vriest.	waar / niet waar

7 Op welk teken let je als je wilt weten hoeveel graden het wordt?
- ○ %
- ○ mm
- ○ °C

8 Hoeveel millimeter neerslag wordt er op vrijdag verwacht? __________

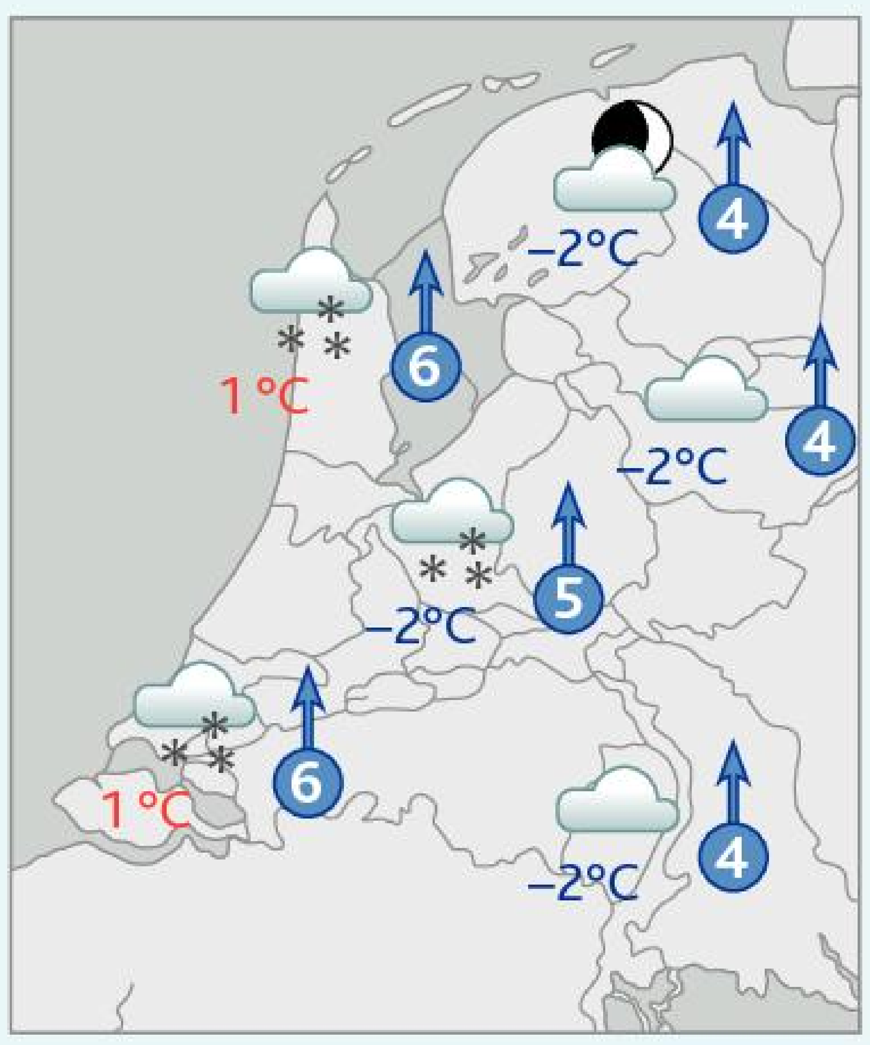
9 Wat wordt de koudste dag? ____________________

Tekst 2

Weersverwachting

Verwachting voor de komende vier dagen: donderdag 29 januari tot en met zondag 1 februari.
Het worden koude dagen met in het westen en midden van het land sneeuwval. Alleen Limburg houdt het helemaal droog. In de kustprovincies is de temperatuur hoger. Op woensdag waait er een stevige wind. De gevoelstemperatuur op zaterdag en zondag is tien graden onder nul.

	do	vr	za	zo
Zonneschijn (%)	10	10	20	10
Neerslagkans (%)	80	90	40	30
Neerslag-hoeveelheid (mm)	10	12	1-4	2
Minimum-temperatuur (°C)	-2	-5	-6	-7
Maximum-temperatuur (°C)	1	-1	-2	-2
Windkracht (bft)	5	2	2	3

Naar: NRC Handelsblad, 29 januari 2015

Opdracht 3

Bekijk tekst 3.

1 Krijg je zin om naar het circus te gaan als je naar tekst 3 kijkt?

Ja / Nee, omdat ______________________________

____

2 Wat voor soort tekst is tekst 3?
- ○ flyer
- ○ tijdschriftartikel

3 De tekst bestaat uit drie delen. Boven elk deel staat een tussenkopje.

Onderstreep de drie tussenkopjes.

4 Onder welk kopje kijk je als je wilt weten wanneer het circus bij jou in de buurt komt? ______________________________

Zoek in de tekst de antwoorden op de volgende vragen.

5 Vul in: De voorstelling DURF kun je van ________ november tot en met ________ december bekijken.

6 Op welke dag(en) komt het circus bij jou in de buurt? ______________________________

7 Wat is de prijs van een parkeerkaart? ______________________________

8 Onderstreep het juiste woord. Kaarten op de zijtribune / loge / stalles zijn het duurst. De goedkoopste kaarten zijn op de fronttribune / zijtribune / stalles.

9 In tekst 3 staat dat de plaatsen op de zijtribune *zichtbelemmerende plaatsen* zijn. Wat betekent dat?
- ○ Er slingeren steeds acrobaten voorbij.
- ○ Je ziet de piste minder goed.
- ○ Je zit achter het orkest.

10 Vanaf welke leeftijd moet een kind een kaartje kopen? ______________________________

11 Waarom kun je het best een kaartje van het circus zelf kopen?

____

____

12 Op welke drie manieren kun je kaarten kopen?

1 ______________________________

2 ______________________________

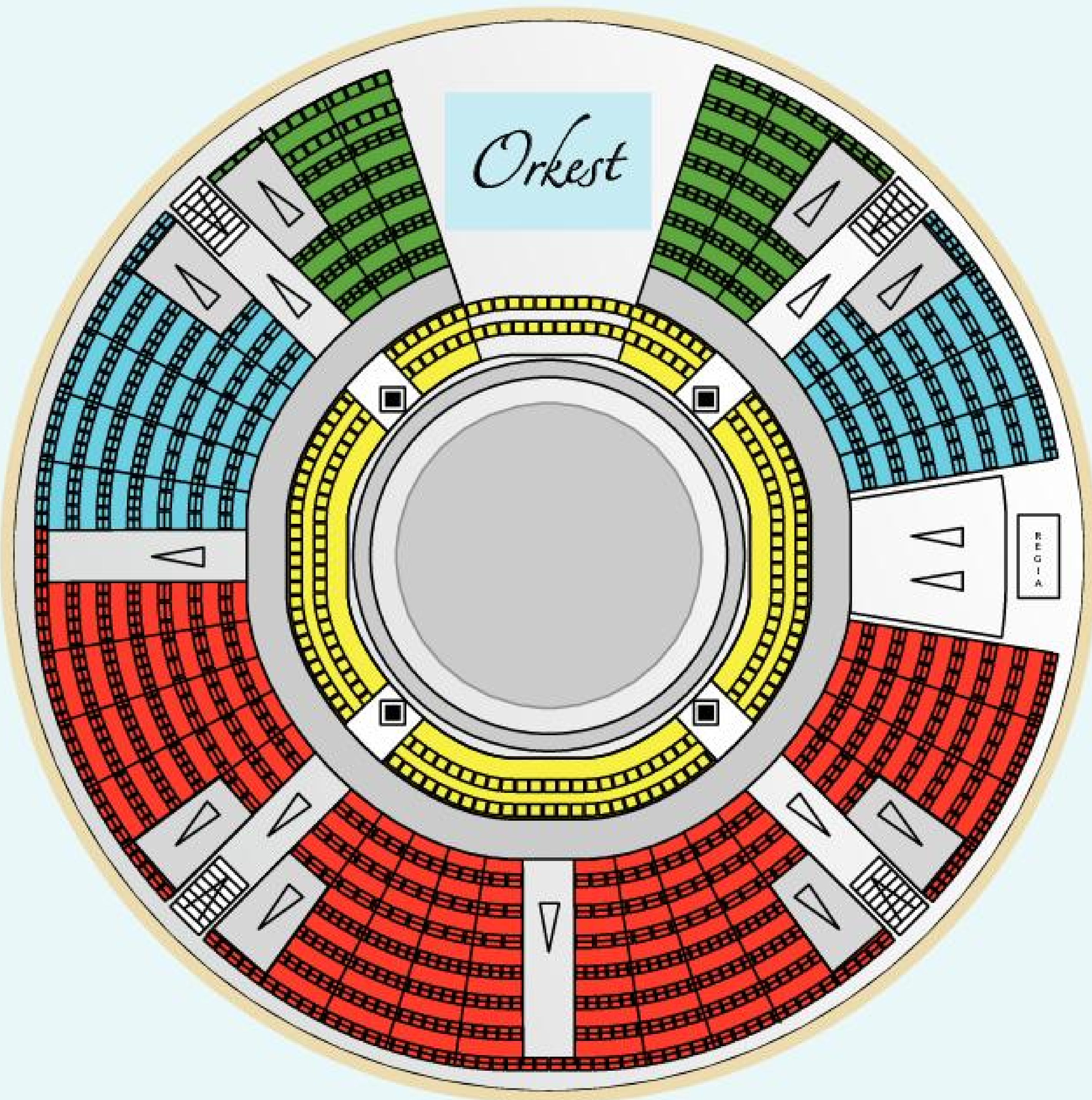
3 ______________________________

Tekst 3

Het Nederlands staatscircus

DURF!

▶ Vol trots presenteren we onze nieuwste show DURF! Een voorstelling naar de smaak van het grote publiek. Jong en oud zullen genieten van een fantastische show vol acrobatiek, jongleren, trapeze en clownerie! U zult zich geen moment vervelen en met ingehouden adem kijken naar deze schitterende show. Koop snel uw kaarten, want op = op.

PRIJZEN	Volw.	Kind/65+
ZIJTRIBUNE*	€17,-	€12,-
FRONTTRIBUNE	€25,-	€20,-
STALLES	€30,-	€25,-
LOGE	€35,-	€30,-

** Zichtbelemmerde plaatsen*

Toelichting toegangsprijzen

▶ Kinderen t/m 2 jaar hebben gratis toegang. Er zijn speciale rolstoelplaatsen aanwezig. Voor een rolstoelplaats betaalt u € 17,50. Per voorstelling zijn er maximaal twintig rolstoelplaatsen beschikbaar.

Weet waar u koopt! – LET OP! We vinden het belangrijk dat iedereen een eerlijke prijs betaalt voor een entreebewijs. Zo kost een zijtribunekaartje normaal € 17,- en geen € 50,- zoals niet-officiële voorverkoopadressen melden. Koop daarom uw entreebewijs direct via onze website of reserveer uw tickets via 0909-5030064. U kunt ook kaarten kopen aan de circuskassa op locatie! Zo weet u zeker dat u voor een eerlijke prijs geniet van uw middag of avond uit!

Voorstellingen

WAAR	DATUM	TIJDEN
Amsterdam	16 november	13:00 en 20:00
Rotterdam	18 november	13:00 en 20:00
Vlissingen	23 november	19:00
Eindhoven	25 november	18:30 en 22:00
Maastricht	27 november	12:00 en 19:00
Utrecht	30 november	19:00
Zwolle	1 december	13:00 en 20:00
Groningen	3 december	11:00 en 16:00

Parkeren op eigen terrein € 5,- (parkeerkaart verkrijgbaar bij de circuskassa). Ga voor meer informatie naar www.nederlands-staatscircus.nl.

Opdracht
4

1 Veel mensen op aarde zijn gelovig. Welke godsdiensten ken jij?

Bekijk tekst 4.

2 Waar gaan alinea 4 en 5 over?

Lees tekst 4 nu helemaal.

3 In welk seizoen vieren hindoestanen het Holifeest? winter / lente / zomer

4 Waarvan nemen hindoestanen afscheid tijdens Holi?

5 Hoe wensen de hindoestanen elkaar een gezond en vrolijk leven?

6 Bedenk zelf een vraag over de tekst. Noteer de vraag en het antwoord.

7 Verbind de woorden die bij elkaar horen met een lijn.

hindoeïsme	plantje
Holi	godsdienst
Holika	feest

Tekst 4

Holi

[1] Na de winter vieren hindoestanen over de hele wereld het Holifeest. Het is niet alleen een nieuwjaarsfeest. De mensen vieren ook dat goed wint van slecht.
[2] Holi werd voor het eerst gevierd in het land India. Het is het belangrijkste feest van de hindoestanen. Het hindoeïsme is een wereldgodsdienst. Hindoestanen hebben veel respect voor alles wat leeft, dus ook voor planten en dieren.
[3] Tijdens het feest wordt er een bijzonder plantje geplant dat *Holika* heet. Dit plantje staat voor al het goede van de lente. In veertig dagen tijd wordt rond het plantje een grote brandstapel gemaakt. De brandstapel staat voor het kwaad. Op de vooravond van het Holifeest wordt de brandstapel in brand gestoken. Hindoestanen geloven dat het kwaad dan kapot wordt gemaakt. Op deze manier nemen ze afscheid van de slechte gebeurtenissen van dat jaar.

Gezondheid en vergeving

[4] De volgende dag wordt er tot diep in de nacht gefeest. Hindoestaanse mensen dansen en zingen op straat en gooien gekleurd water of gekleurde poeder naar elkaar. Daarmee wensen ze elkaar een gezond en vrolijk leven.
[5] *Vergeving* is ook heel belangrijk tijdens Holi. Ruzies worden weer goedgemaakt. Het is een nieuw begin met nieuwe kansen.

Naar: www.kennisnet.nl, op 21 juli 2016

Opdracht 5

1 Vind jij het belangrijk dat we nog steeds het einde van de Tweede Wereldoorlog vieren? Ja / Nee, omdat ____________________

____

Lees tekst 5 helemaal.

2 Wat betekenen de woorden uit tekst 5? Trek een lijn naar de juiste betekenis.

slachtoffers (al. 2)	makkelijk
eenvoudig (al. 2)	afgelopen
nationale (al. 4)	overleden of gewonde mensen
festiviteiten (al. 4)	van het hele land
geëindigd (al. 4)	feestelijke gebeurtenissen

3 Waarom is de eerste alinea vetgedrukt?
- ○ Het is de inleiding van de tekst.
- ○ De alinea hoort niet echt bij de tekst.

4 In Nederland vieren we op 5 mei dat we in vrijheid leven. Viert de rest van de wereld ook op 5 mei dat ze vrij zijn? Ja / Nee, omdat ____________________

____

Lees alinea 4 nog een keer.

5 Onderstreep in alinea 4 de drie voorbeelden die bij het woord *festiviteiten* worden genoemd.

6 Welke uitspraak over alinea 4 is waar?
- ○ In alinea 4 wordt geen nieuwe informatie gegeven over Bevrijdingsdag.
- ○ In alinea 4 wordt nieuwe informatie gegeven over Bevrijdingsdag.

Bekijk het schema onder de tekst. In het schema kun je zien wat er in jouw stad of dorp te doen is.

7 Lees de situaties eerst goed door en kies dan *ja* of *nee*.

Jouw broertje wil om 13:30 naar Hondje Fred kijken. Ben je nog op tijd voor het begin van het optreden van Knalland? Je laat je broertje natuurlijk niet alleen! ja / nee

Het is vijf minuten lopen van het hoofdpodium naar het Sena Talent Podium. Ben je op tijd voor Falco Benz als je ook het einde wilt zien van het optreden van Bongo Botrako? ja / nee

Om 15:00 kom je een klasgenoot tegen die zegt dat de show van Circus Diedom geweldig is. Je baalt ervan dat je de voorstelling hebt gemist. Kun je de show toch nog zien? ja / nee

Je moet om 20:30 thuis zijn. Het is precies een half uur fietsen naar huis. Kun je het optreden van *The Kik* helemaal afkijken? ja / nee

8 Omcirkel de voorstelling(en) die jij zou willen bekijken.

Tekst 5

Bevrijdingsdag

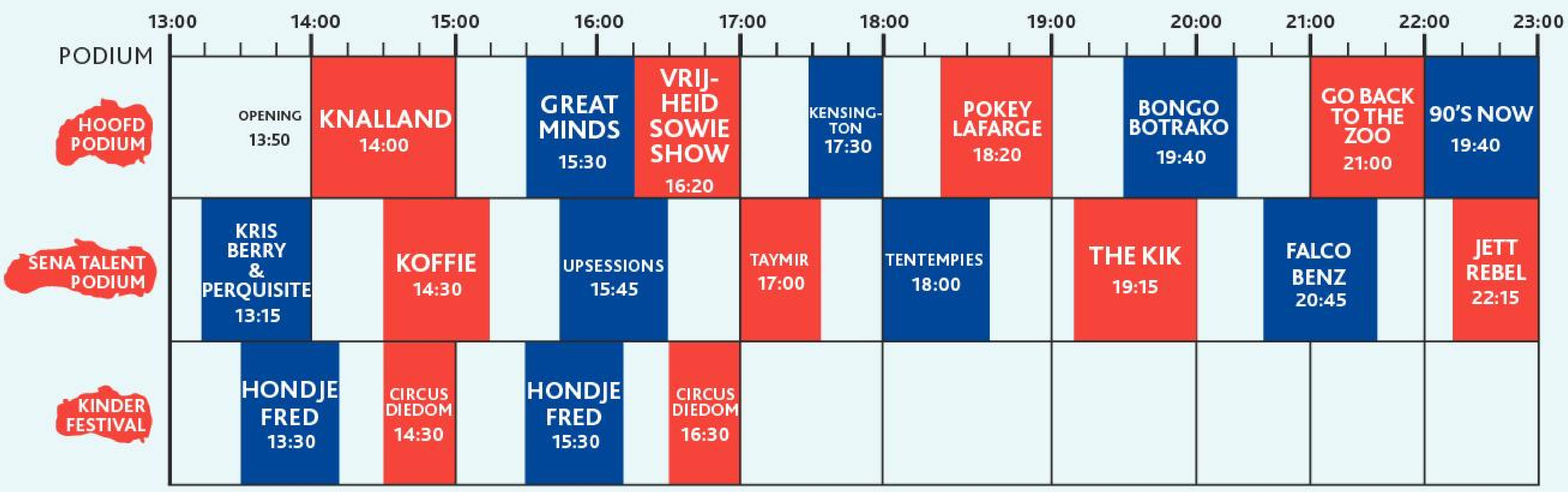
[1] De meeste mensen die de Tweede Wereldoorlog hebben overleefd, zijn ondertussen gestorven. Het is meer dan zeventig jaar geleden dat de oorlog in Nederland voorbij is. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn ongeveer zeventig miljoen mensen overleden.

[2] Op 4 mei om acht uur 's avonds is Nederland twee minuten stil om alle slachtoffers van de oorlog te herdenken. Misschien ken je niemand die is gestorven tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het is dan niet eenvoudig om ergens aan te denken. Je kunt wel denken aan de mensen die nu in oorlog leven.

[3] Op 5 mei viert onze samenleving dat we in vrijheid mogen leven. Deze dag is niet het einde van de Tweede Wereldoorlog, maar het einde van de oorlog in Nederland. In augustus 1945 eindigde de oorlog ook in Azië. Dat betekende het einde van de Tweede Wereldoorlog.

[4] Bevrijdingsdag is een nationale feestdag. Dat betekent niet dat alle mensen vrij zijn. Als je dat wel bent, kun je er een leuke dag van maken. Je hebt daar een goede reden voor, want het is een feest om in vrijheid te mogen leven. Overal in het land zijn daarom festiviteiten. Er zijn optredens, markten en muziekconcerten. De oorlog is al meer dan zeventig jaar geleden geëindigd, maar dat willen we nooit vergeten.

TIJDSCHEMA 5 MEI

Naar: Geschiedenis in beeld, 11 augustus 2016

Ik kan/weet
- zoekend lezen om informatie in een korte tekst te vinden. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Schrijven

Je leert een flyer maken.

Startopdracht

Jouw oom heeft een café. Hij organiseert daar het volgende feest:

*Feest voor jongeren 12-15 jaar.
*Donderdag 29 december, 20:00 uur - 23:30 uur.
*In café 't Centrum.
*Thema: Oudjaar.

1 Schrijf de informatie duidelijk op in het lege vlak hieronder. Zorg er met kleuren, grote letters of jouw tekentalent voor dat de informatie duidelijk en opvallend is.

2 Jullie bekijken met je docent alle teksten. Daarna bespreken jullie welke teksten duidelijk en opvallend zijn en hoe dat komt.

Theorie

video-uitleg

Een flyer maken

Flyers worden vaak uitgedeeld op straat. Bijvoorbeeld om reclame te maken voor een nieuwe pizzeria of om mensen uit te nodigen voor een open dag van een manege. Een goede flyer valt op en ziet er leuk uit. Je kunt hem makkelijk lezen en de juiste informatie snel vinden.

Zo maak je een flyer
- Bedenk wat je over je onderwerp wilt zeggen. Gebruik hiervoor de 5w+h-vragen.
- Schrijf je tekst kort en krachtig op.
- Gebruik woorden, zinnen of een slogan waarmee je mensen enthousiast maakt. Bijvoorbeeld: *geweldig*, *fantastisch*. *Samen sporten is twee keer zo leuk!*
- Zoek of maak een afbeelding die goed bij je onderwerp past.
- Let op de **opmaak:**
  – Verdeel de tekst over de hele bladzijde.
  – Gebruik grote en vetgedrukte letters voor belangrijke informatie.
  – Gebruik kleuren.

Opdracht 1

Bekijk tekst 1. Het is een flyer van een vuurwerkverkoper.

1 Is de informatie verdeeld over de hele flyer? ja / nee

2 Past de afbeelding goed bij het onderwerp? ja / nee

3 Noteer twee dingen waardoor de flyer opvalt.

1 ______________________________

2 ______________________________

4 Een slogan wordt vaak in flyers of reclames gebruikt om in één zin iets te vertellen of te verkopen.

> Bijvoorbeeld:
> *Op = op.*
> *Chocomel, de enige echte.*
> *Kruidvat: steeds verrassend, altijd voordelig.*

Maak de volgende slogans af. Je mag zelf bedenken wat je invult.

1 Kledingwinkel ‘De Spijkerbroek’ ______________________________!

2 Kom naar ons restaurant, ______________________________!

3 Koop hier je groente en je fruit, ______________________________!

5 Op de flyer (tekst 1) staat een lijn met alleen een uitroepteken erop. Bedenk een goede slogan voor de flyer en schrijf die op de lijn.

Tekst 1

Opdracht 2

Lees tekst 2. De informatie moet op een flyer komen. Nu is de tekst nog erg saai en wordt er te veel informatie gegeven.

1 Onderstreep de belangrijkste informatie in tekst 2.

2 Vergelijk jouw tekst met die van een klasgenoot. Hebben jullie dezelfde informatie onderstreept? Als dat niet zo is, bespreek dan samen wat op de flyer moet komen.

3 Welke informatie moet groot op de flyer komen?

4 Welke afbeelding zou goed bij het onderwerp passen? Teken je antwoord in het vierkant hieronder. Schrijf ernaast waarom je voor deze afbeelding hebt gekozen.

Tekst 2

Op zaterdag 16 december is er in Doornroosje in Nijmegen een groot feest. Het feest is voor iedereen die ouder is dan 11 jaar en jonger dan 16 jaar. Het is geen gewoon feest. Het feest heeft namelijk een thema. Het thema van het feest is tekenfilms. De zaal is helemaal in de stijl van tekenfilms versierd. Ook is het de bedoeling dat iedereen die komt zich volgens het thema aankleedt. Dit kan zo gek als je zelf wilt. Je kunt dus verkleed komen als tekenfilmfiguur, maar ook gewoon allemaal felgekleurde kleding aantrekken. Het feest begint om 20:30 uur. Het is afgelopen om 1:00 uur. Op het feestje draait dj Gert Samson. Hij draait veel verschillende stijlen: van top 40 tot trance tot reggaeton. De entree is € 4,-. Hopelijk tot dan!

Opdracht 3

Jij geeft een feestje voor de hele klas. De reden mag je zelf bedenken. Als uitnodiging maak je voor iedereen een flyer.

1 Bedenk welke informatie op de flyer moet komen. De 5w+h-vragen kunnen je hierbij helpen.

2 Maak de flyer in het klad op een blaadje.

3 Ruil je kladblaadje met dat van een klasgenoot. Controleer elkaars flyer met het feedbackformulier.

Feedbackformulier flyer	**Ingevuld door:** ______________________	
Inhoud	In de tekst staat wie het feest geeft.	ja / nee
	In de tekst staat wat voor een feest het is.	ja / nee
	In de tekst staat waar en wanneer het feest is.	ja / nee
	In de tekst staat waarom er een feest is.	ja / nee
Vorm	De belangrijkste informatie is groter dan de rest van de tekst.	ja / nee
	De flyer valt op.	ja / nee
	De tekst is verdeeld over de hele pagina.	ja / nee
	Er staat een afbeelding bij de tekst.	ja / nee
Taalverzorging		– +
	De tekst heeft goede, korte zinnen.	○○○○
	De woorden zijn goed gespeld.	○○○○
Top en Tip	Top: ______________________	
	Tip: ______________________	

4 Maak nu de flyer in het net hieronder. Gebruik hierbij het door je klasgenoot ingevulde feedbackformulier.

Ik kan/weet
- een eenvoudige flyer maken. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Kijken en luisteren

Je leert zoekend kijken en luisteren.

Startopdracht

Een vriend of vriendin is jarig en je wilt als verrassing een taart bakken. Je hebt geen idee wat voor taart en je gaat zoeken op internet.

1 Welke zoekwoorden (niet meer dan drie) zou je intikken?

____

2 Je komt op een leuke site met recepten terecht. Lees je alle tekst op de site? Ja / Nee, want ______________________________

3 Je vindt ook links naar filmpjes over taarten maken. Kijk je alle filmpjes helemaal? Ja / Nee, want ______________________________

Theorie

video-uitleg

Zoekend kijken en luisteren

Hoe je kijkt of luistert, hangt af van wat je wilt weten. Soms ben je op zoek naar bepaalde informatie. Je kijkt of luistert dan **zoekend**. Je wacht op de informatie die jij nodig hebt. Bijvoorbeeld als je docent de toetscijfers van de hele klas opnoemt. Je wacht totdat je je eigen naam en cijfer hoort. Of je kijkt naar het sportjournaal, omdat je wilt weten of jouw club gewonnen heeft. Je let dan niet op alles, maar wacht totdat je de naam van jouw club ziet of hoort.

Opdracht 1

In de situaties hieronder kijk of luister je zoekend. Op welke informatie wacht je?

1 Op de sportdag wordt omgeroepen welke teams door zijn naar de volgende ronde.

Ik wacht tot ik ______________________________ hoor.

2 Je wilt leren hoe je met je skateboard een salto kunt maken. Je bekijkt op internet een informatiefilmpje over skateboarden.

Ik wacht tot ik ______________________________ zie.

Opdracht 2

In welke situaties moet je zoekend kijken en/of luisteren? Kruis er drie aan.

- ○ Je bent op het station en er worden vertragingen omgeroepen.
- ○ Je kijkt naar een aflevering van je favoriete comedyserie op televisie.
- ○ Je zet de radio aan, want een vriend wordt tussen 16.00 en 17.00 uur kort geïnterviewd over zijn favoriete band.
- ○ Je doet auditie voor een talentenjacht op televisie en iemand roept om hoe laat iedereen aan de beurt is.
- ○ Je zit in de klas en de docent vertelt wat je moet leren voor de toets van vrijdag.

Opdracht 3

Lees eerst vraag 1. Luister dan naar het fragment en beantwoord de vraag.
Je ouders willen met het hele gezin een film bekijken in het Omniversum, de bioscoop waar je natuurfilms op een zeer groot beeld kunt bekijken. Je ouders vragen of jij kunt uitzoeken welke films ook geschikt zijn voor je kleine zusje van 8 jaar. Helaas doet de website van het Omniversum het tijdelijk niet, dus je belt de informatielijn.

1 Welke twee films kunnen jullie met het hele gezin bekijken?
- ○ *De thuisreis van de panda*
- ○ *Op de Afrikaanse savanne*
- ○ *Giganten uit de ijstijd*
- ○ *De oceaan*

Lees eerst vraag 2. Luister dan nog een keer naar het fragment en beantwoord de vraag.

2 Welke film kun je alleen 's avonds bekijken?
- ○ *De thuisreis van de panda*
- ○ *Op de Afrikaanse savanne*
- ○ *Giganten uit de ijstijd*
- ○ *De oceaan*

Opdracht 4

Lees eerst de vragen. Bekijk dan het fragment en beantwoord de vragen.

1 Op een verjaardag eten we taart. Er worden nog twee andere feestelijkheden genoemd. Welke? 1 ____________________

2 ____________________

2 De Egyptenaren, de Romeinen en de Grieken vierden de verjaardagen van twee groepen. Welke twee groepen? 1 ____________________

2 ____________________

3 Vul jaartallen in:

Vanaf ________ vierden kinderen van rijke ouders in Nederland hun verjaardag.

Vanaf ________ vierden mensen die het niet zo rijk hadden hun verjaardag.

4 Later konden mensen zelf taarten bakken. Hoe wilden zij dat hun gasten naar huis gingen?
- ○ met een blij gevoel
- ○ met een volle maag
- ○ met een zoete mond

5 Onderstreep het juiste antwoord:
Met het uitblazen van de kaarsjes op een taart werd vroeger de

Egyptische / Griekse / Romeinse godin Artemis vereerd.

Ik kan/weet
- zoekend kijken en luisteren om belangrijke informatie uit de tekst te halen. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Spreken en gesprekken

Je leert overleggen.

Startopdracht

Bekijk de drie plaatjes. Op elk plaatje moet een groep mensen samen een beslissing nemen.

1 In welke situatie wordt het snelst een beslissing genomen, denk je? 1 / 2 / 3

2 In welke situatie is iedereen even belangrijk, denk je? 1 / 2 / 3

3 Welke situatie past het best bij jou? 1 / 2 / 3

Theorie

video-uitleg

Overleggen

Als je met andere mensen samenwerkt, moet je overleggen. Je probeert dan samen te beslissen wie wat gaat doen en wanneer het af moet zijn.

Zo overleg je met elkaar

- Luister goed naar elkaar. Laat elkaar uitspreken.
- Maak met elkaar een lijstje van taken die gedaan moeten worden.
- Vertel een voor een wat je wilt doen. Vertel ook waarom je dat wilt (= een argument).
- Zorg ervoor dat iedereen ongeveer evenveel doet.
  - Willen sommigen hetzelfde doen? Kies met elkaar de meest geschikte persoon of trek lootjes.
  - Is er een bepaalde taak die niemand wil? Beslis met elkaar wie die taak gaat uitvoeren. Dit kan bijvoorbeeld iemand zijn die ook de leukste taak heeft.
- Schrijf de afspraken op.
- Noteer wanneer de taken klaar moeten zijn.

Opdracht 1

Kruis de zinnen aan die bij een goed overleg passen.

- ○ Ik schrijf de afspraken op.
- ○ Ik wil die leuke taak doen en anders doe ik niets.
- ○ Wat een onzin!
- ○ Ik regel graag de versiering, want ik ben creatief.
- ○ Oké, dus op dinsdag is het af.
- ○ Je moet Desi wel even laten uitpraten!
- ○ Ik heb hier geen zin in, dus regelen jullie alles maar.
- ○ Wat moet er als eerste gebeuren en wat kan later ook nog wel?

Opdracht 2

Lees eerst de vragen. Bekijk dan het fragment en beantwoord de vragen. In het fragment zie je een groepje leerlingen overleggen.

1 Voor welk doel moet geld ingezameld worden? ______

2 Welke twee voorstellen om geld in te zamelen worden er gedaan?

Voorstel 1 (meisje in het rode shirt): ______

Voorstel 2 (meisje in het witte shirt): ______

3 Vul in:

Het meisje in het witte shirt vindt voorstel 1 niet zo'n goed idee, omdat ______

______

Het meisje in het rode shirt vindt voorstel 2 niet zo'n goed idee, omdat ______

______

4 Vind jij dit een voorbeeld van een goed overleg? Ja / Nee, want ______

______

Opdracht 3

Maak groepjes van vier leerlingen. Jullie gaan samen overleggen.
Het is koud en grijs buiten en iedereen heeft nu al zin in de zomer. Jullie besluiten de winterdip te verdrijven met een tropisch Hawaï-feest voor de hele klas! De volgende acht taken moeten verdeeld worden:

1. flyer maken
2. zaal regelen
3. versiering in Hawaï-sfeer regelen
4. hapjes en drankjes regelen
5. zaal versieren voor het feest
6. muziek verzorgen tijdens het feest
7. achter de bar staan tijdens het feest
8. zaal schoonmaken na het feest

1 Welke twee taken zou jij graag doen en waarom? Geef argumenten.

Ik zou graag ______ doen, want ______

______

______

Ik zou graag ______ doen, want ______

______

______

2 Overleg met elkaar over de taakverdeling.

3 Vul na het overleg het feedbackformulier in. Dit formulier vind je online of je krijgt het van je docent.

Ik kan/weet
- met anderen overleggen. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Woordenschat

Je leert voorbeelden van onbekende woorden vinden.

Startopdracht

1 Bekijk de ingevulde rijtjes. Bedenk er zelf nog drie.

appel	peer	sinaasappel	=	fruit
merel	mus	meeuw	=	vogels
			=	
			=	
			=	

2 Lees de woorden uit jouw rijtjes voor aan een klasgenoot. Laat die raden wat het laatste woord moet zijn.

Theorie

video-uitleg

Een voorbeeld zoeken

Ken je de betekenis van een woord niet? Kijk dan of er in de tekst **voorbeelden** worden genoemd. Deze voorbeelden maken de betekenis van een onbekend woord vaak duidelijk. Bijvoorbeeld:
Er zijn allerlei dresscodes voor een feest, zoals gala, kleur, zomers en zwart-wit.
Je weet nu wat bedoeld wordt met *dresscodes*. *Dresscodes* zijn kledingvoorschriften voor een feest, zodat je weet wat je moet aantrekken.

Zo zoek je een voorbeeld
- Kijk of er in dezelfde zin voorbeelden genoemd worden. Voorbeelden staan soms tussen haakjes, komma's of streepjes. Bijvoorbeeld:
- *Op christelijke feestdagen (Goede Vrijdag, Pasen, Pinksteren, Kerstmis) hoef je niet naar school.*
- Let op de woorden *zoals, bijvoorbeeld, een voorbeeld van*. Na deze woorden worden vaak voorbeelden genoemd. Bijvoorbeeld:
- *Niemand kan meer zonder sociale media, zoals Snapchat, Instagram en Pinterest.*
  Na een dubbele punt staan soms ook voorbeelden:
- *Tessa is gek op winterkost: boerenkool, erwtensoep, zuurkool.*

Opdracht 1

In de volgende zinnen zijn steeds voorbeelden onderstreept. Omcirkel de woorden waarvan voorbeelden worden genoemd.

1 *Het openbaar vervoer (trein, bus, metro) is weer duurder geworden.*

2 In Nederland bestaan veel feestdagen. We vieren bijvoorbeeld Kerstmis, Pasen en Bevrijdingsdag.

3 Marko houdt van balsporten: voetbal, honkbal, tennis.

4 Jongeren die iets hebben vernield, krijgen soms een taakstraf, zoals papier prikken of onkruid weghalen.

5 Myrthe heeft veel talenten. Ze is heel creatief, kan goed dansen en ze bakt heerlijke taarten.

6 Vitamine C is gezond. Voedingsmiddelen met extra veel vitamine C zijn bijvoorbeeld: rode paprika, kiwi, broccoli en boerenkool.

Opdracht 2

Lees tekst 1.

1 Waar zijn 'muziek, dans en spelletjes' voorbeelden van? Schrijf een woord op uit alinea 3. ____________________

2 Onderstreep drie voorbeelden van 'merkwaardige mensen' in alinea 5.

3 Wat betekent het woord *merkwaardige*, denk je?

____

4 In alinea 7 staan voorbeelden van attracties. Onderstreep het woord waaraan je kunt zien dat er voorbeelden worden gegeven.

5 Bekijk de volgende woordbetekenissen. Zoek in de tekst een onderstreept woord dat past bij de betekenis. Noteer dat woord voor de betekenis.

Woord uit de tekst	Woordbetekenis
____________________	buiten
____________________	denken dat het zo zal zijn
____________________	dingen waarmee je bezig kunt zijn
____________________	gebeurden
____________________	gebruikte voor
____________________	heel groot, heel erg, heel leuk of heel veel
____________________	iets doen wat je leuk vindt
____________________	iets leuks wat veel mensen willen zien of doen
____________________	meemaken
____________________	mensen die dingen verkopen
____________________	tegenkomen, vinden
____________________	vaak
____________________	vreemde

Tekst 1

Ker(k)mis

[1] De kermis bestaat al heel erg lang. In de vroege middeleeuwen werden al kermissen gevierd. Dat waren feesten in de openlucht met muziek, eten en drinken rondom de kerk van een dorp of stad.
[2] Waar het woord kermis vandaan komt, weten we niet zeker. Waarschijnlijk komt het van het woord ‘kerkmis’. De kerkmis bestond uit de mis en het feest dat de mensen vierden op de dag dat de kerk werd geopend. Eigenlijk dus het verjaardagsfeestje van de kerk in het dorp of de stad!
[3] In de middeleeuwen was de kermis een enorm feest met eten en drinken en allerlei activiteiten, bijvoorbeeld muziek, dans en spelletjes. De mensen moesten keihard werken om te overleven. Op de kermis kon je je amuseren. Het was een kans om van alles te zien, te leren en te kopen. Ook kon je er heerlijk eten, drinken en eens lekker gek doen. Bovendien was de kermis de plaats waar jonge mensen elkaar konden ontmoeten.
[4] Er waren veel handelaren die van alles te koop hadden, maar de artikelen waren vaak slecht of gewoon nep. Er waren kwakzalvers, nepdokters, die middeltjes verkochten die zogenaamd overal goed voor waren, zoals de Indische slangenolie. Die zou helpen tegen de hik of tegen hoofdpijn, maar je kon er ook vetvlekken mee weghalen en zilver mee poetsen!
[5] Er waren nog veel meer dingen die op de kermis plaatsvonden. Acrobaten deden kunstjes en zangers zongen liedjes. Het publiek kon kijken naar merkwaardige mensen: de vrouw met de baard en reuzen en dwergen. De mensen werden regelmatig voor de gek gehouden. Als je je geld besteedde aan een kaartje voor ‘de dikke dame’, kon je gewoon een vrouw in een bolle spiegel zien. ‘De hond met twee koppen’ was een hond met een vissenkop aan de halsband.
[6] Op de kermis kon je ook dierentemmers aantreffen. Ze lieten dieren uit verre landen kunstjes doen. Een echte leeuw, een tijger of een olifant bekijken was heel bijzonder in die tijd.
[7] Door de uitvinding van de elektriciteit kreeg de kermis nieuwe, spannende attracties, zoals het reuzenrad, de draaimolen en de botsautootjes.
Nu is de kermis nog steeds springlevend met veel spannender attracties! Er is wel een groot verschil met vroeger. Toen keken de mensen vooral naar alle vreemde dingen die te zien waren. Nu willen bezoekers vooral spannende dingen beleven.
Ze willen vooral ‘hard, hoog en eng’!

Naar: schooltv.nl, op 5 februari 2016

Opdracht 3

Welk woord past het best in de zin? Streep het foute woord door.

1 Ik heb veel tijd besteed / geamuseerd aan het spelen van dat nieuwe spel.

2 Wij gaan merkwaardig / regelmatig op vakantie naar België.

3 Op Koningsdag worden er allerlei activiteiten / handelaren georganiseerd.

4 De walvis werd op het strand bij Zandvoort aangetroffen / beleefd.

5 We hebben heel vaak gym in de zaal, maar als het mooi weer is, sporten we enorm / in de openlucht.

6 Het festival zal plaatsvinden / besteden in het Westerpark.

Opdracht 4

Verander het woord, zodat het past in de zin.

1 enorm — Door een ______________ regenbui werden we kletsnat.

2 beleven — In deze achtbaan ______________ je de rit van je leven.

3 aantreffen — In de kelder werd een muizenhol ______________.

4 je amuseren — De kleine kinderen uit onze buurt ______________ ______ op het speelveldje.

5 merkwaardige — Sidney vertelde een ______________ verhaal over een ontsnapte slang.

6 activiteit — Lesley is heel ______________ voor de vereniging; hij regelt alle scheidsrechters en organiseert feestavonden.

Opdracht 5

Noteer steeds twee voorbeelden. De onderstreepte woorden heb je geleerd.

1 dingen waaraan jij je geld besteedt:

____

2 sporten die je in de openlucht kunt doen:

____

3 activiteiten die jij regelmatig in het weekend doet:

____

4 attracties in een pretpark die jij enorm spannend vindt:

____

5 dingen die jij zeker nog wilt beleven:

____

6 dingen die waarschijnlijk nooit zullen plaatsvinden:

____

Opdracht 6

Noteer een synoniem van de onderstreepte woorden. Kies uit:
antwoorden – apart – eenvoudig – natuurlijk – regelmatig – tegenkomt – tekeningen.

1 Doe hem de groeten als je hem ontmoet. ____________________

2 Dit is een heel speciaal horloge. ____________________

3 Je moet wel reageren als ik wat vraag. ____________________

4 Ruben eet vaak in een restaurant. ____________________

5 In dit boek staan veel illustraties. ____________________

6 Deze opdracht is gemakkelijk. ____________________

7 Haar opa komt uiteraard ook op haar feest. ____________________

Welk woord vormen de eerste letters van je antwoorden van boven naar beneden? ____

Opdracht 7

Welk woord past het best bij het plaatje?
Kies uit: *enorm – ingewikkeld – merkwaardig – ondeugend.*

1

2

3

4

________________ ________________ ________________ ________________

Opdracht 8

Wat betekenen de werkwoorden? Trek lijnen.

1 Ik zal de rekening verzenden.	antwoorden
2 Ik zal op je mail reageren.	erbij doen
3 In een appel kun je een worm aantreffen.	meemaken
4 Je moet het plakband verwijderen.	tegenkomen
5 Mijn nieuwe schoenen veroorzaken blaren.	versturen
6 We gaan iets leuks beleven.	weghalen
7 Je moet een ei toevoegen.	zorgen voor

Opdracht 9

Lees de voorbeelden. Waar zijn het voorbeelden van? Kies uit: *activiteiten – attracties – auteurs – handelaren – succesvolle sporters – zangtalenten.*

1 Roald Dahl – Annie M.G Schmidt – J.K. Rowling ____________________

2 bakkers – autoverkopers – webwinkeliers ____________________

3 Beyoncé – Justin Bieber – Rihanna ____________________

4 lezen – schaatsen – dansen ____________________

UITDRUKKINGEN

Opdracht 10

Uitdrukkingen zijn stukjes van een zin die figuurlijk gebruikt worden. Ze betekenen iets anders dan er letterlijk staat. De zinnen in de linkerrij zijn uitdrukkingen. Wat wordt ermee bedoeld? Trek lijnen.

Hij vindt het een fluitje van een cent.	Hij heeft het verhaal verzonnen.
Hij wil zijn hart luchten.	Hij vindt het heel eenvoudig.
Hij praat aan de lopende band.	Hij wil iets belangrijks met mij bespreken.
Hij stond met zijn mond vol tanden.	Hij zit constant te praten.
Hij heeft het uit zijn duim gezogen.	Hij wist niet hoe hij moest reageren.

Opdracht 11

Noteer de betekenissen van de onderstreepte uitdrukkingen. Je kunt ze uit de zinnen ervoor of erachter halen.

1 Ik zit in de put omdat onze kat weg is. Volgens mijn moeder is het onzin om verdrietig te zijn. Ze zegt dat hij waarschijnlijk morgen weer terug is.

____

2 Het hele team was ontzettend blij met de winst. Vooral de trainer was in de wolken, omdat we eindelijk een keer gewonnen hadden.

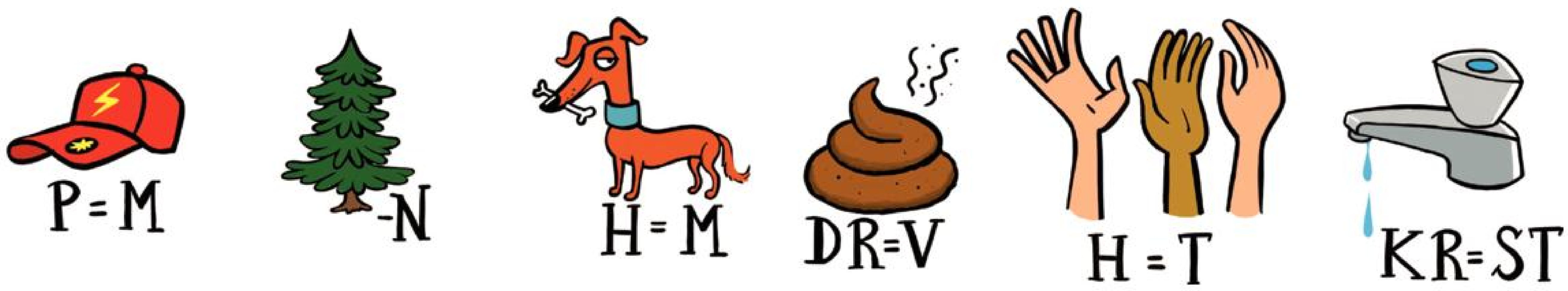
____

3 Ik weet zeker dat Jos uit zijn vel springt als hij hoort dat ik zijn voetbalschoenen heb geleend. Ik heb dat vorig jaar ook een keer gedaan en toen werd hij ook verschrikkelijk boos.

____

Opdracht 12

Welke uitdrukking staat hier? Noteer ook de betekenis.

Uitdrukking: ______________________________

____

Betekenis: ______________________________

____

Ik kan/weet
- de betekenis van een onbekend woord raden met behulp van een voorbeeld. 1F
- de betekenis van alle woorden en uitdrukkingen uit de paragraaf.

Maak de extra opdrachten online. Daar vind je ook de woordenlijst.

Taalverzorging
grammatica

Je leert het onderwerp van een zin vinden.

Startopdracht

1 Verzin andere woorden die in de zin passen op de plek van 'de vrienden'.
De vrienden geven samen een feestje.

_______________ geven samen een feestje.

2 Doe hetzelfde met de zin hieronder.
Mijn vriendin geeft vanavond een feestje.

_______________ geeft vanavond een feestje.

3 Kun je het antwoord op vraag 1 ook invullen bij vraag 2?

Ja / Nee, want _______________

____

Theorie

video-uitleg

Onderwerp

Bijna elke zin heeft een **onderwerp**. Het onderwerp en de persoonsvorm horen bij elkaar. Ze moeten allebei enkelvoud zijn of allebei meervoud.

Zo vind je het onderwerp
1 Zoek de persoonsvorm.
2 Vraag: *wie of wat + persoonsvorm?*
Het antwoord op die vraag is het onderwerp.

Bijvoorbeeld:
- *Isa loopt naar het wokrestaurant.*
  1 persoonsvorm = loopt
  2 wie of wat loopt? onderwerp = Isa
- *Wij lopen naar het wokrestaurant.*
  1 persoonsvorm = lopen
  2 wie of wat lopen? onderwerp = Wij

Opdracht 1

Noteer de persoonsvorm, de vraag om het onderwerp te vinden en het onderwerp.

1 De kat klimt in de boom.

persoonsvorm: *klimt*

vraag om het onderwerp te vinden: *Wie of wat klimt?*

onderwerp: *De kat*

2 De ober brengt ons twee lekkere broodjes.

persoonsvorm: _______________

vraag om het onderwerp te vinden: _______________

onderwerp: _______________

3 De supermarkt sluit op zaterdag om 6 uur.

persoonsvorm: ______________________________

vraag om het onderwerp te vinden: ______________________________

onderwerp: ______________________________

4 Lezen jullie graag griezelverhalen?

persoonsvorm: ______________________________

vraag om het onderwerp te vinden: ______________________________

onderwerp: ______________________________

5 Op donkere dagen controleert de politie vaker fietsverlichting.

persoonsvorm: ______________________________

vraag om het onderwerp te vinden: ______________________________

onderwerp: ______________________________

Opdracht 2

Onderstreep de persoonsvorm en omcirkel het onderwerp.

1 De piloot vliegt vandaag naar Londen.

2 Het concert begint vanavond om 20.00 uur.

3 De juryleden hebben veel kritiek op de deelnemers.

4 Waarschijnlijk brengt de trein ons vlak bij het attractiepark.

5 Voor zijn verjaardag vraagt Jamal een elektrische gitaar.

6 Hebben zij de uitnodiging niet gekregen?

Opdracht 3

Het mopje hieronder heeft zeven zinnen. Onderstreep in elke zin de persoonsvorm en omcirkel het onderwerp.

Twee kraaien zitten op een tak.

Ineens vliegt een straaljager voorbij.

Eén kraai zegt heel verbaasd: 'Die vogel gaat hard!' De ander antwoordt: 'Natuurlijk doet hij dat! Dat zou jij toch ook doen met een brandende staart?'

Opdracht 4

Stel jezelf de vraag om het onderwerp te vinden. Omcirkel het onderwerp. Schrijf steeds de eerste letter van het onderwerp achter de zin.

1 Het liefst luistert Stephan de hele dag naar dancemuziek. ______
2 In het wild zorgen leeuwinnen voor het voedsel voor de groep. ______
3 Houdt Irsa echt niet van patat? ______
4 New York is een fantastische stad! ______
5 Glas hoort in de glasbak! ______
6 In mei worden altijd examens afgenomen. ______
7 Roosterwijzigingen staan 's morgens op de website. ______
8 Welk woord lees je van boven naar beneden? ______________________

Opdracht 5

Omcirkel het onderwerp. Achter elke zin staat tussen haakjes uit hoeveel woorden het onderwerp bestaat.

1 Verschillende soorten dieren houden elk jaar een winterslaap. (3)
2 De grootste talenten mogen meedoen aan het wereldkampioenschap. (3)
3 Vanavond geven die vier geweldige zangers een concert. (4)
4 Gisteren vierde mijn kleine nichtje haar eerste verjaardag. (3)
5 De bezoekers van de kermis hadden een hoop plezier. (5)
6 In Nederland worden elk jaar zeven miljoen goudvissen verkocht. (3)

Opdracht 6

Maak zinnen. Zorg ervoor dat het onderwerp en de persoonsvorm naast elkaar staan. Onderstreep de persoonsvorm en omcirkel het onderwerp.

1
staan
vaak
in de garage
oude auto's

2
na de wedstrijd
iedereen
naar de kantine
gaat altijd

3
bekendgemaakt
vanavond
de uitslag
op de website
wordt

4
's morgens
hardlopers
op die weg
rennen vaak

1 *Oude auto's staan vaak in de garage.*
2 ______________________________
____
3 ______________________________
____
4 ______________________________
____

Opdracht
7

1 Maak met de persoonsvormen hieronder zinnen van meer dan zes woorden. Gebruik steeds een ander onderwerp.

1 luisteren *De kinderen luisteren samen naar het verhaal.*

2 verzint ______

3 slaap ______

4 fietsen ______

2 Maak met de onderwerpen hieronder zinnen van meer dan zes woorden. Gebruik steeds een andere persoonsvorm.

1 de politieagenten ______

______

2 het huis ______

______

3 drie vriendinnen ______

______

4 de storm ______

______

3 Ruil je werkboek met dat van een klasgenoot. Onderstreep in de acht zinnen van vraag 1 en 2 de persoonsvorm en omcirkel het onderwerp.

4 Bespreek samen of alle zinnen goed waren. Vraag je docent om hulp als jullie er samen niet uitkomen.

Opdracht
8 ✱

Omcirkel het onderwerp in elke zin in de tekst.

Carnaval

Drie dagen per jaar staat het zuiden van Nederland op z'n kop. De burgemeester van een stad geeft dan de stadssleutels aan Prins Carnaval.
De prins en de Raad van Elf mogen tijdens het carnaval de baas zijn.

In veel steden wordt een vrolijke carnavalsoptocht gehouden. Voorop loopt een groep muzikanten. Daarna komen de mooi versierde wagens. In de optocht zie je vaak heel merkwaardige voertuigen!

Naar: www.docukit.nl, op 12 maart 2016

Ik kan/weet
- het onderwerp van een korte zin vinden. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Taalverzorging
spelling

Je leert over de ik-vorm van werkwoorden.

Startopdracht

1 Schrijf alle persoonsvormen uit het gedichtje over met daarachter het werkwoord waarvan de persoonsvorm gemaakt is.

praat ______ *praten* ______ ______ ______

______ ______ ______ ______

______ ______ ______ ______

______ ______ ______ ______

2 Wie is in het gedichtje het onderwerp? ______

Feestje

Ik praat en ik lach,
ik zit en ik dans,
ik drink en ik eet,
ik geniet en ik blijf!

Theorie

video-uitleg

De ik-vorm van het werkwoord

Voor de spelling van de werkwoorden heb je speciale spellingsregels. In die spellingsregels gebruik je vaak de '**ik-vorm**'. De ik-vorm is het woord dat in de **tegenwoordige tijd achter** '**ik**' komt te staan.

Zo schrijf je de ik-vorm van een werkwoord
- hele werkwoord: *denken* → ik *denk* → de ik-vorm van *denken* is *denk*
- hele werkwoord: *slapen* → ik *slaap* → de ik-vorm van *slapen* is *slaap*.

Let op
De ik-vorm eindigt nooit op een v of een z:
- *proeven* → ik *proef* → de ik-vorm is *proef*
- *reizen* → ik *reis* → de ik-vorm is *reis*.

De ik-vorm eindigt nooit op twee dezelfde medeklinkers:
- *bukken* → ik *buk* → de ik-vorm is *buk*
- *zetten* → ik *zet* → de ik-vorm is *zet*
- *schudden* → ik *schud* → de ik-vorm is *schud*.

Opdracht 1

Schrijf de ik-vorm van de werkwoorden op.

1 vangen – ik vang
2 gooien – ik ______
3 lachen – ik ______
4 fietsen – ik ______
5 worden – ik ______
6 oefenen – ik ______

Opdracht 2

Schrijf de ik-vorm van de werkwoorden op.

1 gapen – ik gaap
2 lopen – ik ______
3 praten – ik ______
4 huren – ik ______
5 lenen – ik ______
6 besturen – ik ______

Opdracht 3

Schrijf de ik-vorm van de werkwoorden op.

1 schrijven – ik schrijf
2 geven – ik ______
3 blijven – ik ______
4 kiezen – ik ______
5 blazen – ik ______
6 bewijzen – ik ______

Opdracht 4

Schrijf de ik-vorm van de werkwoorden op.

1 pakken – ik pak
2 blussen – ik ______
3 wedden – ik ______
4 verzinnen – ik ______
5 zeggen – ik ______
6 hebben – ik ______

Opdracht 5

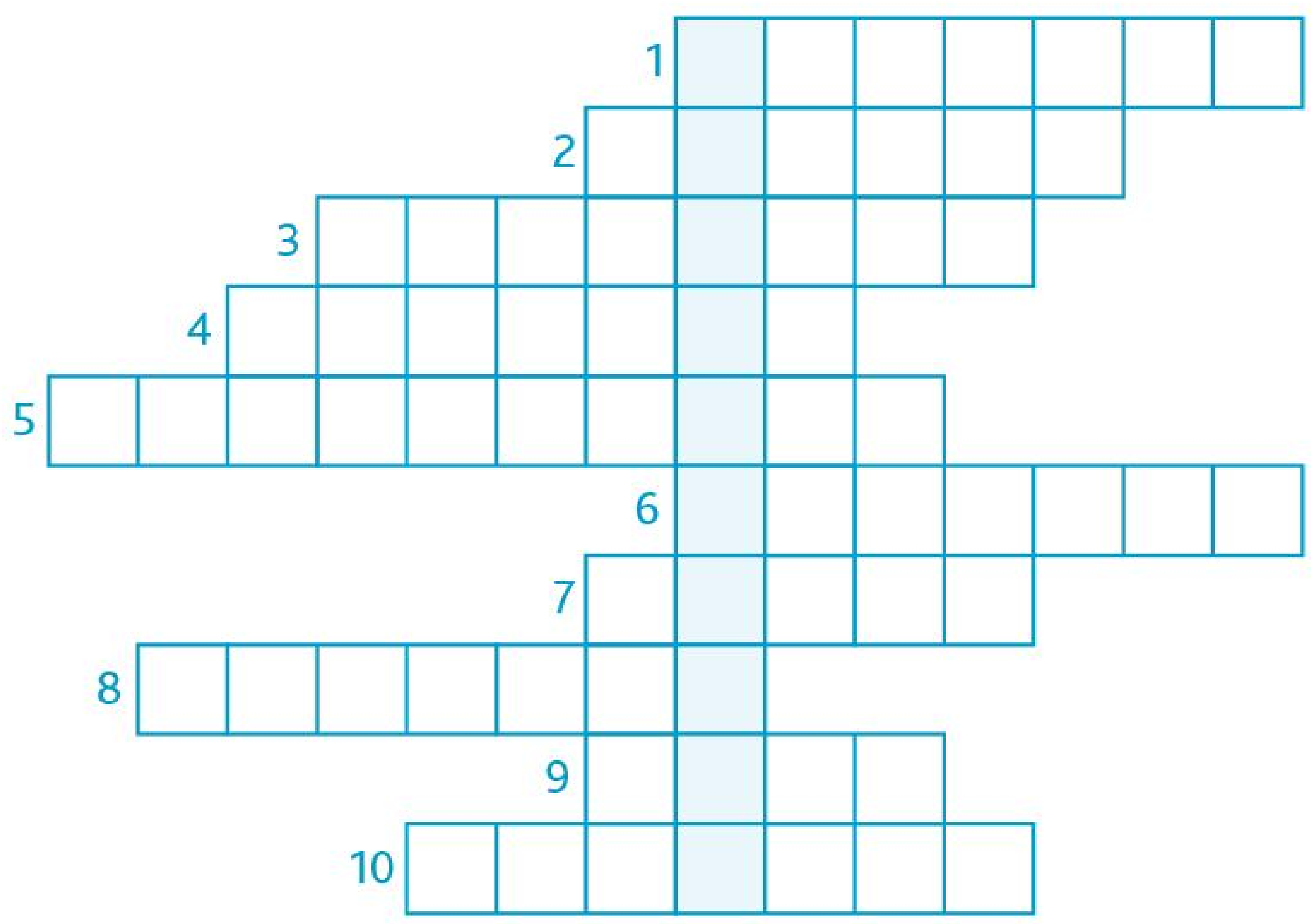
Schrijf de ik-vorm van de werkwoorden op.

1 horen – ik ______
2 schroeven – ik ______
3 rijden – ik ______
4 redden – ik ______
5 verhuizen – ik ______
6 zuchten – ik ______

Opdracht 6

1 Schrijf de ik-vormen in de puzzel. De *ij* telt als twee letters (*i* en *j*).

1 verzenden
2 verzinnen
3 bespreken
4 schrijven
5 veroorzaken
6 amuseren
7 trouwen
8 onthouden
9 kauwen
10 reageren

2 Welk woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes?

______

Opdracht 7

Lees de tekst. Het is een gedicht van Frank Adam. Vul overal de ik-vorm van het werkwoord tussen haakjes in.

Tien dingen naar keus die je kunt doen met de dingen uit je neus

_______ (pakken) ze met een tangetje,
_______ (leggen) ze op hun zij.
_______ (rollen) ze tot een slangetje,
_______ (gooien) ze bij de klei.

_______ (kneden) ze,
_______ (boetseren) ze,
_______ (wrijven) ze glad.
_______ (maken) een vorm, een worm,
of _______ (slaan) ze plat.

_______ (pletten) ze op een postzegel,
en _______ (plakken) die op een kaart.
_______ (smeren) ze op de boterham,
of _______ (drukken) ze in de taart.

_______ (rollen) ze tot een bol,
een kogel, een raket.
_______ (schieten) ze op de kast,
op het tapijt of het parket.

_______ (weken) ze tot een papje,
_______ (schminken) ze op je vel.
_______ (gebruiken) de rest
als nagellak of gel.

_______ (bakken) ze, _______ (braden) ze
_______ (stoven) ze in de pan.
_______ (geven) ze aan de hond,
of _______ (smullen) er zelf maar van.

Of _______ (stoppen) ze, _______ (wringen)
ze, _______ (proppen) ze,
(dat is misschien de beste keus)
terug in je neus.

Bron: G. Komrij, De Nederlandse kinderpoëzie in 1000 en enige gedichten. Prometheus, Amsterdam 2007

Opdracht 8

Onderstreep in elke zin de persoonsvorm. Noteer achter de zin de ik-vorm van hetzelfde werkwoord.

1 Mijn nichtje <u>zwemt</u> als de beste! ik zwem
2 Elk jaar sturen wij een vakantiekaart naar oma. _______
3 Je raadt onze verrassing nooit! _______
4 Gelukkig wijzen de borden ons de weg. _______
5 Al een week zwerven die katten in onze straat. _______

Opdracht 9

Werk samen met een klasgenoot. Bedenk bij elk plaatje een zin van ten minste zeven woorden met een ik-vorm erin.

1

2

3

____

____

____

Opdracht 10

Noteer achter de zin het onderwerp en de persoonsvorm in de volgorde zoals ze in de zin staan.

1 Maandag word ik dertien jaar. *word ik*

2 Ik kneed het deeg voor de taart. ______________

3 Jij verwent die kat veel te veel! ______________

4 Je verdwaalt heel snel in deze grote stad. ______________

5 Waarom loop jij altijd zo langzaam? ______________

6 Denk je dat ze nu nog gaan scoren? ______________

7 Kijk goed naar je antwoorden. Wanneer gebruik je de ik-vorm bij het woord *je* of *jij*?

____

Opdracht 11 ✱

Bedenk bij elk werkwoord wat je moet doen om de ik-vorm te maken. Zet het werkwoord dan in het juiste rijtje. In elk rijtje komen drie werkwoorden te staan.
betalen – bewijzen – bijten – blijven – luisteren – niezen – plukken – proeven – rennen – schrijven – stoppen – sturen – verhuizen – vervelen – wandelen

-en eraf	**-en eraf en v wordt f**	**-en eraf en z wordt s**
______	______	*bewijzen*
______	______	______
______	______	______

-en eraf en medeklinker eraf	**-en eraf en klinker erbij**
______	*betalen*
______	______
______	______

Ik kan/weet
- de ik-vorm van werkwoorden in de tegenwoordige tijd spellen. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Taalverzorging
spelling

Je leert over *zijn, hebben, willen, kunnen* en *zullen*.

Startopdracht

Lees het gedicht *Heppie*. Het woord 'heppie' bestaat eigenlijk niet. Het is een grapje van de dichteres.

1 In regel 1 en 2 bedoelt de dichteres met 'heppie' een Engels woord. Welk woord?

____

2 Wat bedoelt de dichteres met 'heppie' in regel 3?

____

3 Wat bedoelt ze met 'heppik' in regel 6?

____

4 Van welk werkwoord komen je antwoorden bij vraag 2 en 3?

____

5 Ken je nog meer vormen van dat werkwoord? Noteer voorbeelden:

____

____

____

Theorie

video-uitleg

Zijn, hebben, willen, kunnen en zullen

Het Nederlands heeft vijf moeilijke werkwoorden die vaak voorkomen: *zijn*, *hebben*, *willen*, *kunnen* en *zullen*. Leer deze werkwoorden uit je hoofd.

Zo schrijf je *zijn, hebben, willen, kunnen* en *zullen*

		zijn	***hebben***	***willen***	***kunnen***	***zullen***
tegenwoordige tijd (tt)	ik	ben	heb	wil	kan	zal
	je/jij	bent	hebt	wilt	kunt	zult
	… je/jij	ben	heb	wil	kun	zul
	hij/zij/ze	is	heeft	wil	kan	zal
	wij/jullie/zij/ze	zijn	hebben	willen	kunnen	zullen
verleden tijd (vt)	ik/je/jij/hij/zij/ze	was	had	wilde	kon	zou
	wij/jullie/zij/ze	waren	hadden	wilden	konden	zouden

Opdracht 1

Vul uit je hoofd alle persoonsvormen in van **zijn**, **hebben**, **willen**, **kunnen** en **zullen**. Gebruik de tegenwoordige tijd (tt).

1 Ik ben ______ jarig. Jij ______ jarig. Hij/Zij ______ jarig.
Ben ______ ik jarig? ______ jij jarig? ______ hij/zij jarig?

2 Ik ______ trek. Jij ______ trek. Hij/Zij ______ trek.
______ ik trek? ______ jij trek? ______ hij/zij trek?

3 Ik ______ het! Jij ______ het! Hij/Zij ______ het!
______ ik het? ______ jij het? ______ hij/zij het?

4 Ik ______ alles! Jij ______ alles! Hij/Zij ______ alles!
______ ik alles? ______ jij alles? ______ hij/zij alles?

5 Ik ______ gaan. Jij ______ gaan. Hij/Zij ______ gaan.
______ ik gaan? ______ jij gaan? ______ hij/zij gaan?

6 Controleer je antwoorden met de theorie.

7 Kijk goed naar de juiste antwoorden. Wanneer zijn de persoonsvorm en in een gewone zin en een vragende zin verschillend?
○ bij *ik* ○ bij *jij* ○ bij *hij/zij*

Opdracht 2

Vul de juiste persoonsvorm in. Gebruik de verleden tijd (vt).

1 zijn Ik was ______ jarig. Wij ______ jarig.
2 hebben Ik ______ trek. Wij ______ trek.
3 willen Ik ______ het! Wij ______ het!
4 kunnen Ik ______ alles! Wij ______ alles!
5 zullen Ik ______ gaan. Wij ______ gaan.

Opdracht 3

Streep in de tekst de foute persoonsvormen door.

Help! Een feestje!

Ben / Bent jij goed in feestjes organiseren? Of kan / kun je wel wat hulp gebruiken? Wij beloven je: op deze website zal / zul je goede ideeën opdoen!
Een vriend wil / wilt een themafeest geven? Kijk bij onze thema-ideeën!
Je heb / hebt geen idee wat je moet doen als je niemand kent op een feestje? Wij helpen je!
Je moeder kan / kunt niet koken? Doe het gewoon zelf! Bekijk onze makkelijke recepten!
Denk je: ik heb / hebt niets om aan te trekken? Lees onze speciale kledingtips!
Klik snel verder voor nog veel meer vragen en antwoorden!
www.watmoetikdoen.nl

Opdracht 4

Vul de juiste persoonsvorm in. Let goed op of de zin in de tegenwoordige tijd (tt) of de verleden tijd (vt) staat.

1 **willen** Timo ______________________ straks een nieuwe spijkerbroek kopen.

2 **kunnen** Vroeger ______________________ wij nooit uitslapen.

3 **hebben** Wow! Anna ______________________ nu al de allernieuwste telefoon!

4 **zullen** Ik ______________________ vanaf nu elke dag dertig minuten bewegen!

5 **hebben** Vorig jaar ______________________ Kelly het niet naar haar zin bij die club.

6 **zijn** Mijn broertjes ______________________ gisteren erg stout.

7 **zullen** Jij ______________________ nu wel erge trek hebben!

8 **zijn** Morgen ______________________ jij toch aan de beurt?

9 **willen** Haar vriendinnen ______________________ vorige week langskomen.

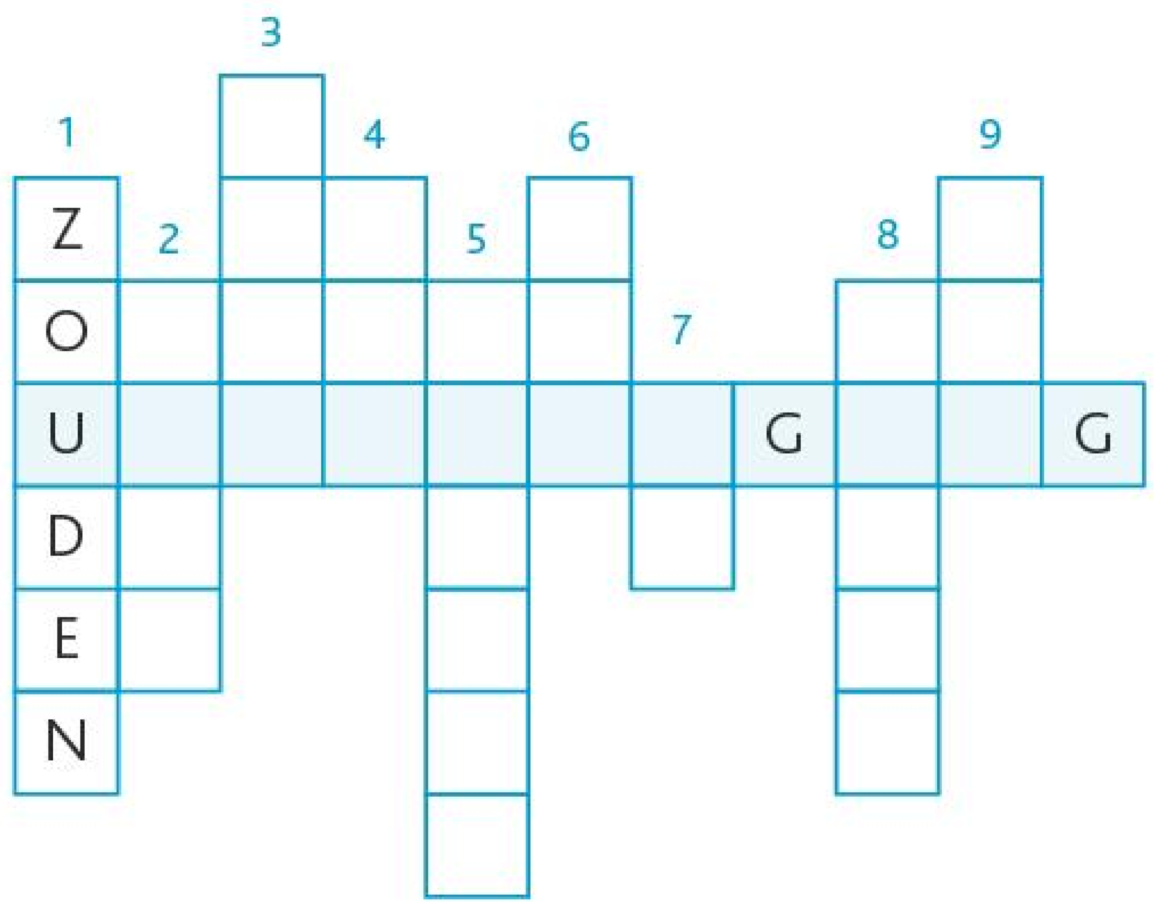
10 **kunnen** ______________________ jij je in de toekomst houden aan je afspraken?

Opdracht 5

Maak de puzzel. Schrijf de werkwoordsvormen van boven naar beneden. Welk woord lees je in de blauwe vakjes?

____

1 vt van: zij zullen
2 tt van: jij wilde
3 tt van: jij kon
4 tt van: ik kon
5 vt van: wij kunnen
6 vt van: hij heeft
7 tt van: zij was
8 vt van: jij wilt
9 tt van: ik was

Opdracht 6

Maak zelf zinnen van ten minste zes woorden met de persoonsvormen hieronder.

1 wilt ____

2 zou ____

3 kun ____

4 heb ____

5 bent ____

MOEILIJKE WOORDEN

Opdracht 7

Welk woord past op de lege plekken in de zin? Kies uit deze woorden met **-i**, **-ie** of **-y**: *gitaar – griezelige – gymnastiek – hobby – juli – juni – minuut – muzikale – politie*. Je mag elk woord maar één keer gebruiken.

1 Femke houdt niet van ______________________ dingen, zoals spookhuizen.

2 De meeste mensen gaan in de zomerperiode (de maanden ______________,

______________ en augustus) op vakantie.

3 Na de botsing was er snel hulp: de ______________________ was er

binnen een ______________________.

4 Tijdens een schoolvak als ______________________ kun je lekker even bewegen.

5 Veel mensen hebben een ______________________ ______________________,

bijvoorbeeld ______________________ spelen.

Opdracht 8

Je hebt geleerd hoe je het onderwerp in een zin kunt vinden. Stel jezelf de vraag om het onderwerp te vinden en schrijf het onderwerp achter elke zin.

1 Iedereen moet dit onthouden! ______________________

2 Piloten reizen veel voor hun werk. ______________________

3 Baby's hebben het altijd snel koud. ______________________

4 Willen jullie zout op je ei? ______________________

5 Gelukkig was de ruzie direct voorbij. ______________________

6 De jury hield de uitslag nog even geheim. ______________________

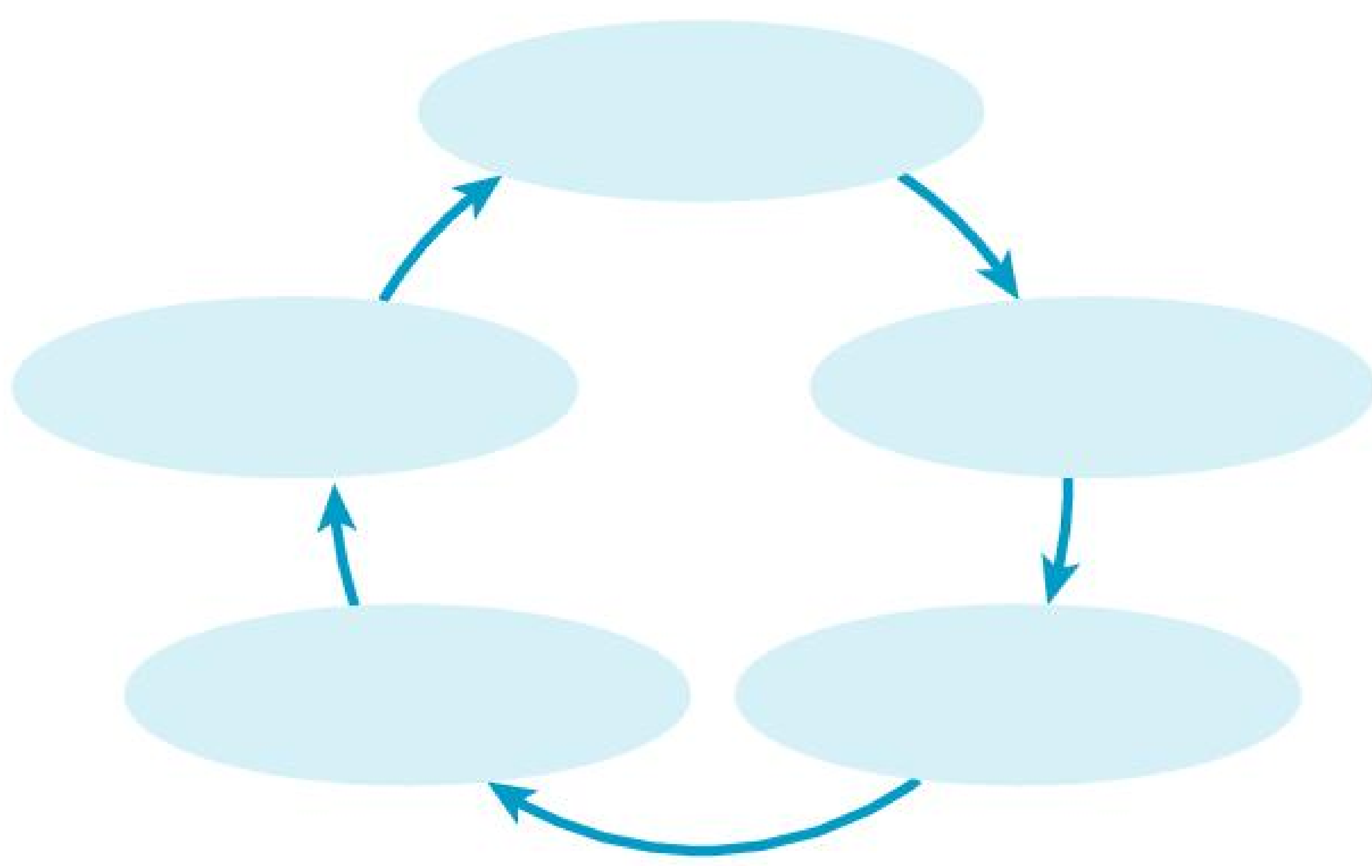
7 Soms duurt een minuut heel lang! ______________________

8 De gymles gaat helaas niet door. ______________________

9 Zullen politieagenten speciale sporten doen? ______________________

Opdracht 9

Vul de woorden in de cirkel in: *geheim, kauwgom, mouw, muziek, weinig*.
Een woord begint steeds met de laatste letter van het woord dat ervoor staat.
Probeer het eerst op een kladblaadje.

Ik kan/weet

- *zijn, hebben, willen, kunnen* en *zullen* op de juiste manier gebruiken.
- woorden met *i*, *ie* en *y* goed spellen. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Praktijkopdracht

Samen uit

Dat is leuk! Je klas krijgt zomaar 250 euro voor een klassenuitje. Wat zou jij met dat geld organiseren?

Samen met twee klasgenoten maak je een voorstel voor een klassenuitje. Jullie onderzoeken verschillende mogelijkheden en beslissen samen welk uitje leuk én betaalbaar is. In een presentatie van één minuut leggen jullie uit waarom jullie dit uitje hebben gekozen.

Bij deze opdracht breng je de volgende theorie in de praktijk:
- *Spreken en gesprekken*: Overleggen
- *Lezen*: Zoekend lezen

Het stappenplan voor de opdracht krijg je van je docent of vind je online.

Wat heb je geleerd?

Leerstofoverzicht

Lezen	• Ik kan zoekend lezen om informatie in een korte tekst te vinden. 1F
Schrijven	• Ik kan een eenvoudige flyer maken. 1F
Kijken en luisteren	• Ik kan zoekend kijken en luisteren om belangrijke informatie uit de tekst te halen. 1F
Spreken en gesprekken	• Ik kan met anderen overleggen. 1F
Woordenschat	• Ik kan de betekenis van een onbekend woord raden met behulp van een voorbeeld. 1F • Ik weet de betekenis van alle woorden en uitdrukkingen uit de paragraaf.
Taalverzorging grammatica	• Ik kan het onderwerp van een korte zin vinden. 1F
Taalverzorging spelling	• Ik kan de ik-vorm van werkwoorden in de tegenwoordige tijd spellen. 1F
Taalverzorging spelling	• Ik kan *zijn, hebben, willen, kunnen* en *zullen* op de juiste manier gebruiken. • Ik kan woorden met *i, ie* en *y* goed spellen. 2F

Zo bereid je de toets goed voor

- Zorg ervoor dat je weet welke paragrafen in de toets voorkomen.
- Zorg ervoor dat je weet hoe je de verschillende paragrafen moet leren: moet je dingen uit je hoofd leren of moet je de leerstof kunnen gebruiken?
- Leer van je fouten: welke opdrachten in het boek gingen nog niet goed? Maakte je fouten omdat je iets niet begreep, waren het slordigheden of wist je bij deze opdrachten niet hoe je ze moest maken?
- Lees de theorie nog eens goed door. Begrijp je alles? Bekijk de theorievideo's voor extra uitleg.
- Maak de opdrachten die je lastig vond nog een keer. Je kunt online ook extra oefenen.

Maak de oefentoets online om te controleren of je klaar bent voor de toets. Succes!

Hoofdstuk 4

Vrije tijd

TAALWEETJES

Goal!

Als je een doelpunt maakt, roep je dan *goal* of *doelpunt*? Zou je eerder *parfum* of *luchtje* zeggen? We gebruiken veel woorden uit een andere taal. Vaak komen die woorden uit het Engels, zoals *smartphone* of *selfie*. We noemen die woorden **leenwoorden**. Bedenk samen met een klasgenoot nog twee leenwoorden die je gebruikt in je vrije tijd. Noteer van elk woord de betekenis of de omschrijving.

____________________ = ____________________

____________________ = ____________________

Leenwoorden in je kledingkast

Wat heb jij vandaag aan? Als je die kledingstukken opnoemt, gebruik je vast ook leenwoorden. Soms kun je ook Nederlandse woorden gebruiken. Je kunt bijvoorbeeld *jas* zeggen, maar ook *jack*. Trek lijnen tussen het leenwoord en het Nederlandse woord dat erbij hoort.

baseballcap
jeans
sneakers
sweater

petje
trui
spijkerbroek
gympen

Liever Nederlands?

Je hoeft niet altijd een leenwoord te gebruiken, omdat we genoeg Nederlandse woorden hebben. Je kunt bijvoorbeeld *afspraakje* zeggen in plaats van *date*, of *toetje* in plaats van *dessert*. Bij de volgende leenwoorden kan dat niet: *T-shirt, milkshake, piano, playbacken, poedel, sauna, stewardess, spaghetti, yoghurt*. Deze woorden lijken gewoon Nederlands, maar ze komen uit andere talen.
Kies twee woorden uit het rijtje hierboven en verzin voor elk woord een nieuw Nederlands woord. Wie verzint het leukste woord?

____________________ = ____________________

____________________ = ____________________

Lezen

Je leert over inleiding, middenstuk en slot.

Startopdracht

Bekijk en lees tekst 1.

1 Vul in: Tekst 1 bestaat uit ________ stukjes.

2 Vul in. Kies uit: *begin – einde – midden.* Je mag elk woord maar één keer gebruiken.

Het eerste stukje van het gedicht gaat over het ____________________ van het weekend.

Het tweede stukje staat in het ____________________ van de tekst. Het laatste stukje gaat

over het ____________________ van het weekend.

Tekst 1

Mijn plekje

Ik ben ermee bezig, lang van tevoren.
In mijn hoofd kan ik je stem al horen
en tel ik de dagen en zelfs de seconden.
Eindelijk is ons weekend weer begonnen.

Dan zijn al mijn zorgen even vergeten
en is het moment voor lol en lekker eten.
Het weekend met jou is om van te genieten
en om heel vaak hard in de lach te schieten.

De laatste tijd denk ik er steeds vaker aan.
Dat mam en jij een andere kant op zijn gegaan.
Het weekend is voorbij, ik mag weer naar haar.
Jullie houden van mij, helaas niet meer van elkaar.

Theorie

video-uitleg

Inleiding, middenstuk en slot

Sommige teksten lees je helemaal, bijvoorbeeld een tekst op internet over je hobby of een tekst uit een leerboek. Om een tekst goed te begrijpen, is het handig om te weten hoe een goede tekst in elkaar zit.

Het eerste deel van een tekst is de **inleiding**. Hierin maak je kennis met het onderwerp van de tekst. Vaak gebeurt dat met een voorbeeld of een grappig verhaaltje. De inleiding bestaat meestal uit één alinea.
Het **middenstuk** is het grootste gedeelte van de tekst. Daarin staat de meeste informatie. Het middenstuk bestaat uit meer alinea's.
De laatste alinea van een tekst is het **slot**. Hierin wordt het belangrijkste uit de tekst vaak kort herhaald.

Opdracht 1

1 Voel jij jezelf veilig in een achtbaan? ja / nee

Bekijk tekst 2.

2 Wat zie je op de afbeelding? ______________________

3 Wat is het onderwerp van tekst 2?
- ○ hoogtevrees
- ○ kapotte achtbanen
- ○ veilige achtbanen

Lees tekst 2 nu helemaal.

4 Vul in: Tekst 2 bestaat uit ________ alinea's. De eerste alinea is de inleiding

van de tekst. Het middenstuk begint bij alinea ________.

Alinea ________ is het slot van de tekst.

5 Wie controleert de achtbaan als eerste? ______________________

6 Waarom controleren zoveel mensen iedere dag de achtbanen?
- ○ omdat de beugels van de achtbaan het soms niet doen
- ○ omdat veiligheid het allerbelangrijkst is
- ○ omdat ze veel verstand hebben van techniek

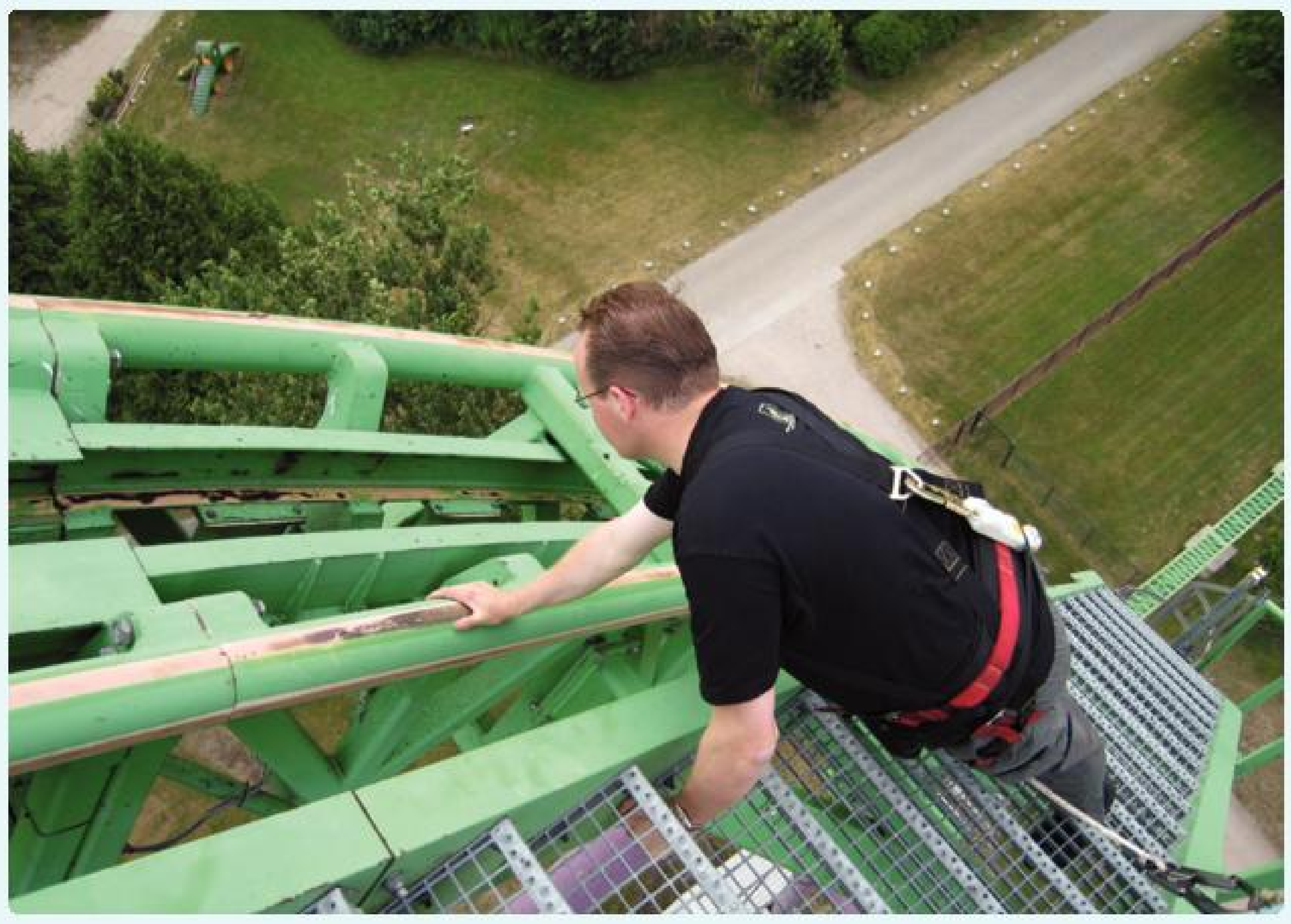
7 Leg uit wat er met de laatste zin van alinea 3 wordt bedoeld.

____

____

Tekst 2

Veiligheid voorop

[1] Als jij in het treintje van een achtbaan stapt, wil je er zeker van zijn dat alles veilig is. Daarom wordt elke achtbaan uitgebreid getest. Dat geeft een prettig gevoel. Een ritje in een attractie is voor de meeste mensen erg spannend. Het wordt pas echt eng als je er niet op kunt vertrouwen dat je er levend uit komt.

[2] Achtbanen in pretparken worden vaak gecontroleerd. Als eerste doet de bouwer van de achtbaan dat. De bouwer wil niet dat er ongelukken gebeuren. Over elk schroefje, wieltje of kabeltje wordt goed nagedacht. Als de achtbaan in het pretpark staat, wordt er iedere dag een controle uitgevoerd. Nog voordat het park opengaat, hebben meerdere mensen naar de achtbanen gekeken. Zij hebben veel verstand van techniek. De achtbaan mag pas gebruikt worden, als hij honderd procent in orde is.

[3] Als er een storing is aan een achtbaan, wordt hij stilgelegd. Dat is voor jouw veiligheid. Misschien kun je die dag geen ritje meer maken in je favoriete attractie. Dat is natuurlijk heel vervelend. Het is alleen nog vervelender als de beugels van de achtbaan het niet doen. Dan kun je de rit misschien niet navertellen!

[4] Er zijn maar weinig mensen die helemaal zonder angst in een achtbaan stappen. De meesten voelen toch wat gezonde spanning. Je hoeft je in ieder geval geen zorgen te maken over de veiligheid. Je weet nu dat de attracties in pretparken regelmatig en goed worden gecontroleerd.

Naar: www.parkplanet4kids.nl, op 6 januari 2016

Opdracht 2

Bekijk tekst 3.

1 Onderstreep de tussenkopjes.

2 Waarom zouden de stranden in Australië leeg zijn?
- ○ Australië is erg ver weg.
- ○ Mensen vinden het te warm in Australië.
- ○ Mensen zijn bang voor haaiaanvallen.

Lees tekst 3 nu helemaal.

3 Onder welk kopje moet je kijken als je wilt weten wat de kans is om gebeten te worden door een haai? ______________________

4 Waaraan kun je zien dat alinea 1 de inleiding van tekst 3 is?

____

5 Omcirkel het eerste en het laatste woord van het middenstuk.

6 Vul in: Aan het woord ______________________ kun je zien dat alinea 6 het slot van tekst 3 is.

7 In alinea 4 staat het woord 'afgemaakt'. In dezelfde alinea staat een synoniem van 'afgemaakt'. Welk woord is dat? ______________________

8 Waarom loopt Australië veel geld mis door de haaiaanvallen?

____

9 In alinea 5 staat dat Mick Fanning haaien *de stuipen op het lijf kan jagen*. Wat wordt daarmee bedoeld? ______________________

10 Welke haaien worden volgens de tekst vanaf nu gedood in Australië? Je mag meerdere antwoorden kiezen.
- ○ haaien die langer zijn dan drie meter
- ○ haaien die mensen hebben aangevallen
- ○ haaien die te dicht bij de kust zwemmen
- ○ haaien die zwemmers hebben gedood

11 De schrijver van tekst 3 vindt het niet leuk als er haaien worden gedood. Onderstreep het stukje tekst in het slot waaruit dat blijkt.

12 Durf jij nog in de zee van Australië te zwemmen?

Ja / Nee, omdat ____

____

Tekst 3

Lege stranden in Australië

[1] **Haaiaanvallen zorgen ervoor dat de Australische stranden erg leeg zijn. Dat is vreemd, omdat de stranden altijd populair zijn geweest. Dit jaar zijn in deelstaat New South Wales al elf mensen aangevallen door haaien. Een van de slachtoffers overleed, doordat een witte haai hem aanviel. Anderen raakten ernstig gewond.**

Aanvallen

[2] In 2015 waren er in Australië slechts drie aanvallen van haaien. De kans om tussen de kaken van een haai aan je einde te komen, is erg klein. Per jaar overlijden er in de hele wereld gemiddeld dertig mensen na een ontmoeting met een haai. Toch zit de schrik er onder strandliefhebbers goed in.

[3] Australië is niet blij met de situatie. Het land loopt meer dan een miljoen euro mis door de gevaarlijke haaien. Mensen boeken nu liever een vakantie naar een ander land. Ze zijn te bang om aangevallen te worden.

Terugvechten

[4] Witte haaien mogen in Australië niet gedood worden door mensen. Toch is er besloten om dat in sommige plaatsen wel te doen. Haaien die te dicht bij de kust komen, worden afgemaakt. Speciaal ingehuurde vissers moeten ook de haaien doden die langer zijn dan drie meter.

[5] De Australische overheid kan ook landgenoot Mick Fanning vragen om een handje te helpen. De wereldkampioen surfen sloeg een haai van zich af tijdens het WK surfen in Zuid-Afrika. Misschien kunnen de vissers thuisblijven en kan Mick de haaien de stuipen op het lijf jagen. Dan vertrekken ze snel en blijft iedereen ongedeerd.

[6] Kortom, de Australische overheid en liefhebbers van de Australische stranden zijn niet blij met de gevaarlijke haaien. Gelukkig kunnen zwemmers zich weer iets veiliger voelen. De haaien die dichtbij de kust komen, worden namelijk afgemaakt. Hopelijk blijven de haaien ver uit de buurt van de stranden. Dan raken zij en de mensen in de zee niet gewond.

Naar: www.nu.nl, op 4 maart 2016

Opdracht
3

Bekijk tekst 4.

1 Onderstreep de titel van tekst 4.

2 Wat is een ander woord voor *merkwaardige*?
- ○ achterlijke
- ○ nieuwe
- ○ vreemde

3 Wat is het onderwerp van tekst 4?
- ○ kauwgombalverzameling
- ○ vreemde verzamelingen
- ○ verzameltips

Lees tekst 4 nu helemaal.

4 Omcirkel in de tekst de alineanummers van het middenstuk.

5 De Australische Graham Barker verzamelde navelpluis. Waarom deed hij dat? Onderstreep de zin waarin het antwoord staat.

6 Carol Vaughan heeft allemaal verschillende plastic tasjes. waar / niet waar

7 Hoe zou de fles van de heetste saus van de wereld, *Blair's 16 million,* eruitzien? Maak hiernaast een leuk ontwerp.

8 In alinea 7 wordt veel informatie gegeven over verzamelen. Bedenk bij elk van de drie woorden hieronder een zin over verzamelen. Elke zin moet ten minste zes woorden hebben. Schrijf geen zinnen over uit de tekst.

verschillend ______

iedereen ______

verboden ______

9 Wat kun je doen als je geen geld hebt voor een verzameling?

______

10 Vul in: Ik vind de verzameling ***kauwgom*** / ***navelpluis*** / ***plastic tasjes*** / ***hete sausjes*** / ***wieldoppen*** het merkwaardigst, omdat

______

Tekst 4

Merkwaardige verzamelingen

[1] Er zijn talloze verzamelingen te vinden op de wereld. Iedereen verzamelt wel eens iets, maar maak jij het zo bont als deze verzamelaars?

[2] Het is heel vervelend: kauwgom onder je schoen. In welk kauwgompje jij ook gaat staan, Barry Chappell heeft het niet achtergelaten. Hij verzamelt kauwgom. De Amerikaan plakte de afgelopen jaren 95.200 gekauwde kauwgoms aan en op elkaar.

[3] De Australiër Graham Barker begon in 1983 met het verzamelen van navelpluis. Hij plukte 25 jaar lang elke dag de pluisjes uit zijn navel en bewaarde die in potten. Wat was de reden van Graham voor deze verzameling? Hij wilde weten hoeveel pluis een mens in een kwart eeuw in zijn navel heeft.

[4] Carol Vaughan spaart plastic tasjes. Er liggen ruim 23.000 plastic tassen in het huis van de Engelse vrouw. Niet één tasje is hetzelfde.

[5] Pascal van der Hor verzamelt al 17 jaar lang hete sausjes. Hij heeft met 6.000 flesjes een van de grootste sauzenverzamelingen ter wereld. De *Blair's 16 million reserve* is de heetste saus ter wereld. Natuurlijk heeft Van der Hor die ook.

[6] Lucy Pearson heeft de afgelopen jaren een aardige verzameling wieldoppen opgebouwd. Wij komen ook wel eens een verdwaalde wieldop tegen, maar Lucy gaat er echt naar op zoek. De Amerikaanse vrouw verzamelde de afgelopen jaren al duizenden wieldoppen.

[7] Verzamelingen kunnen dus heel verschillend zijn. Dat is ook het leuke van verzamelen. Iedereen kan een verzameling beginnen die bij hem of haar past. Let wel op dat je geen verboden spullen gaat sparen. Bedenk ook eerst of je wel genoeg geld hebt om iets te verzamelen. Als je helemaal geen geld hebt, kun je altijd nog je navelpluis in potjes doen.

Naar: www.generali.nl, op 2 februari 2016

Opdracht 4

Bekijk tekst 5.

1 Wat is het onderwerp van tekst 5?
- ○ de planeet Mars
- ○ vakantie naar Mars
- ○ vreemde vakantiebestemmingen

2 De auteur wil jou met zijn inleiding nieuwsgierig maken naar de rest van de tekst. Is dat gelukt? ja / nee

Lees tekst 5 nu helemaal.

3 Onder welk kopje moet je kijken als je wilt weten of het lekker weer is op de planeet Mars? ______________________

4 Werk samen met een klasgenoot. Zoek in de inleiding en het middenstuk naar de informatie die in het slot wordt herhaald. Noteer het alineanummer.

'Tientallen jaren geleden hadden we niet durven dromen dat we Mars met robots zouden bereiken.' Alinea ______

'Nu wetenschappers er water hebben ontdekt, is het mogelijk dat we ooit leven zullen vinden op de planeet.' Alinea ______

'Misschien sturen onze kleinkinderen dan selfies naar ons van zichzelf en een marsmannetje.' Alinea ______

5 Werk samen met een klasgenoot. In tekst 5 staat informatie die echt waar is en verzonnen informatie. Kruis aan of de informatie echt is of verzonnen. Schrijf onderaan nog een voorbeeld van verzonnen informatie uit de tekst.

	echt	verzonnen
Er is water op Mars.		
Je kunt naar Mars gaan om bergen te beklimmen.		
De grootste kloof van het zonnestelsel is op Mars.		
Je kunt met drie vrienden naar Mars gaan.		
Er zijn robots geweest op Mars.		
		x

6 Vul in: In de toekomst zou ik **wel** / **niet** op vakantie willen naar planeet Mars, omdat

Tekst 5

Op vakantie naar planeet Mars

[1] Het is echt waar: er is water op Mars! Wetenschappers zeggen dat waar water is, ook leven mogelijk is. Misschien wordt Mars daarom wel onze volgende vakantiebestemming. De planeet lijkt de ideale plek om helemaal bij te komen. Het is er lekker rustig en je kunt er fijn zweven.

Bezienswaardigheden

[2] Een van de hoogtepunten op Mars is de Olympus Mons. Het is de hoogste berg op de planeet. Hij is maar liefst 22 kilometer hoog. Het kost vast geen moeite om naar de top te klimmen, want van de zwaartekracht heb je geen last. Je kunt ook op excursie gaan naar de Valles Marineris. Dat is de grootste kloof van het zonnestelsel. De enorme spleet is vierduizend kilometer lang en wel zeven kilometer diep.

[3] De bewoners zijn nog niet ontdekt. Het is dus nog niet zeker of je op de foto kunt gaan met de inwoners van Mars. Ook dierentuinen en attractieparken hebben ze er nog niet.

Weersverwachting

[4] Op Mars is het zonnig en droog. Neem wel warme kleding mee, want het is er gemiddeld 63 graden onder nul. Als je in de zomer reist, kun je genieten van een hogere temperatuur. Er is nog een voordeel aan reizen in de zomer. Als je in de zomer vertrekt, hoef je slechts 56 miljoen kilometer te vliegen. Als je te lang wacht met het boeken van een vlucht, moet je vele miljoenen kilometers extra vliegen. Je hoeft dan voorlopig niet naar school. De reis duurt een half jaar heen en een half jaar terug. Dat is pas vakantie!

Reisinformatie

[5] De reis naar Mars is all-inclusive. Je kunt voor zes miljard dollar samen met drie vrienden op Mars verblijven, totdat de zuurstof op is. Het eten bestaat uit zakjes astronautenvoeding. Waarschijnlijk val je dus wat kilo's af. Let op: de vakantie is op eigen risico. Je zorgverzekering is alleen geldig op de planeet aarde.

[6] Nu even serieus: op vakantie naar Mars is een droom voor de toekomst. Er zijn wel plannen om mensen naar Mars te sturen, maar voorlopig zijn er alleen nog robots naar de planeet geweest. Dertig jaar geleden dachten we dat zoiets nooit zou lukken.

[7] Wat er in de toekomst allemaal mogelijk is, weten we nu nog niet. Tientallen jaren geleden hadden we niet durven dromen dat we Mars met robots zouden bereiken. Nu wetenschappers er water hebben ontdekt, is het mogelijk dat we ooit leven zullen vinden op de planeet. Of mensen ooit de Valles Marineris kunnen bekijken of de Olympus Mons zullen beklimmen, daar komen we in de toekomst pas achter. Misschien sturen onze kleinkinderen dan selfies naar ons van zichzelf en een marsmannetje.

Naar: www.sevendays.nl, op 28 november 2015

Opdracht

5 ✱

Lees tekst 6 helemaal.

De alinea's van tekst 6 staan door elkaar. Noteer het eerste en het laatste woord van de tekstdelen.

Inleiding – eerste woord: ______________________

laatste woord: ______________________

Middenstuk – eerste woord: ______________________

laatste woord: ______________________

Slot – eerste woord: ______________________

laatste woord: ______________________

Tekst 6

Zwijn gaat winkelen

Als je rustig aan het winkelen bent, kijk dan dus niet alleen voor en naast je. Neem af en toe ook een kijkje naar het plafond. Voor je het weet, valt er een wild beest door het dak.
Wilde zwijnen gaan in hun vrije tijd meestal niet winkelen in de Chinese stad Beijing, maar wonen wel op het platteland in de buurt. De politie was zeer snel ter plaatse en gelukkig raakte niemand gewond. Na een uur werd het zwijn verdoofd en naar een dierenkliniek gebracht. Daar bleek het beest geen verwondingen te hebben. Ze werd teruggebracht naar het bos waar ze vandaan kwam. Ze heeft sindsdien nooit meer een poot in een winkel gezet.
Toevallig of niet: eerder die dag was er al een jong zwijn gespot in een stadspark. Het zwijntje nam een duik in de fontein. Ook deze durfal werd gevangen en uitgezet in het wild.
Gillende bezoekers en omvergestoten paspoppen. Geschrokken mensen rennen alle kanten op. Het klinkt nogal hysterisch en dat was het ook. Toen tientallen mensen aan het winkelen waren in een kinderkledingwinkel in China, viel er plotseling een zwijn door het plafond. Wilde het beest een nieuwe jurk kopen voor haar dochter of was ze misschien verdwaald?

Naar: nu.nl, 11 mei 2015

Ik kan/weet
- de inleiding, het middenstuk en het slot van een tekst herkennen. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Schrijven

Je leert een persoonlijk verslag schrijven.

Startopdracht

1 Denk terug aan een filmpje dat je pas op internet hebt gezien. Beantwoord de volgende vragen over dit filmpje:

Over wie ging het filmpje? ______________________

Wat gebeurde er? ______________________

Waar gebeurde het? ______________________

Wanneer gebeurde het? ______________________

Waarom gebeurde het? ______________________

Hoe gebeurde het? ______________________

2 Schrijf alle antwoorden los van elkaar op, op zes verschillende blaadjes.

3 Maak groepjes van vier leerlingen. Maak zes verschillende stapeltjes: een wie-stapeltje, een wat-stapeltje enzovoort. Schud de stapeltjes. Ieder pakt van elk stapeltje één briefje. Leg de zes briefjes onder elkaar en bekijk welk verhaal je nu hebt. Vertel om de beurt het verhaal dat je met de briefjes kunt maken.

Theorie

video-uitleg

Een persoonlijk verslag schrijven

Een verslag is een tekst waarin je beschrijft wat je hebt gedaan of wat er is gebeurd, bijvoorbeeld een beschrijving van een sportdag of een excursie. Gebruik de 5w+h-vragen om te zorgen dat je niets vergeet.

Zo schrijf je een persoonlijk verslag
- Schrijf in de inleiding in het kort waarover je verslag gaat.
- Vertel in het middenstuk de gebeurtenissen in de volgorde waarin ze gebeurd zijn. Gebruik volgordewoorden, zoals: *eerst, daarna, vervolgens, toen, dan, verder, ten slotte*.
- Schrijf in het slot je eigen mening.
- Zet boven je verslag een titel en zet je naam onder het verslag.

Opdracht 1

Lees tekst 1.

1 Staat in de inleiding waarover het verslag gaat? ja / nee

2 Staan de gebeurtenissen in de goede volgorde? ja / nee

3 Staat er een mening in het slot? ja / nee

4 In de tekst zijn de volgordewoorden nog niet ingevuld. Zet de volgordewoorden op de juiste plaats in de tekst. Kies uit: *eerst – daarna – vervolgens – toen – dan – verder – ten slotte*.
Je mag elk woord maar één keer gebruiken.

5 Het gaf Jurriaan een kick om te skiën. Wat geeft jou een kick?

____

6 Leg zo goed mogelijk uit waarom dit jou een kick geeft.

____

Tekst 1

Op stap met 1b

Ik ben Jurriaan Soliman. Onze klas, 1b, is vorige week woensdag naar de skihal in Landgraaf geweest. Mijn mentor heeft mij gevraagd hierover iets te schrijven.
________________ zal hij mijn verslag op de schoolwebsite zetten.
________________ moesten we om 8:00 uur op school verzamelen.
Daar werden we namelijk opgehaald door een grote bus.
We kwamen om 9:30 uur aan in de skihal. Daar kregen we skischoenen en ski's.
Tot 13:00 uur kregen we ________________ les.
________________ gingen we om 13:00 uur samen lunchen.
Iedereen had zelf eten en drinken meegenomen. Als je klaar was, mocht je de skibaan op. We aten dus zo snel mogelijk, zodat we snel mochten gaan skiën.
We mochten ________________ tot 15:30 uur op de skibaan blijven.
Onze mentor kan goed skiën, dus hij kon de leerlingen helpen die het nog moeilijk vonden. ________________ waren er ook skileraren op de baan om te helpen.
Om 15:30 uur kregen we van onze mentor nog warme chocomel met slagroom.
________________ moesten we terug naar de bus. Om 17:30 uur waren we weer op school.
Ik vond het een geweldige dag. Ik had nog nooit geskied en vond het erg leuk om te doen, omdat je heel snel omlaaggaat en dat geeft echt een kick. Ook vond ik het erg gezellig om dit met de hele klas te doen.

Jurriaan Soliman

Opdracht
2

Je moet een kort verslag schrijven over de afgelopen maand.

1 Vul de volgende inleiding zo aan, dat die boven jouw verslag kan komen te staan.

In de maand ________________ heb ik verschillende dingen gedaan. In dit verslag ga ik vertellen over vijf van deze activiteiten. Ik schrijf dit verslag, omdat ______________________________
______________________________.

2 In het middenstuk van je verslag wil je gaan vertellen wat je de afgelopen maand in je vrije tijd hebt gedaan. Bedenk vijf activiteiten. Schrijf ze kort op in de volgorde waarin je ze gedaan hebt.

____

____

____

____

____

3 Vul het volgende slot zo aan, dat het onder jouw verslag kan komen te staan.

Dat was mijn maand. Het leukste vond ik ______________________,
omdat ______________________. Het minst leuk vond ik
______________________, want ______________________.
Alles bij elkaar vond ik het een ______________________ maand.

Opdracht
3

Je maakt veel dingen mee als je niet op school zit. Soms zijn dat rare gebeurtenissen. Bijvoorbeeld: van schrik gillen en wegrennen als je een clown ziet, languit vallen midden in een drukke winkelstraat of met voetbal een eigen goal maken.

1 Welke rare gebeurtenis heb jij meegemaakt?

____

2 Denk terug aan de dag waarop dit gebeurde. Schrijf op een kladblaadje een verslag over deze dag.

3 Ruil je verslag met dat van een klasgenoot. Controleer elkaars verslag met het feedbackformulier onderaan. Verbeter daarna je eigen verslag als dat nodig is en schrijf het in het net hieronder.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

Feedbackformulier persoonlijk verslag Ingevuld door: ______		
Inhoud	In de inleiding staat waarover het verslag gaat.	ja / nee
	In het middenstuk staan de gebeurtenissen in de volgorde waarin ze zijn gebeurd.	ja / nee
	In het slot staat een mening.	ja / nee
	Boven het verslag staat een titel.	ja / nee
	Onder het verslag staat een naam.	ja / nee
Taalverzorging		– +
	Elke zin begint met een hoofdletter en eindigt met een punt of een vraagteken.	O O O O
	Er zijn volgordewoorden gebruikt.	O O O O
	De woorden zijn goed gespeld.	O O O O
Top en Tip	Top: ______	
	Tip: ______	

Ik kan/weet
- een eenvoudig persoonlijk verslag schrijven met een inleiding, middenstuk en slot. 1F
- volgordewoorden gebruiken. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Kijken en luisteren

Je leert precies kijken en luisteren.

Startopdracht

1 Denk aan een plek in de school.

2 Schrijf precies op hoe je moet lopen om op die plek te komen vanaf de hoofdingang van de school. ______________________________

____

____

____

____

3 Lees je antwoord op vraag 2 voor aan een klasgenoot.

4 Kwam de klasgenoot in gedachten uit bij de plek die jij bedoelde? ja / nee

Theorie

video-uitleg

Precies kijken en luisteren

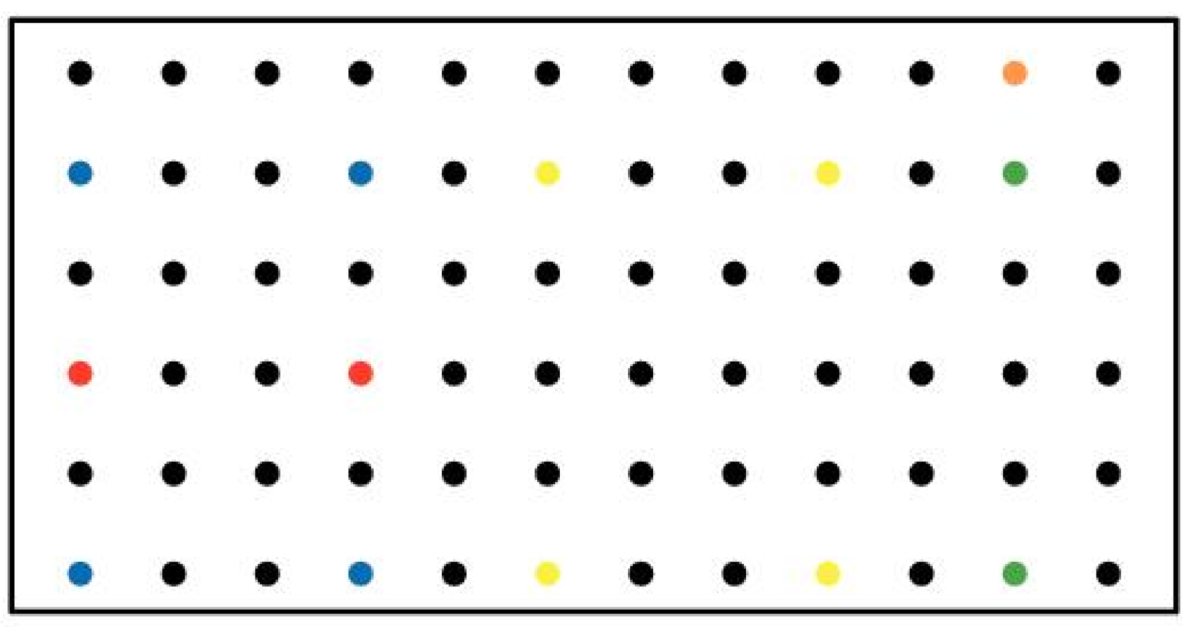
Als je informatie moet onthouden, luister je precies. Je luistert woord voor woord naar alle informatie, bijvoorbeeld als je docent vertelt wat je allemaal moet leren voor de toets van volgende week.

Zo luister je precies

- Concentreer je op wat iemand zegt.
- Stel een vraag als je iets niet goed gehoord of begrepen hebt.
- Noteer belangrijke dingen die je moet onthouden.
- Maak bij een lange uitleg aantekeningen. Schrijf dan alleen de belangrijkste informatie kort op. Gebruik **steekwoorden** (= losse woorden of stukjes zin).

Opdracht 1

1 Luister precies naar de docent en volg de stappen op.

2 Welk woord staat er nu in het vak? ______________________________

Opdracht 2

Stel je voor: je krijgt informatie van je trainer over het trainingskamp. Hij zegt: ‘Er zijn bedden, maar geen kussens en dekens. Ook zou het wel eens kunnen gaan regenen. Neem dus laarzen mee.’
Welke steekwoorden zou je het best kunnen opschrijven?

____

Opdracht 3

Wessel en Fabio willen graag leren breakdancen. Ze hebben allebei de dansschool gebeld voor meer informatie over een proefles. Tijdens het telefoongesprek hebben ze aantekeningen gemaakt.

AANTEKENINGEN van Wessel

breakdancen!!!
zaterdag om ~~vier~~ uur drie
groene deur ~~door en boven ergens~~
en dan naar boven en ergens deur
links en daar is een trap

geld als het leuk is en ook briefje
invullen
~~briefje kun je vinden op~~

broek en schoenen

AANTEKENINGEN van Fabio

deze zaterdag
drie tot vier uur
leraar Gino Bergstraat 225
grote groene deur
-> lange gang door
-> trap op
-> tweede deur links
proefles gratis!!!!!☺
leuk? -> inschrijven op website
wijde broek/sportschoenen voor binnen

1 Wie heeft de duidelijkste aantekeningen gemaakt? Wessel / Fabio

2 Kijk goed naar de aantekeningen. Maak dan de zinnen hieronder af. Vul steeds twee dingen in.

Als je aantekeningen maakt, is het handig als je

1 ____________________

en 2 ____________________

Als je aantekeningen maakt, is het **niet** handig als je

1 ____________________

en 2 ____________________

Opdracht 4

Bekijk het fragment. In dit fragment wordt antwoord gegeven op de vraag: Wat doen paarden in hun vrije tijd? Maak aantekeningen. Na afloop krijg je van de docent vragen over het fragment. De vragen zullen gaan over de paarden, niet over de mensen.

1 Beantwoord de vragen die je van je docent krijgt. Kies steeds uit A, B of C.

1 ______ 2 ______ 3 ______ 4 ______ 5 ______

2 Hielpen je aantekeningen bij het beantwoorden van de vragen? ja / nee

3 Wat ging goed bij het aantekeningen maken en wat kon beter?

Top: ____________________

Tip: ____________________

Ik kan/weet

- precies kijken en luisteren om informatie uit een tekst te halen. 1F
- tijdens het luisteren aantekeningen maken. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Spreken en gesprekken

Je leert een gebeurtenis beschrijven.

Startopdracht

Bekijk het plaatje.

1 Stel je voor dat je aan een ander moet vertellen wat er gebeurt op het plaatje. Wat zou je vertellen? ______________________

____

____

2 Lees het antwoord van een klasgenoot. Hebben jullie hetzelfde verteld?

ja, helemaal / een beetje / nee, helemaal niet

Theorie

video-uitleg

Een gebeurtenis beschrijven

Als je een gebeurtenis beschrijft, vertel je aan anderen wat je hebt gezien of hebt meegemaakt.

Zo beschrijf je een gebeurtenis

- Stel jezelf vooraf de 5w+h-vragen:
  - Wat is er gebeurd?
  - Wie waren erbij betrokken?
  - Waar is het gebeurd?
  - Wanneer gebeurde het?
  - Waarom gebeurde het?
  - Hoe gebeurde het?
- Schrijf de antwoorden op deze vragen op een briefje.
- Vertel je verhaal in de volgorde waarin het gebeurd is, dus van het begin tot het eind. Gebruik volgordewoorden, zoals: *eerst, daarna, vervolgens, toen, dan, verder, ten slotte*.
- Spreek rustig en goed verstaanbaar.

Opdracht 1

1 Kijk nog eens naar het plaatje bij de startopdracht. Vul in.

Wat? ______

Wie? ______

Waar? ______

Wanneer? ______

Waarom? ______

Hoe (komt het dat het gebeurde)? *Het bordje 'verboden hond uit te laten' is omgevallen.*

2 Stel je voor dat je nu opnieuw de gebeurtenis van de startopdracht aan een klasgenoot zou vertellen. Zouden jullie antwoorden nu veel op elkaar lijken?

Ja / Nee, want ______

______

______

Opdracht 2

Jullie gaan met de klas een gebeurtenis beschrijven. Jullie docent begint met de volgende zin: 'Ik fietste de straat waarin ik woon uit en toen ....'
Daarna is een van jullie aan de beurt om één zin aan het verhaal toe te voegen. Zo gaat het verder totdat iedereen geweest is.
Je begint je zin met steeds een ander volgordewoord. Wat er precies gebeurt, mag je zelf bedenken als je aan de beurt bent.

Opdracht 3

1 Bedenk een gebeurtenis waarover je spannend kunt vertellen. Als je zelf niets kunt verzinnen, zoek dan een nieuwsbericht op.

2 Schrijf je verhaal op een kladblaadje. Gebruik de 5w+h-vragen en vertel het verhaal in de volgorde waarin het gebeurd is. Je verhaal heeft ten minste acht zinnen.

3 Oefen het vertellen van het verhaal zachtjes voor jezelf.

4 Werk samen met een klasgenoot. Vertel de gebeurtenis aan elkaar.

5 Je klasgenoot vult daarna voor jou het feedbackformulier in. Dit formulier vind je online of je krijgt het van je docent.

Ik kan/weet
- een gebeurtenis beschrijven aan de hand van de 5w+h-vragen. 1F
- volgordewoorden gebruiken. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Woordenschat

Je leert tegenstellingen van onbekende woorden vinden.

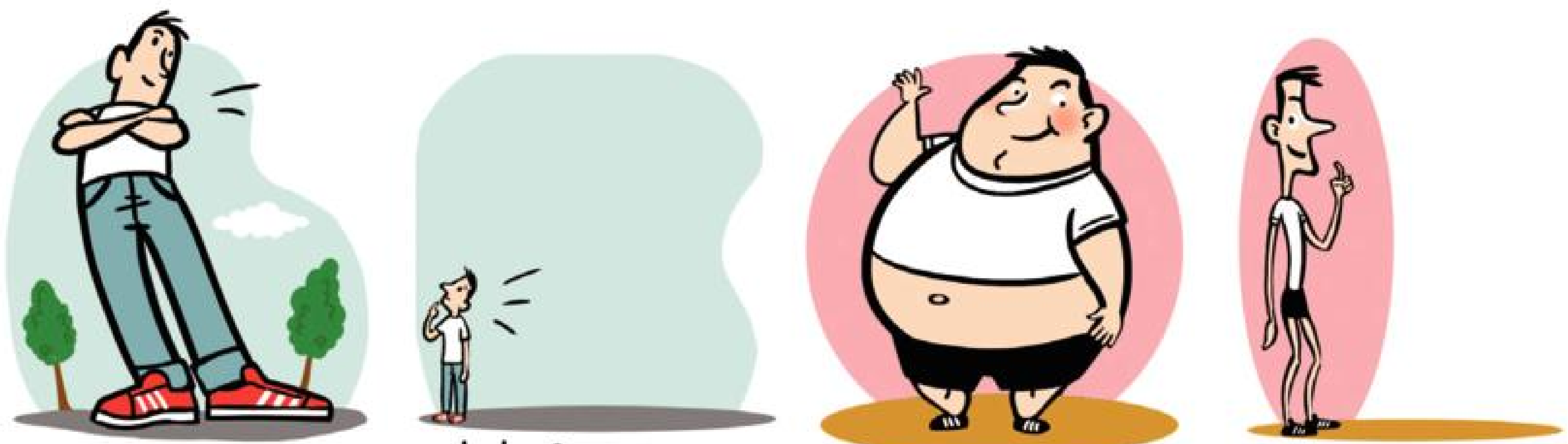
Startopdracht

Bekijk de plaatjes.

1 Wat denk jij dat het woord *gezet* betekent?

____

2 Bedenk zelf het woord en het plaatje bij *nacht*.

groot klein gezet dun

dicht open leeg vol

nacht ______________

Theorie

video-uitleg

Een tegenstelling zoeken

Woorden die elkaars tegenovergestelde zijn, noem je **tegenstellingen**.
Bijvoorbeeld: *boven* ↔ *onder, hoog* ↔ *laag, veilig* ↔ *gevaarlijk.*

Je kunt de betekenis van een onbekend woord soms vinden doordat er in de tekst een tegenstelling van dat woord staat. Bijvoorbeeld:
Nieuwe games zijn vaak prijzig, **maar** *in de uitverkoop zijn ze goedkoop*.
Het woord *prijzig* is een tegenstelling van goedkoop. *Prijzig* betekent dus *duur.*

Aan de woorden *maar, echter, toch, daarentegen* kun je zien dat er een tegenstelling genoemd wordt.

Opdracht 1

Noteer de betekenis van de onderstreepte woorden.

1 Je moet het verhaal niet te lang maken, maar alles bondig vertellen.

____

2 Toms nieuwe broek is best prijzig; hij vond echter de goedkope broeken niet mooi. ______________________

3 In deze kruiswoordpuzzel staan de woorden niet alleen van links naar rechts, maar ook verticaal. ______________________

4 We waren bijtijds vertrokken en toch kwamen we te laat.

____

5 Alleen als alle antwoorden correct zijn, heb je een tien. Je mag dus geen vraag fout hebben. ______________________

Opdracht 2

Lees tekst 1.

1 Onderstreep de tegenstelling van *risico* in de laatste zin van alinea 2.

2 Wat denk je dat *risico* betekent? ______________________

3 In alinea 3 staat een voorbeeld van een manier om *respect* te laten zien. Onderstreep dat voorbeeld.

4 Onderstreep in alinea 4 de tegenstelling van *toegestaan*.

5 Onderstreep een synoniem van *stijlen* in de eerste zin van alinea 6.

6 Bekijk de volgende woordbetekenissen. Zoek in de tekst een onderstreept woord dat past bij de betekenis. Noteer dat woord voor de betekenis.

Woord uit de tekst	Woordbetekenis
______________________	anders dan wat al bestaat, niet van iemand anders overgenomen
______________________	begonnen (te bestaan)
______________________	buurt
______________________	gedaan
______________________	gevaar
______________________	gevoelens
______________________	heel erg veel
______________________	lieten merken dat ze anderen net zoveel waard vonden als zichzelf
______________________	lieten zien
______________________	manier waarop iets gedaan wordt
______________________	mengen, door elkaar gebruiken
______________________	mogen, zijn goed
______________________	nogal

Tekst 1

Streetdance

[1] Veel jongeren in Nederland besteden een deel van hun vrije tijd aan streetdance. Die danssoort is in de vorige eeuw ontstaan en wordt nog steeds overal op de wereld gedanst. Streetdance is namelijk nooit saai. Elke dag verzint iemand ergens op de wereld weer een nieuwe beweging die andere dansers overnemen. Op internet vinden streetdancers talloze filmpjes, waarin ze zoeken naar nieuwe bewegingen om te oefenen. Zo komen er steeds nieuwe bewegingen bij.

[2] Tussen 1970 en 1980 zijn jongeren in New York met streetdance begonnen. In de arme wijk The Bronx woonden groepen jongeren die niet veel te doen hadden. Ze waren arm en hadden geen werk. Ook waren er in hun wijk bendes die veel geweld gebruikten. Daardoor liepen de jongeren risico op straat. Ze waren boos, omdat de regering niet zorgde voor veiligheid in hun buurt.

[3] De jongeren wilden hun boosheid aan iedereen laten zien, omdat ze het gevoel hadden dat er niets aan hun problemen werd gedaan. Een manier om dat te doen, was met muziek en dans. Groepen zochten elkaar op en lieten aan elkaar zien hoe goed ze konden dansen. Ze bedachten telkens nieuwe danspassen en toonden die aan elkaar tijdens wedstrijden op de straat of de stoep. Zo'n wedstrijd heet een 'battle'. De deelnemers hadden respect voor elkaar. Ze gaven elkaar daarom voor en na de battle een hand of een 'boks'.

[4] De techniek van streetdance is behoorlijk moeilijk en er bestaan geen vaste regels. Alle bewegingen zijn toegestaan; geen enkele beweging is verboden. Het is juist belangrijk dat je in een dans net iets anders doet dan een ander en een eigen manier van dansen hebt. Je bewegingen moeten dus origineel zijn.

[5] Streetdance wordt vaak uitgevoerd in een tweetal of in een groep. Deze groep danst dan een afgesproken dans met een bepaalde volgorde van passen. De verschillende passen van de dans vormen een verhaal, bijvoorbeeld over de tekst van de muziek waarop een groep danst. Veel liedjes gaan over emoties, zoals verliefdheid of verdriet. Die emoties zie je dan in de danspassen, de houding en de gezichtsuitdrukking van de dansers.

[6] Er zijn verschillende manieren waarop je kunt streetdancen. Een van de stijlen uit de begintijd is 'electric boogie'. Hierbij doet een danser alsof er elektriciteit door zijn lichaam loopt. Je hebt ook vast wel eens een danser gezien die bewoog als een robot. Dat is een onderdeel van de stijl 'popping'. Bij 'freestyle' verzinnen dansers allerlei nieuwe bewegingen door bewegingen uit verschillende stijlen te combineren.

Naar: Lonneke Snijder, Streetdance. Noordhoff Uitgevers, Groningen 2013

Opdracht 3

Trek lijnen tussen de woorden die elkaars tegenstelling zijn.

eenvoudig	eindigen
merkwaardig	gewoon
ontstaan	ingewikkeld
regelmatig	mislukking
risico	soms
succes	veiligheid
talloos	verboden
toegestaan	weinig

Opdracht 4

Verander het woord, zodat het past in de zin.

1 toegestaan — De directeur wilde niet ______________________ dat we in de kantine gingen breakdancen.

2 origineel — Tegenwoordig geven ouders hun kinderen vaak heel ______________________ namen.

3 uitgevoerd — Als we de wedstrijd willen winnen, moeten we ons plan precies ______________________ zoals we hadden bedacht.

4 talloze — De filmpjes op YouTube van vallende of struikelende mensen zijn ______________________.

5 respect — Selena vindt dat kinderen hun ouders moeten ______________________.

6 combineren — Mijn zus maakt jam van kersen en citroenen, want dat vindt ze een lekkere ______________________.

Opdracht 5

1 Zet een kruisje onder *eens* of *oneens*. De onderstreepte woorden heb je geleerd.

	eens	**oneens**
1 Streetdance is een originele dansstijl.	______	______
2 Leerlingen moeten respect tonen voor hun docenten.	______	______
3 Je kunt een bijbaantje prima combineren met school.	______	______
4 Het is goed als sporters tijdens een wedstrijd hun emoties tonen.	______	______
5 Je moet nooit gaan parachutespringen, want dan loop je een te groot risico op ongelukken.	______	______
6 Het is goed dat het pas vanaf je zestiende is toegestaan om op een scooter te rijden.	______	______

2 Vergelijk je antwoorden met die van een klasgenoot. Leg elkaar uit waarom je deze antwoorden hebt gekozen. Geef bij elk antwoord één argument.

Opdracht 6

Lees het verhaal van de winnaar. Vul het verhaal van de verliezer in. Verander de onderstreepte woorden in hun tegenstelling. Soms kun je meerdere woorden verzinnen. Kies zelf het beste woord.

De winnaar

We hebben een goede wedstrijd gespeeld. We hebben gewonnen. Ik was de beste. Ik liep snel, raakte alle ballen en maakte weinig fouten. De coach vindt mij een kanjer. Mijn teamgenoten vinden ook dat ik fantastisch speelde. Daar word ik heel blij van. Ik denk dat ik met deze sport doorga.

De verliezer

We hebben een ______________________ wedstrijd gespeeld. We hebben ______________________. Ik was de ______________________.
Ik liep ______________________, ______________________ alle ballen en maakte ______________________ fouten. De coach vindt mij een ______________________. Mijn teamgenoten vinden ook dat ik ______________________ speelde. Daar word ik heel ______________________ van. Ik denk dat ik met deze sport ______________________.

Opdracht 7

Maak de puzzel. Vul synoniemen van de woorden in. De letters die je moet gebruiken, staan door elkaar voor het woord. Alle woorden kun je terugvinden in de paragrafen Woordenschat.

verwijderen	GELWANHE	☐☐☐☐☐☐[4]☐☐
verzenden	ESNRTUVRE	☐☐☐☐[10]☐☐[1]☐☐☐
constant	MASLAAR	☐☐[8]☐☐☐☐☐
bovendien	OKO	☐[5]☐[9]☐
direct	NEEMET	☐☐[7]☐[11]☐☐☐
verzinnen	DENEEBNK	☐☐☐☐☐☐☐[3]☐
pagina	BEDZIDJAL	☐☐☐☐☐[2]☐☐☐☐
plaatsvinden	REEBEGUN	☐[6]☐☐☐☐☐☐☐

2 Vul de letters van de genummerde vakjes uit de puzzel in.

	1	2	2	3	4
P					

5		6	7	8	9	10	11
	P						

UITDRUKKINGEN

Opdracht 8

Noteer de betekenis van de onderstreepte uitdrukkingen.

1. Janice was in de wolken met haar nieuwe voetbalschoenen. ______________________
2. Luuk stond met zijn mond vol tanden, toen Lieke vroeg of hij mee naar de film ging. ______________________
3. Het was een fluitje van een cent om mijn band te plakken. ______________________

Opdracht 9

Er zijn ook uitdrukkingen met tegenstellingen. Vul een tegenstelling in. Kies uit: *dun – laat – minnen – opstaan – uit.*

1. *Met vallen en* ______________________ haalde Aydil zijn zwemdiploma.
2. *Na veel plussen en* ______________________ besluit Zarah toch op handbal te gaan.
3. *Vroeg of* ______________________ komt ze erachter dat ze veel meer kan dan ze denkt.
4. Haar moeders waarschuwing *gaat het ene oor in en het andere oor* ______________________.
5. Zij blijven vrienden *door dik en* ______________________.

Opdracht 10

Schrijf de juiste uitdrukking uit opdracht 9 achter de betekenis.

1. iets wel horen, maar het meteen vergeten ______________________
2. met veel moeite ______________________
3. na veel nadenken over alle voordelen en nadelen ______________________
4. op een dag, ooit ______________________
5. wat er ook gebeurt, altijd ______________________

Opdracht 11

Bekijk het plaatje. Welke uitdrukking wordt bedoeld? Noteer de uitdrukking en de betekenis.

Uitdrukking: ______________________

Betekenis: ______________________

Ik kan/weet

- wat een tegenstelling is.
- de betekenis van een onbekend woord raden met behulp van een tegenstelling. 1F
- de betekenis van alle woorden en uitdrukkingen uit de paragraaf.

Maak de extra opdrachten online. Daar vind je ook de woordenlijst.

Taalverzorging
spelling

Je leert over de tegenwoordige tijd van de persoonsvorm.

Startopdracht

1 In het stripje staan woorden die hetzelfde klinken, maar anders geschreven worden. Schrijf die woorden op: ______________________________

____

2 Werk samen met een klasgenoot. Probeer elkaar per zin uit te leggen waarom je de woorden zo schrijft.

3 Konden jullie vraag 2 makkelijk beantwoorden? ja / nee

Theorie

video-uitleg

Persoonsvorm tegenwoordige tijd

Een van de werkwoorden in een zin is de persoonsvorm. De persoonsvorm kan in de **tegenwoordige tijd** (tt) en in de verleden tijd staan.

Zo schrijf je de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd

		werken	***kussen***	***vinden***
enkelvoud	*ik-vorm*	ik werk	ik kus	ik vind
		werk jij?	kus jij?	vind jij?
	ik-vorm + t	jij werk**t**	jij kus**t**	jij vind**t**
		hij/zij werk**t**	hij/zij kus**t**	hij/zij vind**t**
meervoud	*hele werkwoord*	wij werken	wij kussen	wij vinden
		jullie werken	jullie kussen	jullie vinden
		zij/ze werken	zij/ze kussen	zij/ze vinden

Bij de meeste werkwoorden kun je horen of er een -t achter de ik-vorm moet. Bij werkwoorden op *-den* hoor je dat niet. Vul dan in gedachten het werkwoord *lopen* in. Je hoort of er een -t achter de ik-vorm moet. Bijvoorbeeld:
- *Els vind… hem erg leuk.* → *Els loop**t** hem erg leuk.* Dus: *Els vind**t** hem erg leuk.*
- *Ik vind… het niet eerlijk.* → *Ik loop het niet eerlijk.* Dus: *Ik vind het niet eerlijk.*

Het schema werkwoordspelling vind je op bladzijde 306.

Opdracht 1

Noteer de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd (tt).

1 wandelen

ik ______

______ jij?

jij ______

hij/zij ______

wij ______

jullie ______

zij/ze ______

2 vissen

ik ______

______ jij?

jij ______

hij/zij ______

wij ______

jullie ______

zij/ze ______

3 sporten

ik ______

______ jij?

jij ______

hij/zij ______

wij ______

jullie ______

zij/ze ______

Opdracht 2

Onderstreep in elke zin het onderwerp. Noteer daarna de persoonsvorm die daarbij hoort in de tegenwoordige tijd (tt).

1 drinken
Ik ______ graag cola.
Jij ______ altijd sinas.

2 lachen
Wij ______ om de grap.
Waarom ______ jullie niet?

3 tekenen
Ebru ______ een dier.
Wat ______ jij?

4 slapen
Alle mensen ______ nog, behalve ik.
Ik ______ slecht.

5 planten
Fay ______ bloemen.
Seb en Kim ______ boompjes.

6 rennen
Jij ______ hard, zeg!
Finn ______ niet zo snel.

Opdracht 3

Noteer de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd (tt).

Let op: je hebt geleerd dat de ik-vorm nooit op een *v* of een *z* eindigt.

1 verhuizen — Anna ______ naar de andere kant van Nederland.

2 geven — Ik ______ volgende week een feestje.

3 niezen — ______ Faisal vaker zo veel keer achter elkaar?

4 schrijven — ______ jij altijd zo netjes?

Opdracht 4

Welk werkwoord past bij het plaatje? Noteer de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd (tt).

De kapper ______________ mijn haar.

Steven ______________ zijn haren.

Bart en Sem ______________ naast elkaar.

Ik ______________ elke dag 20 minuten.

De aap ______________ zijn tong uit.

Jij ______________ tijdens het sporten.

De meiden ______________ een liedje.

De jongen ______________ heel hard.

Opdracht 5

Noteer de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd (tt).

1 worden	**2** raden	**3** redden
ik ______________	ik ______________	ik ______________
______________ jij?	______________ jij?	______________ jij?
jij ______________	jij ______________	jij ______________
hij/zij ______________	hij/zij ______________	hij/zij ______________

Opdracht 6

Noteer de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd (tt).

1 rijden — De taxi ______________ keihard door de stad.

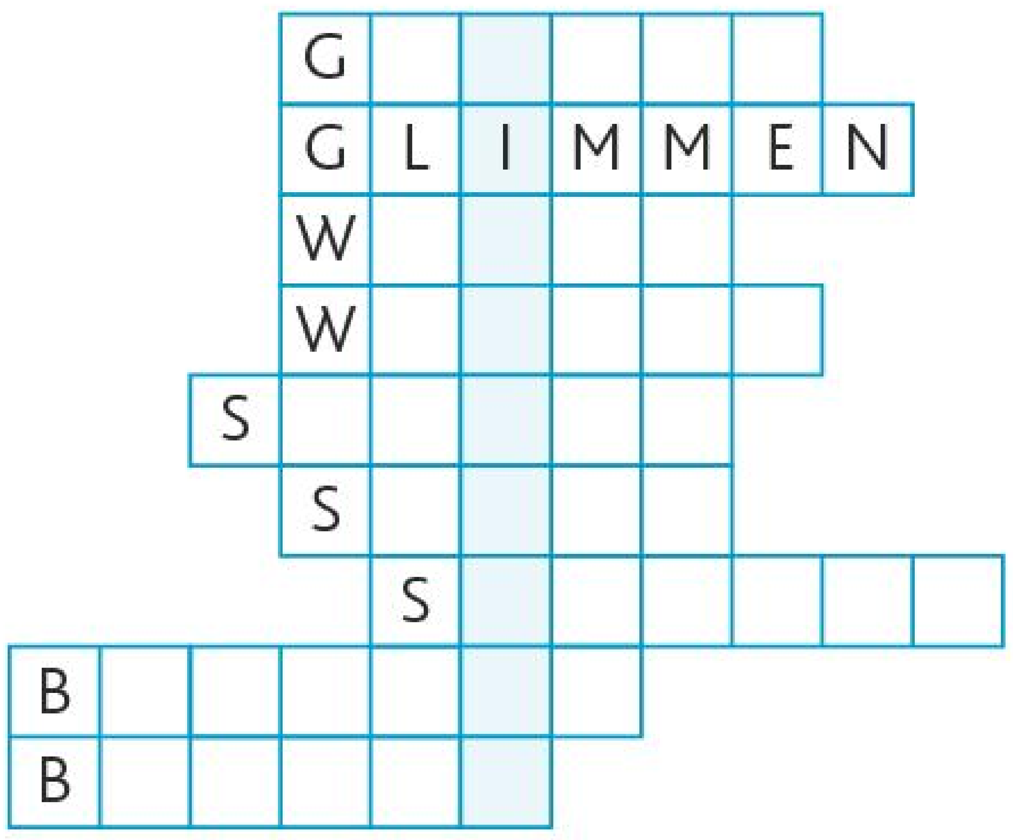
2 antwoorden — Mees ______________ niet direct.

3 begeleiden — Jij ______________ morgen ook een groepje kinderen, toch?

4 schudden — Waarom ______________ jij je hoofd?

Opdracht 7

1 Van welk werkwoord komen de persoonsvormen? Vul in de puzzel de hele werkwoorden in. Elk werkwoord past maar op één plek.
braadt – broedt – glimt – gluurt – sport – speelt – staat – wast – weet

2 Welk woord lees je in de blauwe vakjes van boven naar beneden? ______________

Opdracht 8

Noteer de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd (tt). Kijk goed welk onderwerp bij de persoonsvorm hoort.

Help! Ik verveel me en ik ______________ (worden) er gek van! Tips?

	Ik ______________ (dansen) altijd op mijn favoriete muziek! En mijn vriendin Raja ______________ (maken) soms een fotoboek.
	______________ (houden) je misschien van skateboarden? Ik ______________ (doen) dat vaak in zo'n halfpipe.
	ik ______________ (bakken) graag taarten of koekjes. Mijn nichtje ______________ (laten) de hond van de buren uit. Mijn zus ______________ (verkopen) zelfgemaakte sieraden. Mijn broer ______________ (knutselen) dingen van hout. Mijn beste vriendin ______________ (vinden) het leuk om films te kijken.

Opdracht 9 ✱

Noteer de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd (tt).

1. trainen — Morgen ______________ je een uurtje eerder.
2. plakken — Thijmen ______________ je band wel voor je.
3. maken — Jij ______________ je veel te veel zorgen!
4. besteden — Zoals altijd ______________ je te veel geld aan games.
5. vinden — Wat ______________ je broer van zijn nieuwe klas?
6. kleden — Jij ______________ je altijd zo leuk!

Ik kan/weet • persoonsvormen in de tegenwoordige tijd goed spellen. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Taalverzorging
spelling

Je leert over meervouden op -en.

Startopdracht

1 Verdeel de foto's in twee groepen van vier. Welke horen bij elkaar?

Groep 1: ______________________ Groep 2: ______________________

2 Waarom heb je deze twee groepen gekozen? ______________________

____

a

b

c

d

e

f

g

h

Theorie

video-uitleg

Meervoud op -en

Als er van iets meer dan één is, noem je dat een **meervoud**.
Bij de meeste woorden maak je het meervoud door -en achter het woord te zetten: *één vrouw – twee vrouwen, één boek – twee boeken.*

Soms moet je ook nog iets anders veranderen:

- Er moet een letter bij. Je hoort een korte klank en schrijft dus twee medeklinkers:
  – één zus – twee zussen, één bed – twee bedden.
- Er moet een letter af. Een lange klank aan het einde van een lettergreep schrijf je met één klinker. Je hoort een lange klank, dus je zet er één medeklinker achter:
  – één schuur – twee schuren, één bioscoop – twee bioscopen.
- Je moet een -s in een -z veranderen:
  – één muis – twee muizen, één kaas – twee kazen.
- Je moet een -f in een -v veranderen:
  – één neef – twee neven, één dief – twee dieven.

Opdracht 1

Noteer achter elk woord het meervoud.

1 voet ____________

2 vliegtuig ____________

3 kast ____________

4 stoel ____________

5 konijn ____________

6 fiets ____________

7 hand ____________

8 tuin ____________

Opdracht 2

Schrijf de woorden en hun meervoud in het juiste rijtje.

aap – bal – bed – been – boot – bos – droom – klas – kraan – map – muur – pen – pet – steen – stip – zaal

korte klank, dus letter erbij	**lange klank, dus letter eraf**
bal – ballen	aap – apen

Opdracht 3

Noteer achter elk woord het meervoud. Je moet letters veranderen.

1 bedrijf ____________

2 boef ____________

3 hoofdprijs ____________

4 kaasschaaf ____________

5 laars ____________

6 postduif ____________

7 schoenendoos ____________

8 smoes ____________

Opdracht 4

Vul de juiste woorden in.

1 *Takken* is het meervoud van ____________ en *taken* van ____________.

2 *Zakken* is het meervoud van ____________ en *zaken* van ____________.

3 *Bommen* is het meervoud van ____________ en *bomen* van ____________.

4 *Zonnen* is het meervoud van ____________ en *zonen* van ____________.

5 *Botten* is het meervoud van ____________ en *boten* van ____________.

6 *Potten* is het meervoud van ____________ en *poten* van ____________.

7 *Mannen* is het meervoud van ____________ en *manen* van ____________.

8 *Knoppen* is het meervoud van ____________ en *knopen* van ____________.

Opdracht
5

Zet de woorden en hun meervoud in het juiste vak. Kijk goed hoe je de meervoudsvorm maakt.

brief – broek – haan – kluis – neus – schat – schoen – tas – uur – wolf

Zo maak je een meervoudsvorm op -en

alleen - en erachter
vrouw - vrouwen

____

____

een letter erbij
brug - bruggen

____

____

een letter eraf
droom - dromen

____

____

f wordt v
druif - druiven

____

____

s wordt z
huis - huizen

____

____

Opdracht
6

Noteer het meervoud van alle woorden die tussen haakjes staan.

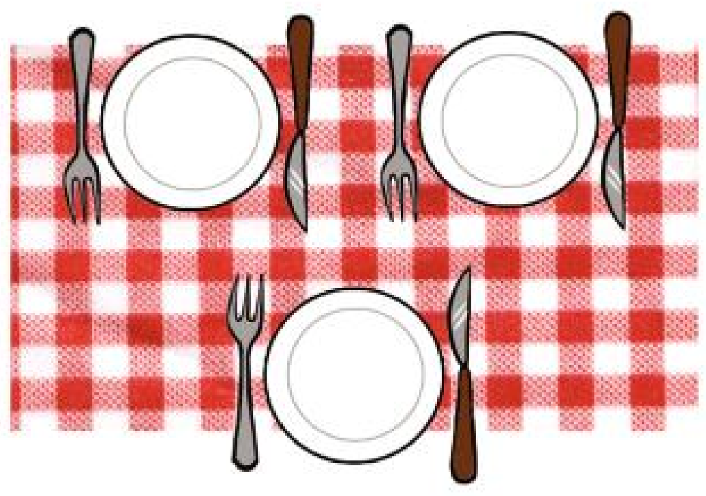
Ik wil een hond!

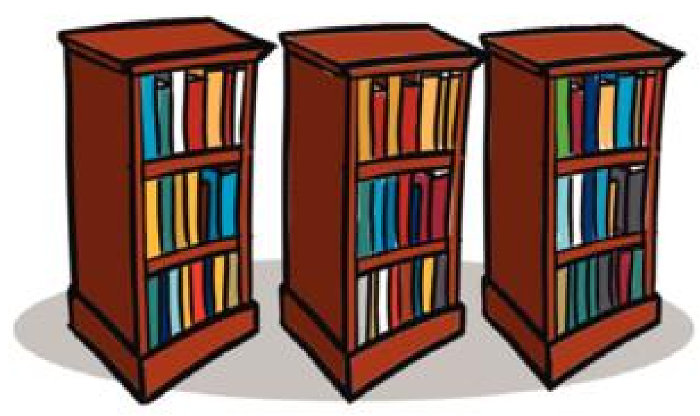
Wil je graag een hond, maar willen je ouders dat niet?
Na veel ______________ (plus) en ______________ (min) lukt het je vast wel om je ouders te overtuigen! Je kunt deze tips gebruiken om alle ______________ (voordeel) uit te leggen.
______________ (hond) zorgen voor meer beweging. Meerdere ______________ (keer) per dag en alle ______________ (dag) van de week moet het dier naar buiten. Je kunt met je hond ook allemaal ______________ (activiteit) in de openlucht doen en ______________ (training) volgen.
Je leert er veel van als je een hond moet verzorgen: je leert dat je ______________ (afspraak) moet maken en ______________ (taak) moet uitvoeren.
Je wordt ______________ (vriend) met je hond. ______________ (vriendschap) zorgen ervoor dat je vrolijker bent. Je kunt ______________ (dier) alles 'vertellen', zoals ______________ (geheim) en ______________ (ding) waar je mee zit.
Je verveelt je niet meer in de vrije ______________ (uur) na school.
Succes met het overtuigen. Het lukt je vast!

Opdracht
7

Kijk goed naar de plaatjes. Welke woorden passen op de lege plekken in de zinnen? Vul steeds meervouden in.

De ______________ en de ______________ liggen naast de ______________.

De ______________ staan op de ______________ in de ______________.

De ______________ van de ______________ zijn dicht en de ______________ staan open.

Opdracht
8

Schrijf de zinnen over. Gebruik hoofdletters, punten en vraagtekens. Zet de woorden die tussen haakjes staan in het meervoud.

1 deze week vieren wij de (verjaardag) van mijn (nicht) en (neef)

____

____

2 in deze (schrift) heeft denise zelfverzonnen (verhaal) geschreven

____

____

3 luisterde jij vroeger ook graag naar sprookjes over (reus) en (heks)

____

____

Opdracht
9 ✱

Zet de woorden in het juiste rijtje: *aanvallen – achtervolgen – avonden – betalen – denken – draaien – fietsen – filmsterren – jurken – kettingen – lezen – vliegen – voetballen – vrienden – wandelen.*

Deze woorden zijn meervoudsvormen.	**Deze woorden zijn werkwoorden.**	**Deze woorden kunnen een meervoudsvorm én een werkwoord zijn.**
avonden	achtervolgen	aanvallen

Ik kan/weet • meervouden die eindigen op -en goed spellen. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Taalverzorging formuleren

Je leert over verwijswoorden.

Startopdracht

Lees de tekst.

1 Begrijp je direct waar de tekst over gaat?
ja / nee

2 Hoe komt dat?

____

> ______________________
>
> Ik heb net iets gezien en dat was echt fantastisch! Dat was echt knap. Ik kan dat niet, hoor. Die heeft vast veel geoefend!

____

3 Bedenk wat volgens jou het onderwerp van de tekst is.
Schrijf een passende titel boven de tekst.

4 Vergelijk jouw titel met die van een klasgenoot. Hebben jullie titels met hetzelfde onderwerp te maken? ja / nee

Theorie

video-uitleg

Verwijswoorden (1)

Verwijswoorden wijzen terug naar iets wat eerder genoemd is. Je gebruikt verwijswoorden om een saaie herhaling van woorden te voorkomen.
Je weet al dat je voor *de*-woorden **deze** of **die** kunt zetten. Voor *het*-woorden zet je **dit** of **dat**. Je kunt met de woorden *die*, *dat*, *dit* en *deze* ook terugwijzen:
– *Dat merk kun je hier niet kopen, maar dit wel, hoor.*
– *Die fiets is erg mooi, maar deze is goedkoper.*
– *De jas die ik kocht, was te kort.*

Met het woord *dat* kun je ook naar een hele zin verwijzen:
– *Er rent een losgebroken schaap door de straat. Dat is erg grappig.*

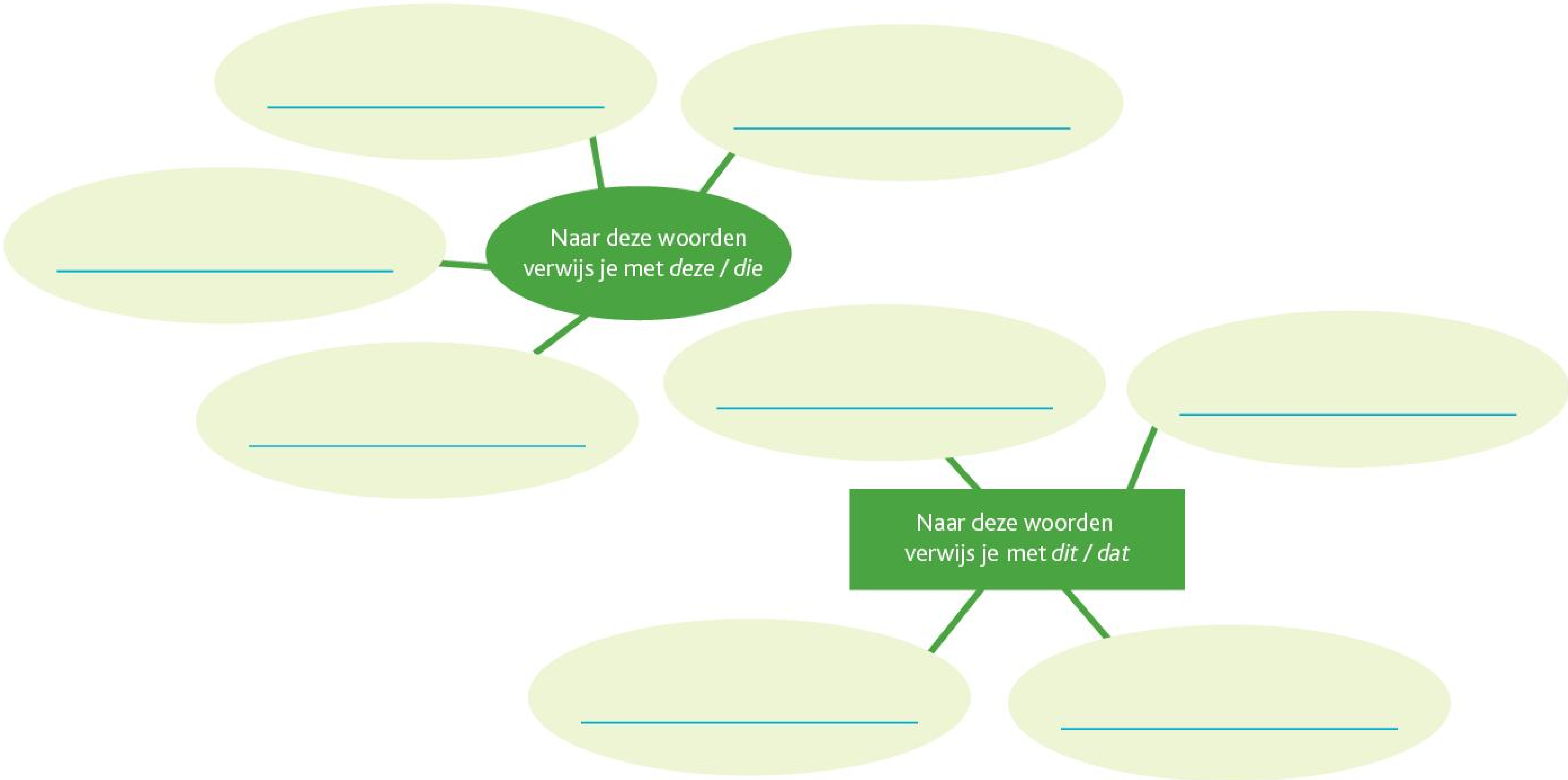
Opdracht
1

Omcirkel het juiste verwijswoord. In de eerste vier zinnen zijn de woorden waarnaar verwezen wordt onderstreept.

1 De krant ligt in de brievenbus. Kun je dat / die even halen?
2 Weet jij van wie het liedje is dat / die ze nu draaien?
3 Lennart doet volgende week al examen. Dat / Die vind ik knap.
4 Het feestje van Imke was gisteren en dat / die van Sterre is morgen.
5 De tekening is prachtig! Wie heeft dat / die gemaakt?
6 Emiel woont in het prachtige huis, dat / die aan de rand van een bos staat.
7 Het gaat morgen de hele dag regenen. Dat / Die vind ik niet leuk.
8 Stefanie draagt vandaag de ketting dat / die haar kleine zusje maakte.

Opdracht
2

Het kostte wat spaargeld, maar je gaat eindelijk naar een concert van je favoriete band! De volgende woorden hebben daarmee te maken. Zet ze op de juiste plek in de afbeelding: *band – concert – drumstel – gitaar – spaargeld – kaartje – zaal – zanger.*

Opdracht
3

Omcirkel het juiste verwijswoord. Gebruik je antwoorden bij opdracht 2 om het goede woord te kiezen.

Vrijdag ben ik naar mijn lievelingsband Paradise geweest, dat / die ik nog nooit live had zien spelen. Ik ben al twee jaar groot fan. Het toegangskaartje, dat / die me veel spaargeld heeft gekost, gooi ik nooit meer weg. Dit was namelijk een concert dat / die ik nooit meer wil vergeten. De zanger, dat / die Pascal heet, kreeg al bij het tweede nummer de zaal op z'n kop. Ook de drummer was geweldig. Ik heb zelf ook een drumstel, dat / die op zolder staat, dus ik weet hoe moeilijk drummen is. We hebben de hele avond staan dansen en meezingen. Mijn stem was helemaal weg toen ik thuiskwam!

Opdracht 4

Vul het juiste verwijswoord in. Kies uit: *dat – die*.

1 Onze les begon om 9 uur en ______________ van jullie?

2 Er zit een vogelnest in onze boom. Wil je ______________ zien?

3 Er staan twee dozen in de auto. Kun jij ______________ voor me halen?

4 Jij hebt toch altijd een pen bij je? Mag ik ______________ even lenen?

5 Volgende week gaan we samen uit eten. ______________ wordt vast gezellig!

Opdracht 5

Vul het juiste verwijswoord in. Kies uit: *deze – dit*.

1 Ik ben op zoek naar mijn blauwe rokje. Weet jij waar ______________ ligt?

2 Ik schreef snel een briefje en legde ______________ op tafel.

3 Shaneen vertelde een mop, maar ______________ vond niemand grappig.

4 Als je graag een spannend boek leest, dan raad ik je ______________ aan.

5 Zoek je je fiets? ______________ hier is toch van jou?

Opdracht 6 ✱

Vul passende verwijswoorden in op de vijf lege plekken in de tekst. Kies uit:

dat – die – dit.

'Het is gewoon mijn hobby.'

Je hebt seriekijkers en serievreters. Serievreters zijn mensen ______________ niet na een paar afleveringen de tv uitzetten, de laptop dichtklappen of de iPad in de hoek gooien. Zij kijken complete seizoenen in één keer. ______________ noem je 'binge watchen'.

Jesse (16) is zo'n 'binge watcher'. Is het een verslaving? Jesse: 'Nee, ik zie het gewoon als een hobby.' Hij ploft neer in het hoekje van een zachte bank. 'En ______________ is de beste plek om die hobby uit te voeren!'

Jesse: 'Ik kijk alles. Vooral op Netflix en als een serie daar niet te vinden is, dan koop ik ______________.

Als ik een serie leuk vind, kijk ik een seizoen in een paar dagen.' Wat vinden zijn ouders daarvan?

'______________ vinden het geen probleem, zolang het goed gaat op school.'

Naar: www.sevendays.nl, op 9 oktober 2015

MOEILIJKE WOORDEN

Opdracht 7

Noteer van elk woord een tegenstelling. Kies uit deze woorden met **-g** of **-ch**:
echt – lachen – licht – morgen – prachtig – rechts – slecht – zacht.

1 hard ______________________ **5** zwaar ______________________

2 links ______________________ **6** huilen ______________________

3 gisteren ______________________ **7** lelijk ______________________

4 goed ______________________ **8** nep ______________________

Opdracht 8

Het woord *ligt* komt van het werkwoord *liggen* en het woord *licht* is een tegenstelling van *donker* of *zwaar*. Welk woord past in de zin? *Ligt* of *licht*?

1 Op een vrije dag ______________________ Anna het liefst de hele dag op de bank.

2 Als de klok een uur is teruggezet, is het 's morgens eerder ______________________.

3 Een veertje weegt bijna niets; het is heel ______________________.

4 Weet iemand waar mijn sporttas ______________________?

Opdracht 9

Schrijf achter elk woord het meervoud van dat woord.

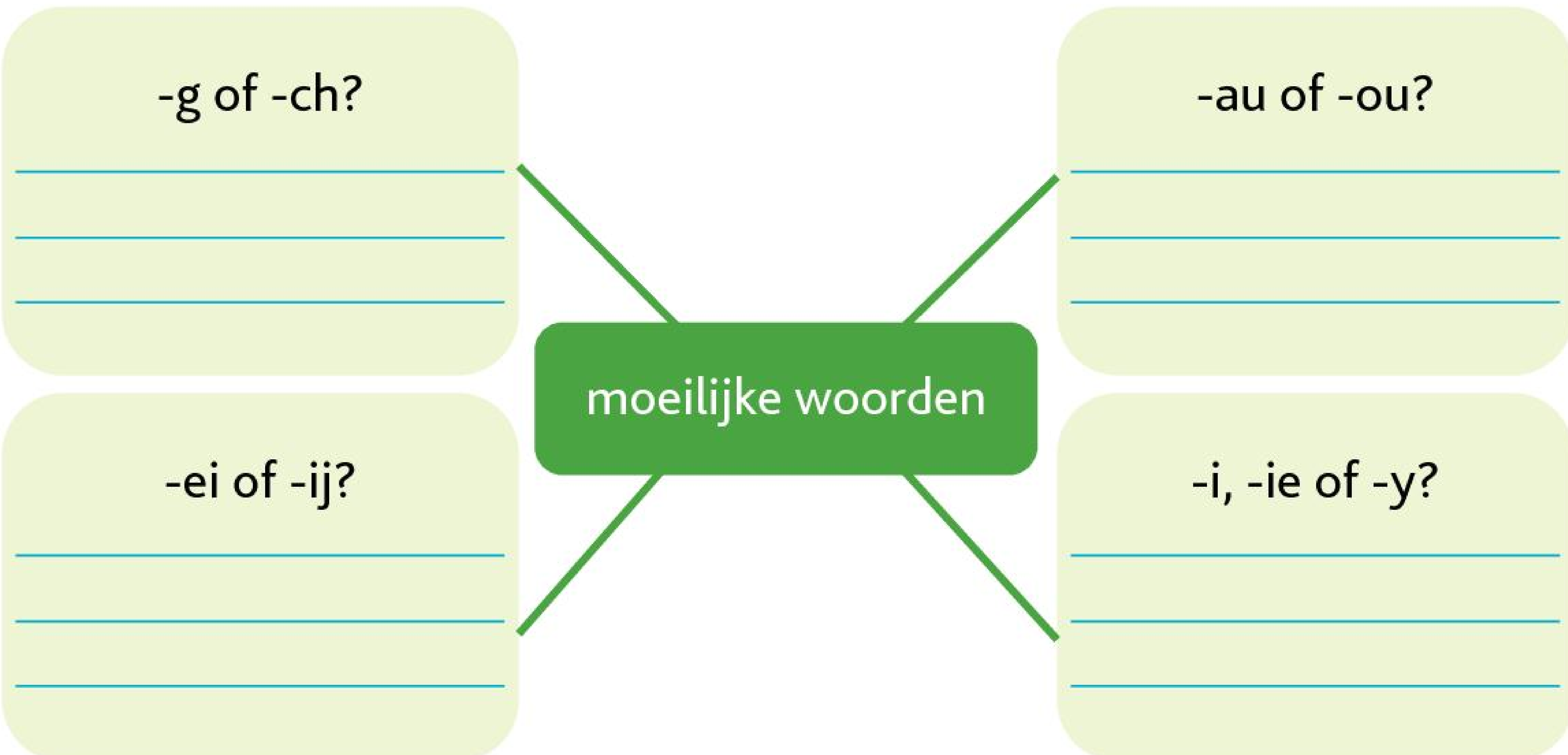
1 vlieg ______________________ **4** lichaam ______________________

2 stoplicht ______________________ **5** zaag ______________________

3 school ______________________ **6** techniek ______________________

Opdracht 10

Zet de woorden in het juiste vak: *allebei – bladzijde – jury – kauwen – minuut – onthouden – reizen – restaurant – ruzie – spiegel – toch – zacht*.

Ik kan/weet
- de verwijswoorden *deze, die, dit* en *dat* op de goede manier gebruiken. 2F
- woorden met *g* en *ch* goed spellen. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Praktijkopdracht

Hoe maak je dat?

Een waterraket, een wond met make-up of een nepdrol, YouTube staat vol met filmpjes waarin iemand uitlegt hoe je iets maakt. Zo'n uitleg klinkt meestal heel eenvoudig: volg de stappen en klaar! Maar is dat wel zo?

Bij deze opdracht ga je iets maken uit een 'zo doe je dat'-filmpje. In een persoonlijk verslag vertel je wat je hebt gemaakt, hoe je dat deed en wat er goed en fout ging. Ben jij ook zo benieuwd hoe dit uitpakt? Schrijf erover in een persoonlijk verslag.

Bij deze opdracht breng je de volgende theorie in de praktijk:
- *Kijken en luisteren*: Precies kijken en luisteren
- *Schrijven*: Een persoonlijk verslag schrijven

Het stappenplan voor de opdracht krijg je van je docent of vind je online.

Wat heb je geleerd?

Leerstofoverzicht

Lezen	• Ik kan de inleiding, het middenstuk en het slot van een tekst herkennen. 2F
Schrijven	• Ik kan een eenvoudig persoonlijk verslag schrijven met een inleiding, middenstuk en slot. 1F • Ik kan volgordewoorden gebruiken. 1F
Kijken en luisteren	• Ik kan precies kijken en luisteren om informatie uit een tekst te halen. 1F • Ik kan tijdens het luisteren aantekeningen maken. 1F
Spreken en gesprekken	• Ik kan een gebeurtenis beschrijven aan de hand van de 5w+h-vragen. 1F • Ik kan volgordewoorden gebruiken. 1F
Woordenschat	• Ik kan de betekenis van een onbekend woord raden met behulp van een tegenstelling. 1F • Ik weet de betekenis van alle woorden en uitdrukkingen uit de paragraaf.
Taalverzorging spelling	• Ik kan persoonsvormen in de tegenwoordige tijd goed spellen. 2F
Taalverzorging spelling	• Ik kan meervouden die eindigen op -en goed spellen. 1F
Taalverzorging formuleren	• Ik kan de verwijswoorden *deze, die, dit* en *dat* op de goede manier gebruiken. 2F • Ik kan woorden met *g* en *ch* goed spellen. 2F

Zo bereid je de toets goed voor

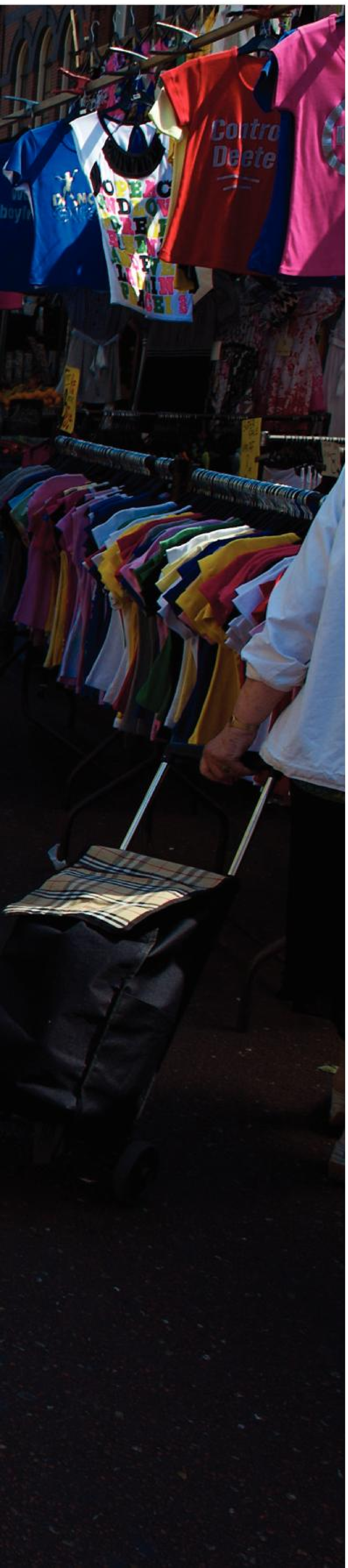
- Zorg ervoor dat je weet welke paragrafen in de toets voorkomen.
- Zorg ervoor dat je weet hoe je de verschillende paragrafen moet leren: moet je dingen uit je hoofd leren of moet je de leerstof kunnen gebruiken?
- Leer van je fouten: welke opdrachten in het boek gingen nog niet goed? Maakte je fouten omdat je iets niet begreep, waren het slordigheden of wist je bij deze opdrachten niet hoe je ze moest maken?
- Lees de theorie nog eens goed door. Begrijp je alles? Bekijk de theorievideo's voor extra uitleg.
- Maak de opdrachten die je lastig vond nog een keer. Je kunt online ook extra oefenen.

Maak de oefentoets online om te controleren of je klaar bent voor de toets. Succes!

Hoofdstuk 5

Te koop

Zeg het met ... plaatjes

Je hoeft niet altijd woorden te gebruiken om iets te zeggen. Met pictogrammen kun je ook veel vertellen. Dat zijn plaatjes zonder woorden. Je kent vast wel de pictogrammen op de deur van een toilet of het pictogram op plaatsen waar gratis wifi is. Het pictogram van een uitgang is bijvoorbeeld een groen bordje met een pijl erop. Teken nu zelf nog twee pictogrammen. Je mag bekende pictogrammen gebruiken, maar je mag ze ook zelf verzinnen. Schrijf eronder wat ze betekenen.

Pas op voor ...

In het verkeer zie je overal beeldtaal op verkeersborden. Kijk naar het voorbeeld hiernaast. Bij dit bord moet je oppassen voor laagvliegende vliegtuigen.
Ontwerp een nieuw waarschuwingsbord. Bedenk zelf waarvoor je wilt waarschuwen. Laat een klasgenoot raden waarvoor je moet oppassen.

I ❤ emoji's

Je gebruikt vast wel eens smileys of emoji's in een berichtje. Je kunt zo makkelijk laten zien dat je iets leuk ☺ of juist stom ☹ vindt. Je kunt emoji's ook gebruiken in plaats van woorden, bijvoorbeeld *Ik ❤ winkelen*.
Typ het berichtje hieronder over en zet er zo veel mogelijk emoji's in.

Hoeveel zakgeld krijg jij van je ouders? Ik ga meer vragen, omdat ik een nieuwe camera wil kopen. Ik hoop dat ze ja zeggen anders baal ik echt. Ik zie je zo bij voetbal!

Doe de quiz over rebussen.

Lezen

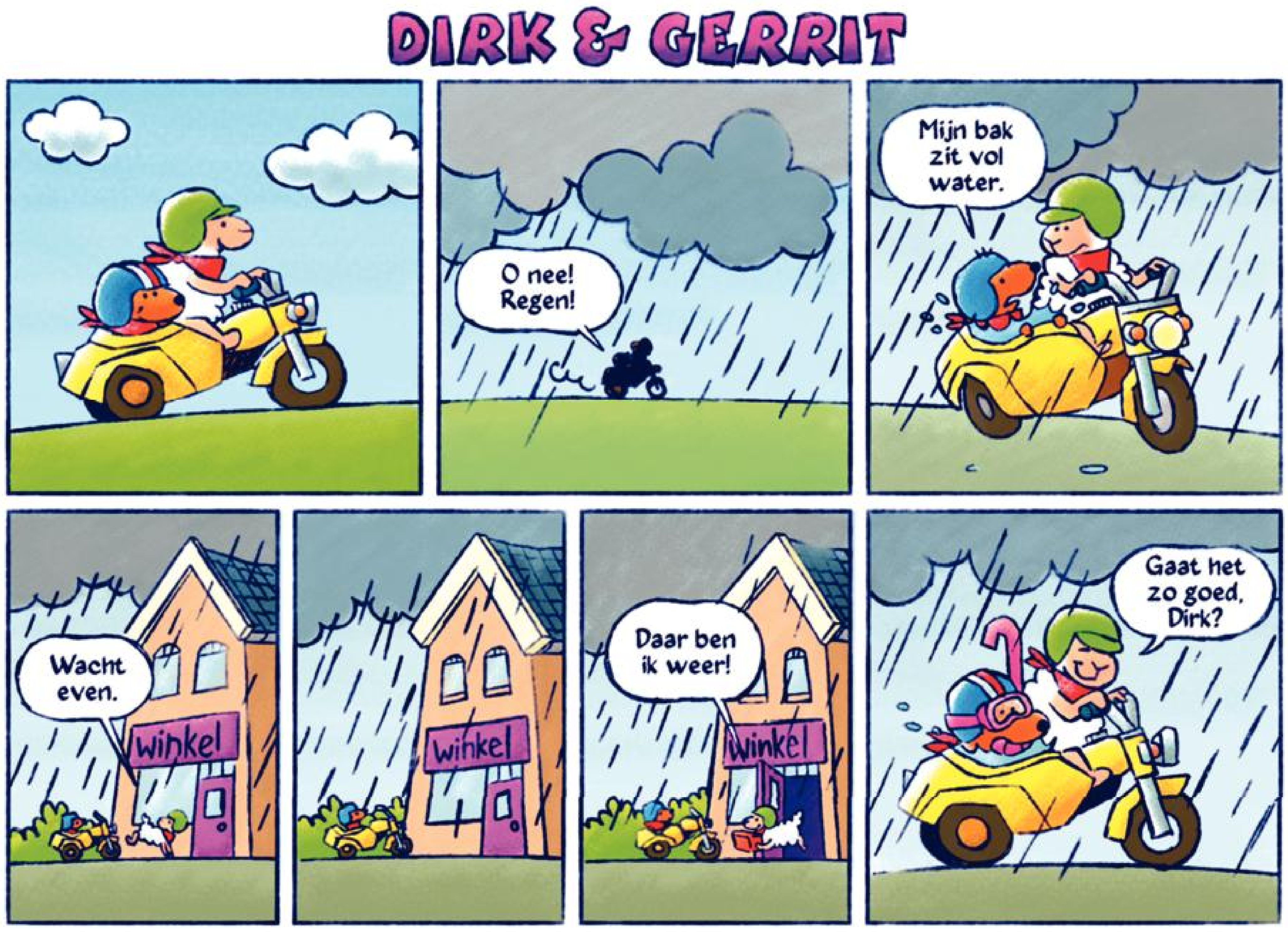
Je leert over het doel van een tekst.

Startopdracht

Lees de tekst.

1 Denk je dat de schrijver hoopt dat je de tekst grappig vindt? ja / nee

2 Moest je lachen om de tekst? ja / nee

Naar: www.rogerklaassen.com, op 8 oktober 2015

Theorie

video-uitleg

Het doel van een tekst

De schrijver van een tekst wil bij de lezer iets bereiken. Hij wil bijvoorbeeld iets aan de lezer uitleggen of hij wil dat de lezer iets doet. De tekst die hij schrijft, heeft dus een **doel**.

doel van de tekst	***voorbeeld van tekstsoort***
De schrijver wil informatie geven.	krantenbericht, verslag van een sportwedstrijd
De schrijver wil je iets leren of uitleggen.	studietekst, recept, gebruiksaanwijzing
De schrijver wil je iets laten doen.	reclametekst, uitnodiging, advertentie
De schrijver wil zijn mening geven.	bespreking van een app of film
De schrijver wil je amuseren.	verhaal, strip

Als je weet met wat voor soort tekst je te maken hebt, begrijp je sneller wat de schrijver wil.

Opdracht 1

Bekijk de startopdracht en tekst 1 tot en met 4.

1 Noteer van elke tekst de tekstsoort. Kies uit: *stripverhaal – advertentie – gebruiksaanwijzing – bespreking van een boek – krantenbericht.*

Tekstsoort Startopdracht: ______________________

Tekstsoort tekst 1: ______________________

Tekstsoort tekst 2: ______________________

Tekstsoort tekst 3: ______________________

Tekstsoort tekst 4: ______________________

2 Noteer de doelen van tekst 1 tot en met 5.

Tekstdoel Startopdracht: ______________________

Tekstdoel tekst 1: ______________________

Tekstdoel tekst 2: ______________________

Tekstdoel tekst 3: ______________________

Tekstdoel tekst 4: ______________________

Tekst 1

Slavenhaler
Algemeen boek | 304 pagina's | April 2007 | Querido Kinderboek

€14,95

Na de dood van zijn vader gaat Tyn op zoek naar zijn halfzusje Obaa. Na zijn aankomst in Afrika ontdekt Tyn dat Obaa niet langer aan de Afrikaanse Slavenkust woont, maar verjaagd is naar het binnenland. Vanaf ca.12 jaar.

Auteur: R. Ruggenberg
ISBN-13: 9789045104225

Recencie

jan van male
Waardering: ★★★★★

prachtig boek, heel erg spannend (mijn twee kinderen lazen het achter elkaar uit en de jongste houdt helemaal niet van lezen) en ook heel interessant, want het vertelt een stukje Nederlandse geschiedenis waar ik helemaal niets van afwist en mijn kinderen al helemaal niet. echt een aanrader.

Tekst 2

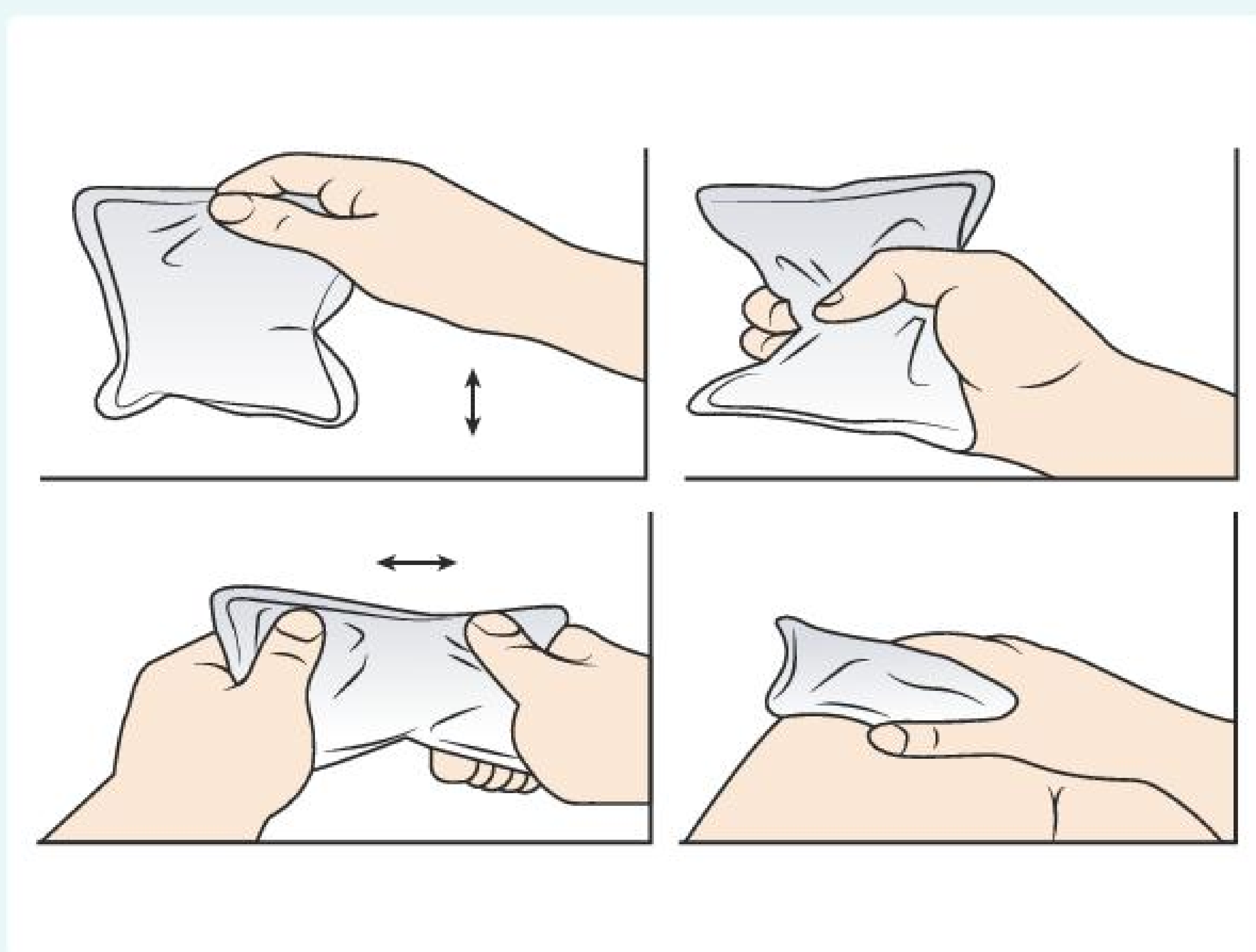
OVERVALLERS WETEN TANKSTATIONS TE VINDEN

DONGEN – Eigenaren van tankstations in Dongen en omgeving zijn slachtoffer geworden van een overvalgolf. Gistermorgen vond een poging tot beroving plaats aan de Julianaweg in Dongen. Niemand raakte gewond, maar er werd een behoorlijk geldbedrag buitgemaakt. De politie is een groot onderzoek gestart. Er is nog niemand aangehouden.

Tekst 3

Tekst 4

Opdracht 2

Bekijk de tekst.

1 Wat voor soort tekst is het?
- ○ krantenbericht
- ○ reclametekst
- ○ tijdschriftartikel

Lees de tekst nu helemaal.

2 Kies: waar of niet waar.

Tijdens beide paasdagen kun je voor € 1,- ontbijten bij IKEA. waar / niet waar

Haasje naar IKEA is een woordgrapje. waar / niet waar

De schrijver wil graag zijn mening geven over IKEA. waar / niet waar

De schrijver wil jou iets leren over IKEA. waar / niet waar

De schrijver wil dat jij gaat ontbijten bij IKEA. waar / niet waar

3 Gebruik de theorie om de zin af te maken.

Het doel van de tekst is dat de schrijver ______________________

4 Wat hebben *Haasje naar IKEA* en de paasdagen met elkaar te maken?

____

Naar: IKEA Magazine, april 2015

Opdracht 3

1 Wat krijg jij het liefst voor je verjaardag? ______________________

Bekijk tekst 5.

2 Onderstreep de tussenkopjes.

3 Wat zie je op de afbeelding? ______________________

Lees tekst 5 nu helemaal.

4 Wat zijn ingrediënten?
- ○ kant-en-klare spullen voor een recept
- ○ dingen die je lekker vindt
- ○ wat je nodig hebt voor een recept

Deze tekst is eigenlijk een recept, maar het is moeilijk om te zien hoe je de taart moet maken. Het is ook niet duidelijk welke spullen je nodig hebt.

5 Maak een boodschappenlijstje met daarop alle ingrediënten die je nodig hebt om de geldtaart te maken.

Boodschappenlijstje geldtaart

Kant-en-klare biscuitmix

6 Werk samen met een klasgenoot. Als je de ingrediënten hebt gekocht, kun je de taart gaan maken. Zet eerst de stappen in de juiste volgorde.

Stap ______ : Smeer de cake af met een laagje botercrème.

Stap ______ : Leg de twee taarthelften op elkaar.

Stap ______ : Versier de taart met euro's van marsepein.

Stap 1 : Doe de biscuitmix, de eieren en het water in een kom.

Stap ______ : Zet de taart een uur in de koelkast.

Stap ______ : Meng de ingrediënten tot een glad beslag.

Stap ______ : Snijd de cake horizontaal in twee stukken.

Stap 7 : Smeer de onderkant van de bovenste cake in met slagroom.

Stap ______ : Giet het beslag in de taartvorm.

Stap ______ : Dek de cake af met een laagje marsepein.

Stap ______ : Bak nu de cake 60 minuten op 180 graden in de heteluchtoven.

Stap ______ : Smeer de bovenkant van de onderste cake in met een dikke laag jam.

7 Een hint is een tip. In alinea 5 staat dat de geldtaart een *hint* is. Welke hint kun je met de geldtaart geven?
- ○ Je hoopt dat je geen stomme cadeaus krijgt voor je verjaardag.
- ○ Je hebt geen zin om zelf een taart te bakken.
- ○ Je krijgt het liefst geld voor je verjaardag.

8 Wat is het doel van tekst 5?
- ○ de schrijver wil je amuseren
- ○ de schrijver wil je iets leren of uitleggen
- ○ de schrijver wil zijn mening geven

Tekst 5

Geldtaart maken

[1] Het liefst krijg je misschien een tas vol geld voor je verjaardag. De kans is behoorlijk groot dat je die tas en het geld nooit zult krijgen. In dat geval is een geldtaart meer dan welkom, maar hoe maak je die?

De lekkerste ingrediënten

[2] De cake wordt gemaakt van kant-en-klare biscuitmix, eieren en melk. Als je geen boter gebruikt, wordt de cake lekker luchtig. Doe de ingrediënten in een grote kom en meng de biscuitmix, de eieren en de melk tot een glad beslag. Giet het beslag in een taartvorm. Bak nu de cake 60 minuten op 180 graden in de heteluchtoven.

[3] Snijd de cake horizontaal (van links naar rechts) in twee gelijke stukken. Smeer de bovenkant van de onderste cake in met een dikke laag jam. Er zijn meerdere soorten jam te koop in de supermarkt. Denk aan aardbeienjam, abrikozenjam of frambozenjam. De onderkant van de bovenste cake smeer je in met een dikke laag slagroom. Vervolgens leg je de twee taarthelften op elkaar. De slagroom en de jam zullen zich nu mengen. Dat geeft een heerlijke smaak.

[4] Nu smeer je de cake af met een laagje botercrème (roomboter met poedersuiker). Zet de taart dan een uurtje in de koelkast, zodat de crème hard wordt. Daarna dek je de cake af met een laagje marsepein. Gelukkig kun je dat in de meeste supermarkten in alle kleuren kopen. Als laatste versier je de taart. Een euroteken en euromunten van heerlijk marsepein mogen natuurlijk niet ontbreken. Je kunt ook je eigen naam en leeftijd maken.

Hint voor je verjaardagsgasten

[5] Nu heb je een zalige geldtaart gemaakt waarvan al jouw verjaardagsgasten zullen smullen. Hopelijk snappen ze meteen de hint dat je volgend jaar die keiharde euro's wilt hebben. Dan kun je in ieder geval een taart kopen.

Naar: Bakken doe je zo, 10 oktober 2016

Opdracht

4

Bekijk tekst 6.

1 Onderstreep de titel.

2 Wat voor soort tekst is dit?
- ○ gebruiksaanwijzing
- ○ krantenbericht
- ○ reclametekst
- ○ verhaal

Lees tekst 6 nu helemaal.

3 Wat betekenen de woorden uit de tekst? Trek een lijn naar de juiste betekenis.

passagier (al. 1)	grote zee
aanvaring (al. 2)	kleine boten
oceaan (al. 2)	iemand die reist per boot, bus, trein enz.
sloepen (al. 3)	heel veel
talloze (al. 4)	botsing

4 Wat was de reden dat de Titanic zonk?

____

5 Onderstreep de zin in alinea 2 waaraan je kunt zien dat de Titanic niet *onzinkbaar* was.

6 Onderstreep steeds het juiste antwoord.

De rijkste klasse aan boord was de eerste / tweede / derde klasse. De meeste doden vielen in de eerste / tweede / derde klasse. Dat was de armste / rijkste klasse.

7 Zijn er veel spullen verkocht die aan boord waren van de Titanic? ja / nee

8 Waarom is de menukaart nu pas verkocht?

____

9 Wat is het doel van tekst 6?
- ○ de schrijver wil informatie geven
- ○ de schrijver wil je amuseren
- ○ de schrijver wil zijn mening geven

10 Vul in: Ik vind het ____________________ dat meer rijke dan arme mensen de ramp met de Titanic hebben overleefd, omdat ____________________

____

Tekst 6

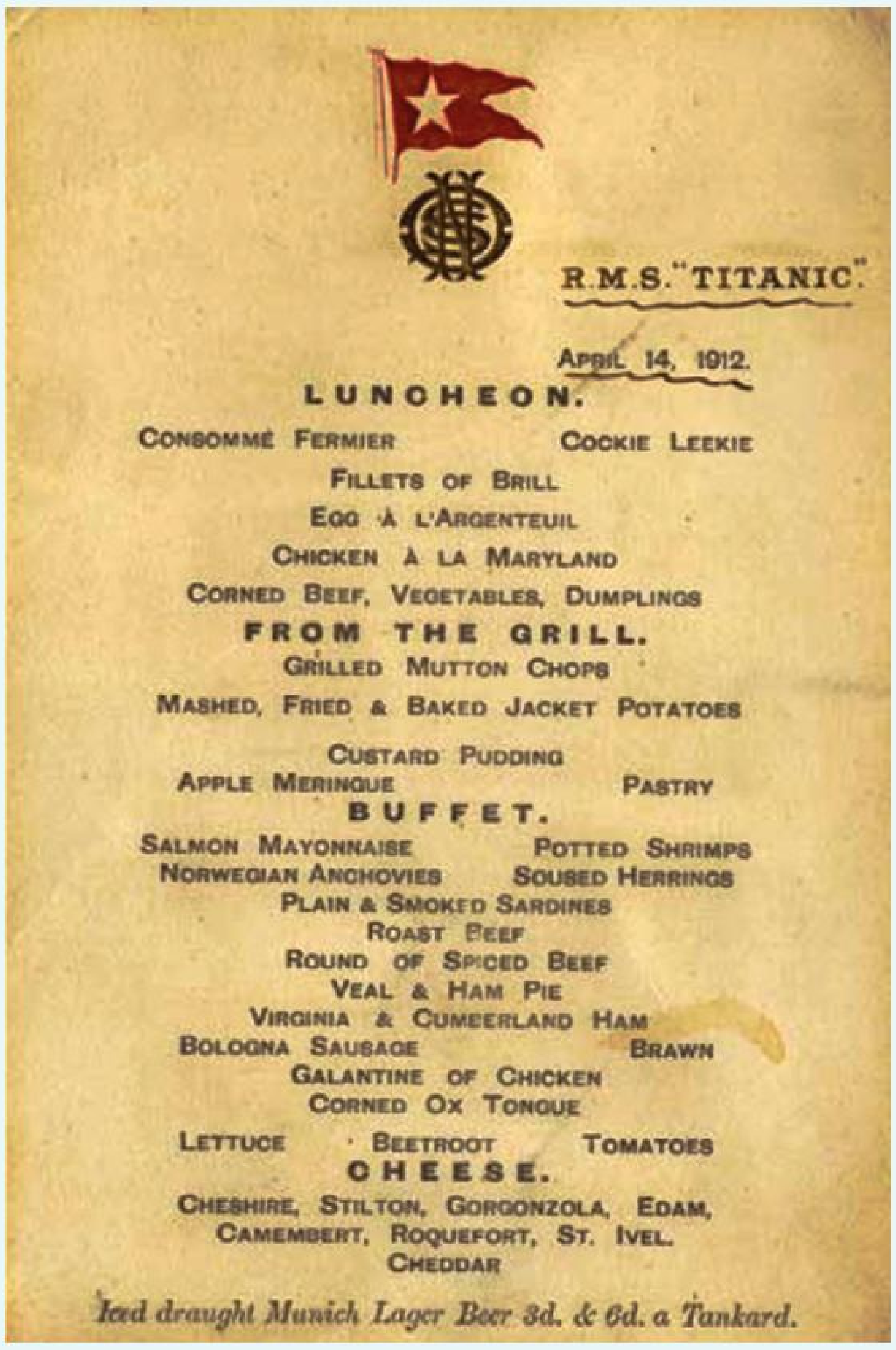
80.000 euro voor menukaart Titanic

[1] Een menu van de laatste lunch op het rampschip Titanic heeft veel geld opgeleverd. Tijdens een veiling in de Verenigde Staten werd de oude menukaart voor 80.000 euro verkocht. Een passagier die de ramp overleefde, had het menu jarenlang bewaard.

[2] In 1912 zonk het toen grootste schip van de wereld na een aanvaring met een ijsberg. Meer dan 1500 mensen overleefden de ramp niet. De makers van de Titanic zeiden dat het schip onzinkbaar was. Dat was helaas niet waar, want het schip lag na één vaart op de bodem van de zee. Vooral rijke mensen overleefden de ramp. De arme mensen aan boord konden geen plekje in een reddingssloep krijgen en verdronken in de oceaan.

Gebakken aardappelen en kip

[3] Op het laatste lunchmenu van de Titanic stonden onder andere gebakken aardappelen en kip. De passagier die het menu meenam, zat in de reddingsboot met alleen reizigers uit de eerste en rijkste klasse. De meeste doden vielen in de derde

en armste klasse. Zij waren als laatste aan de beurt om van het zinkende schip te vluchten. Toen zij in de reddingsboten wilden stappen, was het schip al bijna gezonken en waren de sloepen vol.

[4] Sinds de ramp met het schip zijn talloze spullen verkocht die ooit aan boord van de Titanic waren. Het was de eerste keer dat er een menukaart opdook tijdens een veiling. De passagier die de menukaart meenam, overleed al vele jaren geleden. Toen zijn kleinkinderen zijn oude spullen opruimden, kwamen ze het menu tegen.

Naar: www.nu.nl, op 9 oktober 2015

Opdracht 5

1 Wat is jouw lievelingsboek? ______________________

Bekijk tekst 7.

2 Noteer het onderwerp van tekst 7. ______________________

3 Wat voor soort tekst is dit? ______________________

Lees tekst 7 nu helemaal.

4 Welke informatie staat in het kader naast de tekst?

____

5 Onderstreep de laatste twee woorden van de inleiding.

6 Waarom heeft de schrijver van tekst 7 gekozen voor deze afbeelding bij de tekst?
- ○ De afbeelding geeft nieuwe informatie over de tekst.
- ○ De afbeelding maakt de tekst leuker.

7 De schrijver vindt Carry Slee een goede / slechte auteur. Dat kun je zien aan het woord ______________________ in alinea 1.

8 Wat vindt de schrijver van het boek *Kapot*? Noteer twee dingen uit alinea 4.

1 ____

2 ____

9 Wat is het onderwerp van het boek *Kapot*?
- ○ kapot
- ○ ruzie
- ○ scheiding

10 In alinea 3 staat: 'Ik kan me voorstellen dat het boek *Kapot* deze jongeren kan helpen.' Wie zijn *deze jongeren*?
- ○ Jongeren die graag boeken van Carry Slee lezen.
- ○ Jongeren die ook een goede band hebben met hun broer of zus.
- ○ Jongeren met ouders die gescheiden zijn.

11 Wat is het tekstdoel? ______________________

12 Vul in: Ik zou het boek *Kapot* van auteur Carry Slee wel / niet willen lezen, omdat

____

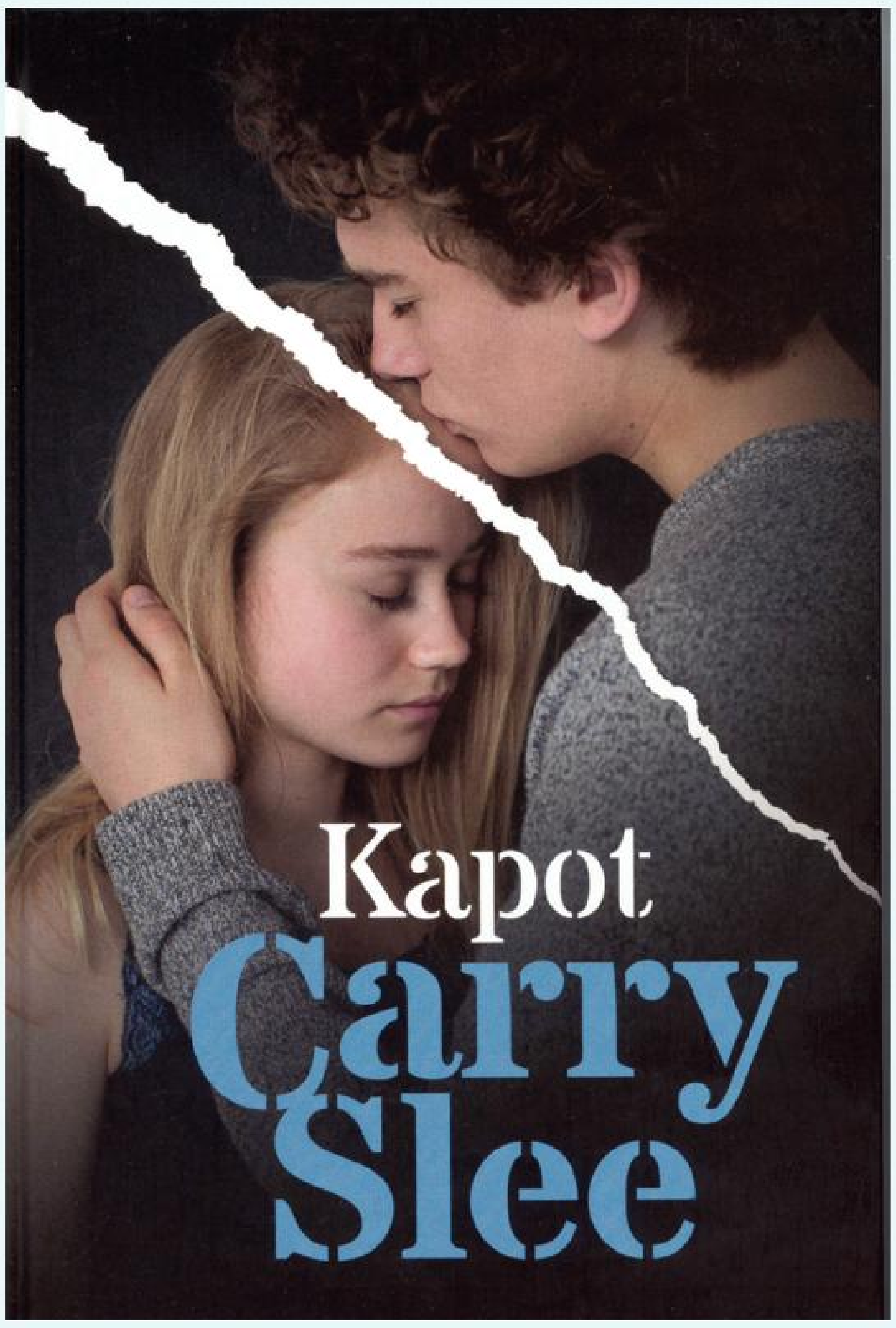
____

Tekst 7

Dit boek mag je niet missen

[1] Mijn hart maakte een sprongetje toen ik hoorde dat Carry Slee weer een nieuw boek zou uitbrengen. Vroeger was ik al groot fan van haar. Zelfs nu ik volwassen ben, lees ik haar jeugdboeken ontzettend graag. Carry Slee is een talentvolle auteur die goed weet wat jongeren bezighoudt. Ik kon dan ook niet wachten om haar nieuwste werk *Kapot* te lezen.
[2] Het verhaal gaat over Thijs en Julia die het thuis moeilijk hebben gekregen. Hun ouders maken veel ruzie. Op een avond loopt alles behoorlijk uit de hand en staat zelfs de politie voor de deur. De vader van Julia besluit daarom een tijdje ergens anders te gaan wonen. Hij probeert Thijs aan zijn kant te krijgen. Hierdoor krijgen Thijs en Julia ruzie en ontstaan er ook in de band waarin ze samen spelen problemen. Maakt de ruzie tussen twee ouders de band tussen hun kinderen ook kapot?

Carry Slee stelt niemand teleur
[3] De bekende schrijfstijl van Carry Slee kwam ook in dit boek duidelijk naar voren. Korte zinnen en hoofdstukken maken het boek gemakkelijk om te lezen. Helaas krijgen veel kinderen te maken met de (vecht)scheiding van hun ouders. Ik kan me voorstellen dat het boek *Kapot* deze jongeren kan helpen.
[4] Als je op zoek bent naar een boek met een goed en spannend verhaal, dan raad ik je aan om *Kapot* te lezen. Je zult veel herkennen in de problemen van Thijs en Julia. Carry Slee stelt niemand teleur met dit heftige verhaal. Het was voor mij het wachten meer dan waard!

Julia en haar broer Thijs spelen samen in een succesvolle band. Ze hebben veel vrienden en zijn beiden tot over hun oren verliefd. Een heerlijk leventje dus.
Ze hadden nooit kunnen denken dat het kon gebeuren, maar ineens wordt alles anders. De scheiding van hun ouders is een ramp. Hun nachtmerrie wordt misschien werkelijkheid nu alles kapotgaat.
Is hun band sterk genoeg om de problemen te overwinnen?

Naar: Jeugdleeswijzer, 14 oktober 2016

Ik kan/weet • het doel van een tekst herkennen. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Schrijven

Je leert een advertentie maken.

Startopdracht

Hieronder zie je twee advertenties voor dezelfde rekenmachine.

1 Op welke advertentie zou jij reageren?

Ik zou reageren op de eerste / tweede advertentie, omdat ______________________

____

2 Vergelijk je antwoord met dat van een klasgenoot. Hebben jullie hetzelfde antwoord gegeven? ja / nee

Texas Instruments TI-83 Plus (grafische rekenmachine) NIEUW!

Bieden Beverwijk, NH

Te koop aangeboden: texas instruments ti-83 plus (grafische rekenmachine) compleet met gebruiksaanwijzing, cd-rom en computerkabel.

Zo goed als nieuw | Ophalen of Verzenden

Grafische rekenmachine ti 83 plus

€ 20,00 Rotterdam, ZH

Zo goed als nieuw. Stuur maar een mailtje als je vragen heb.

Zo goed als nieuw | Ophalen

Theorie

video-uitleg

Een advertentie maken

In een advertentie geef je kort en duidelijk aan wat je wilt verkopen. Je zet een advertentie op internet, in een tijdschrift, in een krant of je hangt hem op in de supermarkt.

Zo maak je een advertentie

- Zet als titel boven de advertentie de woorden *Te koop* of *Aangeboden*.
- Geef kort informatie: hoe ziet het eruit? Wat is er opvallend aan? Wat kun je er allemaal mee?
- Gebruik ook woorden waarmee je mensen enthousiast maakt, zoals: *Nergens goedkoper!, Spiksplinternieuw!*
- Noem de prijs.
- Heb je genoeg ruimte? Gebruik dan een afbeelding.
- Zet onder je advertentie je naam en je telefoonnummer of e-mailadres.

Opdracht 1

Je wilt jouw oude stapelbed verkopen. Je zet daarom een advertentie op internet.

1 Kruis de zinnen aan die jij in je advertentie zou gebruiken.
- ○ Fantastisch aanbod.
- ○ Het bed heeft een heel onhandige trap.
- ○ Supermooi bed.
- ○ Bed is een beetje doorgezakt.
- ○ Het bed is wat kinderachtig.
- ○ Unieke aanbieding.
- ○ Nergens goedkoper.
- ○ Zo goed als nieuw.

2 Vergelijk je antwoorden met die van een klasgenoot. Onderstreep de drie zinnen die jullie het best vinden.

Opdracht 2

Je hebt schoenen gewonnen, maar ze zijn twee maten te klein. Je besluit ze daarom te verkopen. Vul hieronder de advertentie over de schoenen in. Gebruik enthousiaste woorden.

Te koop!

______________________ sneakers,

maat ________. De schoenen zijn nog nooit gedragen. Ik heb ze vorige week gewonnen, maar ze zijn helaas te klein. De schoenen in de kleur ______________________ zijn erg bijzonder,

want ____

____.

Ik wil er graag € ________, ________ voor krijgen. Heb je interesse? Dan kun je me mailen: ______________________.

Dit zijn de schoenen!

Opdracht 3

In een advertentie schrijf je kort en duidelijk wat je wilt verkopen. Maak de volgende zinnen korter. Bedenk wat belangrijk is om te zeggen.

1 Ik heb een spelcomputer te koop. De spelcomputer is van het merk Nintendo en het is een Nintendo DS en ik heb hem gekocht in 2014 bij Intertoys.

Te koop: Nintendo DS. Nieuw gekocht in 2014.

2 Mijn fiets is nog heel goed, ik heb hem pas twee jaar en toen heb ik hem nieuw gekocht, maar het is een mountainbike en dat vind ik niet meer zo leuk om te doen, dus daarom verkoop ik hem nu. Het merk is trouwens Giant.

____

3 Ik verkoop al mijn paardentijdschriften. De titel is *Hoefslag* en ze gaan over paarden. Ze zijn van het jaar 2016. Ik was het hele jaar abonnee en een jaar heeft 52 weken, dus zijn het ook 52 tijdschriften.

____

Opdracht 4

Jij hebt vast wel iets in huis wat je graag wilt verkopen. Bijvoorbeeld speelgoed van vroeger, een lelijke jas die je ooit hebt gekregen of een stapel stripboeken die je nooit meer leest.

1 Wat zou jij graag willen verkopen?

____

2 Wat is belangrijk om te vertellen over de spullen die je wilt verkopen? Bijvoorbeeld: hoe ziet het eruit? Wat is er opvallend aan? Wat kun je er allemaal mee?

____

____

3 Bedenk enthousiaste woorden die je in de advertentie kunt gebruiken.

____

4 Maak de advertentie in het klad op een blaadje. Zet er ook bij welke afbeelding je bij je advertentie wilt zetten.

5 Ruil je kladblaadje met dat van een klasgenoot. Controleer elkaars advertentie met het feedbackformulier.

Feedbackformulier advertentie	**Ingevuld door:** ______	
Inhoud	Boven de advertentie staat ‘Te koop’ of ‘Aangeboden’.	ja / nee
	In de advertentie staat wat er wordt aangeboden.	ja / nee
	In de advertentie staat alle belangrijke informatie.	ja / nee
	In de advertentie staat wat de prijs is.	ja / nee
	Onder de advertentie staat een naam, telefoonnummer en/of e-mailadres.	ja / nee
Vorm	Bij de advertentie staat een passende afbeelding.	ja / nee
Taalverzorging		– +
	In de advertentie staan enthousiaste woorden.	○ ○ ○ ○
	De advertentie geeft informatie in korte, duidelijke zinnen.	○ ○ ○ ○
	De woorden zijn goed gespeld.	○ ○ ○ ○
Top en Tip	Top: ______	
	Tip: ______	

6 Maak nu de advertentie in het net hieronder. Gebruik hierbij het door je klasgenoot ingevulde feedbackformulier. Zet er ook een passende afbeelding bij.

Ik kan/weet
- een eenvoudige advertentie maken. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Kijken en luisteren

Je leert over het doel van een programma.

Startopdracht Uit welk soort televisieprogramma komen de teksten hieronder? Kies uit: *kookprogramma – interviewprogramma – reclame*.

Theorie

video-uitleg

Het doel van filmpjes en programma's

Op internet en televisie zijn verschillende soorten filmpjes en programma's te zien. Elke soort heeft een eigen doel:

- De maker wil je **informatie geven**. Bijvoorbeeld: het journaal, een sportprogramma of een praatprogramma met gasten.
- De maker wil je **iets leren/uitleggen**. Bijvoorbeeld: een kookprogramma of een uitlegfilmpje op YouTube.
- De maker wil je **iets laten doen**. Bijvoorbeeld: in een reclamespotje proberen ze je over te halen iets te kopen. Of in een programma wordt een oproep gedaan om mee te doen aan een actie.
- De maker wil je **amuseren**. Bijvoorbeeld: een muziekprogramma, een soap, een quiz of een realityprogramma (programma dat stukjes uit het leven van mensen laat zien).

Opdracht 1

1 Wat is het doel van de programma's in het eerste rijtje? Trek een lijn naar het juiste vakje in het tweede rijtje.

Help de slachtoffers!	amuseren	______
Iedereen kan websites maken!	iets laten doen	______
Online weersverwachting	informatie geven	______
Wie is ... de beste dj?	leren / uitleggen	______

2 Tussen de vakjes van de tweede en het derde rijtje staan al lijnen. Schrijf in de lege vakken een titel van een programma met dat doel. Als je niets kunt verzinnen, bekijk dan een (online) televisiegids.

Opdracht 2

Lees eerst de vragen. Bekijk dan het fragment en beantwoord de vragen.

1 Voor wie is dit programma bedoeld?
- ○ kleine kinderen ○ jongeren ○ volwassenen

2 Het fragment begint met allemaal antwoorden. Welke vraag is er gesteld?
- ○ Hoeveel zakgeld krijg jij?
- ○ Vind jij dat je genoeg zakgeld krijgt?
- ○ Wat is een goed bedrag voor zakgeld?

3 Waaraan geven jongens en meisjes allebei hun zakgeld uit?
- ○ boeken / tijdschriften ○ snoep ○ speelgoed

4 Wat schrijft Maartje in haar kasboek?
- ○ hoeveel geld ze uitgeeft en verdient
- ○ wanneer bestellingen klaar moeten zijn
- ○ wat voor kralen ze moet kopen

5 Maakt Maartje heel veel winst met haar armbandjes?
- ○ Ze maakt een beetje winst en van dat geld koopt ze vooral nieuwe kralen.
- ○ Ze maakt geen winst, omdat ze de armbandjes voor weinig geld verkoopt.
- ○ Ze maakt heel veel winst en dat geld bewaart ze in een broodtrommel.

6 Het fragment bestaat uit twee delen. In het eerste deel zie je verschillende mensen. Het tweede deel gaat over Maartje. Wat is het doel van de delen? Kies uit: *geld uitgeven – geld verdienen – spaargeld – zakgeld.*

In het eerste deel wil de maker informatie geven over ______________________.

In het tweede deel wil de maker informatie geven over ______________________.

Ik kan/weet
- erachter komen wat het doel van een programma is. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Spreken en gesprekken

Je leert een presentatie voorbereiden.

Startopdracht

1 Je verkoopt spullen op een rommelmarkt. Schrijf hieronder enkele zinnen die je kunt roepen om zo veel mogelijk mensen naar jouw plekje te krijgen.

____

____

____

____

____

2 De docent vraagt een paar leerlingen om de zinnen te roepen alsof ze op de markt staan. Wie heeft de beste zinnen bedacht? ______________________

Theorie

video-uitleg

Een presentatie voorbereiden

Soms moet je presenteren. Je houdt bijvoorbeeld een spreekbeurt of je presenteert een werkstuk.

Zo bereid je een presentatie voor
- Kies een onderwerp waar je al wat vanaf weet.
- Bedenk wat je hierover wilt vertellen.
- Schrijf de informatie op in woorden die jij en je luisteraars begrijpen.
- Gebruik bij een presentatie deze volgorde:
  - Inleiding: vertel waarover je presentatie gaat en waarom je dit onderwerp hebt gekozen.
  - Middenstuk: vertel alle informatie over je onderwerp. Verdeel de informatie in kleinere onderwerpen. Dit zijn **deelonderwerpen**.
  - Slot: bedenk een leuke slotzin, zodat de luisteraars weten dat je presentatie is afgelopen.
- Maak spreekkaartjes. Schrijf op het eerste kaartje de inleiding, op de volgende kaartjes de deelonderwerpen met de belangrijkste woorden (= **steekwoorden**) en op het laatste kaartje het slot.
- Oefen je presentatie, bijvoorbeeld voor de spiegel of voor je ouders en neem de tijd op.

Opdracht 1

1 Hieronder staan drie spreekkaartjes voor een presentatie. Schrijf *inleiding, deelonderwerp* en *slot* onder het juiste kaartje.

Kraanwater is gezond – schoon (strenge regels Nederland) – niets toegevoegd (suiker in frisdrank)	Het is onzin om flesjes water te kopen als je gewoon naar de kraan kunt lopen!	Veel mensen drinken water uit flesjes. Dat is in Nederland helemaal niet nodig. Ik wil jullie vertellen waarom je kraanwater moet drinken.
______________	______________	______________

2 Wat is het onderwerp van de presentatie? ______________

3 Bedenk een andere goede slotzin voor de presentatie: ______________

____

Opdracht 2

In hoofdstuk 6 ga je een presentatie over een sport houden. Die presentatie ga je nu voorbereiden.

1 Kies een sport waar je al wat vanaf weet en schrijf op een kladblaadje wat je over de sport kunt vertellen. Denk aan: wat zijn de spelregels? Welke kleding of spullen heb je nodig? Waar speel je deze sport? Wanneer is de sport ontstaan? Wie zijn er goed in deze sport?

2 Verdeel je informatie in drie stukken. Dit zijn de deelonderwerpen in het middenstuk van je presentatie. Schrijf de deelonderwerpen met de informatie die daarbij hoort op je kladblaadje.

3 Schrijf de inleiding. Hierin vertel je waarover je presentatie gaat en waarom je dit onderwerp hebt gekozen: ______________

____

____

4 Bedenk een leuke slotzin, zodat de luisteraars weten dat je presentatie is afgelopen: ______________

____

5 Werk samen met een klasgenoot. Controleer elkaars antwoorden op vraag 1 tot en met 4 met het feedbackformulier. Dit formulier vind je online of je krijgt het van je docent. Verbeter daarna je eigen antwoorden als dat nodig is.

6 Maak spreekkaartjes. Noteer op het eerste kaartje de inleiding, op de volgende kaartjes de deelonderwerpen met de steekwoorden en op het laatste kaartje de slotzin. Bewaar de spreekkaartjes goed. Je hebt ze nodig in het volgende hoofdstuk.

Ik kan/weet
- een korte presentatie voorbereiden. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Woordenschat

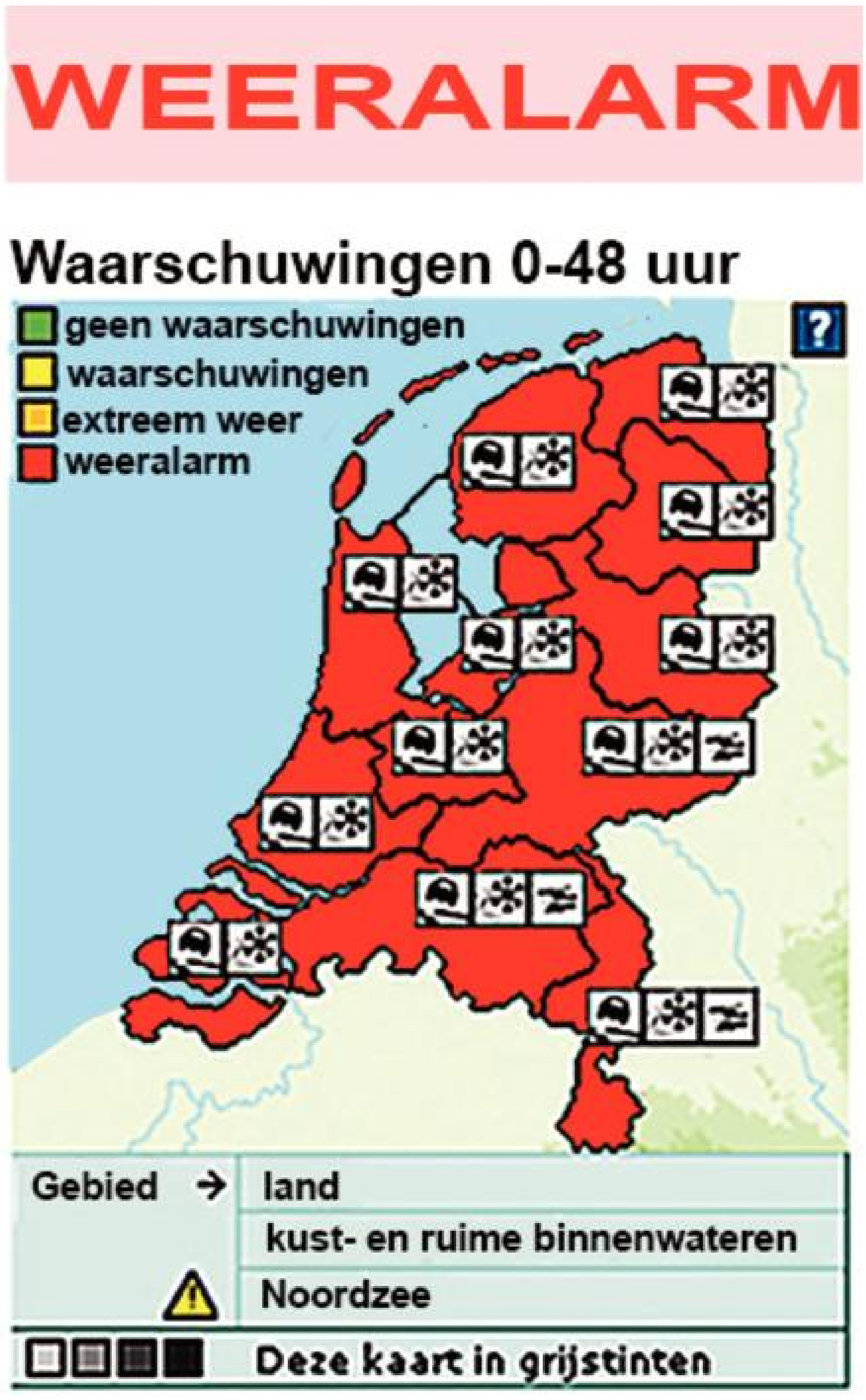
Je leert bekende woorddelen van onbekende woorden vinden.

Startopdracht

Bekijk de afbeeldingen.

1 Schrijf in een paar woorden op wat een *weeralarm* is.

2 Wat denk jij dat Loesje bedoelt met een *schaammoment*?

Theorie

video-uitleg

Een bekend woorddeel zoeken

Als je de betekenis van een woord niet kent, kun je op zoek gaan naar een bekend deel van het woord. Dat kan bij:

- woorden die zijn **samengesteld** uit twee woorden. Bijvoorbeeld: *prijsverhoging*.
  Je kent het woord *prijs* en het woord *verhoging*. *Prijsverhoging* betekent dus dat de prijs omhooggaat.
- woorden met een **voorvoegsel**.
  on- = niet, zonder. *Onverkoopbaar* betekent dus: *niet verkoopbaar*.
  her- = opnieuw, nog een keer. *Hergebruiken* betekent dus: *nog een keer gebruiken*.
- woorden met een **achtervoegsel**.
  -loos = zonder. *Smakeloos* betekent dus: *zonder smaak*.
  -vol = met veel. *Smaakvol* betekent dus: *met veel smaak*.

Opdracht 1

Noteer de betekenis van de onderstreepte woorden.

1 Het water was ondiep, zodat we niet goed konden zwemmen.

____

2 Omdat ik het boek zo mooi vond, heb ik het herlezen.

____

3 De wijkagent kent bijna alle bewoners van deze buurt.

____

4 Na veel trainen kon Mandy moeiteloos een salto maken.

____

5 De film werd vertoond in een openluchtbioscoop op het Vondelplein.

____

6 Op de markt heeft Ricardo voor weinig geld een waardevol beeldje kunnen kopen.

____

Opdracht 2

Lees tekst 1.

1 De volgende woorden in alinea 1 heb je al geleerd. Noteer de betekenis.

talloze = ______________________________

tonen = ______________________________

ontstaan = ______________________________

2 In de tweede zin van alinea 2 staat het woord *eindeloos*. Wat betekent dat in deze zin?

- ○ aan het einde
- ○ alsof er geen einde aan komt
- ○ met een heel mooi einde

3 In de laatste zin van alinea 2 staat een synoniem van *aangeschafte* (al. 3). Omcirkel dat synoniem.

4 Onderstreep de voorbeelden van *producten* in alinea 3.

5 Uit welke twee woorden bestaat het woord *kledingkeuze*?

______________ + ______________

6 Van welk werkwoord komt het woord *keuze*? kennen / kiezen / krijgen

7 Bekijk de volgende woordbetekenissen. Zoek in de tekst een onderstreept woord dat past bij de betekenis. Noteer dat woord voor de betekenis.

Woord uit de tekst	**Woordbetekenis**
	bijna geen, bijna niet
	dingen die je gekocht hebt
	gekochte
	gewoon
	goed ben in nieuwe of mooie dingen bedenken en maken
	goedkoop
	heel erg
	met elkaar, samen
	niet meer dan, maar
	nu, op dit moment
	raad
	dingen die gemaakt zijn
	welke kleding ik kies

Tekst 1

Kletsen in de camera over nieuwe kleren

[1] Op YouTube zijn er talloze te vinden: zelfgemaakte filmpjes waarin meisjes hun gekochte kleren aan de rest van de wereld tonen. 'Shoplogs', heten ze. Shoplogs zijn ontstaan in Amerika, daar heten ze 'fashion hauls'. Meestal zitten de meisjes met tassen vol goedkope kleding in hun slaapkamer en kletsen ze tegen de camera alsof ze het tegen hun beste vriendinnen hebben.

[2] Een shoplog duurt zo'n tien minuten, soms zelfs langer. De meisjes voor de camera kletsen eindeloos door over hun aankopen. Dat ze verliefd zijn op de kleur van een of ander shirtje. Dat ze al lang op zoek waren naar een donkergrijs shirtje en dat ze er eindelijk eentje hebben gevonden. Dat ze geweldige nieuwe schoenen hebben gekocht voor slechts 30 euro, niet te geloven, zó weinig. Dat ze eigenlijk geen idee hebben of ze het net gekochte truitje ooit gaan dragen, maar dat het zo voordelig was dat ze het voor dat geld niet konden laten liggen.

[3] Kortom: wat meisjes vroeger onderling bespraken, is nu voor iedereen te zien omdat het online staat. Je zou denken dat zo'n filmpje over

net aangeschafte kleding maar door een paar beste vriendinnen van de maakster wordt bekeken. Niet dus. Duizend kijkers is normaal, er zijn ook filmpjes die meer dan honderdduizend keer worden bekeken.
Hoewel ze onder jonge meisjes mateloos populair zijn, zijn er nauwelijks jongens die shoploggen over kleding. Er zijn wel shoplogs van jongens te vinden, maar die gaan over andere producten, zoals games, dvd's of gadgets.

Carlijn Datthijn (14)
[4] 'Een jaar geleden zette ik mijn eerste video op YouTube. Ik heb nu ongeveer tweehonderd volgers. Dat is prima, want ik doe dit voor mijn plezier. Hoewel ik wel creatief ben, wil ik later niet beslist iets met mode gaan doen. Momenteel is mode wel belangrijk voor me. Toen ik op de basisschool zat, was ik nog niet zo met mijn kleren bezig. Nu wel. Ik zie veel mensen om me heen die niet veel durven en altijd maar een spijkerbroek en een shirtje dragen. Ik vind het juist leuk iets bijzonders aan te trekken.

[5] Ik houd ervan om dingen te combineren, dus ik koop het liefst zo veel mogelijk. Voordat ik de stad in ga, kijk ik online naar de mode en maak ik een lijstje met kledingstukken die ik graag wil hebben. Klasgenoten vinden mijn kledingkeuze vaak leuk. Daar word ik heel blij van. Soms vragen vriendinnen mij om advies, als ze niet weten wat ze aan moeten trekken.

Naar: Volkskrant Magazine, 5 september 2015

Opdracht 3

1 Noteer een voorbeeld van een product dat jij nog niet zo lang geleden hebt aangeschaft. ______________________

2 Lees deze zin: *De vrienden bespraken onderling wie ze zouden uitnodigen.*
Noteer de betekenis van onderling. ______________________

3 Noteer een tegenstelling van nadelig. ______________________

4 Noteer een synoniem van normaal. ______________________

5 Maak een goede zin van ten minste acht woorden met het woord aankopen.
____
____

6 Bedenk nog twee woorden die je achter het woord kleding kunt zetten.

kledingkeuze kleding ______________ kleding ______________

Opdracht 4

Verander het woord, zodat het past in de zin.

1 aangeschafte — Onze buren gaan een nieuwe caravan ______________________.

2 creatief — Mick had heel veel ______________________ ideeën voor het wijkfeest.

3 momenteel — Op dit ______________________ schijnt de zon, maar het zou vanmiddag gaan regenen.

4 keuze — Lisanne mocht een cadeautje uitzoeken, maar ze wist niet wat ze moest ______________________.

5 voordelig — Het nadeel van dit mobieltje is dat het wat zwaarder is dan mijn oude. Het scherm is wel groter en dat is een ______________________.

6 advies — Het personeel in deze winkel geeft goede ______________________ over de producten.

Opdracht 5

Je wilt een zak knikkers verkopen, want je doet er niets meer mee. Je vader heeft een advertentie gemaakt, maar jij vindt de onderstreepte woorden te moeilijk. Schrijf op de lijntjes makkelijkere woorden.

Te koop: knikkers

Koop nu een grote zak met 5 kilo gekleurde knikkers, (1) mateloos populair op de basisschool. Ze zijn (2) nauwelijks gebruikt en heel (3) voordelig. Je kunt ze (4) momenteel nergens voor minder geld (5) aanschaffen. Een koopje voor (6) slechts 5 euro.
Bel 06.........

1 ______
2 ______
3 ______
4 ______
5 ______
6 ______

Opdracht 6

Maak een nieuw woord door iets voor of achter het onderstreepte woord te schrijven. Kies uit: *on – her – vol – loos*.

1 niet waarschijnlijk onwaarschijnlijk
2 met veel talent ______
3 zonder kritiek ______
4 opnieuw gebruiken ______
5 met veel risico ______
6 niet gevaarlijk ______
7 nog een keer kauwen ______
8 zonder respect ______

Opdracht 7

Schrijf de betekenis van de onderstreepte woorden zo duidelijk mogelijk op. Een leerling van de basisschool moet de betekenis kunnen begrijpen.

1 Hij reageerde emotieloos op mijn zielige verhaal. zonder gevoel
2 Je hoeft voor dit pakje geen verzendkosten te betalen.
______
3 Deze illustratietekenaar kreeg de prijs voor het mooist getekende boek.
______
4 Het publiek gilde toen de talentloze zanger begon te zingen.
______
5 Ik heb deze fietstas bij een fietsenhandelaar op de markt gekocht.
______

UITDRUKKINGEN

Opdracht 8

Maak de zin af met een passende uitdrukking. Gebruik het woord tussen haakjes.

1 (vallen) Ik heb met veel moeite eindelijk blind leren typen, maar het ging ______________________.

2 (vroeg) Serge heeft vliegangst. Hij wil later naar Australië, dus hij zal ______________________ toch in een vliegtuig moeten stappen.

3 (duim) Faiza geloofde niets van mijn verhaal. Volgens haar had ik het ______________________.

Opdracht 9

Trek lijnen tussen de uitdrukkingen en de betekenissen. Je kunt de betekenis in het woordenboek bij het onderstreepte woord vinden.

1 Hij heeft een kat in de zak gekocht.
2 Hij neemt het op de koop toe.
3 Hij loopt ermee te koop.
4 Hij koopt iets op de pof.
5 Hij koopt iets voor een zacht prijsje.

Hij heeft het er wel voor over.
Hij heeft iets gekocht wat heel erg tegenvalt.
Hij hoeft niet meteen te betalen.
Hij koopt iets voor weinig geld.
Hij laat het aan iedereen horen of zien.

Opdracht 10

Welke uitdrukking uit opdracht 9 past bij de zin? Noteer het nummer achter de zin.

1 Bram is kampioen geworden. Hij vertelt dat de hele dag aan iedereen die hij tegenkomt. ________

2 Denzel heeft een dure spijkerbroek gekocht. Hij heeft hem pas twee keer aangehad en nu is de rits al kapot en laat de naad los. ________

3 Felix gaat op vakantie naar de Noordpool. Het is daar wel heel koud, maar daar trekt hij zich niets van aan. Hij vindt het veel te spannend. ________

4 Mijn vader heeft een nieuwe auto gekocht. Hij hoeft hem pas over twee jaar te betalen. ________

5 De fiets stond al heel lang te koop. De eigenaar wilde hem kwijt en daarom hoefde Nicky er bijna niets voor te betalen. ________

Ik kan/weet
- de betekenis van een onbekend woord raden met behulp van een bekend woorddeel. 1F
- de betekenis van alle woorden en uitdrukkingen uit de paragraaf.

Maak de extra opdrachten online. Daar vind je ook de woordenlijst.

Taalverzorging spelling

Je leert over de verleden tijd van zwakke werkwoorden.

Startopdracht

1 Lees de zinnen hieronder. Wat is het verschil tussen de zinnen links en rechts?

2 Bedenk voor links en rechts één nieuwe zin. Schrijf die eronder.

Roos past nieuwe kleren.	Roos paste nieuwe kleren.
Veel mensen betalen met de pinpas.	Veel mensen betaalden met de pinpas.

Theorie

video-uitleg

De verleden tijd van zwakke werkwoorden

Een van de werkwoorden in een zin is de persoonsvorm. Je gebruikt een persoonsvorm in de **verleden tijd** (vt) als iets al gebeurd is.

Bij de meeste werkwoorden maak je de verleden tijd door achter de ik-vorm -**de(n)** of -**te(n)** te zetten. Deze werkwoorden noem je **zwakke werkwoorden**.

Zo schrijf je de persoonsvorm van zwakke werkwoorden in de verleden tijd

	ik-vorm + de		**ik-vorm + te**	
	betalen ik-vorm: *betaal*	**redden** ik-vorm: *red*	**lachen** ik-vorm: *lach*	**kosten** ik-vorm: *kost*
enkelvoud	betaal**de**	red**de**	lach**te**	kost**te**
meervoud	betaal**den**	red**den**	lach**ten**	kost**ten**

Het schema werkwoordspelling vind je op bladzijde 306.

Opdracht 1

Vul de werkwoordsvormen in.

	ik-vorm	ik-vorm + de
1 winkelen	ik winkel	ik winkelde
2 voeren	ik	ik
3 antwoorden	ik	ik

		ik-vorm	ik-vorm + te
4	werken	ik werk	ik werkte
5	dansen	ik ______	ik ______
6	hoesten	ik ______	ik ______

Opdracht 2

Vul de werkwoordsvormen in. Let goed op hoe je de ik-vorm maakt.

		ik-vorm	ik-vorm + de
1	spelen	ik ______	ik ______
2	rennen	ik ______	ik ______
3	verven	ik ______	ik ______
4	verhuizen	ik ______	ik ______

		ik-vorm	ik-vorm + te
5	vissen	ik ______	ik ______
6	koken	ik ______	ik ______
7	hopen	ik ______	ik ______
8	boffen	ik ______	ik ______

Opdracht 3

Kijk goed welk onderwerp bij de persoonsvorm hoort.
Streep dan de foute persoonsvorm door.

1 Mijn zus slaagde / slaagden gisteren in één keer voor haar rijbewijs.

2 Na een lange dag gaapte / gaapten jij uitgebreid.

3 Na de voorstelling klapte / klapten de bezoekers heel lang.

4 De planten in de tuin groeide / groeiden dwars door elkaar heen.

Opdracht 4

Maak zinnen van ten minste vijf woorden. Gebruik in de zin een persoonsvorm in de verleden tijd (vt).

Wat deed de pitcher?

De pitcher ______

Wat deden de jongens?

De jongens ______

Wat deden de agenten?

De agenten ______

Wat deed de kapper?

De kapper ______

Opdracht 5

Onderstreep de persoonsvorm. Zet de persoonsvorm daarna in de verleden tijd (vt).

1 Jij lacht hard om zijn grapjes. lachte
2 Hajar haalt die fietser makkelijk in. __________
3 In de regen wacht ik op de bus. __________
4 Sven rolt de bal naar zijn broertje. __________
5 De wond bloedt gelukkig maar een beetje. __________

Opdracht 6

Onderstreep het onderwerp. Noteer daarna de verleden tijd (vt) van de werkwoorden tussen haakjes.

1 De aanvoerder (voetballen) __________ vorige week erg slecht.
2 In de vakantie (lenen) __________ mijn ouders de auto van mijn oom.
3 De gids (leiden) __________ ons door het museum.
4 Op Boomplantdag (planten) __________ mensen bomen voor een nieuw bos.
5 Die muggenbult (jeuken) __________ vreselijk!

Opdracht 7

Onderstreep in elke zin het onderwerp. Noteer daarna de verleden tijd (vt) van de werkwoorden tussen haakjes.

Zwemmen in het geld

Politieagenten in Oostenrijk (geloven) __________ hun ogen niet. In een rivier (dobberen) __________ bankbiljetten! Snel (gooien) __________ de agenten een net uit. In korte tijd (harken) __________ zij 100.000 euro binnen. Ze (drogen) __________ het geld op wasrekjes op het politiebureau. De agenten (starten) __________ een groot onderzoek. Ze (speuren) __________ naar aanwijzingen, zonder resultaat. Uiteindelijk (melden) __________ een hardloper zich bij de politie. Hij (oplossen) __________ het raadsel __________.
Hij had een paar dagen eerder een bejaarde man bij de rivier gezien. De man (legen) __________ een plastic zak in het water.
De politie heeft de oude man gevonden. Hij bleek erg in de war te zijn. Waarom hij het geld (verspreiden) __________? Niemand weet het.

Naar: www.sevendays.nl, op 9 december 2015

Opdracht 8

Hieronder staan uitdrukkingen die je hebt geleerd in de paragrafen Woordenschat. Noteer op de lege plekken een persoonsvorm in de verleden tijd (vt). Kies uit de volgende werkwoorden: *geloven – hoeven – horen – praten (2x) – willen (2x).*

Hij ______________ zijn hart luchten.	Hij ______________ iets belangrijks met mij bespreken.
Zij ______________ aan de lopende band.	Zij ______________ constant.
Ik nam iets voor zoete koek aan.	Ik ______________ iets zomaar.
Zij kochten iets op de pof.	Zij ______________ niet meteen te betalen.
Het ging bij ons het ene oor in en het andere oor uit.	Wij ______________ iets wel, maar vergaten het meteen.

Opdracht 9 ✱

Noteer de persoonsvorm. Kijk goed of de zin in de tegenwoordige tijd (tt) of de verleden tijd (vt) staat.

1	raden	Je ______________ nooit wie er voor de deur staat!
2	leren	Op mijn vijfde ______________ ik al pianospelen.
3	piepen	De vogeltjes ______________ direct toen ze uit het ei kwamen.
4	twijfelen	Ik ______________ of ik er straks nog even heen zal gaan.
5	printen	Toen hij klaar was, ______________ Ravi zijn werkstuk.
6	verhuizen	Het is nu zeker: Mara ______________ over drie maanden.

Ik kan/weet
- de verleden tijd van zwakke werkwoorden goed spellen. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Taalverzorging
spelling

Je leert over meervouden op -s.

Startopdracht

1 Welke woorden staan in het enkelvoud en welke woorden in het meervoud? Trek lijnen.

gans	enkelvoud	advies
clowns		verlies
ovens	meervoud	ruzies
grens		attracties

2 Je hebt geleerd dat veel woorden een meervoud op -en hebben. Kijk naar de woorden bij vraag 1. Op welke letter kan een meervoud ook eindigen?

______

Theorie

video-uitleg

Meervoud op -s

Bij veel woorden maak je het meervoud door -s achter het woord te zetten.
Bekijk de volgende voorbeelden:

enkelvoud	**meervoud**
een kamer	twee kamers
een bushalte	drie bushaltes
een bureau	veel bureaus

Zo maak je een meervoud op -s
Je zet -*s* achter het woord:
spelletje – spelletjes, emotie – emoties.

Meestal moet de -s aan het woord vast. Gebruik een apostrof (') als je het woord anders verkeerd uitspreekt en na -y:
kassa – kassa's, echo – echo's, menu – menu's, hobby – hobby's.

Gebruik een woordenboek of woordenlijst als je niet weet of de -s aan het woord vast moet.

Opdracht **1**

Noteer achter elk woord het meervoud.

1 hotel ______
2 vinger ______
3 film ______
4 wagen ______
5 telefoon ______
6 klinker ______
7 vogel ______
8 dokter ______

Opdracht
2

Noteer achter elk woord het meervoud. Kies uit -s of 's.

1 meisje ______________

2 taxi ______________

3 programma ______________

4 kano ______________

5 dictee ______________

6 televisie ______________

7 baby ______________

8 camera ______________

Opdracht
3

Wat staat er op de plaatjes? Noteer het enkelvoud en het meervoud.

Opdracht 4

Noteer het meervoud van alle woorden die tussen haakjes staan.

Betaal niet te veel!

Het gebeurt steeds vaker dat (ticket) ______________________ voor concerten of (festival) ______________________ binnen een paar minuten zijn uitverkocht. Vaak zijn veel van die snelle (koper) ______________________ eigenlijk (bedrieger) ______________________. Zij kopen de (kaartje) ______________________ alleen maar om ze voor veel meer (euro) ______________________ door te verkopen. Let dus goed op en betaal niet te veel! Koop je kaarten alleen via goede (website) ______________________.

Opdracht 5

Zet het meervoud van de woorden in het juiste rijtje. Kies uit:
agenda – banaan – boek – duif – familie – flat – jury – kamer – kiwi – piano – stok – wortel.

meervoud op –en	meervoud op -s	meervoud op 's

Opdracht 6

Vul de meervouden van de woorden in op de lege plekken op de poster.

1 winkel
2 heer en dame
3 prijs
4 pyjama
5 T-shirt
6 sok
7 sporter
8 rokje
9 jurk
10 sieraad

TOTALE LEEGVERKOOP

Onze ______________________ (1) met kleding voor ______________________ (2) gaan sluiten!

ALLES MOET WEG!

Zeer lage ______________________ (3)!

We hebben nog van alles:

- warme ______________________ (4)
- leuke ______________________ (5)
- ______________________ (6) in alle kleuren
- fijne kleding voor ______________________ (7)
- vrolijke ______________________ (8)
- nette ______________________ (9)
- prachtige ______________________ (10)

KOM GAUW LANGS!

OP = OP!

Opdracht 7

Alle woorden hieronder komen uit de paragrafen Woordenschat. Vul eerst alle meervouden in. Bedenk daarna welke betekenissen je moet invullen op de puntjes. Zet die woorden in de puzzel. De *ij* telt als twee letters (*i* en *j*).

Van boven naar beneden:

1 Het meervoud van *emotie* is *emoties* ______________ en dat zijn ...

3 Het meervoud van *wijk* is ______________ en dat zijn ...

4 Het meervoud van *illustratie* is ______________ en dat zijn ...

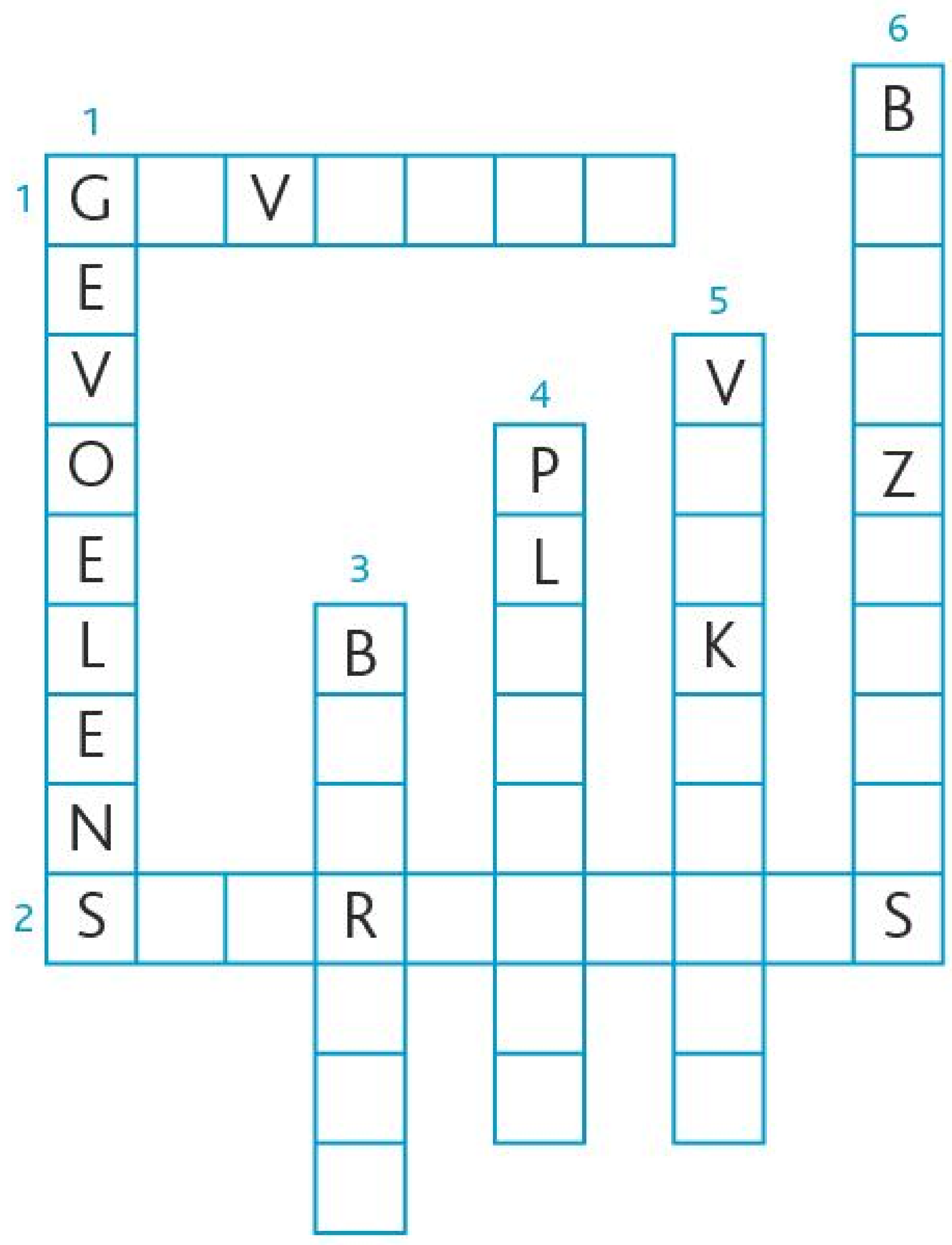
5 Het meervoud van *handelaar* is ______________ en dat zijn ...

6 Het meervoud van *pagina* is ______________ en dat zijn ...

Van links naar rechts:

1 Het meervoud van *risico* is ______________ en dat zijn ...

2 Het meervoud van *auteur* is ______________ en dat zijn ...

Opdracht 8 ✱

De volgende woorden hebben meer betekenissen. Elke betekenis heeft een eigen meervoud. Noteer het meervoud. Gebruik een woordenboek of een woordenlijst als je het niet weet.

1 schot (op een doel) *schoten*

2 schot (klein houten muurtje) *schotten*

3 pad (dier) ______________

4 pad (weggetje) ______________

5 blad (tijdschrift) ______________

6 blad (van een boom) ______________

Ik kan/weet • meervouden die eindigen op -s goed spellen. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Taalverzorging
formuleren

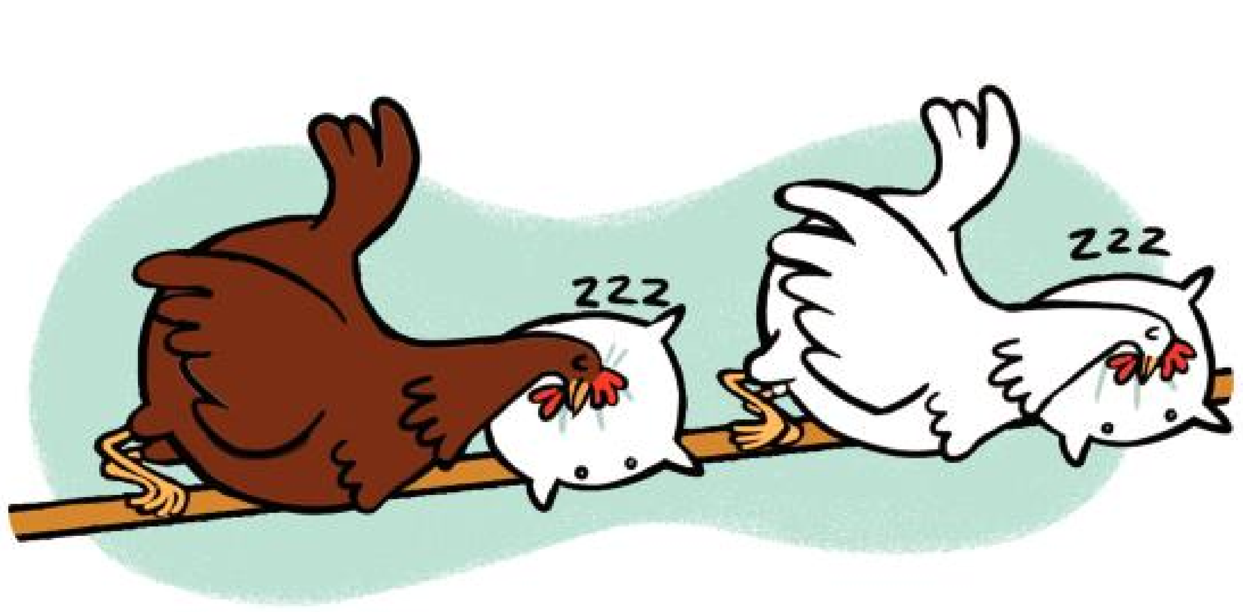
Je leert over *kennen, kunnen, liggen* en *leggen.*

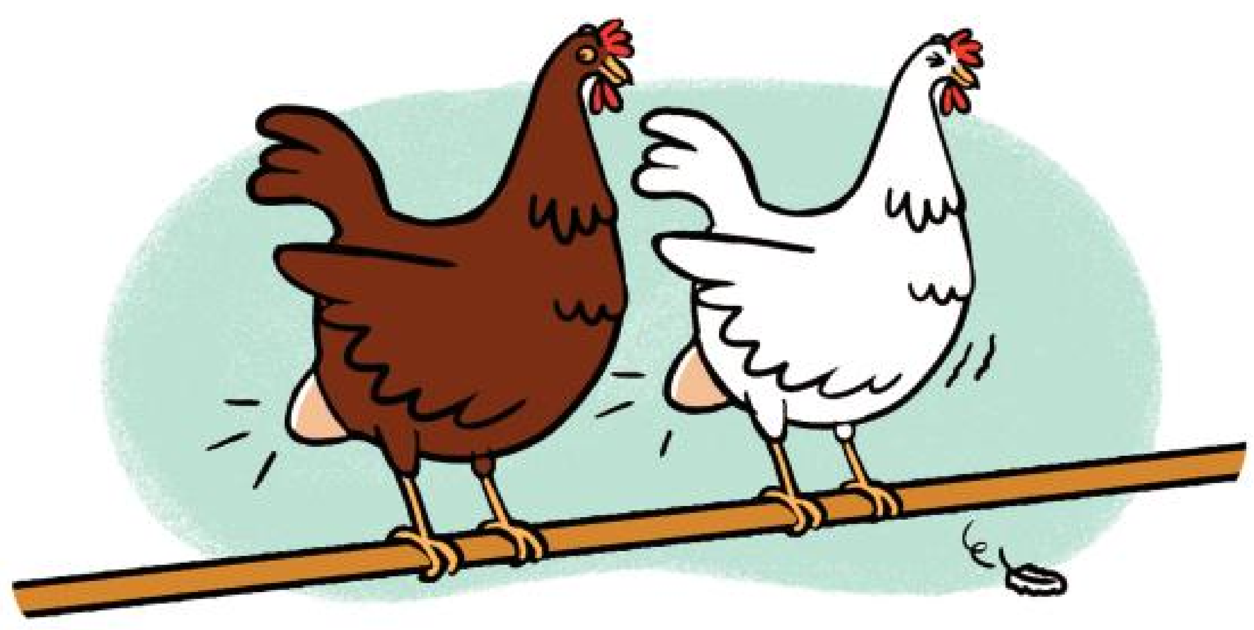
Startopdracht

Wist je dat kippen zittend op een stok slapen? 'De kippen gaan op stok' betekent dus 'de kippen gaan slapen'.

1 Schrijf de juiste zin onder de plaatjes. Kies uit:

De kippen leggen op stok. – De kippen liggen op stok.

______________________ ______________________

2 Streep het foute woord door:

Kippen kennen / kunnen op stok liggen en leggen.

Theorie

video-uitleg

Kennen/kunnen, liggen/leggen

Sommige werkwoorden worden vaak door elkaar gehaald of fout gebruikt. Het gaat om de werkwoorden *kennen/kunnen* en *liggen/leggen*. Toch is er een belangrijk verschil in betekenis.

- **Kennen** heeft te maken met iets weten of geleerd hebben. Bijvoorbeeld: *Birgit kent de tekst van het liedje uit haar hoofd.*
- **Kunnen** betekent *in staat zijn om iets te doen*. Bijvoorbeeld: *Ik kan vanmiddag mee naar de stad.*
- **Liggen** heeft te maken met niet bewegen, met rust. Bijvoorbeeld: *Mijn truien liggen boven in de kast.*
- **Leggen** heeft te maken met iets doen, met actie. Bijvoorbeeld: *Tijn legt de boodschappen in het karretje.* Of: *De kip legt een ei.*

Zo schrijf je *kennen, kunnen, liggen* en *leggen*

		kennen	**kunnen**	**liggen**	**leggen**
	tegenwoordige tijd (tt)				
	ik je/jij ... je/jij hij/zij/ze	ken kent ken kent	kan kunt kun kan	lig ligt lig ligt	leg legt leg legt
	wij/jullie/zij/ze	kennen	kunnen	liggen	leggen

		kennen	kunnen	liggen	leggen
	verleden tijd (vt)				
	ik/je/jij//hij/zij/ze	kende	kon	lag	legde
	wij/jullie/zij/ze	kenden	konden	lagen	legden

Opdracht **1**

Streep het foute woord door.

1. Die jongens kennen / kunnen heel goed skateboarden.
2. Kennen / Kunnen jullie dat sprookje uit je hoofd?
3. Al die oude spullen kennen / kunnen naar zolder worden gebracht.
4. Amber en Floor kennen / kunnen elkaar al vanaf hun vierde jaar.

Opdracht **2**

Streep het foute woord door.

1. De meeste sporters leggen / liggen altijd vroeg in bed.
2. Waar in Nederland leggen / liggen de Waddeneilanden?
3. Wij leggen / liggen onze sleutels altijd op het kastje in de gang.
4. Leggen / Liggen jullie de tassen maar achter in de auto.

Opdracht **3**

Streep het foute woord door.

Een grote stapel *Donald Ducks* te koop!

Ik wil mijn *Donald Ducks* verkopen. Ik kan / ken ze inmiddels allemaal uit mijn hoofd. Ze leggen / liggen maar op zolder en worden niet meer gelezen. Ons huis is niet groot, dus we kennen / kunnen niet alles bewaren. Wil jij ze van mij kopen? Of ken / kun je iemand die dat zou willen? De verhalen zijn super.
Ik weet het zeker: je legt / ligt in een deuk! Noem een goede prijs en de *Donald Ducks* leggen / liggen voor je klaar!

Opdracht **4**

Streep het foute woord door.

1. Ik ken / kan iemand die op haar vijfde al kende / kon vioolspelen.
2. Jenny lag / legde vanmorgen heerlijk in het zonnetje.
3. Tijs kende / kon gratis naar binnen, omdat hij de portier kende / kon.
4. Mijn vader lag / legde een mooie houten vloer in mijn kamer.

Opdracht 5

Wat hoort bij elkaar? Trek lijnen in twee kleuren.

Ik ken	een verhaal	voorlezen.
Ik kan		uit mijn hoofd.
Kun jij	die mop	al?
Ken jij		vertellen?
Jij kent	de weg	goed.
Jij kunt		vinden.
Zij kent	haar vriendin	opvrolijken.
Zij kan		van school.

Opdracht 6

Vul de juiste persoonsvorm in. Let goed op of de zin in de tegenwoordige tijd (tt) of de verleden tijd (vt) staat.

1 kennen Een jaar geleden ______________________ wij die band toch nog niet?

2 kunnen Ik ______________________ je nu echt niet verstaan door al die herrie!

3 liggen Gisteren ______________________ mijn zusje veel te laat in bed.

4 leggen Straks ______________________ Brent alles netjes op een stapel.

Opdracht 7

Vul de juiste persoonsvorm in. Kies uit een vorm van *kennen, kunnen, liggen* of *leggen*.

1 Op dit moment ______________________ ik jou dat niet vertellen.

2 Vorige vakantie ______________________ we iedere dag in de hangmat.

3 Jij ______________________ die jongen die daar loopt, toch?

4 De jarige ______________________ alle cadeaus op tafel.

Opdracht 8 *

Oud-voetballer Johan Cruijff staat bekend om zijn uitspraken, die niet altijd helemaal goed waren. Zijn de werkwoordsvormen in zijn zinnen juist of onjuist?

1 Als je niet ken winnen, moet je zorgen dat je niet verliest. juist / onjuist

2 Je moet schieten, anders kun je niet scoren. juist / onjuist

3 Als je een goal maakt, ja dan legt hij erin. juist / onjuist

4 Als wij de bal hebben, kunnen zij niet scoren. juist / onjuist

MOEILIJKE WOORDEN

Opdracht 9

Welke woorden passen in de zin? Kies uit deze woorden met **-t** of **-th**:
activiteiten – atletiekbaan – bibliotheek – creatieve – enthousiast – gymnastiek – momenteel – titel.
Je mag elk woord maar één keer gebruiken.

1 Ik ga straks naar de ______________________ om boeken te halen.
Weet je nog een leuke ______________________ voor me?

2 We hebben nu eerst een ______________________ les:
tekenen. Daarna kunnen we lekker even rennen tijdens
______________________.

3 Op de camping werden leuke ______________________
georganiseerd door een ______________________ team.

4 ______________________ is Lotte heel veel op de
______________________ te vinden. Ze traint voor de Nederlandse kampioenschappen.

Opdracht 10

Zet de woorden in het juiste rijtje. Kies uit: *apotheek – talent – techniek – temperatuur – theater – theezakje – theorie – thermometer – station – vakantiehuis.*

***de*-woord**	***het*-woord**

Opdracht 11

Lees de tekst. Schrijf alle woorden met een -t of met -th over.

Aangeboden: eenwieler!
Zo goed als nieuw! Leuke activiteit voor in de vakantie! Even oefenen op de techniek en de goede methode, maar daarna word je vanzelf enthousiast! Kan opgehaald of thuisbezorgd worden. Doe een mooi bod!

______________________ ______________________
______________________ ______________________
______________________ ______________________

Ik kan/weet
- *kennen* en *kunnen* en *liggen* en *leggen* op de juiste manier gebruiken.
- woorden met *t* en *th* goed spellen. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Praktijkopdracht

Tijd voor reclame

In een reclamespotje op televisie probeert een bedrijf jou duidelijk te maken dat je zijn product moet kopen. Vaak is zo'n toneelstukje van 30 seconden best knap gemaakt. Stel dat iemand je vraagt om een reclamespot te maken voor zijn product: hoe ziet jouw toneelstukje er dan uit?

Samen met drie klasgenoten bedenk je een nieuwe televisiereclame. Waarvoor? Dat bedenken jullie zelf. De reclame laten jullie zien in een live reclamespotje voor de klas.

Bij deze opdracht breng je de volgende theorie in de praktijk:
- *Kijken en luisteren*: Het doel van filmpjes en programma's
- *Spreken en gesprekken*: Een presentatie voorbereiden

Het stappenplan voor de opdracht krijg je van je docent of vind je online.

Wat heb je geleerd?

Leerstofoverzicht

Lezen	• Ik kan het doel van een tekst herkennen. 2F
Schrijven	• Ik kan een eenvoudige advertentie maken. 2F
Kijken en luisteren	• Ik kan erachter komen wat het doel van een programma is. 2F
Spreken en gesprekken	• Ik kan een korte presentatie voorbereiden. 1F
Woordenschat	• Ik kan de betekenis van een onbekend woord raden met behulp van een bekend woorddeel. 1F • Ik weet de betekenis van alle woorden en uitdrukkingen uit de paragraaf.
Taalverzorging spelling	• Ik kan de verleden tijd van zwakke werkwoorden goed spellen. 2F
Taalverzorging spelling	• Ik kan meervouden die eindigen op -s goed spellen. 2F
Taalverzorging formuleren	• Ik kan *kennen* en *kunnen* en *liggen* en *leggen* op de juiste manier gebruiken. • Ik kan woorden met *t* en *th* goed spellen. 2F

Zo bereid je de toets goed voor

- Zorg ervoor dat je weet welke paragrafen in de toets voorkomen.
- Zorg ervoor dat je weet hoe je de verschillende paragrafen moet leren: moet je dingen uit je hoofd leren of moet je de leerstof kunnen gebruiken?
- Leer van je fouten: welke opdrachten in het boek gingen nog niet goed? Maakte je fouten omdat je iets niet begreep, waren het slordigheden of wist je bij deze opdrachten niet hoe je ze moest maken?
- Lees de theorie nog eens goed door. Begrijp je alles? Bekijk de theorievideo's voor extra uitleg.
- Maak de opdrachten die je lastig vond nog een keer. Je kunt online ook extra oefenen.

Maak de oefentoets online om te controleren of je klaar bent voor de toets Succes!

Hoofdstuk 6

Gezond

Waar komen woorden vandaan?

Waarom heet een koe een *koe*? Waarom heet een aap een *aap*? Alle woorden in een taal zijn ooit door mensen verzonnen. Je weet meestal niet waar die woorden vandaan komen, maar soms weet je dat wel. Veel vogels hebben de naam van het geluid dat ze maken. Een koekoek zegt namelijk ook echt *koekoek*, en een oehoe zegt echt *oehoe*. Verzin samen met een klasgenoot een nieuwe klanknaam voor jullie drie favoriete dieren.

________________ = ________________

________________ = ________________

________________ = ________________

Zo ziek als een hond

Er zijn veel uitdrukkingen en vergelijkingen met een dierennaam. Bijvoorbeeld: als je heel erg ziek bent, dan ben je *zo ziek als een hond.* Als je heel fit bent, dan ben je *zo fit als een hoentje*. Kijk naar de vergelijkingen hieronder. Welk dier hoort bij welke vergelijking? Trek lijnen. Gebruik een woordenboek. Verzin daarna zelf een vergelijking: welk dier zou jij invullen?

Zo lui als een	ezel
Zo gezond als een	kreeft
Zo dom als een	pier
Zo rood als een	varken
Zo dood als een	vis

Donald was zo blij als een ________________

Dierentaal

Dieren kunnen niet praten zoals mensen, maar ze hebben wel manieren om dingen te zeggen. Honden blaffen als er gevaar is en konijnen stampen met hun achterpoten om andere konijnen te waarschuwen.

Bekijk de strip en schrijf op wat de dieren zeggen.

Lezen

Je leert over afbeeldingen bij teksten.

Startopdracht

Lees tekst 1.

1 Noteer het juiste nummer achter de woorden.

groenten en fruit groep ______

vleesproducten groep ______

suikergoed groep ______

thee en water groep ______

zuivelproducten groep ______

vezels en koolhydraten groep ______

2 Waarom zijn de groepen niet allemaal even groot? ______

______

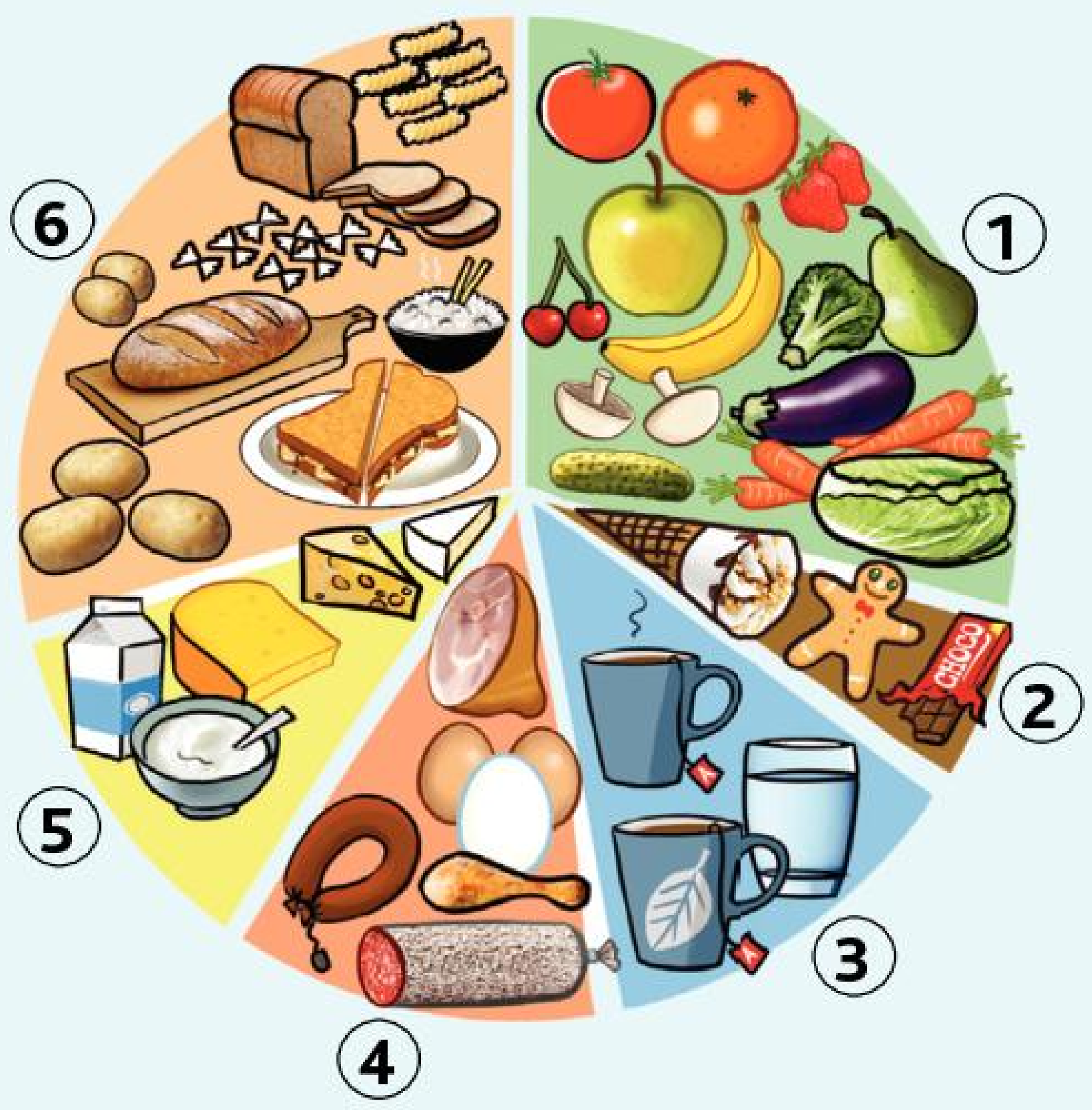
3 Zou tekst 1 zonder afbeelding genoeg informatie geven over gezond eten?

Ja / Nee, omdat ______

Tekst 1

Probeer eens iets anders

Op de afbeelding naast deze tekst staan voorbeelden van gezond eten en drinken. Om voldoende vitamines binnen te krijgen, moet je zo veel mogelijk verschillende soorten voedsel eten. Kies daarom voedsel uit elke groep en probeer steeds iets nieuws uit. Vooral vezels, koolhydraten, groenten en fruit zijn belangrijk als je gezond wilt eten.

Theorie

video-uitleg

Tekst en afbeeldingen

Vaak staan er afbeeldingen bij een tekst, zoals foto's, tekeningen, schema's, (land) kaartjes en tabellen. Die afbeeldingen staan er met een bepaald doel:

- De schrijver wil extra informatie geven, zodat de lezer de tekst beter begrijpt. Hij zet bijvoorbeeld informatie uit de tekst overzichtelijk in een schema of tabel. Of hij laat op een landkaartje zien waar de plek ligt die in de tekst genoemd wordt.
- De schrijver wil de tekst leuker maken. Hij kiest een afbeelding die bij de tekst past en die de aandacht van de lezer trekt.

Opdracht 1

Lees tekst 2 en tekst 3.

1 Wat is het onderwerp van deze teksten?
- ○ hardloopwedstrijden in Rotterdam
- ○ marathonroute van Rotterdam
- ○ overlast door marathon in Rotterdam

2 Wat wordt er bedoeld met het woord *groen* in de laatste zin?
- ○ bomen
- ○ gras
- ○ natuur

3 De afbeelding bij tekst 2 / tekst 3 geeft extra informatie bij de tekst.

4 De afbeelding bij tekst 2 / tekst 3 is bedoeld om de tekst leuker te maken.

Tekst 2

Rennen in Rotterdam

De route van de grootste hardloopwedstrijd in Rotterdam is veranderd. De marathon zorgde op sommige plaatsen voor ernstige overlast. Daarom heeft de gemeente besloten om de route op bepaalde plekken te veranderen. De hardlopers zullen nu meer groen zien en minder huizen.

Tekst 3

Rennen in Rotterdam

De route van de grootste hardloopwedstrijd in Rotterdam is veranderd. De marathon zorgde op sommige plaatsen voor ernstige overlast. Daarom heeft de gemeente besloten om de route op bepaalde plekken te veranderen. De hardlopers zullen nu meer groen zien en minder huizen.

Opdracht 2

1 Wat doe jij als je een nies voelt aankomen?
- ○ Ik knijp mijn neus dicht.
- ○ Ik pak snel een zakdoekje.
- ○ Iets anders, namelijk: ______________________________

Bekijk tekst 4.

2 Waar komt tekst 4 vandaan?
- ○ uit een tijdschrift
- ○ van een website

3 Wat is het onderwerp van tekst 4?
- ○ bijgeloof
- ○ gezondheid
- ○ niezen

Lees tekst 4 nu helemaal.

4 Onder welk tussenkopje moet je kijken als je wilt weten wat je moet doen als je moet niezen? ______________________

5 Onderstreep in alinea 1 de reden waarom je moet niezen.

6 Gebruik de tekst om de zin af te maken. Niezen is belangrijk, omdat ______________________

____

7 Waarom kun je het best in een zakdoek niezen?
- ○ dan kun je de nies tegenhouden of proberen te stoppen
- ○ omdat niezen belangrijk is
- ○ zodat de vieze stofjes niet aan je handen kleven

8 De afbeelding boven alinea 1 geeft extra informatie / maakt de tekst leuker.

De afbeelding onder alinea 4 geeft extra informatie / maakt de tekst leuker.

Tekst 4

Gezondheid!

[1] Niezen overkomt je. Het komt doordat je neusslijmvlies geprikkeld wordt door een stofje. Je ademt daarna te veel lucht in. Die lucht wordt opgesloten in je longen, omdat het strottenklepje op slot gaat. Vervolgens spannen de buikspieren zich aan. Dan gaat in één klap het strottenklepje open. De lucht vliegt met een hoge snelheid door de neus en mond naar buiten. Dat kan wel met 150 kilometer per uur gaan.

[2] Niezen kan irritant zijn, maar het is wel belangrijk. Je neus en longen worden namelijk schoongemaakt. Als je verkouden bent, nies je meer dan normaal. Je neusslijmvlies wordt eigenlijk gekieteld door de snotjes in je neus. Het virus waar je verkouden van bent geworden, laat je ook niezen.

Bijgeloof

[3] Vroeger dachten de mensen dat de ziel tijdens het niezen wilde ontsnappen uit het lichaam. Op dat moment zou er een soort duiveltje naar binnen kunnen sluipen. De mensen zeiden daarom 'God zegene u' en 'gezondheid' als iemand niesde. Dat deden ze om het duiveltje weer te verjagen. Natuurlijk was dat bijgeloof.

Vieze handen

[4] Het is een slecht idee om een nies tegen te houden. Als je dat toch wilt doen, kun je je neus dichtknijpen. Soms kun je de nies dan tegenhouden. Je kunt beter niet in je handen niezen. Dan blijven alle vieze stofjes aan je handen kleven. Je kunt daarom het best in een papieren zakdoekje niezen en dat meteen weggooien. Een zakdoekje houdt niet alle bacteriën tegen. Het is dus verstandig om altijd na het niezen je handen te wassen.

[5] Niezen is heel gewoon en iedereen doet het wel eens. Vergeet alleen niet om een zakdoekje voor je neus en mond te houden. Niemand vindt het fijn om met 150 km per uur ondergesproeid te worden.

Naar: Gezondheidsmagazine, 12 mei 2016

Opdracht
3

1 Hadden jouw ouders vroeger last van puistjes?

ja / nee / weet ik niet

Lees tekst 5 helemaal.

2 Wat betekenen de woorden uit de tekst? Trek een lijn naar de juiste betekenis.

acne (al. 1)	gaat over van ouder op kind
talg (al. 3)	puistjes
is erfelijk (al. 4)	vettig stofje

3 Onder welk tussenkopje kijk je als je wilt weten hoe je iets tegen acne kunt doen?

___

4 In welke alinea wordt uitgelegd hoe puistjes ontstaan? ___

5 Waarom hebben jongens vaker last van puistjes dan meisjes? ___

___

6 Wanneer is de kans dat je puistjes krijgt groter?
- ○ als je geen pH-neutrale zeep gebruikt
- ○ als jouw ouders vroeger puistjes hadden
- ○ als je puistjes uitknijpt

7 Vul in: Je kunt puistjes beter niet uitknijpen, omdat ___

___

8 Bij welke alinea geeft de afbeelding extra informatie? ___

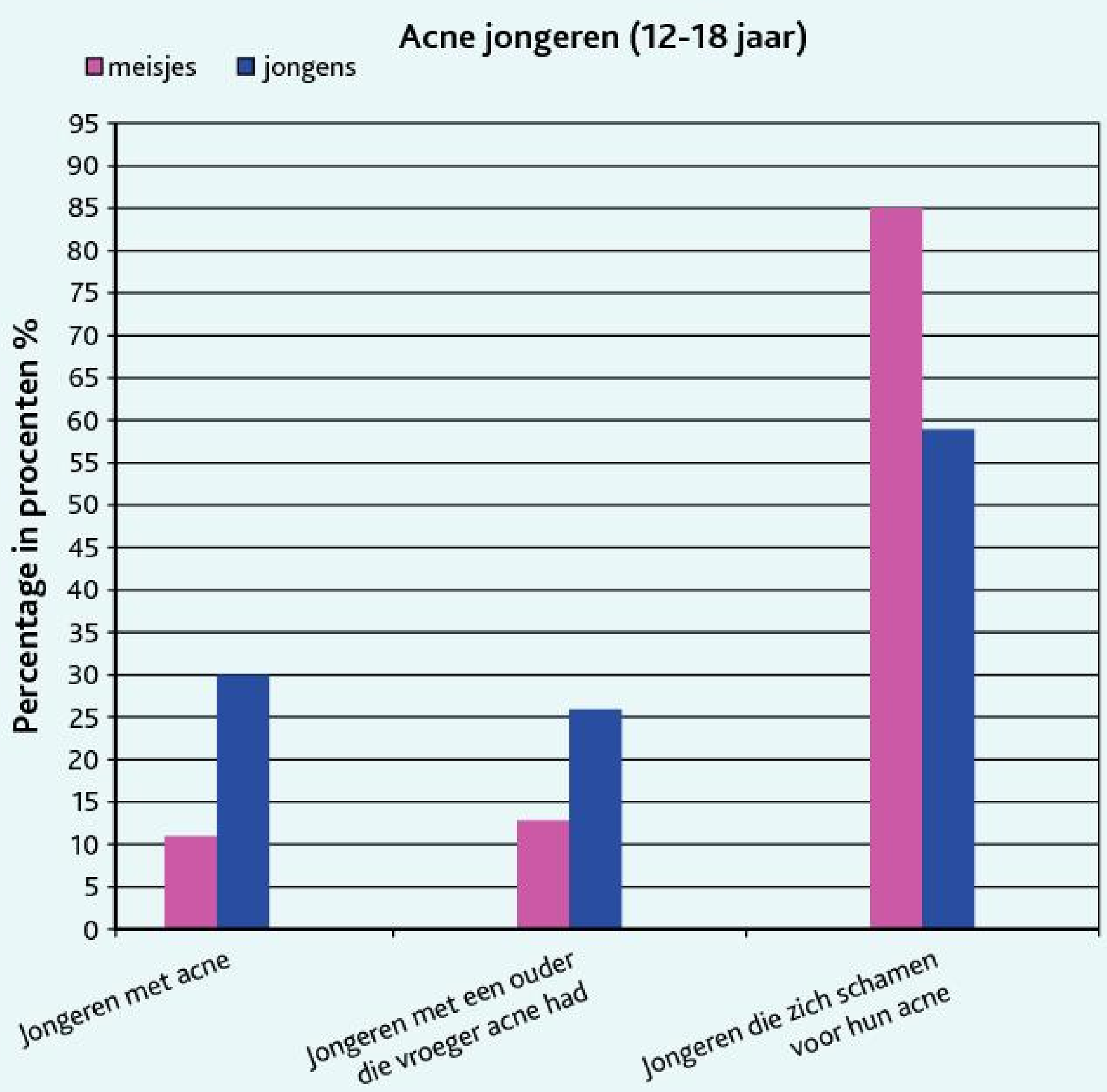
9 Hoeveel procent van de meisjes schaamt zich voor haar acne? ___

Tekst 5

O jee, ik heb acne

[1] Bijna iedereen heeft ze wel eens: puistjes. Ze worden ook 'acne' genoemd. De meeste mensen krijgen acne tijdens de puberteit, maar op latere leeftijd kun je ook last hebben van puistjes.

[2] Acne heb je meestal in je gezicht, maar puistjes komen ook op andere plaatsen voor, zoals op je schouders of op je rug. Acne is niet gevaarlijk, maar kan wel vervelend zijn.

Talg

[3] Je krijgt last van acne als je huid te veel talg aanmaakt. Dat is een vettig stofje waar je huid soepel van blijft. Zonder talg zou je huid te droog zijn. Talg komt via kleine buisjes in je huid naar buiten. Die buisjes noem je 'poriën'. Als je huid te veel talg aanmaakt, verstoppen je poriën. Het gevolg? Puistjes!

→

Hormonen

[4] Jongens hebben vaak meer acne dan meisjes. Dat komt door de mannelijke hormonen die jongens in hun lichaam hebben. De mannelijke hormonen zorgen ervoor dat de huid meer talg aanmaakt. Niet iedereen krijgt last van puistjes. Het is erfelijk. Hadden jouw ouders er vroeger last van? Dan is de kans groot dat jij ook acne krijgt.

Tips

[5] Je kunt acne niet voorkomen, maar er zijn wel tips om er minder last van te hebben.
Knijp puistjes niet uit. Je kunt daardoor last krijgen van ontstekingen.
Maak je huid iedere dag goed schoon met lauw water of een pH-neutrale zeep. Deze zeep heeft dezelfde zuurgraad als je huid en is daarom niet slecht voor je.
Drink veel water en eet voldoende groenten en fruit. Voldoende slaap helpt ook goed tegen puistjes. Dat betekent dat je iedere dag minstens acht uur moet slapen.

Naar: Start!-krant, 11 november 2015

Opdracht 4

1 Hoe vaak drink jij een energiedrankje?
- ○ nooit
- ○ minder dan één keer per week
- ○ meer dan één keer per week
- ○ iedere dag

Bekijk tekst 6.

2 Wat is het onderwerp van tekst 6? ______________________

Lees tekst 6 nu helemaal.

3 Het doel van de afbeelding is:
- ○ de tekst leuker maken
- ○ extra informatie geven
- ○ de tekst leuker maken en extra informatie geven

4 De schrijver dacht bij deze tekst eerst aan een afbeelding van een jongen in een ziekenhuisbed. Waarom zou hij daaraan gedacht hebben?

____

____

5 Bedenk nog een afbeelding die bij deze tekst past. Wat is er op jouw afbeelding te zien?

____

6 Wat is het doel van jouw afbeelding?

____

7 Onderstreep in de tekst de klachten die je na het drinken van energiedrankjes kunt krijgen.

8 In alinea 3 staat dat dertig procent van de jongeren dagelijks energiedrankjes drinkt. Wat betekent *dagelijks*?
- ○ iedere dag
- ○ meerdere keren per dag
- ○ soms

9 Hoe moet je omgaan met energiedrank volgens de makers ervan (al. 4)?

____

____

10 Voor welke groep mensen is cafeïne extra slecht? jongeren / ouderen

11 Vul in: Ik vind dat energiedrankjes wel / niet verboden moeten worden, omdat ______________________

____

____

Tekst 6

Je bent gewaarschuwd

[1] Energiedrankjes verschenen meer dan twintig jaar geleden in de supermarkten. Met felle kleuren en hippe namen schreeuwen de blikjes om aandacht van jongeren. Energiedrankjes zijn enorm populair onder jongeren, maar blijken ook gevaarlijk. Volgens een onderzoek van een Amerikaanse universiteit zouden de drankjes streng gecontroleerd moeten worden. De drankjes helpen om wakker te blijven. Soms worden ze door jongeren gebruikt voor een toets. Ze denken dat ze een hoger cijfer halen, omdat ze meer energie hebben. Toch is dat niet waar. In een blikje energiedrank zit enorm veel suiker. Je lichaam krijgt daar een kick van. Dat gevoel duurt maar even. Kort na het drinken van het drankje kun je jezelf slap voelen en is de energie ver te zoeken.

[2] De Amerikaanse artsen van de universiteit in Philadelphia noemen de gevaren in hun onderzoek. Zij zeggen dat je van energiedrankjes de volgende klachten kunt krijgen: hartkloppingen, misselijkheid, benauwdheid, diarree en overgeven. De reden van deze klachten is het stofje cafeïne. Deze stof zit ook in koffie en is slecht voor je als je er te veel van neemt. Volgens het onderzoek zit in sommige energiedrankjes vijf keer meer cafeïne dan in andere frisdranken.

Zorgen om gevaren

[3] Zeventig procent van de dertienjarigen in Nederland heeft al eens een energiedrankje gedronken. Dertig procent van de jongeren drinkt dagelijks een energiedrankje. Er zijn ook jongeren die meerdere blikjes op een dag drinken. Niet alleen de Amerikaanse onderzoekers maken zich daar zorgen over. Leraren, ouders en artsen vinden het een steeds groter probleem.

[4] De makers van de drankjes zeggen dat hun product niet gevaarlijk is. Zij zeggen dat alles waar je te veel van neemt, slecht voor je kan zijn. Als je op een normale manier met energiedrankjes omgaat, kun je gewoon genieten van de heerlijke smaak.

[5] Dat cafeïne extra slecht is voor mensen die nog in de groei zijn, is al langer bekend. Nu juist deze groep steeds vaker cafeïne binnenkrijgt, wordt het tijd om hier iets aan te doen. Leraren en ouders spreken er al over met elkaar. De kans is groot dat er in de toekomst strengere regels komen om jongeren te beschermen tegen de gevaren van energiedrankjes.

Naar: J. Witteveen, Mijn lijf boeit me wel!, 12 maart 2016

Opdracht 5 ✱

1 Vind jij dat jongeren tijdens het fietsen een fietshelm moeten dragen?

ja / nee

Bekijk tekst 7.

2 Wat is het onderwerp van tekst 7?
- ○ fietsongelukken
- ○ fietsen
- ○ hoofdwonden

3 Welke informatie kun je uit de afbeelding halen?

____

Lees tekst 7 nu helemaal.

4 Noteer in welke alinea je de informatie kunt vinden.

informatie over de fietshelm	alinea ______
informatie over eenzijdige fietsongevallen	alinea ______
informatie over dodelijke fietsongelukken	alinea ______

5 Wat betekent het woord *brokkenpiloten* in alinea 2?

____

6 Kies: waar of niet waar.

Bij een eenzijdige botsing is één persoon betrokken. waar / niet waar

De kans op een hoofdverwonding wordt kleiner als er een bus of auto bij de botsing is betrokken. waar / niet waar

7 Waarom is een fietshelm niet altijd je redding?
- ○ Je krijgt toch een ongeluk als je tijdens het fietsen met je telefoon speelt.
- ○ Je hebt nog steeds 40% kans op blijvende schade na een ongeluk.

8 Noteer drie tips uit het slot die de kans op een fietsongeluk kleiner maken.

____

____

____

9 Wat is het doel van de afbeelding?

____

10 In welk land gebeuren de minste dodelijke fietsongelukken?

____

11 Na het lezen van deze tekst ga ik wel / niet een fietshelm kopen, omdat

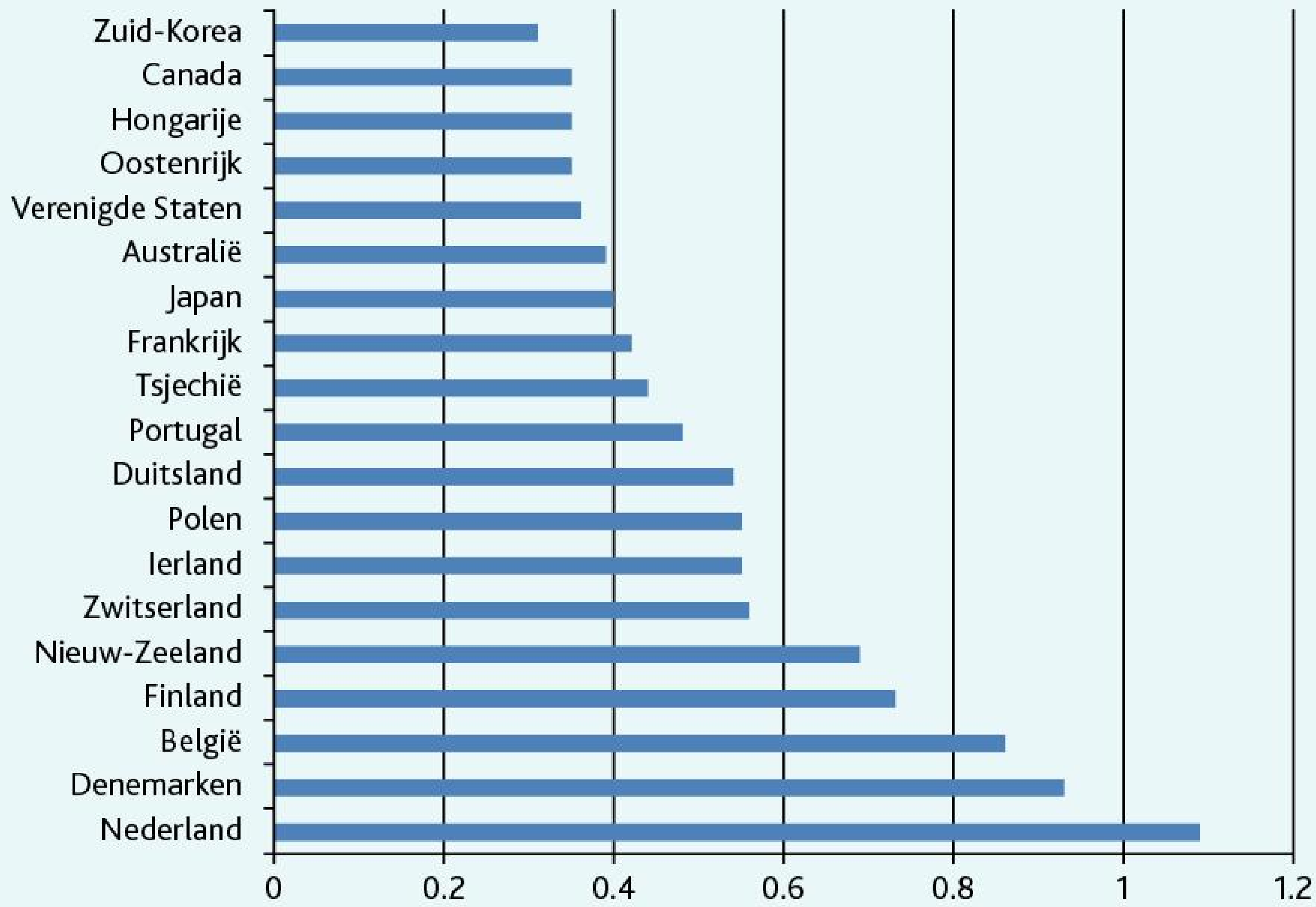
____

____

Tekst 7

Fietsen tot je erbij neervalt

[1] Misschien is het niet het leukste item in je kast, maar eigenlijk zou je er één moeten hebben: een fietshelm. De meeste eenzijdige fietsongevallen komen voor bij kinderen en jongeren. Eenzijdige fietsongevallen zijn ongelukken waarbij één persoon betrokken is. Zo'n ongeluk gaat gemiddeld met elf kilometer per uur. Dat kan dus een botsing met een glasbak zijn of een veter tussen je ketting.

Aandeel dodelijke ongevallen per 100.000 kinderen op de fiets.

[2] Hoofdwonden door een eenzijdige botsing komen zeer weinig voor bij kinderen onder de 10 jaar. In de leeftijdsgroep 10-14 jaar neemt het aantal eenzijdige botsingen sterk toe. Jongeren van veertien jaar zijn de grootste brokkenpiloten. Zij hebben het vaakst een ongeluk. Vier van de tien veertienjarigen die vallen met de fiets, hebben namelijk een ernstige verwonding aan het hoofd.

Schokkende cijfers

[3] Deze cijfers zijn behoorlijk schokkend. Helaas nemen de ernstige hoofdverwondingen alleen maar toe als jonge fietsers op een andere manier een ongeluk krijgen. Zij kunnen een ongeluk krijgen met een voertuig, zoals een auto of bus. Een botsing met een voertuig gaat gemiddeld met 36 km per uur. Je kunt je voorstellen dat zo'n ongeluk je hoofd geen goed doet.

[4] Ons land scoort slecht bij een onderzoek naar fietsongelukken met een dodelijke afloop. In Nederland overlijdt een op de 100.000 jongeren door een fietsongeluk. Dat lijkt niet veel, maar ons land scoort daarmee het hoogst in de wereld.

De fietshelm kan je redding zijn

[5] De fietshelm is een oplossing voor het probleem. Met een fietshelm op je hoofd heb je na een ongeluk 60% minder kans op blijvende schade na een ongeluk. Veel jongeren hebben na een hoofdverwonding door een fietsongeluk last van hun geheugen. Ze kunnen door de klap op het hoofd minder goed dingen onthouden dan voor het ongeluk. Het is belangrijk om tijdens het fietsen goed op het andere verkeer te letten, niet met je telefoon te spelen en je verlichting aan te doen. Als je het echt goed wilt doen, zet je een fietshelm op.

Naar: Verkeer in eigen land, 14 augustus 2016

Ik kan/weet • informatie uit afbeeldingen halen. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Schrijven

Je leert een powerpointpresentatie maken.

Startopdracht

Hieronder staan vier dia's uit een powerpointpresentatie.

1 In welke volgorde zou jij de dia's laten zien? ________ - ________ - ________ - ________

2 Vergelijk je antwoord met dat van een klasgenoot. Als je klasgenoot een andere volgorde heeft gekozen, leg dan uit waarom je jouw volgorde de beste vindt.

dia 1

dia 2

dia 3

dia 4

Theorie

video-uitleg

Een powerpointpresentatie maken

Je hebt in hoofdstuk 5 op blz. 176 geleerd hoe je een mondelinge presentatie moet voorbereiden. Met bijvoorbeeld PowerPoint of Prezi kun je een mondelinge presentatie duidelijker maken.

Zo maak je een powerpointpresentatie

- Zet alleen de belangrijkste informatie in een paar steekwoorden op je dia's.
- Laat op de eerste dia zien wat het onderwerp van je presentatie is.
- Laat op de tweede dia de opbouw (= de volgorde van de onderdelen) van je presentatie zien.
- Maak bij elk deelonderwerp één dia.
- Laat in de laatste dia zien dat je presentatie afgelopen is.
- Voeg afbeeldingen of een kort filmpje toe aan je dia's.
- Zorg dat je dia's in één stijl zijn opgemaakt. Gebruik dus niet te veel verschillende kleuren, lettertypen en lettergroottes.

Opdracht 1

Bekijk de dia's van de startopdracht nog een keer.

1 Op welke dia staat het onderwerp? dia 1 / dia 2 / dia 3 / dia 4

2 Op welke dia staat de opbouw? dia 1 / dia 2 / dia 3 / dia 4

3 Op welke dia kun je zien dat de presentatie is afgelopen? dia 1 / dia 2 / dia 3 / dia 4

4 Bij welk deelonderwerp hoort dia 3?
- ○ Waar komen bananen vandaan?
- ○ Waarom is een banaan gezond?
- ○ Grappige weetjes over bananen.

5 Het tweede deelonderwerp van de presentatie is 'Welke soorten bananen zijn er?' In tekst 1 staat informatie die je hiervoor kunt gebruiken.

Zet de belangrijkste informatie uit de tekst in steekwoorden op de dia hiernaast.

BANANEN

____

____

____

____

____

6 Bij de tekst staan drie afbeeldingen. Je mag er één op de dia zetten. Welke afbeelding kies je?

Ik kies voor afbeelding 1 / afbeelding 2 / afbeelding 3, omdat ______________________________

____

Tekst 1

Zoek je rijk

Er bestaan 300 verschillende soorten bananen in de wereld, maar in Nederland worden maar een paar soorten verkocht.
Bananen van het ras Giant Cavendish worden in Nederland het meest gegeten. Dit is de gewone banaan die je altijd in de supermarkt kunt kopen.
Dan is er de bakbanaan. Deze banaan moet eerst gebakken worden voordat je hem kunt eten. Ook de bakbanaan is in vele toko's en supermarkten te koop.
De babybanaan is een klein banaantje van ongeveer 7 cm lang. Babybananen zie je op de markt en bij sommige toko's.
Alle andere soorten bananen kun je in Nederland moeilijk vinden.

Naar: www.banaangezond.nl, op 7 januari 2016

Opdracht 2

Julia heeft een dia gemaakt bij haar presentatie over Parijs, maar het is een rommeltje geworden. Ze vraagt jouw hulp. Verbeter de dia van Julia, zodat het een mooie, duidelijke dia wordt.

Als je een afbeelding wilt gebruiken, teken je een rondje op de plaats waar die moet komen. Schrijf of teken in het rondje wat er op de afbeelding moet staan.

Julia's dia:

Jouw dia:

Opdracht
3

In hoofdstuk 5 heb je in de paragraaf Spreken en gesprekken een presentatie over een sport voorbereid. In de paragraaf Spreken en gesprekken van dit hoofdstuk ga je de presentatie geven. Daarvoor ga je nu een powerpointpresentatie maken. Voor deze opdracht heb je dus de spreekkaartjes nodig die je gemaakt hebt bij Spreken en gesprekken hoofdstuk 5.
Gebruik de dia's uit de startopdracht van dit hoofdstuk als voorbeeld.

1 Open PowerPoint op de computer. Maak zes lege dia's.

2 Zet in het midden van de eerste dia groot de sport. Kies één afbeelding of filmpje om de aandacht te trekken.

3 Zet op de tweede dia de opbouw van je presentatie.

4 Maak bij elk deelonderwerp een dia. Gebruik hiervoor de steekwoorden die je op je spreekkaartjes hebt geschreven. Kies bij elke dia één afbeelding of korte film die informatie geeft.

5 Laat op de laatste dia zien dat de powerpointpresentatie voorbij is en er vragen gesteld mogen worden.

6 Controleer je powerpointpresentatie. Ben je tevreden over de inhoud en de opmaak van de dia's?

7 Bekijk de powerpointpresentatie van een klasgenoot. Controleer elkaars presentatie met het feedbackformulier. Verbeter daarna je eigen presentatie als dat nodig is.

Feedbackformulier powerpointpresentatie	**Ingevuld door:** ______	
Inhoud	In de powerpointpresentatie staat alleen belangrijke informatie.	ja / nee
	Op de eerste dia staat duidelijk wat het onderwerp is.	ja / nee
	Op de laatste dia staat dat de presentatie voorbij is en er vragen gesteld mogen worden.	ja / nee
Vorm	De belangrijkste informatie staat in steekwoorden op de dia's.	ja / nee
	De tekst is verdeeld over de hele dia.	ja / nee
	Op elke dia staat maximaal één afbeelding of korte film die goed past bij het (deel)onderwerp.	ja / nee
	De dia's zijn in één stijl opgemaakt. Er worden niet te veel verschillende kleuren, lettertypen of lettergroottes gebruikt.	ja / nee
Taalverzorging		– +
	De woorden zijn goed gespeld.	○○○○
Top en Tip	Top: ______	
	Tip: ______	

Ik kan/weet
- een eenvoudige powerpointpresentatie maken. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Kijken en luisteren

Je leert over goede sprekers.

Startopdracht

1 Werk samen met een klasgenoot. Lees elkaar de tekst op drie manieren voor.
  a Lees de eerste alinea op één toon voor, terwijl je alleen naar de tekst kijkt.
  b Lees de tweede alinea spannend voor, terwijl je alleen naar de tekst kijkt.
  c Lees de derde alinea spannend voor, terwijl je de ander af en toe aankijkt en ook je handen en je gezicht gebruikt om het verhaal te vertellen.

2 Welke manier vond je het fijnst om naar te luisteren? ______________________

[1] In dit schrift dat jij nu vasthoudt, heb ik de oorlog beschreven tussen mij en mijn broer. Op deze bladzijden ben ik een maand geleden begonnen om alles te vertellen over mijn insecten. En over mijn broer en onze geheimen. Ik wist toen nog niet hoe het uit de hand zou lopen.

[2] Sommige geheimen kunnen maar het best bewaard blijven, diep onder de grond. Sommige geheimen kruipen uit zichzelf heel langzaam naar buiten. Sommige geheimen stinken en vreten overal gaten in.

[3] Laat dit schrift nooit in verkeerde handen vallen! Ik weet niet of jijzelf goede of verkeerde handen hebt. Ik hoop goede. Ik ken je niet, en toch ga ik jou alles vertellen. Iemand moet het weten.

Naar: Simon van der Geest, Spinder. Querido Kinderboek, Amsterdam 2012

Theorie

video-uitleg

Een goede spreker herkennen

Naar de ene spreker luister je met meer plezier dan naar de ander. Dat komt doordat een goede spreker zijn luisteraars op allerlei manieren helpt.

Een goede spreker:

- Legt aan het begin uit waarover hij gaat vertellen: '*Wist je dat atletiek de oudste sport ter wereld is? Daarom ga ik jullie daarover iets vertellen.*'
- Geeft aan wanneer hij overgaat op een ander deel van zijn verhaal: '*De geschiedenis van atletiek is dus heel interessant. Wat ook bijzonder is, zijn de verschillende onderdelen van atletiek.*'
- Gebruikt woorden die de luisteraars begrijpen.
- Spreekt rustig, duidelijk en niet op één toon.
- Kijkt naar zijn luisteraars.
- Gebruikt zijn lichaam, handen en gezichtsuitdrukking tijdens het spreken.

Opdracht 1

Lees eerst de vragen. Bekijk dan het fragment en beantwoord de vragen.

1 Legt Sjaak aan het begin uit waarover hij gaat vertellen? ja / nee

2 Geeft Sjaak aan wanneer hij overgaat op een ander deel van zijn verhaal? ja / nee

3 Ben je na dit fragment nieuwsgierig naar de rest van het verhaal? ja / nee

4 Vind jij Sjaak een goede spreker? ja / nee

Opdracht
2

Je gaat kijken naar een fragment waarin Freek Vonk het publiek lesgeeft over gif. Lees eerst de vragen. Bekijk dan het fragment en beantwoord de vragen.

1 Welk gedeelte van de presentatie van Freek is dit? begin / midden

2 Geeft Freek aan waarover hij nu gaat vertellen? ja / nee

3 Spreekt Freek duidelijk en niet op één toon? ja / nee

4 Kijkt Freek naar zijn luisteraars? ja / nee

5 Gebruikt Freek zijn lichaam, handen en gezichtsuitdrukking? ja / nee

6 Freek gebruikt soms moeilijke woorden. Toch kun je zijn verhaal waarschijnlijk wel volgen. Hoe helpt Freek je? ______________________

____

7 Veel mensen vinden Freek een goede spreker. Ben je het daarmee eens?

Ja / Nee, want ______________________

____

8 Ben jij na dit fragment nieuwsgierig naar de rest van de presentatie?

Ja / Nee, want ______________________

____

Opdracht
3

Je gaat nog een keer kijken naar het fragment van Freek Vonk. Nu krijg je vragen over de inhoud van zijn presentatie. Lees eerst de vragen. Bekijk dan het fragment nog een keer en beantwoord de vragen.

1 Hoeveel soorten slangen zijn gevaarlijk voor de mens?
- ○ 500
- ○ 2500
- ○ 3000

2 Waar zit de gifklier van een slang?
- ○ achter zijn oog
- ○ in zijn bek
- ○ in zijn tanden

3 Welke twee zinnen zijn waar?
- ○ Een slang kan zelf bepalen of hij weinig of veel gif spuit.
- ○ Het duurt twee weken voordat er weer nieuw gif in de gifklier zit.
- ○ Wanneer een slang bijt, komt er altijd gif uit zijn giftand.

4 Soms lijkt het of mensen vergiftigd zijn door een slang, maar dan is dat niet zo. Hoe komt dat?
- ○ Mensen raken heel erg in paniek als ze gebeten worden.
- ○ Mensen worden altijd een beetje ziek van een slangenbeet.
- ○ Mensen zijn niet gewend om in de warme jungle te leven.

Ik kan/weet
- een goede spreker herkennen. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Spreken en gesprekken

Je leert een presentatie houden.

Startopdracht

Bekijk de drie plaatjes. Je ziet drie jongens die een presentatie geven. Vul in.

1 Ik denk dat jongen a / b / c het meest zenuwachtig is, omdat ______________________

____

2 Ik denk dat jongen a / b / c het leukst is om naar te luisteren, omdat ______________________

____

3 Ik denk dat jongen a / b / c waarschijnlijk op een saaie toon praat, omdat ______________________

____

Theorie

video-uitleg

Een presentatie houden

Je wilt natuurlijk graag dat je luisteraars je presentatie leuk vinden. Je zorgt dus voor een goede inhoud, maar de manier van presenteren is ook belangrijk.

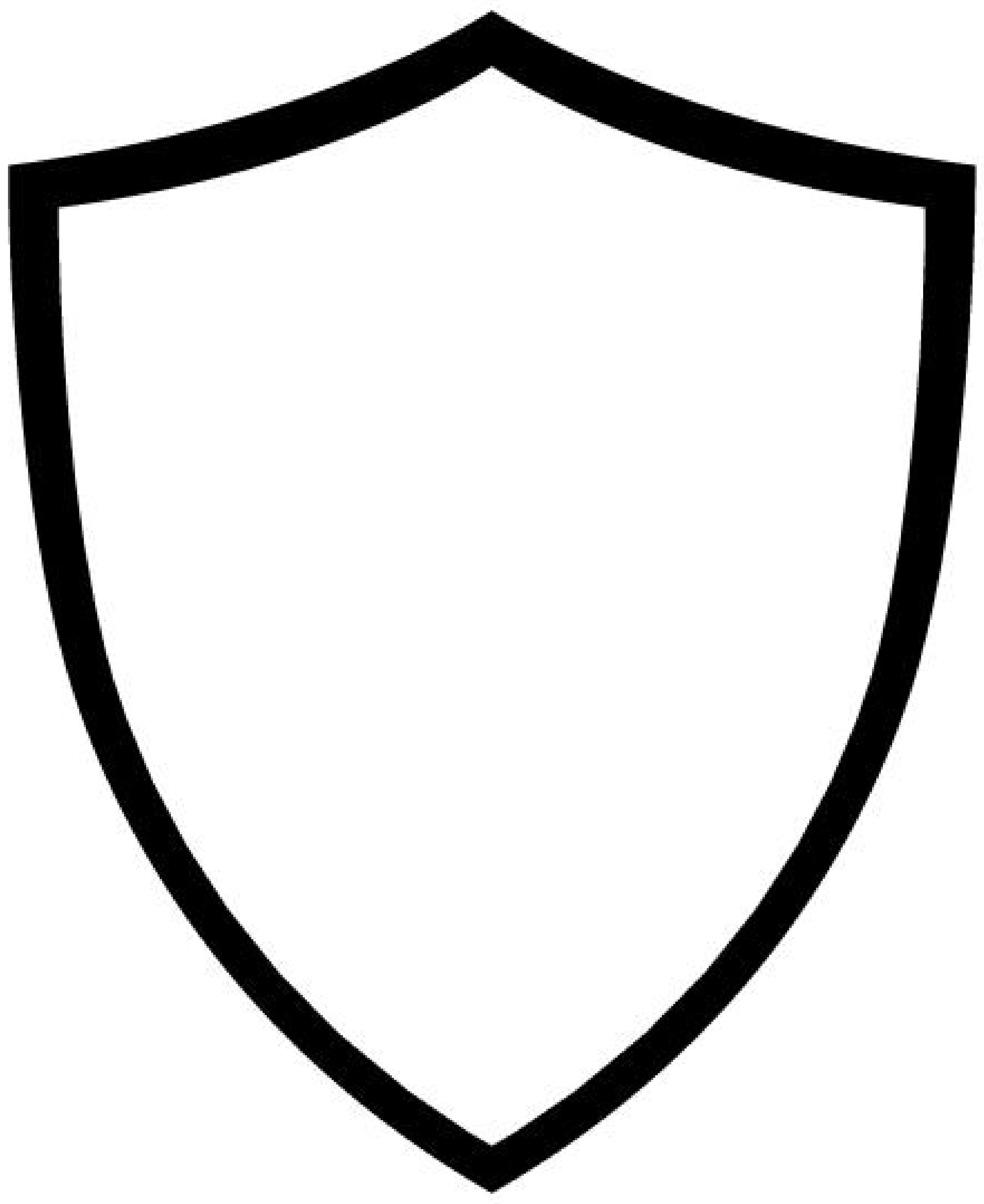
Zo houd je een presentatie
- Leg je spreekkaartjes op volgorde en houd ze bij de hand.
- Praat rustig, duidelijk en hard genoeg.
- Kijk zo veel mogelijk de klas in en niet te veel op je kaartjes of naar je powerpoint.
- Blijf niet stokstijf staan, maar gebruik je lichaam, handen en gezichtsuitdrukking tijdens het spreken.
- Maak de presentatie interessanter door dingen te laten zien.
- Vraag aan het eind of je publiek vragen heeft. Zo ja, beantwoord ze.

Opdracht 1

Vroeger hadden families en belangrijke groepen een wapenschild. Op dat schild stond een afbeelding die iets vertelde over die familie of die groep. Het schild had ook een kleur die bij de groep paste. Je gaat een wapenschild maken en dat kort presenteren voor de klas.

1 Bedenk voor welke groep je een wapenschild gaat maken. Bijvoorbeeld je familie, je sportclub of je vriendengroep.

2 Teken in het schild iets wat past bij jouw groep. Kies ook een kleur die volgens jou bij de groep past.

3 Bedenk hoe je in een korte presentatie kunt uitleggen waarom de tekening en de kleur op het wapenschild bij jouw groep passen.

4 Maak een spreekkaartje waarop je in steekwoorden je uitleg schrijft.

5 Oefen je presentatie voor jezelf. Kijk goed naar de tips in de theorie.

6 De docent kiest een paar leerlingen uit die hun wapenschild voor de klas presenteren.

Opdracht 2

Je gaat een presentatie houden. In hoofdstuk 5 heb je de presentatie voorbereid. In de paragraaf Schrijven van dit hoofdstuk heb je er een powerpointpresentatie bij gemaakt.

1 Op je spreekkaartjes staan de inleiding, de deelonderwerpen met de steekwoorden en de slotzin. Zet op elk kaartje het nummer van de dia die erbij hoort.

2 Oefen je presentatie voor jezelf. Let er op dat je rustig praat. Let ook op je houding en bedenk hoe je je verhaal duidelijker of interessanter kunt maken door je handen en gezichtsuitdrukking te gebruiken.

3 Werk samen met een klasgenoot. Oefen jullie presentaties voor elkaar. Geef elkaar tips. Kijk hiervoor naar de theorie.

4 Houd de presentatie in de klas. De docent vertelt wie voor jou het feedbackformulier invult. Dit formulier vind je online of je krijgt het van je docent.

Ik kan/weet
- een korte voorbereide presentatie houden. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Woordenschat

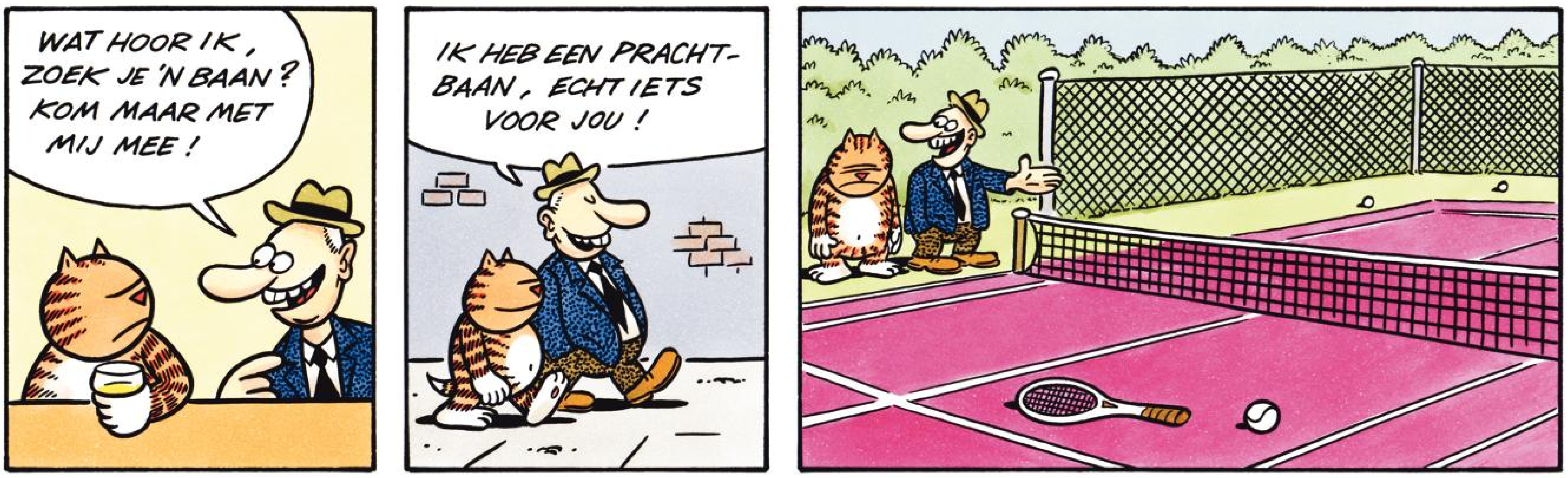
Je leert woordbetekenissen opzoeken in een woordenboek.

Startopdracht

Lees de strip.
Het woord *baan* heeft twee betekenissen. Schrijf de betekenissen in je eigen woorden op.

1 De kat bedoelt ______________________

2 De man bedoelt ______________________

www.evertkwok.nl, op 12 januari 2016

Theorie

video-uitleg

Zoeken in het woordenboek

Als je in een tekst een onbekend woord tegenkomt, kun je in de tekst naar de betekenis zoeken. In hoofdstuk 1 tot en met 5 heb je hiervoor vijf manieren geleerd. Vind je de betekenis niet in de tekst? Gebruik dan een woordenboek.

Zoek in het woordenboek de betekenis van een woord bij:
- het hele werkwoord (*aangeschaft* bij *aanschaffen)*
- het enkelvoud van het woord (*adviezen* bij *advies*)
- de korte vorm van het woord (*creatieve* bij *creatief*)

In het woordenboek staan bij een woord vaak meerdere betekenissen.
Je moet dan de betekenis kiezen die in de tekst past.

Bijvoorbeeld: Als je tandvlees bloedt tijdens het poetsen, is het meestal ontstoken.
Ontstoken betekent in deze zin: *rood worden en opzwellen door besmetting met ziekteverwekkende bacteriën.*

ont·ste·ken [ontstak] **1** [heeft ontstoken] *iets ontsteken:* iets aansteken, ervoor zorgen dat iets gaat branden • een vuur ontsteken **2** [is ontstoken] (*van lichaamsdelen*) rood worden en opzwellen door besmetting met ziekteverwekkende bacteriën • *de wond is* ***ontstoken*** **3** [is ontstoken] *in woede ontsteken:* heel erg woedend worden = ontvlammen

Opdracht 1

Bij welk woord in het woordenboek zou je de betekenis van de onderstreepte woorden zoeken? Noteer dat woord.
Kruis dan de betekenis aan die in de zin past.

1 In de panden aan het eind van de Westerstraat wonen veel studenten.

pand ____________________

○ deel van een kledingstuk ⊗ gebouw

2 Janice bevestigt het boekenplankje boven haar bureau.

____

○ iets vastmaken ○ zeggen dat iets klopt

3 We eten veel aardappels, dus mijn moeder heeft tien kilo ingeslagen.

____

○ iets kapotslaan ○ als voorraad kopen

4 Marc heeft voor zijn vakantie twee gidsen over Frankrijk gekocht.

____

○ boek met informatie ○ iemand die toeristen rondleidt

5 Dit is een restaurant waar je allerlei kleine gerechtjes kunt bestellen.

____

○ deel van een maaltijd ○ plaats waar rechters straffen bepalen

6 Na de heldere uitleg van de regisseur wisten de acteurs precies wat ze moesten doen.

____

○ doorzichtig ○ duidelijk, begrijpelijk

Opdracht 2

Lees tekst 1.

1 De volgende woorden in alinea 1 heb je al geleerd. Noteer de betekenis.

merkwaardig = ____________________

normaal = ____________________

regelmatig = ____________________

2 In de eerste zin van alinea 2 staat *circa*. Onderstreep een synoniem van dat woord in de laatste zin van alinea 2.

3 Onderstreep de voorbeelden van *kant-en-klaar voedsel* in alinea 2.

4 Bij *bevatten* (al. 3) staan twee betekenissen in het woordenboek. Welke betekenis past in deze tekst? ○ in zich hebben, inhouden ○ begrijpen

5 Bij welk woord zoek je de betekenis van *diverse* (al. 4) in het woordenboek?

____

6 Onderstreep in alinea 4 de tegenstelling van *verhitten*.

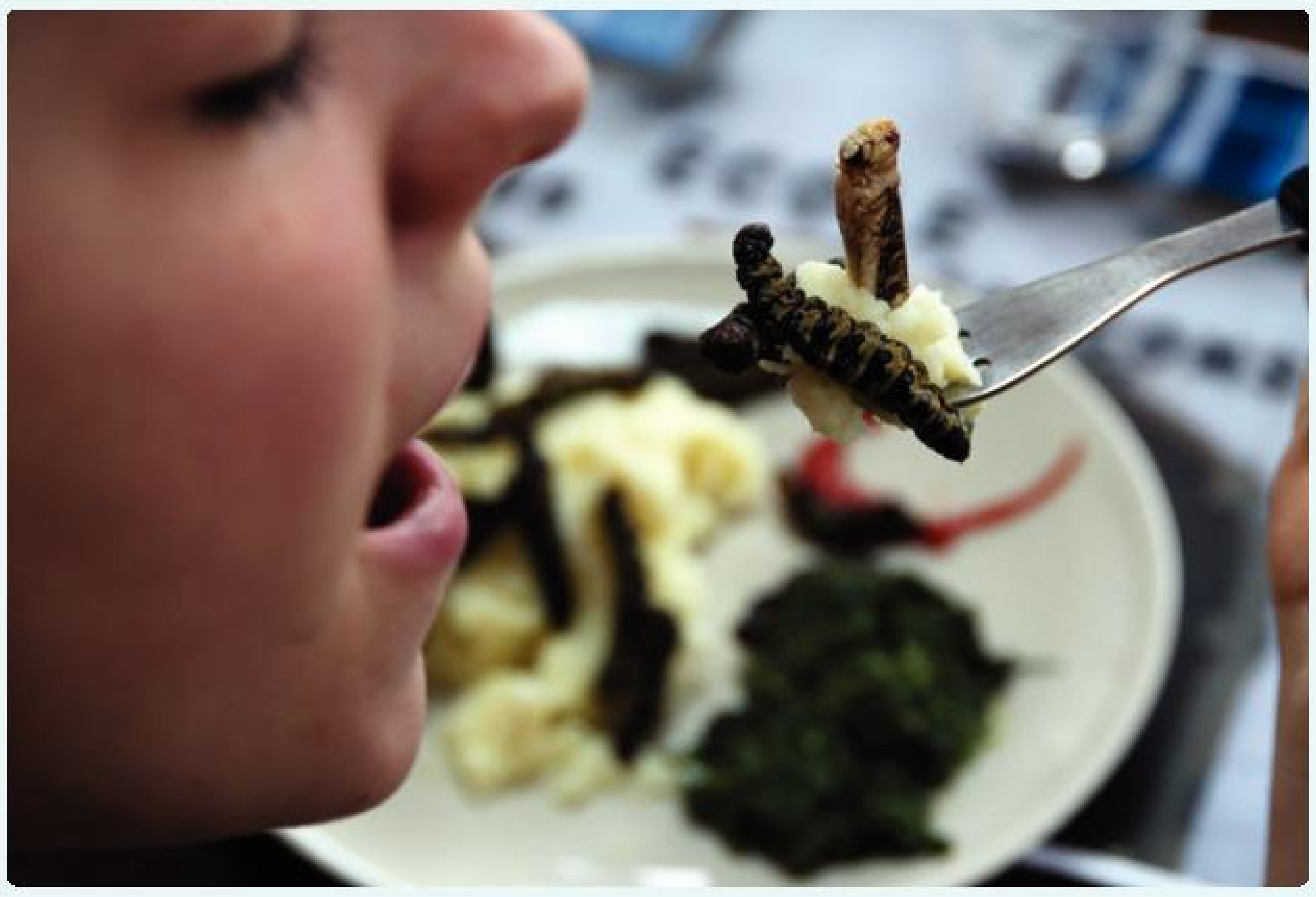
7 Bekijk de volgende woordbetekenissen. Zoek in de tekst een onderstreept woord dat past bij de betekenis. Noteer dat woord voor de betekenis.

Woord uit de tekst	Woordbetekenis
______________	bijvoorbeeld
______________	in de plaats komen van
______________	echt nodig
______________	goed te gebruiken
______________	geven
______________	heeft (in zich)
______________	heet maakt
______________	keer
______________	klaar voor
______________	wat je kunt eten
______________	met zijn allen, met veel mensen
______________	ongeveer
______________	verschillende

Tekst 1

Nootjes met pootjes

[1] Muffins met wormen, toastjes met sprinkhanen en krekels. Het klinkt misschien merkwaardig, maar insecten kun je eten. In Europa en Noord-Amerika zijn we (nog) niet gewend insecten te eten. Alles wat prikt, zoemt, steekt en kriebelt, vinden wij vervelend en vies. Toch is in grote delen van de wereld het eten van insecten heel normaal. Zo smullen mensen in Cambodja van gefrituurde vogelspinnen en in Colombia verkopen ze in de bioscoop geen popcorn, maar geroosterde parasolmieren. Japanners eten regelmatig rijst met gekookte wespen.

[2] Er zijn circa 1400 soorten insecten die voor de mens eetbaar zijn. Het populairst is de sprinkhaan. Verder zijn er verschillende soorten rupsen, kevers, bijen, wespen, mieren en muggen die goed te eten zijn. Je denkt misschien dat je nog nooit een insect hebt gegeten, maar weet je dat wel zeker? In kant-en-klaar voedsel, zoals onder andere tomatensoep, pindakaas en appelmoes zitten soms insecten. Insecten worden ook gebruikt als kleurstof om bijvoorbeeld snoep te voorzien van een rode of roze kleur. Je eet al ongeveer 500 gram insecten per jaar zonder dat je het doorhebt.

[3] Net als in veel andere rijke landen zijn we in Nederland gewend veel vlees te eten. Voor al die miljarden vleeseters is er in de toekomst waarschijnlijk niet genoeg vlees meer. Daarom is het noodzakelijk dat we producten bedenken die vlees kunnen vervangen. Insecten zijn heel geschikt om te eten in plaats van vlees. Ze zijn gezond, want er zitten veel eiwitten, vetten en vitamines in. Je hoeft er ook veel minder van te eten om een vol gevoel te krijgen. Een kilo sprinkhanen bevat evenveel

calorieën als vijf hamburgers of zes pizza's, dus je hebt aan een paar sprinkhanen genoeg. Ten slotte hebben insecten veel minder voer nodig. Om een kilo rundvlees te maken, is bijvoorbeeld drie maal zoveel voer nodig als voor het maken van een kilo eetbare insecten.

[4] Je kunt insecten op diverse manieren klaarmaken. Je kunt ze klein gesneden toevoegen aan gehaktballen of aan koekjes, maar je kunt ze ook goed frituren. Zorg wel dat je ze goed verhit. Voor je ze eet, moet je ze natuurlijk even laten afkoelen. Verwijder ook altijd de poten en vleugels. De meeste insecten hebben een 'nootachtige' smaak. Gefrituurde sprinkhanen smaken naar een knapperige garnaal en meelwormen naar popcorn.

[5] Er zijn al supermarkten die insecten verkopen en in een aantal restaurants in Nederland kun je insecten eten. Ook de leerlingen van koksopleidingen leren hoe ze insecten moeten klaarmaken. Zo zijn ze voorbereid op de toekomst, want het zou zomaar kunnen dat we over een aantal jaren ook in Nederland massaal sprinkhanen en meelwormen eten.

Naar: J. Wiarda, Het nieuwe eten, 7 oktober 2016

Opdracht 3

Welke twee woorden betekenen hetzelfde? Streep het foute woord door.

1 circa – precies – ongeveer
2 beneden – onder andere – bijvoorbeeld
3 noodzakelijk – onnodig – echt nodig
4 bruikbaar – geschikt – onaardig
5 krijgen – hebben – bevatten
6 keer – maal – min
7 diverse – hetzelfde – verschillende
8 klaar – voorbereid – vervelend

Opdracht 4

Verander het woord, zodat het past in de zin.

1 eetbaar — Sommige mensen zoeken in het bos naar ______________ paddenstoelen.
2 bevat — Groenten zijn gezond, omdat ze veel vitaminen ______________.
3 verhitten — Als je de olie goed hebt ______________, kun je de patat erin doen.
4 geschikt — Weet jij wat het meest ______________ meel is om pannenkoeken mee te bakken?
5 vervangen — Ik vond de ______________ van onze zieke judoleraar een knappe jongen.
6 voorzien van — Ik ______________ onze vissen één keer per week ______ schoon water.

Opdracht 5

Lees de tekst. Vul op de open plekken passende woorden in. Kies uit: *diverse – geschikt – massaal – noodzakelijk – onder andere – voorbereiden op – voorzien van.* Je mag elk woord maar één keer gebruiken.

1 april

Het *Jeugdjournaal* heeft de afgelopen jaren ______________ grappen uitgehaald op 1 april. Die grappen werden niet alleen door heel veel kinderen bekeken, ook volwassenen keken ______________ naar het programma. Zo meldde het *Jeugdjournaal* op deze grappendag ______________ dat er belasting op zakgeld zou worden geheven en dat kinderen van 14 jaar hun rijbewijs konden halen. Vanaf hun dertiende konden ze zich ______________ het examen door lessen te volgen.

De 'volgapp' was ook een groot succes. Het zou voor ouders mogelijk zijn nieuwe smartphones voor kinderen te ______________ die app. De app zou ______________ zijn om alles te zien wat kinderen met hun smartphone deden. Inmiddels bestaat zo'n soort app trouwens echt. Er zijn ouders die het ______________ vinden om hun kinderen altijd te kunnen volgen.

Opdracht
6

Gebruik het stukje uit het woordenboek om de vragen te beantwoorden.

1 In het woordenboek staan twee betekenissen bij *Gezond*. Welke betekenis past in de zin hieronder?
Veel kinderen en volwassenen sporten in de openlucht, want dat is gezond.

○ betekenis 1
○ betekenis 2

2 Noteer een uitdrukking waarin het woord *gezond* voorkomt. Schrijf ook de betekenis op.

____

____

3 Wat is de tegenstelling van *gezondheid*?

____

4 Noteer twee voorbeelden van instellingen in de gezondheidszorg.

____

____

ge·zond [bijv nw] **1** gezegd van iemand die lichamelijk niets mankeert, het tegenovergestelde van 'ziek' • *door de buitenlucht kreeg het kind een **gezonde** kleur* **2** goed voor je lichaam • *zwemmen is **gezond**; je moet **gezond** eten:* je moet dingen eten die goed zijn voor je lichaam; (uitdr) zo ***gezond** als een vis*: heel gezond

ge·zon·den → **zenden**

ge·zond·heid [v] toestand waarin je gezond bent, het tegenovergestelde van 'ziekte' • *ik wens je een goede **gezondheid***

ge·zond·heids·zorg alle instellingen die zich bezighouden met de zorg voor gezondheid, zoals ziekenhuizen, consultatiebureaus, gezondheidscentra enz. • *hij werkt in de **gezondheidszorg***

ge·zon·gen → zingen
ge·zon·ken → zinken
ge·zon·nen → zinnen
ge·zo·pen → zuipen
ge·zus·ters [meervoud] de zusters (bet: 2) samen • *de **gezusters** Faber*

ge·zwe·gen → zwijgen
ge·zwel [-len] bult die ontstaat door een ziekte = tumor
ge·zwind [bijv nw] (ouderwets) vlug, snel • *met **gezwinde** spoed:* heel snel
ge·zwol·gen → **zwelgen**
ge·zwol·len[1] [bijv nw] **1** (*van lichaamsdelen*) dik, opgezet = opgezwollen **2** (*van taal*) hoogdravend • *de taal van de toespraak was erg **gezwollen***

5 Bij welk werkwoord vind je de betekenis van het onderstreepte woord?

Mijn camera is in het water gevallen en direct <u>gezonken</u>. ______________

6 Noteer een synoniem van *gezwind*. ______________

Opdracht
7

Online vind je een puzzel of je krijgt hem van je docent. Alle woorden in de puzzel heb je dit jaar bij het onderdeel Woordenschat geleerd.

UITDRUKKINGEN

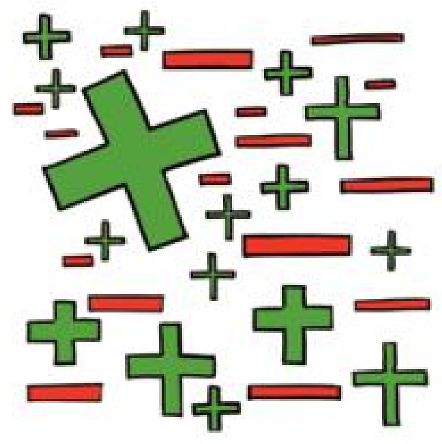
Opdracht 8

Maak de zin af met een uitdrukking die bij het plaatje past.

1 Het nieuwe apparaat ging meteen kapot.
We hadden een ____

____ .

2 We moesten lang nadenken over een oplossing.
Die vonden we na ____

____ .

3 Alex wilde niet verhuizen naar een andere stad, maar hij moest wel. Daarom zat ____________________

____ .

Opdracht 9

Maak de zinnen af met een goede uitdrukking. Gebruik het stukje uit het woordenboek.

1 De bewoners van onze wijk vonden het buurtfeest heel leuk.

Het ging erin als koek.

2 Tom gelooft altijd alles wat ik hem vertel.

Hij ______________________________

______________________________ .

de **koek** [m;-en] van deeg gebakken zoete lekkernij
• *wil je een* ***koekje*** *bij de thee?;* (uitdr) *de tekenfilm ging er bij de kinderen in als* ***koek****:* ze vonden de film heel leuk; (uitdr) *dat is andere* ***koek****:* dat is heel iets anders; (uitdr) *het is weer koek en ei:* de ruzie is voorbij; (uitdr) dat is *voor haar gesneden* ***koek****:* ze vindt het heel makkelijk; (uitdr) *iets voor zoete* ***koek*** *aannemen:* iets zomaar geloven of accepteren; (uitdr) dat is ouwe ***koek***: dat is allang bekend; (uitdr) *een* ***koekje*** *van eigen deeg krijgen:* vervelend behandeld worden nadat je zelf anderen ook vervelend behandeld hebt

3 Yilmaz en Yona hadden ruzie, maar ze hebben het goedgemaakt.

Het ______________________________

______________________________ .

4 Ik had de tas van Tom verstopt en toen heeft hij mijn etui vol met broodkruimels gegooid.

Ik ____ .

5 Ik kan best zingen, maar in een musical spelen is iets heel anders.

Dat ____ .

6 Die wiskundesommen zijn voor Annelies heel gemakkelijk.

Ze ____ .

Ik kan/weet
- de betekenis van een onbekend woord opzoeken in een woordenboek. 1F
- de betekenis van alle woorden en uitdrukkingen uit de paragraaf.

Maak de extra opdrachten online. Daar vind je ook de woordenlijst.

Taalverzorging
spelling

Je leert over de verleden tijd van sterke werkwoorden.

Startopdracht

1 Vul het juiste werkwoord in. Kies uit: *slapen – slijpen – sluipen*.

__________________ doe je als je iets scherp wilt maken.

__________________ doe je als je moe bent of wilt uitrusten.

__________________ doe je als je niet gehoord wilt worden.

2 Welke persoonsvormen horen bij elkaar? Trek lijnen.

tegenwoordige tijd	**verleden tijd**
ik slaap	ik sleep
ik slijp	ik sliep
ik sluip	ik sloop

Theorie

video-uitleg

De verleden tijd van sterke werkwoorden

Er zijn werkwoorden die in de verleden tijd veranderen van klank. Dat zijn de **sterke werkwoorden**. Bekijk de volgende voorbeelden:

	slapen	**weten**	**vinden**
ik-vorm	ik sliep	ik wist	ik vond
	jij sliep	jij wist	jij vond
	hij/zij sliep	hij/zij wist	hij/zij vond
hele werkwoord	wij sliepen	wij wisten	wij vonden
	jullie sliepen	jullie wisten	jullie vonden
	zij/ze sliepen	zij/ze wisten	zij/ze vonden

Zo schrijf je de persoonsvorm van sterke werkwoorden in de verleden tijd
- Schrijf het woord zo kort mogelijk.
- Gebruik alleen dubbele letters als dat nodig is voor de uitspraak: *hebben* → *hadden*
- Kijk naar de vorm voor wij/jullie/zij om erachter te komen of het woord op een -d of een -t eindigt:
  – ik von**d**, want: wij/jullie/zij von**d**en
  – hij wis**t**, want: wij/jullie/zij wis**t**en.

Let op: een persoonsvorm verleden tijd eindigt nooit op -dt.

Het schema werkwoordspelling vind je op bladzijde 306.

Opdracht 1

Noteer de persoonsvormen in de verleden tijd (vt).

1	beginnen	ik ______	wij ______
2	gaan	ik ______	wij ______
3	doen	ik ______	wij ______
4	worden	ik ______	wij ______
5	schrikken	ik ______	wij ______
6	zitten	ik ______	wij ______
7	bewegen	ik ______	wij ______

Opdracht 2

Noteer van elke zin de persoonsvorm. Zet de persoonsvorm in de verleden tijd (vt) erachter.

1 Elise houdt van Tobias. houdt – hield

2 Ik vind het gezellig hier! ______

3 De hond bijt in mijn vinger. ______

4 Wij verzinnen een leuke activiteit. ______

5 De kinderen helpen elkaar. ______

6 De taxichauffeur rijdt snel weg. ______

7 Jullie onthouden echt alles! ______

8 Mijn broer koopt een scooter. ______

Opdracht 3

Zet het werkwoord bij het juiste plaatje. Noteer de ik-vorm van de verleden tijd (vt) eronder: *breken – fluiten – lezen – ruiken – snijden – springen – steken – verzenden – zwemmen.*

verzenden

verzond

Opdracht **4**

Vul de persoonsvorm van de werkwoorden in de verleden tijd (vt) in.

1 klinken — Ineens ______________________ er een heel hard geluid.

2 worden — Het overleg ______________________ een dag later gehouden.

3 verstaan — Op vakantie ______________________ ik die Italianen niet.

4 duiken — Remy ______________________ van de hoogste duikplank.

5 weten — ______________________ jij dat Eva vandaag jarig was?

6 springen — Van blijdschap ______________________ wij een gat in de lucht.

7 beschrijven — De blogger ______________________ elke dag zijn belevenissen.

8 eten — Nordin en Jessy ______________________ een broodje gezond.

9 zien — ______________________ jullie het ongeluk gebeuren?

10 besluiten — Ik ______________________ een dagje thuis te blijven.

Opdracht **5**

Noteer de verleden tijd (vt) van de werkwoorden tussen haakjes.

Is sporten in de hitte ongezond?

Tijdens sportwedstrijden of sportevenementen in de zomer is het soms heel erg warm. Bij de Nijmeegse Wandelvierdaagse (vallen) ______________________ in de afgelopen jaren meer mensen uit op warme dagen. De deelnemers (krijgen) ______________________ last van oververhitting.
In 2006 (besluiten) ______________________ de organisatie zelfs om de vierdaagse te stoppen in verband met de warmte. Ook wielrenners (moeten) ______________________ in het verleden op heel warme dagen fietsen. Wielrenner Robert Gesink (drinken) ______________________ ooit tijdens één rit in de Tour de France 25 bidons leeg. Door de hitte (kunnen) ______________________ hij niet zijn snelste tijd neerzetten. De warmte (hebben) ______________________ dus invloed op zijn prestatie.
(zijn) ______________________ het ongezond om te fietsen of te wandelen op die warme dagen? Veel mensen (onderzoeken) ______________________ dat, maar sporten in de hitte blijkt niet ongezond te zijn. Wel moet je goed op je lichaam letten op zo'n dag. Zeker als je niet heel fit bent.

Opdracht 6

Bedenk bij elk werkwoord een werkwoord dat van dat werkwoord gemaakt is.
Maak daarmee een zin in de verleden tijd (vt).

1 slapen uitslapen ___ Tom sliep gisteren heel lang uit. ___

2 rijden omrijden ___ We reden een heel stuk om. ___

3 gaan ___ ___

4 komen ___ ___

5 geven ___ ___

6 vallen ___ ___

7 kijken ___ ___

Opdracht 7

Vul de persoonsvorm van de werkwoorden in de verleden tijd (vt) in. Let op:
zwakke en sterke werkwoorden staan door elkaar.

1 gaan — Mijn vrienden en ik ___ gisteren naar de bioscoop.

2 puzzelen — Vroeger ___ ik vaak met mijn opa en oma.

3 schrijven — Drie schrijvers ___ samen het boek *Naar de brugklas*.

4 kopen — ___ jij die broek bij de ZARA?

5 praten — Mijn kleine broertje ___ constant door de film heen.

6 overvallen — Twee gemaskerde mannen ___ het tankstation.

7 begeleiden — Kim ___ een groepje kinderen tijdens het schoolreisje.

8 lokken — Het meisje ___ de eenden met brood.

Opdracht 8 ✱

Op welk woord rijmt de persoonsvorm in de verleden tijd (vt)? Kijk eerst goed naar de voorbeelden. Zet de werkwoorden bij het juiste plaatje: *buigen – duiken – liegen – ruiken – schrikken – springen – trekken – zingen.*

buigen - boog ___

___

___

___

___

___

duiken - dook ___

___

Ik kan/weet
- de verleden tijd van sterke werkwoorden goed spellen. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Taalverzorging spelling

Je leert voorzetsels en vaste voorzetsels bij werkwoorden.

Startopdracht

1 Welk van de vijf woorden past volgens jou het best op de lege plek in de zinnen? Kies uit: *achter – bij – naast – op – voor.*

zin 1: We hebben iets gegeten in het restaurantje ________________ het plein.

zin 2: Jouw vriendin lijkt echt heel veel ________________ mijn zus!

2 Zou je alle vijf de woorden in zin 1 kunnen invullen? ja / nee

3 Zou je alle vijf de woorden in zin 2 kunnen invullen? ja / nee

Theorie

video-uitleg

Voorzetsels

Voorzetsels zijn vaak korte woorden, zoals *op*, *na* en *door*.
Bij sommige werkwoorden hoort een voorzetsel dat je niet kunt vervangen, een **vast voorzetsel**. Bijvoorbeeld:

- houden van: *John houdt van chocola.*
- luisteren naar: *Luister jij naar het advies van de tandarts?*

In een woordenboek staat welk voorzetsel bij het werkwoord hoort. Zoek het werkwoord op en kijk bij de voorbeeldzinnen.

be·ste·den [besteedde, heeft besteed] *iets ergens aan besteden:* iets ergens voor gebruiken • *als je niet wat meer zorg* ***besteedt*** *aan je huiswerk, raak je helemaal achter; hoeveel geld mag ik* ***besteden*** *aan nieuwe schoenen?*

Opdracht
1

Vul het juiste voorzetsel in. Kies uit: *aan – naar – om – op – voor.* Noteer achter de zin het hele werkwoord met het voorzetsel dat erbij hoort. Gebruik een woordenboek of woordenlijst als je het antwoord niet zeker weet.

1 Het meisje luistert naar het verhaal. luisteren naar
2 Mijn opa denkt veel ________ vroeger. ________________
3 Ik erger me ________ bellende mensen in winkels. ________________
4 De politie waarschuwt ________ zakkenrollers. ________________
5 De bezoekers kijken ________ de voorstelling. ________________
6 Mijn broer bedankt mij ________ het cadeau. ________________
7 De leerlingen verlangen ________ de vakantie. ________________
8 Jouw nieuwe broek lijkt ________ die van mij. ________________
9 Wat gek dat niemand lacht ________ die grap. ________________

Opdracht 2

Welke vaste voorzetsels horen bij de werkwoorden? Zet de werkwoorden met het voorzetsel dat erbij hoort in het juiste vak: *feliciteren – houden – kennismaken – klagen – meegaan – nadenken – ophouden – opscheppen – overtuigen – schrikken – trouwen – zich verbazen.*

met	van	over
feliciteren met		

Opdracht 3

Alle werkwoorden in de linkerrij heb je geleerd in de paragrafen Woordenschat. Vul het juiste voorzetsel in en trek een lijn naar de betekenis.

besteden *aan* ______	antwoorden op
iets bespreken ______	erbij doen
reageren ______	gebruiken voor
toevoegen ______	geven aan
tonen ______	laten zien aan
voorzien ______	over iets praten met
zich voorbereiden ______	zich klaarmaken voor

Opdracht 4

Onderstreep het onderwerp. Noteer de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd (tt). Vul het juiste voorzetsel in.

1. tonen — Trots *toont* ______ Arwen haar nieuwe kamer *aan* ______ mij.
2. luisteren — ______ je wel ______ wat ik zeg?
3. waarschuwen — De buren ______ ons ______ hun hond.
4. reageren — Waarom ______ hij niet ______ mijn vraag?
5. besteden — Mijn zus ______ al haar geld ______ make-up.
6. voorzien — De machine ______ het snoep ______ een rode kleur.
7. overtuigen — Ricky en Sam ______ de trainer ______ hun gelijk.
8. klagen — ______ de buurvrouw ______ de harde muziek?

Opdracht 5

In de zinnen staan sterke werkwoorden. Noteer de persoonsvorm in de verleden tijd (vt). Vul ook het juiste voorzetsel in.

1 Tess en Ilse (bespreken) *bespraken* ______ hun plannen *met* ______ elkaar.

2 Dat vakantiehuisje (lijken) ______ erg ______ ons eigen huis.

3 Mijn ouders (schrikken) ______ erg ______ het slechte nieuws.

4 De kleuter (houden) ______ heel veel ______ zijn lievelingsknuffel.

5 Veel mensen (kijken) ______ ______ de zonsverduistering.

6 Op vakantie (denken) ______ wij veel ______ onze vrienden thuis.

7 Waarom (meegaan) ______ jullie niet ______ ons ______?

8 Walid (nadenken) ______ lang ______ ______ het feestje dat hij wilde geven.

Opdracht 6

In de zinnen staan zwakke werkwoorden. Zet de zinnen in de verleden tijd (vt). Vul het juiste voorzetsel in.

1 In het weekend ergert Tim zich ______ zijn drukke broertje.

In het weekend ergerde Tim zich aan zijn drukke broertje. ______

2 Mariska schept weer eens ontzettend op ______ haar kookkunst.

______

3 De jongens maken kennis ______ hun nieuwe buurmeisje.

______

4 Wij feliciteren opa ______ zijn verjaardag.

______

5 De koks voegen extra groenten toe ______ de soep.

______

6 Daley bereidt zich goed voor ______ de wedstrijden.

______

7 De volgende dag bedankt Wanda mij ______ mijn hulp.

______

8 Wat een leuk verhaal: die twee broers trouwen ______ twee zussen!

______

Opdracht 7

Kijk goed in welke tijd de zin staat. Noteer dan de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd (tt) of de verleden tijd (vt). Vul ook het juiste voorzetsel in.

1 Lucas (verbazen) ______ zich ______ de vele mensen die naar zijn feestje gekomen waren.

2 Het was heel warm in Italië en daarom (verlangen) ______ ik elke dag ______ een frisse duik.

3 Vroeger vond ik ze leuk, maar tegenwoordig (lachen) ____________________ ik niet meer ________ die flauwe moppen.

4 Ik hoop dat die kinderen nu snel (ophouden) ____________________ ________ gillen.

Opdracht 8

Maak de puzzel.

van boven naar beneden:

1 Wij waren erg geschrokken ________ haar boze blik.

3 Op vakantie heb ik erg verlangd ________ mijn eigen bed.

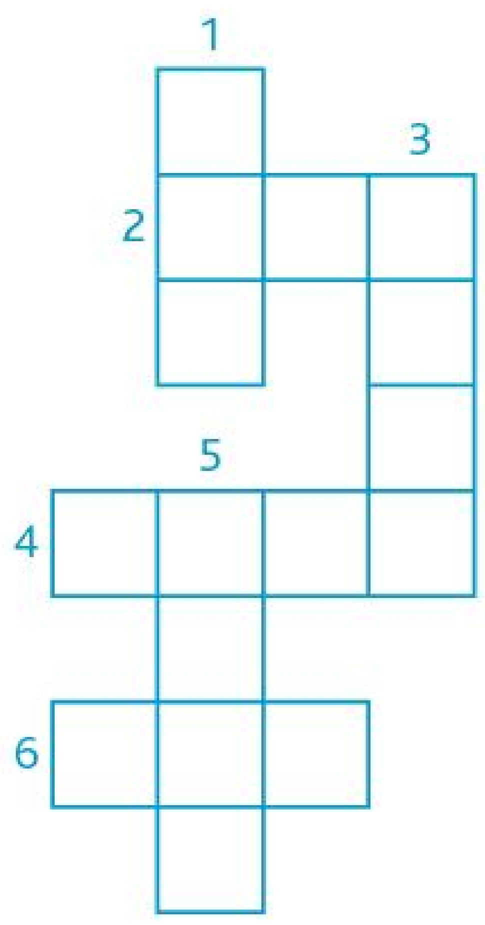
5 Het publiek heeft zich verbaasd ________ het oneerlijke spel.

van links naar rechts:

2 Hilde heeft een hele middag besteed ________ het opruimen van haar kamer.

4 Er wordt gewaarschuwd ________ grote drukte op de stranden.

6 Hebben zij de taakverdeling ________ elkaar besproken?

Opdracht 9 ✱

In de zinnen staan uitdrukkingen met het werkwoord *hebben* en een vast voorzetsel. Noteer bij welk woord je deze uitdrukking kunt vinden in het woordenboek. Vul dan het juiste voorzetsel in.

1 Darja heeft veel zin ________ de vakantie.

Staat in het woordenboek bij: zin

Uitdrukking: zin hebben in

2 Joer heeft een hekel ________ het spel Monopoly.

Staat in het woordenboek bij: ____________________

Uitdrukking: ____________________

3 Mehmet heeft veel verstand ________ computers.

Staat in het woordenboek bij: ____________________

Uitdrukking: ____________________

4 Aisha heeft veel talent ________ het schrijven van verhalen.

Staat in het woordenboek bij: ____________________

Uitdrukking: ____________________

Ik kan/weet

- opzoeken welk vast voorzetsel bij een werkwoord hoort.
- veelvoorkomende vaste voorzetsels bij werkwoorden op de juiste manier gebruiken. 1F

Maak de extra opdrachten online.

Taalverzorging
formuleren

Je leert over verwijswoorden.

Startopdracht

1 Lees tekst 1. Wie wordt bedoeld met de onderstreepte woorden?

	Loes	**Boris**
hij	0	0
haar	0	0
zij	0	0
hem	0	0
zijn	0	0

2 Schrijf zelf nog een passende zin achter het tekstje. De zin moet over Loes of Boris gaan, maar je mag hun namen niet gebruiken.

Tekst 1

Loes en Boris kennen elkaar sinds kort. <u>Hij</u> is bij <u>haar</u> in de straat komen wonen. <u>Zij</u> had <u>hem</u> daar al vaker gezien, want <u>zijn</u> oma woonde er al. ______________________

____

Theorie

video-uitleg

Verwijswoorden (2)

Met een **verwijswoord** kun je verwijzen naar woorden die je eerder hebt gebruikt. De verwijswoorden *die*, *dat*, *dit* en *deze* ken je al uit hoofdstuk 4. Andere verwijswoorden die veel gebruikt worden, zijn: **hij**, **hem**, **zij/ze**, **het**, **zijn**, **haar** en **hun**.

*<u>Max</u> is blij. **Hij** heeft **zijn** partijtje squash gewonnen. Ik heb **hem** daarmee gefeliciteerd.*
*<u>Eva</u> had veel pijn. **Zij** had **haar** enkel verstuikt. Ik heb **haar** achter op de fiets naar huis gebracht.*
*Waar kan ik <u>het formulier</u> inleveren? Ik heb **het** al ingevuld.*
*<u>De koks</u> hebben een kluisje. Daar kunnen **zij hun** messen in bewaren.*

Zo gebruik je verwijswoorden

Je verwijst naar	met
een man	*hij, hem, zijn*
een vrouw	*zij/ze, haar*
een *het*-woord	*het, zijn*
meer personen of meer dingen	*zij/ze, hun*

Let op: de woorden *hun* en *zijn* gebruik je alleen om te laten zien dat iets van iemand is.
Zij hebben **hun** fiets tegen het hek gezet.
Hij heeft **zijn** verjaardagstaart helemaal opgegeten.

Opdracht 1

Omcirkel het juiste verwijswoord. Het verwijswoord verwijst naar de onderstreepte woorden.

1 Oma belde aan en ik deed de deur voor haar / het / hem open.
2 Mijn broer kan haar / hun / zijn nieuwe trui niet vinden.
3 Silas en Rens zouden toch hier zijn? Ik heb hem / het / ze nog niet gezien.
4 Wil je het adres voorlezen? Haar / Het / Hem staat onder aan de brief.

Opdracht 2

Omcirkel het juiste verwijswoord.

1 Ik hoop dat Thomas vandaag meespeelt. Ik vind haar / het / hem zo goed!
2 Het nieuwe huis is erg mooi. Ik heb haar / hem / het helemaal bekeken.
3 Mijn vriendin is constant met haar / hun / zijn make-up bezig.
4 De gasten kunnen haar / hun / zijn jassen hier ophangen.

Opdracht 3

Met welke verwijswoorden kun je naar de woorden verwijzen? Zet de woorden in het juiste rijtje: *bedrijf – bomen – David – dokters – kinderen – leraar – moeder – neef – orkest –schilderij – Vera – verkoopster.*

hij / hem / zijn	zij / ze / haar	het / zijn	zij / ze / hun
		bedrijf	

Opdracht 4

Omcirkel het juiste verwijswoord.

1 Volkan en Gino kwamen elkaar tegen in het park. Ze / Hun waren allebei aan het hardlopen. Zij / Hun willen zij / hun conditie verbeteren.
2 Carola ontwerpt armbandjes. Zij / Haar verkoopt zij / haar armbandjes via zij / haar eigen website. Ik vind zij / haar een goede ontwerpster.
3 We zagen Job in de supermarkt. Hij / Hem / Zijn werkt daar nu. Dit is hij / hem / zijn eerste baantje. We zagen hij / hem / zijn bij de kaasafdeling.
4 Kennen jullie Meryl en Celine nog? Ze / Hun woonden vroeger bij mij in de straat. Zij / Hun moeder was een vriendin van mijn moeder.

Opdracht 5

Wat staat er op de foto's? Noteer het juiste verwijswoord. Kies steeds uit: *hij – hem – zijn – ze – haar – het – hun.*

De honden lopen naast ________ baasjes.

________ worden elke dag samen uitgelaten.

De breakdancer staat op ________ hoofd.

Dit kon ________ pas na heel veel oefenen.

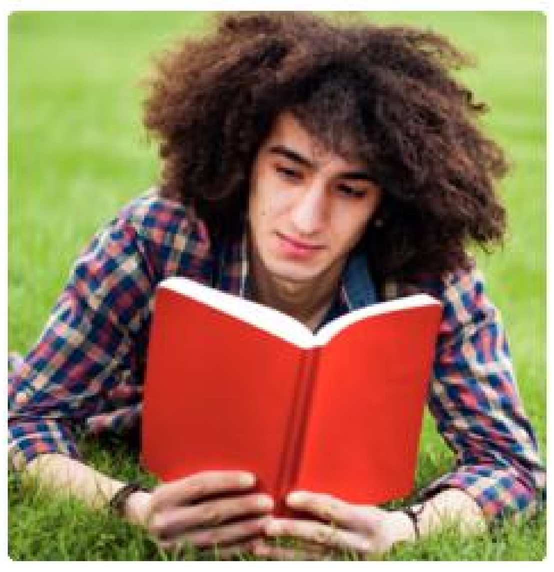

Jorja is gek op dansen. Hier danst ________ met ________ vriendinnen op een strandfeestje.

De hockeysters zijn weer terug in Nederland.

________ laten ________ medailles zien.

Dylan las het boek in één keer uit.

________ vond ________ heel spannend.

Opdracht 6 ✱

Noteer het juiste verwijswoord. Kies steeds uit: *hij – hem – zijn – zij – het – hun.*

Monstertocht voor longboarder Jesse

Ieder jaar doen een paar duizend Nederlanders mee aan de actie Alpe d'HuZes. ________ gaan hardlopend of fietsend de berg Alpe d'Huez op om geld in te zamelen voor onderzoek naar kanker. In 2015 deed Jesse (19) ook mee, maar niet lopend of op de fiets. ________ beklom de berg op ________ longboard. De beklimming was zwaar, maar de sfeer was heel goed. Jesse: 'Iedereen moedigde me aan.'

Het jaar ervoor was Jesse met een vriend op een longboard van Amsterdam naar Kopenhagen gereisd. ________ hadden allebei een tentje en een slaapzak op ________ rug en legden 850 kilometer af.

Na de reis besloot Jesse om zich in te zetten voor het goede doel. ________ doel was om 2500 euro bij elkaar te skaten en dat is ________ gelukt.

Jesse ging niet op het longboard naar beneden. Jesse: 'Nee, ik gebruikte ________ niet voor de terugweg. Dat is te gevaarlijk. Ik ging met de kabelbaan naar beneden.'

Naar: www.sevendays.nl, op 3 juni 2015

MOEILIJKE WOORDEN

Opdracht 7

Een -c spreek je soms uit als een -k en soms als een -s. Zet de woorden met een **-c** in het juiste rijtje: *bioscoop – centimeter – cirkel – directeur – medicijn – plastic – procent – reclame.*

Je spreekt de -c uit als een -k	**Je spreekt de -c uit als een -s**

Opdracht 8

Bij welk woord in het woordenboek zou je de betekenis van de onderstreepte woorden zoeken? Noteer dat woord.

1 Bij de ingang worden de kaartjes gecontroleerd. ______

2 De band geeft vier concerten in Nederland. ______

3 Ik feliciteer Thijmen met zijn verjaardag. ______

4 De nieuwe auto werd op een speciale manier getoond. ______

Opdracht 9

Welke woorden passen in de zin? Kies uit: *camera – centrum – cijfers – circus – elektriciteit – insecten – postcode – provincie.*

Je mag elk woord maar één keer gebruiken.

1 Veel mensen in het ______ van de stad zitten in het donker, want de ______ is uitgevallen.

2 Die natuurfotograaf maakt met zijn ______ prachtige foto's van ______.

3 Een beroemd ______ staat deze week in allerlei plaatsen in de ______ Zuid-Holland.

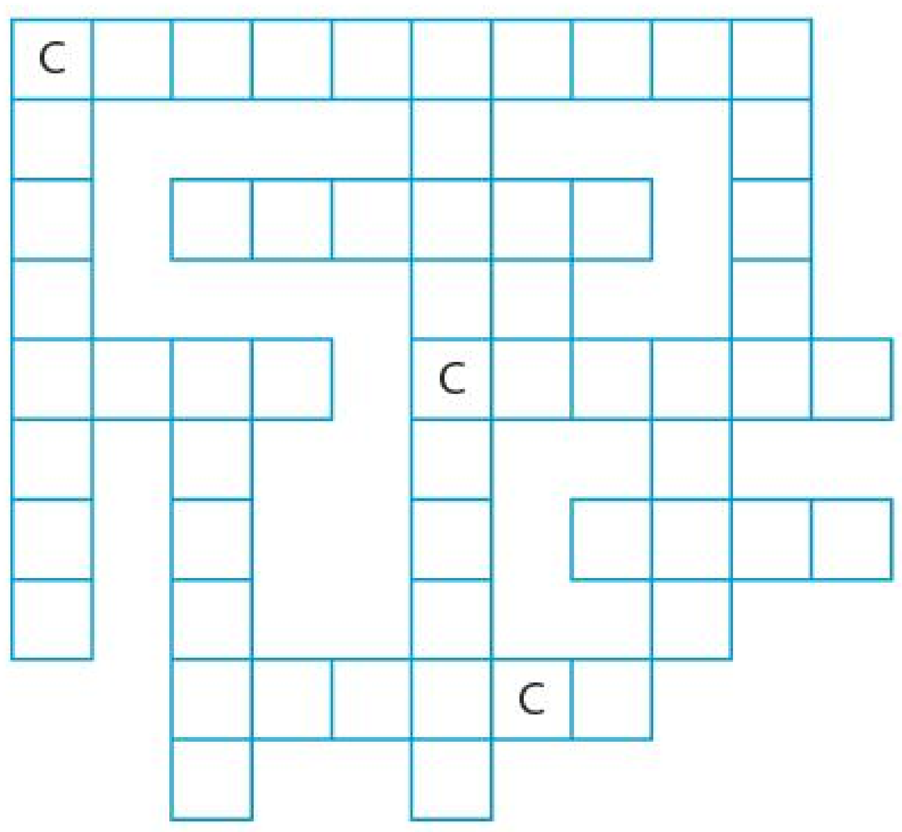
4 Wat zijn de ______ van de ______ van die straat?

Opdracht 10

Vul de legpuzzel met alle woorden.

De *ij* telt als twee letters (*i* en *j*).

aardig
centimeter
cirkel
controle
insect
juni
jullie
medicijnen
rijk
ruzie
koud

Ik kan/weet
- de verwijswoorden *hij, hem, zij/ze, het, zijn, haar* en *hun* op de goede manier gebruiken. 2F
- woorden met een *c* goed spellen. 2F

Maak de extra opdrachten online.

Praktijkopdracht

De beste snack

Een snelle snack en je bent weer helemaal klaar voor de volgende les. Daarom wil je school in de kantine een lekker én gezond tussendoortje verkopen. Maar welk? Om daar achter te komen, heeft de school een prijsvraag uitgeschreven: wie maakt de beste snack?

Samen met een klasgenoot maak je voor de kantine op jullie school een gezond en lekker tussendoortje. Deze snack presenteren jullie met een poster. Aan de deskundige jury maken jullie duidelijk hoe je de snack maakt en waarom dit de allerbeste snack is.

Bij deze opdracht breng je de volgende theorie in de praktijk:
- *Lezen*: Tekst en afbeeldingen
- *Kijken en luisteren*: Een goede spreker herkennen
- *Spreken en gesprekken*: Een presentatie houden

Het stappenplan voor de opdracht krijg je van je docent of vind je online.

Wat heb je geleerd?

Leerstofoverzicht

Lezen	• Ik kan informatie uit afbeeldingen halen. 1F
Schrijven	• Ik kan een eenvoudige powerpointpresentatie maken. 1F
Kijken en luisteren	• Ik kan een goede spreker herkennen.
Spreken en gesprekken	• Ik kan een korte voorbereide presentatie houden. 1F
Woordenschat	• Ik kan de betekenis van een onbekend woord opzoeken in een woordenboek. 1F • Ik weet de betekenis van alle woorden en uitdrukkingen uit de paragraaf.
Taalverzorging spelling	• Ik kan de verleden tijd van sterke werkwoorden goed spellen. 1F
Taalverzorging spelling	• Ik kan opzoeken welk vast voorzetsel bij een werkwoord hoort. • Ik kan veelvoorkomende vaste voorzetsels bij werkwoorden op de juiste manier gebruiken. 1F
Taalverzorging formuleren	• Ik kan de verwijswoorden *hij, hem, zij/ze, het, zijn, haar* en *hun* op de goede manier gebruiken. 2F • Ik kan woorden met een *c* goed spellen. 2F

Zo bereid je de toets goed voor

- Zorg ervoor dat je weet welke paragrafen in de toets voorkomen.
- Zorg ervoor dat je weet hoe je de verschillende paragrafen moet leren: moet je dingen uit je hoofd leren of moet je de leerstof kunnen gebruiken?
- Leer van je fouten: welke opdrachten in het boek gingen nog niet goed? Maakte je fouten omdat je iets niet begreep, waren het slordigheden of wist je bij deze opdrachten niet hoe je ze moest maken?
- Lees de theorie nog eens goed door. Begrijp je alles? Bekijk de theorievideo's voor extra uitleg.
- Maak de opdrachten die je lastig vond nog een keer. Je kunt online ook extra oefenen.

Maak de oefentoets online om te controleren of je klaar bent voor de toets. Succes!

Poëzie en

Fictie

Inhoud

A School

Opdracht 1

1 Je zit nu een paar weken in de brugklas. Schrijf drie dingen op die je leuk vindt op je nieuwe school en drie dingen die je niet zo leuk vindt.

Leuk	**Niet leuk**
1 ______________	1 ______________
2 ______________	2 ______________
3 ______________	3 ______________

2 Welk cijfer geef jij aan de brugklas? Omcirkel een cijfer tussen 1 en 10:
1 = Ik vind helemaal niets leuk aan de brugklas.
10 = Ik vind alles leuk aan de brugklas.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Opdracht 2

Lees tekst 1. Het is een stukje uit *Het leven van een loser* van de Amerikaanse schrijver Jeff Kinney. Hierin vertelt Bram Botermans wat hij meemaakt als hij in de brugklas zit.

Begrippen

Inleven Je voorstellen hoe het is om iemand anders te zijn of hoe iemand anders zich voelt.

1 Welke dingen vindt Bram vervelend aan de brugklas? Je mag meerdere antwoorden kiezen.
- ○ Dat hij geen leuke leraren heeft.
- ○ Dat hij het hele jaar op dezelfde plaats moet zitten.
- ○ Dat hij kleiner is dan de andere jongens.
- ○ Dat hij niet bij zijn vrienden van de basisschool in de klas zit.

2 Welk cijfer denk jij dat Bram aan de brugklas zou geven? Omcirkel:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

3 Geef Bram een tip waardoor hij de brugklas misschien een beetje leuker gaat vinden.

____

____

4 Kun jij je goed inleven in Bram? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

5 *Het leven van een loser* ziet er anders uit dan gewone leesboeken. Noteer twee dingen die anders zijn.

____

____

Tekst 1 (instapniveau)

Het leven van een loser

Voor alle duidelijkheid: ik vind de brugklas de allerstomste uitvinding ooit. Je hebt kinderen zoals ik, die hun groeispurt nog moeten krijgen, tussen van die gorilla's die zich twee keer per dag moeten scheren.

En dan vragen ze zich af waarom pesten zo'n groot probleem is in de brugklas.

Als het aan mij lag, zou je lengte bepalen in welke klas je zit, en niet je leeftijd. Maar aan de andere kant: dan zouden kinderen als Guppie nog steeds in groep drie zitten.

9

Vandaag is de eerste schooldag en we zitten te wachten tot de leraar eindelijk de klassenplattegrond heeft ingevuld. Dus ik dacht: ik kan net zo goed iets in dit boek schrijven om de tijd door te komen.

Laat me je trouwens een goede raad geven: let tijdens de eerste schooldag goed op waar je gaat zitten. Je loopt het lokaal binnen en dropt je spullen op het eerste het beste tafeltje en voor je het weet zegt de leraar:

Bij dit vak zit ik dus ingeklemd tussen Chris Huisman (voor me) en Leo Jacobs (achter me).

10

Jeff Kinney, Het leven van een loser, deel 1. De Fontein, Utrecht 2009

Opdracht 3

Lees tekst 2. Het is een strip van het boek *Hoe overleef ik de brugklas?* van Francine Oomen. Van het boek is ook een film gemaakt.

1 Welke emoji past het beste bij hoe Rosa zich voelt op de ochtend van haar eerste schooldag? Omcirkel de letter.

a b c d e f

2 Leg uit waarom Rosa zich zo voelt. Noteer twee dingen.

1 ______________________________

2 ______________________________

3 Denk jij dat Rosa de eerste schooldag toch naar school gaat? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

Tekst 2 (instapniveau)

Hoe overleef ik de brugklas?

Francine Oomen en Annet Schaap, Hoe overleef ik de brugklas? Querido, Amsterdam 2012

Opdracht 4

Lees tekst 3. Het is een fragment uit *Doe normaal!* van Marian Hoefnagel. Marian Hoefnagel schrijft dunne boekjes die niet zo moeilijk zijn. Speciaal voor leerlingen die niet zo van lezen houden of lezen moeilijk vinden.

1 Wout vertelt dat een paar leerlingen op zijn vorige school hem begonnen te plagen. Vul in wat de leerlingen deden en of Wout dat erg vond.

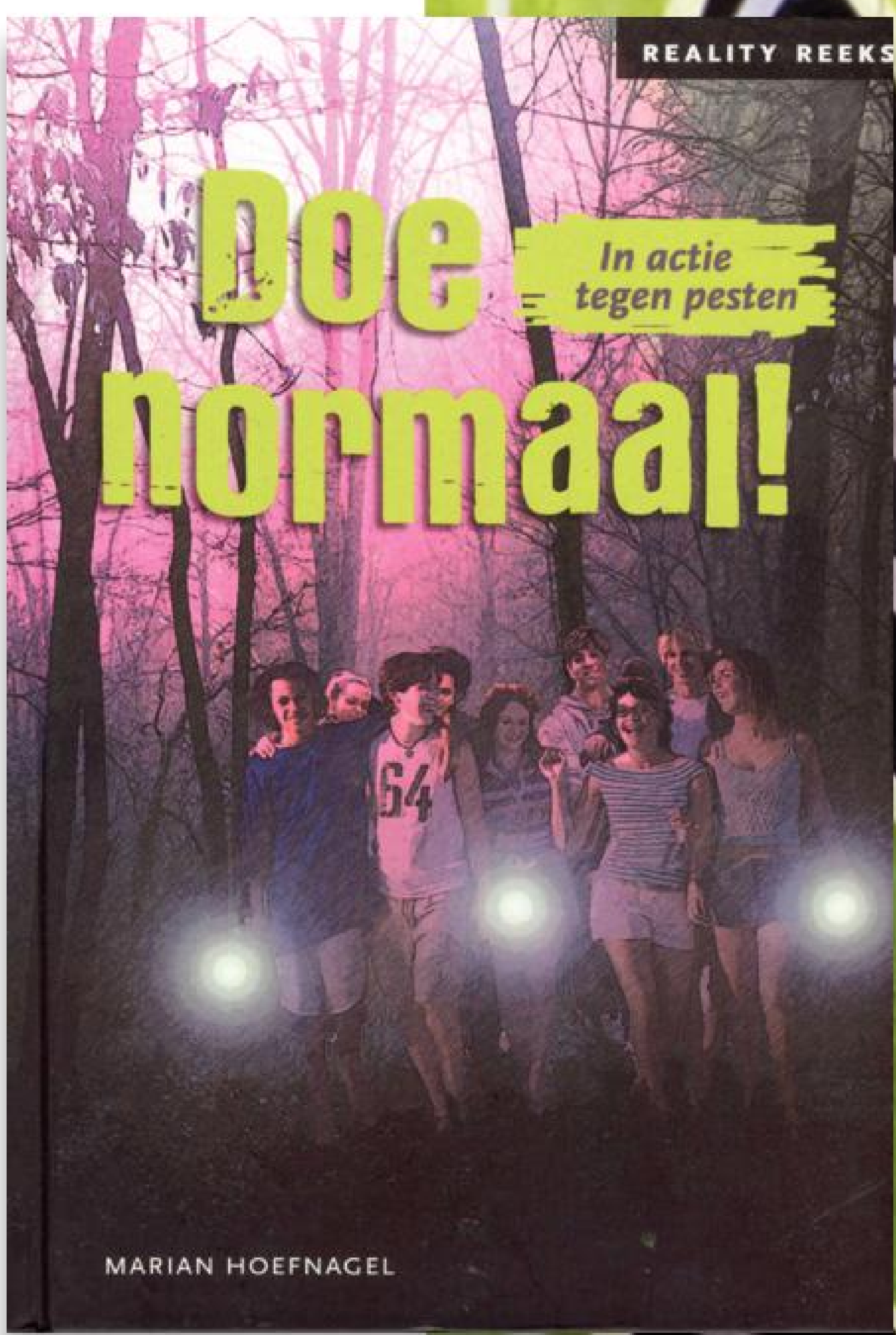
Wat deden de leerlingen?	**Vond Wout dat erg?** **ja / nee**
1 *Wout groentje noemen*	1 *nee*
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6

2 Hoe denk jij dat Wout zich voelde op zijn vorige school? Je mag meerdere antwoorden kiezen.
- ○ boos
- ○ verdrietig
- ○ onzeker
- ○ agressief

Tekst 3 (instapniveau)

Doe normaal!

Het is de eerste schooldag na de vakantie van klas 3A. De klas krijgt een nieuwe mentor, Wout van Duin. In de eerste mentorles vertelt Wout van Duin over zichzelf.

De nieuwe mentor

In het biologielokaal gaat Wout van Duin op het bureau zitten.
'Jullie mogen me Wout noemen,' zegt hij.
'Of meneer Van Duin, als je dat prettiger vindt.
Ik noem jullie vandaag allemaal bij je voornaam.
Maar als je liever wilt dat ik meneer of mevrouw tegen je zeg, kan dat ook.
Dat moet je me dan maar even laten weten.'
De klas lacht. Wat een gek idee.
De leerlingen noemen hun leraar bij hun voornaam. En de leraar noemt zijn leerlingen meneer of mevrouw.

'Ik ga jullie iets over mezelf vertellen,' zegt hij.
'En dat is geen vrolijk verhaal. Ik vertel het ook niet aan alle leerlingen.
Maar jullie zijn mijn klas. Ik vind dat jullie moeten weten wie ik ben.
Wout vertelt dat dit zijn eerste schooldag is.
En dat hij best zenuwachtig is.
'Ik ben vijf jaar geleden begonnen met lesgeven,' zegt hij.

'Op een school in een grote stad.
Er zaten moeilijke leerlingen op die school, dat wist ik.
Maar ik dacht: ik doe gewoon heel erg mijn best. Dan lukt het vast wel.'
Hij zet zijn bril even af.

'Met de meeste leerlingen lukte het ook wel,' gaat hij verder.
'Maar met een paar niet. Die begonnen te plagen.
Ze noemden me groentje. Daar moest ik wel om lachen.
Het was natuurlijk waar, ik was een groentje: iemand die van niks weet.
Toen legden ze een nepdrol op mijn stoel.
Daar moest ik ook nog om lachen.
Maar de keer daarna was het een echte drol.
Dat was geen grapje meer.
En daarna sneden ze de banden van mijn auto stuk.
En ze belden me op, midden in de nacht.
Dan riepen ze akelige dingen door de telefoon.
Op een dag gooiden ze mijn witte muizen in het aquarium.
Die had ik meegenomen naar school om er les over te geven.
Ik ben huilend naar huis gegaan.'

Wout zet zijn bril weer op en kijkt de klas rond.
Alle leerlingen zitten heel stil te luisteren.
'Ik was overspannen,' zegt hij. 'Ik kon niet meer slapen.
Het duurde erg lang voordat ik weer beter was.
En toen ik eenmaal beter was, durfde ik niet meer terug naar die school.
Maar ik wilde wel graag lesgeven.
Daar heb ik voor geleerd en dat vind ik leuk om te doen.
Een vriend van me werkt hier, op deze school.
Hij zei: "Kom bij ons.
Ik zal aan de directeur vragen of jij de aardigste klas als mentorklas krijgt."'

Wout stopt even. 'En dat zijn jullie dus,' zegt hij dan.
'Ik hoop maar dat mijn vriend gelijk heeft.
Want het is erg spannend voor me.'

Marian Hoefnagel, Doe normaal! Uitgeverij Eenvoudig Communiceren, Amsterdam 2011

Opdracht 5

Lees tekst 4. Het is het volgende hoofdstuk uit *Doe normaal!*

1 Wout heeft veel over zichzelf verteld. Wat vinden Kim, Joost en Pieter daarvan?

Kim vindt het ______________________

Joost vindt het ______________________

Pieter vindt het ______________________

2 Vind jij het verstandig van Wout dat hij eerlijk vertelt dat hij op zijn vorige school gepest is door leerlingen? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________

____

3 De leerlingen praten over het verschil tussen plagen (een geintje uithalen) en pesten. Vinden ze het plagen of pesten als iemand *doekje* roept naar iemand die een hoofddoekje draagt?

- ○ pesten
- ○ plagen
- ○ Dat hangt ervan af of het meisje met het hoofddoekje het erg vindt.

4 Overleg met een klasgenoot. Vinden jullie de volgende dingen plagen of pesten? Zet kruisjes op de juiste plaats.

	Plagen	**Pesten**	**Dat hangt ervan af.**
aan de telefoon de stem van iemand anders nadoen			
de sleutels van iemands kluisje verstoppen			
iemand *kleintje* noemen			
iemands tas in de wc gooien			

5 De leerlingen moeten van Wout samen iets bedenken tegen pesten. Bedenk zelf één ding.

____

____

Tekst 4 (instapniveau)

Doe normaal!

Een aardige klas

Ze zitten buiten, op het schoolplein.
‘Wat vinden jullie van Wout?’ vraagt Jamilla.
‘Ik vind hem erg aardig,’ zegt Kim.
‘Ik vind het moedig om zoveel over jezelf te vertellen.’
‘Leraren doen dat toch nooit?’ zegt Joost. ‘Ik vind het maar raar.’
Pieter schudt zijn hoofd. ‘Nee,’ zegt hij. ‘Het is niet raar, maar wel anders.’
De anderen knikken. Ja, dat is het: anders.

Ze praten verder over hun opdracht.
Wout houdt niet van pesten. Dat kunnen ze goed begrijpen.
Nu moeten ze met elkaar iets bedenken tegen pesten. Hoe kun je ervoor zorgen dat er niet gepest wordt?
‘Ga er met elkaar over praten,’ heeft Wout gezegd. ‘Vertel aan elkaar wat jij pesten vindt. En wat gewoon plagen is.’

‘Ik vind het maar lastig,’ zegt Jamilla.
‘Ik draag een hoofddoek. Jongens roepen vaak *doekje* tegen me.
Dat vind ik vervelend. Maar is dat pesten?’
‘Als jij het erg vindt, is het pesten,’ zegt Pieter.
‘Ja, ik vind dat pesten,’ zegt Jamilla.
‘Maar de jongens die *doekje* roepen, vinden het geen pesten. Die maken een geintje. Het is voor iedereen anders.’
‘Nee, niet altijd,’ zegt Joost. ‘Witte muizen verdrinken is geen geintje.’
Ja, daar heeft Joost gelijk in.

Marian Hoefnagel, Doe normaal! Uitgeverij Eenvoudig Communiceren, Amsterdam 2011

Opdracht 6

De volgende vragen gaan over alle teksten in deze paragraaf.

1 Bij welk genre horen tekst 1, 2, 3 en 4?

> **Begrippen**
>
> **Genre** (spreek uit: zjan-re) Soort verhaal, bijvoorbeeld griezelverhaal of verhaal over geschiedenis.

○ liefdesverhaal

○ schoolverhaal

○ spannend verhaal

○ sportverhaal

○ sprookje

2 In wie kon jij je het beste inleven?
- ○ Bram uit *Het leven van een loser* (tekst 1)
- ○ Rosa uit *Hoe overleef ik de brugklas?* (tekst 2)
- ○ Wout van Duin uit *Doe normaal!* (tekst 3)
- ○ de leerlingen uit *Doe Normaal!* (tekst 4)

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

3 Welke tekst vond jij het moeilijkst om te lezen? ______________________________

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

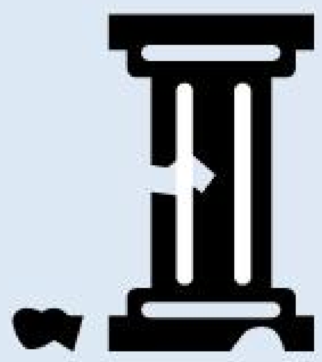
4 Welk boek zou je willen lezen? Omcirkel: ***Het leven van een loser*** / ***Hoe overleef ik de brugklas?*** / ***Doe normaal!***

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

5 In de bibliotheek staan plaatjes op de boeken, zodat je kunt zien bij welk genre een boek hoort. Welk(e) genre(s) vind jij leuk? Je mag meerdere antwoorden kiezen.

○ avonturenverhaal

○ geschiedenisverhaal

○ griezelverhaal

○ humor

○ liefdesverhaal

○ oorlogsverhaal

○ schoolverhaal

○ science fiction

○ spannend verhaal

○ sportverhaal

Opdracht 7

Creatief schrijven

Maak een kort stripverhaal van vier tekeningen over iets wat is gebeurd op jouw eerste dag op de middelbare school.
Doe het zo:
- Schrijf in vier regels op over welke gebeurtenis jouw stripverhaal gaat.

  Bijvoorbeeld:
  Ik was mijn brood vergeten.
  Toen vroeg ik aan Bram of ik geld van hem kon lenen om iets in de kantine te kopen.
  Toen gaf Bram mij een krentenbol en een appel.
  Dat vond ik aardig van Bram.

  ____

  ____

  ____

  ____

- Maak op een apart vel papier bij elke regel een tekening.
- Schrijf bij elke tekening wat de personen zeggen of denken. Gebruik een tekstballon als iemand iets zegt en een gedachtewolk als iemand iets denkt.

Opdracht 8 (voor je fictiedossier) (niveau 1)

Lees een boek. Je kunt een van de drie boeken lezen die in deze paragraaf zijn behandeld of een boek kiezen uit de Leestips hieronder. Je kunt ook je docent om hulp vragen bij het kiezen van een boek. Maak de online opdracht 'Inleven'.

Leestips

Marian Hoefnagel, *Chatten*

Roy ontdekt een geheim van zijn klasgenoot Doenja. Wat moet hij doen? *(instapniveau)*

Caja Cazemier e.a., *Naar de brugklas*

Verhalen over Isa, Vera en Jesse. Ze gaan naar de brugklas. Daar is alles heel anders dan op de basisschool. *(instapniveau)*

Mac Barnett en Jory John, *De vreselijke twee*

Mick gaat naar een nieuwe school. Hij is supergrappig, maar hij moet het op zijn nieuwe school opnemen tegen Nick. *(niveau 1)*

Carry Slee, *Spijt!*

Jochem wordt gepest. David doet niets om Jochem te helpen, maar later krijgt hij daar spijt van. *(niveau 1)*

Kijk ook op Lezenvoordelijst.nl voor meer boeken op je eigen niveau.

B Feest!

Opdracht 1

1 Hieronder staan de namen van zes feesten. Bedenk er zelf nog zes bij.
Bevrijdingsdag – Divali – Sinterklaas – Suikerfeest – trouwfeest – verjaardag

______________________ ______________________

______________________ ______________________

______________________ ______________________

2 Bij welk feest hoort lekker of speciaal eten? ______________________

3 Bij welk feest horen mooie of bijzondere kleren? ______________________

4 Welk feest vind jij het leukst? ______________________

5 Heb jij het wel eens meegemaakt dat je een feest niet leuk vond? Hoe kwam dat? ______________________

____

Opdracht 2

Je docent leest tekst 1 voor.

1 Wat betekent 'Happy birthday' (geel vlaggetje)?

____

2 Op het blauwe vlaggetje staat: '*Isten éltessen!* uit Boedapest'. Boedapest ligt in Hongarije. Uit welke taal komt 'Isten éltessen'? ______________________

3 'Herzlichen Glückwunsch' en 'Tillykke med fødselsdagen' betekenen allebei 'gefeliciteerd'. Wat betekent 'Isten éltessen', denk je?

____

4 Onderstreep de woorden uit de eerste strofe die op elkaar rijmen.

5 Komen alle mensen die een kaartje sturen ook op het verjaardagsfeestje?
ja / nee

6 Wat krijg je van je vrienden uit het buitenland als je wereldberoemd én jarig bent?

____

7 Waarom moet je 'flink wat talen leren' als je 'wereldberoemd én jarig' bent?

____

____

Begrippen

Rijm Als de laatste stukjes van twee woorden hetzelfde klinken, rijmen ze. Bijvoorbeeld: *feest – geweest, toeter – computer*.

Strofe De regels in een gedicht die bij elkaar horen. Tussen de strofen is een regel overgeslagen.

Tekst 1

JE ZOU MAAR...

...WERELDBEROEMD ÉN JARIG ZIJN
EN IEDEREEN WIL JE FELICITEREN.
DAN MOET JE FLINK WAT TALEN LEREN.

Herzlichen Glückwunsch! UIT BERLIJN.
OP EEN KAART UIT KOPENHAGEN: *Tillykke med fødselsdagen!*
Congratulazione! SCHRIJFT IEMAND UIT ROME.
Bonne fête! ROEPT PARIJS, *Gratuluji!* JUBELT PRAAG EN
Happy birthday sweety! MOET HAAST WEL UIT LONDEN KOMEN.
Isten éltessen! UIT BOEDAPEST, *Felicitări!* UIT BOEKAREST.
¡Felicidades! UIT MEXICO-STAD: EEN WERELDFEESTJE OP JE MAT.

EN WIE STUURT GEEN KAART,
MAAR KOMT LANGS MET EEN TAART
EN CADEAUS IN ZIJN TAS:
DE ALLER-ALLER-LIEFSTE-LEUKSTE-KNAPSTE VAN DE KLAS.

Erik van Os en Elle van Lieshout

Opdracht 3

Lees tekst 2.

1 Het gedicht heet 'Verlanglijstje voor Sinterklaas'. Onderstreep in het gedicht de vier dingen die de ik-persoon graag van Sinterklaas wil krijgen.

2 Onderstreep in de eerste strofe de woorden die op elkaar rijmen.

3 Bedenk zelf twee woorden die rijmen op 'Piet' en 'niet' (laatste strofe).

____

4 Maak de regel af die hieronder staat en schrijf er een regel onder die daarop rijmt.

Ik wil ook heel graag een ______________________________

____

Tekst 2

Verlanglijstje voor Sinterklaas

Hedenavond in mijn schoen
graag wat speculazen doen.

En wat chocoladeletters
in de laars die ik daar zette.

Ook een zak vol pepernoten
maar dan graag die hele grote.

En is er nog marsepein?
daar zou ik ook blij mee zijn.

Dank u wel hoor lieve Sint
u bent echt mijn beste vrind.

Doe de groeten maar aan Piet
en vergeet mijn lijstje niet.

Johanna Kruit, in: Ted van Lieshout (red.), *Ik wil een naam van chocola*. Querido, Amsterdam 2009

Opdracht 4

1 Lees 'Dichters aan het woord'. Noteer alle rare onderwerpen waarover deze dichters gedichten hebben geschreven.

Imme Dros: ______________________________

Sylvie Marie: ______________________________

Koos Meinderts: ______________________________

Tanneke Wigersma: ______________________________

Edward van de Vendel: ______________, ______________,

______________ en ______________.

2 Hieronder staat een aantal onderwerpen. Wat vind jij goede onderwerpen voor een gedicht? En welke onderwerpen zijn een beetje raar? Verdeel de woorden in twee groepen.

de kattenbak schoonmaken – een atlas – een voetbalwedstrijd winnen – een onderzeeboot – feest – in je neus peuteren – je huisdier – je vader of moeder – je veter vastmaken – pannenkoeken bakken – vakantie – verliefdheid – vriendschap – wc-papier

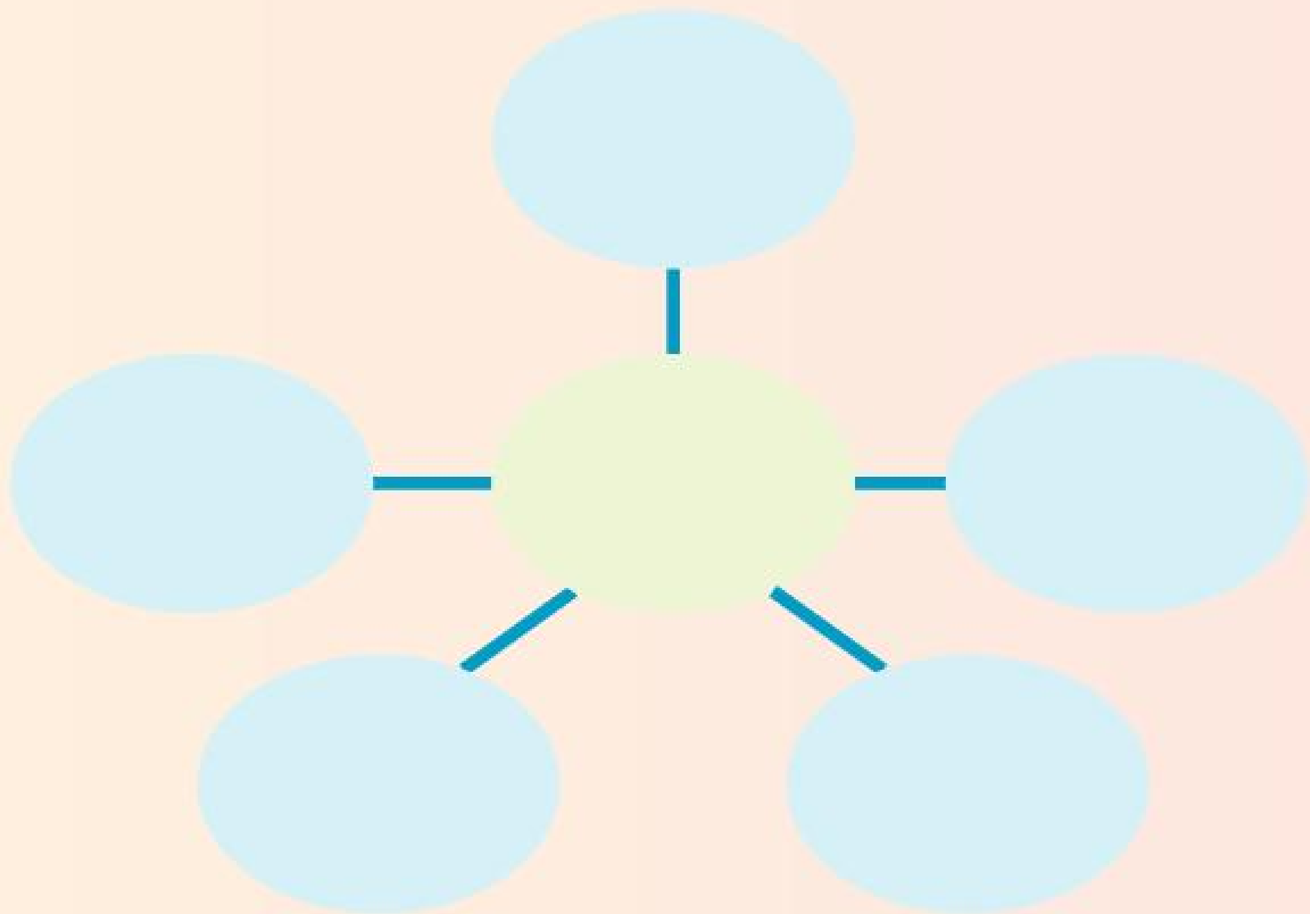
goede onderwerpen voor gedichten	**onderwerpen die een beetje raar zijn om een gedicht over te schrijven**

Opdracht 5 – Creatief schrijven

1 Kies uit opdracht 4 een onderwerp om een gedicht over te schrijven. Schrijf het onderwerp midden in de woordspin hiernaast.

2 Schrijf in de andere vakjes woorden op die bij het onderwerp horen.

3 Noteer naast elk woord dat je hebt opgeschreven een of een paar rijmwoorden. Je mag een online rijmwoordenboek gebruiken.

4 Schrijf op een apart blaadje een gedicht over je onderwerp. Gebruik een paar van de rijmwoorden die je hebt opgezocht. Schrijf ten minste vier regels.

5 Lever je gedicht in. Je docent leest een paar gedichten voor.

Dichters aan het woord

Wat is het raarste onderwerp waar je wel eens een gedicht over hebt geschreven?

Imme Dros:
Pindakaas.

Sylvie Marie:
Ik schreef ooit eens iets over een verdronken vis. Een verdronken vis! Stel je dat eens voor!

Koos Meinderts:
Over een chocoladebeen.

Tanneke Wigersma:
Over saus in een decolleté.

Edward van de Vendel:
Een meeuw die miauwde. Een plastic zakje. Lege schoenen. Spuug. Nog eens over spuug. En een derde keer over spuug.

Ted van Lieshout (red.), *Ik wil een naam van chocola*. Querido, Amsterdam 2009

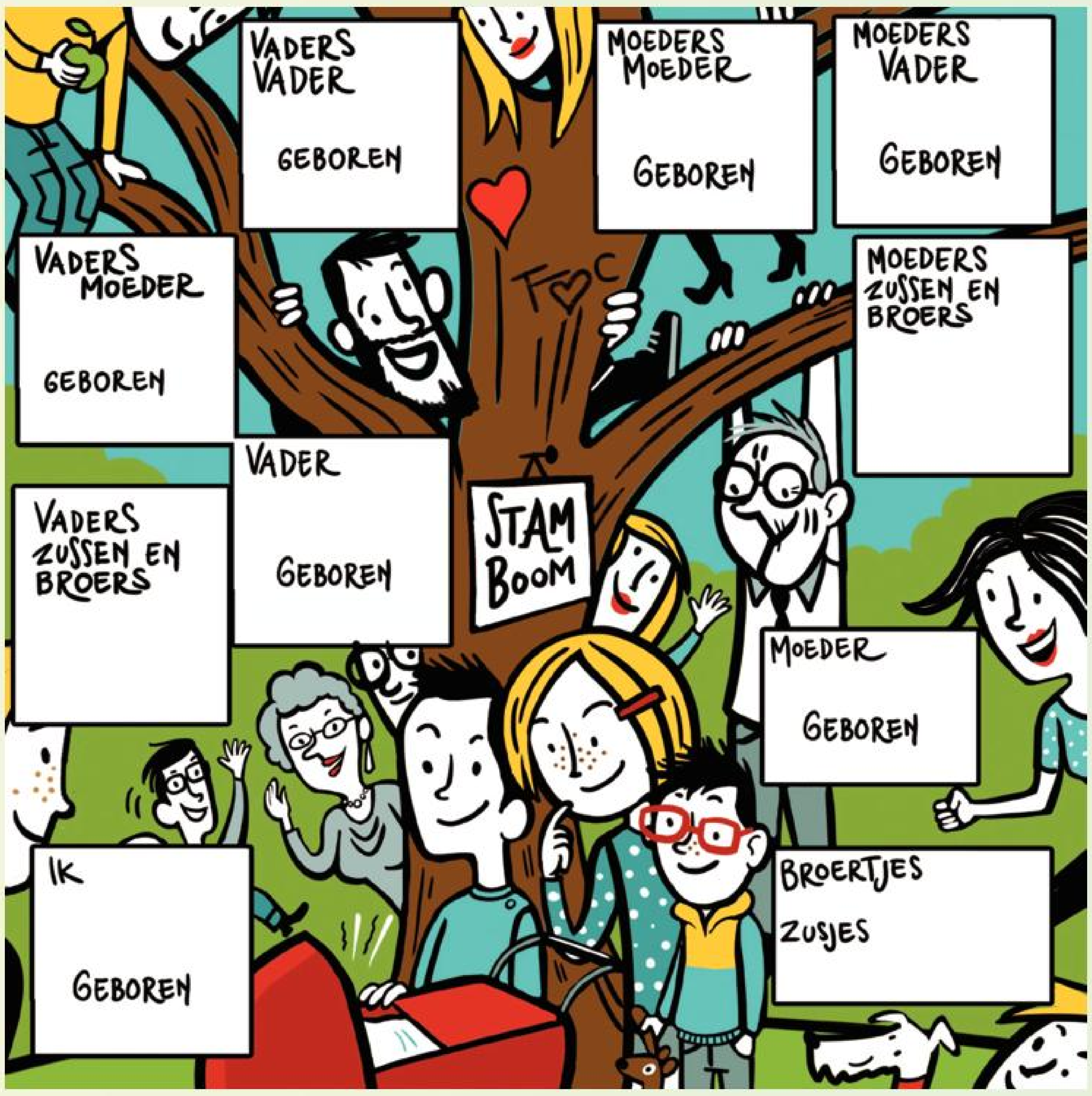
C Familie

Opdracht 1

1 Wie horen bij jouw familie? Vul de stamboom in.

2 Op wie lijk jij het meest?

____

Opdracht 2

Je docent leest tekst 1 voor. Het is een fragment uit *Spijkerzwijgen* van Simon van der Geest.

1 Wie is de hoofdpersoon van *Spijkerzwijgen*?

____

2 Wat lijkt jou leuker, enig kind zijn of broers en zussen hebben? Leg je antwoord uit:

____

____

Begrippen

Hoofdpersoon De persoon over wie het hele verhaal gaat. Je kunt lezen wat hij of zij denkt en voelt.

Uiterlijke kenmerken Hoe iemand eruitziet. Bijvoorbeeld: lang, slank, bruine ogen, blond haar.

Karaktereigenschap Hoe iemand is. Bijvoorbeeld: vrolijk, slordig, grappig, lui of rustig.

3 De bijnamen van opa en zijn broers horen allemaal bij een uiterlijk kenmerk of een karaktereigenschap. Vul het schema in.

Bijnaam	Uitleg	Uiterlijk kenmerk of karaktereigenschap?
Teur	hij speelde altijd de baas en 'Teur' is een afkorting van 'directeur'	karaktereigenschap
Tenk		
Sleutel		
Spijker		
Buts		

4 Welke karaktereigenschap past het beste bij Vonkie?

Omcirkel: dapper / nieuwsgierig / precies / verlegen

5 Welke broer van opa zou jij het liefst als broer willen hebben? ______________

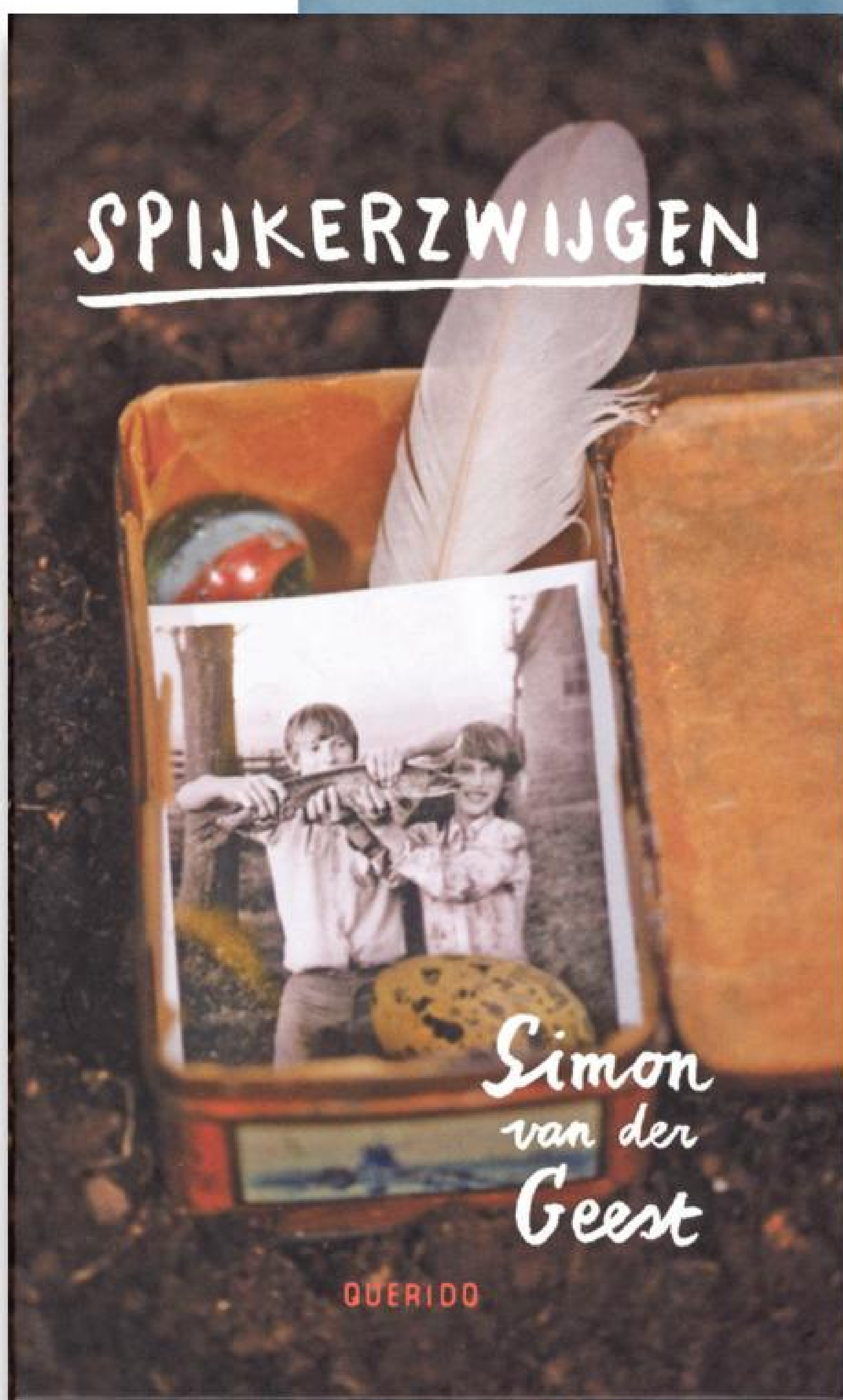
Leg je antwoord uit: ______________

____

Tekst 1 (niveau 1)

Spijkerzwijgen

De eerste avond op opa's boerderij kan Vonkie niet slapen. Zij en opa hebben elkaar niet zoveel te vertellen. Bovendien maakt Vonkie zich zorgen over haar ouders. Die hebben ruziegemaakt en hebben nu tijd nodig om met elkaar te praten.

'Opa!' Het is eruit voor ik het doorheb.
Even later opent hij de deur tot een kier en een streep licht valt over mijn bed.
'Wat is er?'
'Ik ...'
Opa wacht. Hij trekt zijn wenkbrauwen omhoog.
Mijn oog valt op een foto boven het andere logeerbed, een familieportret. Een man en een vrouw met om hen heen allemaal jongens, van kleuters tot grote kerels.
'Die foto, sta jij daar ook op?'
'Roep je me daarvoor naar boven?'
'Had jij ... zes broers?'
'Tja.'
'Dat was vast heel gezellig, of niet?'
'Ja hoor.' Opa schraapt zijn keel.
'Ik wou dat ik zoveel broers of zussen had.'
Opa duwt de deur verder open en komt op het andere bed zitten.
'D'r is niks mis met enig kind zijn,' zegt opa. 'Hoef je ook niks te delen. Word je niet zo vaak getreiterd of voor de gek gehouden.'
'Dat vind ik niet erg.' Ik sla mijn armen om mijn benen. 'Ze mogen me best voor de gek houden.'
Mijn blik glijdt weer naar het familieportret achter opa. Zeven jongens staan me aan te grijnzen. Met zoveel mensen in huis is het nooit stil.
'Jullie haalden vast vaak geintjes uit, of niet?'
Hij pakt het portret van de muur en veegt met zijn vinger het stof eraf. Het duurt heel lang voordat er een antwoord komt. Als je zo oud bent, zit je hoofd vast zo vol met herinneringen dat gewone gedachten er maar heel traag doorheen sijpelen.
'Och.'
En dan gebeurt het. Een twinkel in zijn ogen. Zelfs in het halfdonker zie ik het duidelijk.
Hij grinnikt. Opa grinnikt! Zelfs zijn snor wiebelt ervan.
'Wat?' vraag ik. 'Waarom lach je?'

‘Ik moest denken … Nee, laat maar.’
‘Kom op, vertel. Je dacht aan je broers, ja toch?’
Hij glimlacht. ‘Ik dacht aan die keer dat Teur, Tenk en Sleutel …’
‘Pfff,’ giechel ik. ‘Hóé zeg je?’
Hij laat de familiefoto zien en wijst op drie brede jongens die achter de vader en moeder staan.
‘Bijna iedereen had een bijnaam. Mijn oudste broer heette natuurlijk Dirk, maar omdat hij altijd de baas speelde, noemden we hem Directeur, en later alleen nog maar Teur. En Tenk noemde we Tenk omdat-ie zo breed en sterk was. En lomp. Als hij wilde, walste hij zo over je heen.’
‘En Sleutel?’
‘Die was altijd aan het knutselen en sleutelen. Dingen met lampjes en schroeven en elastieken, en later ook brommers. Als de maaimachine of de hooiwagen kapotging, liet mijn vader altijd eerst Sleutel ernaar kijken. Hij kon die dingen meestal wel repareren.’
‘En wie zijn dat?’ Ik wijs op twee jochies die naast moeders stoel staan.
‘Dat is de tweeling, Tommy en Thijs.’ Opa wijst ze aan. ‘Of nee, andersom, dat is Thijs en dat is Tommy.’
‘En waar sta jij?’ Ik vind niemand echt op opa lijken.
‘Daar.’
Het is een jongen van een jaar of tien met flaporen en een grote grijns. Het is moeilijk voor te stellen dat dat jongetje dezelfde is als opa. ‘Had jij ook een bijnaam?’
‘Spijker,’ zegt opa, ‘zo heette ik. Omdat ze me zo eigenwijs vonden. Zo eigenwijs als een kromme spijker. Probeer een kromme spijker maar eens recht te slaan.’
Tussen de vader en de moeder staat een jongen met een ernstig gezicht. ‘En wie is dat dan?’ vraag ik.
‘Dat is de broer die net boven mij kwam.’
Er valt een stilte.
‘Had hij geen naam?’ vraag ik dan maar.
‘Buts,’ antwoordt opa. Hij schraapt zijn keel. ‘Vroeger was ik op hem aangewezen. Want ja, de tweeling was te klein en de Grote Drie hadden elkaar, daar kwam je moeilijk tussen. Buts was krap twee jaar ouder. We deelden samen een kamer, fietsten samen naar school en zo.’
‘Heette hij echt Buts?’
‘Nee, Gijsbert. Maar we noemden hem Buts omdat hij altijd wel een buts of een blauwe plek had. Hij haalde gevaarlijke dingen uit. Dat ging wel eens mis. Dan viel hij weer uit een boom of zo.’
Ik tuur naar de foto. Hij is de enige die niet grijnst.
‘Hé kijk!’ wijs ik. ‘Hier op de foto heeft hij ook een bult, op zijn voorhoofd!’
Opa bekijkt de foto van heel dichtbij. ‘Je hebt gelijk …’
‘Hoe kwam hij daaraan?’
‘Hij was …’ Opa krabt aan zijn kin. ‘Hij was op de vlucht. Hij kon geen kant meer op, en toen deed-ie iets … onmogelijks. Hij ging vliegen.’

Simon van der Geest, *Spijkerzwijgen*. Querido, Amsterdam 2015

Opdracht 3

Lees tekst 2. Het is een fragment uit *Dubbelspel* van Alan Durant.

1 Sven zegt over David: 'Ik geef het meest om hem van alle mensen op de wereld.' Om wie geef jij het meest? ______________________

2 Lijkt het jou leuk om een tweelingbroer of -zus te hebben? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________

____

3 De vader van Sven en David is weggegaan. David gaat vaak naar hem toe, maar Sven wil zijn vader nooit meer zien. In wie kun jij je beter inleven, in David of in Sven? Omcirkel: David / Sven

Leg je antwoord uit: ______________________

____

4 Sven zegt: 'Je wilt dat ik de dubbel doe.' Wat betekent dat?
- ○ twee wedstrijden spelen
- ○ doen alsof hij David is
- ○ samen met David in een elftal spelen

5 Hoe denk je dat dit verhaal verdergaat?

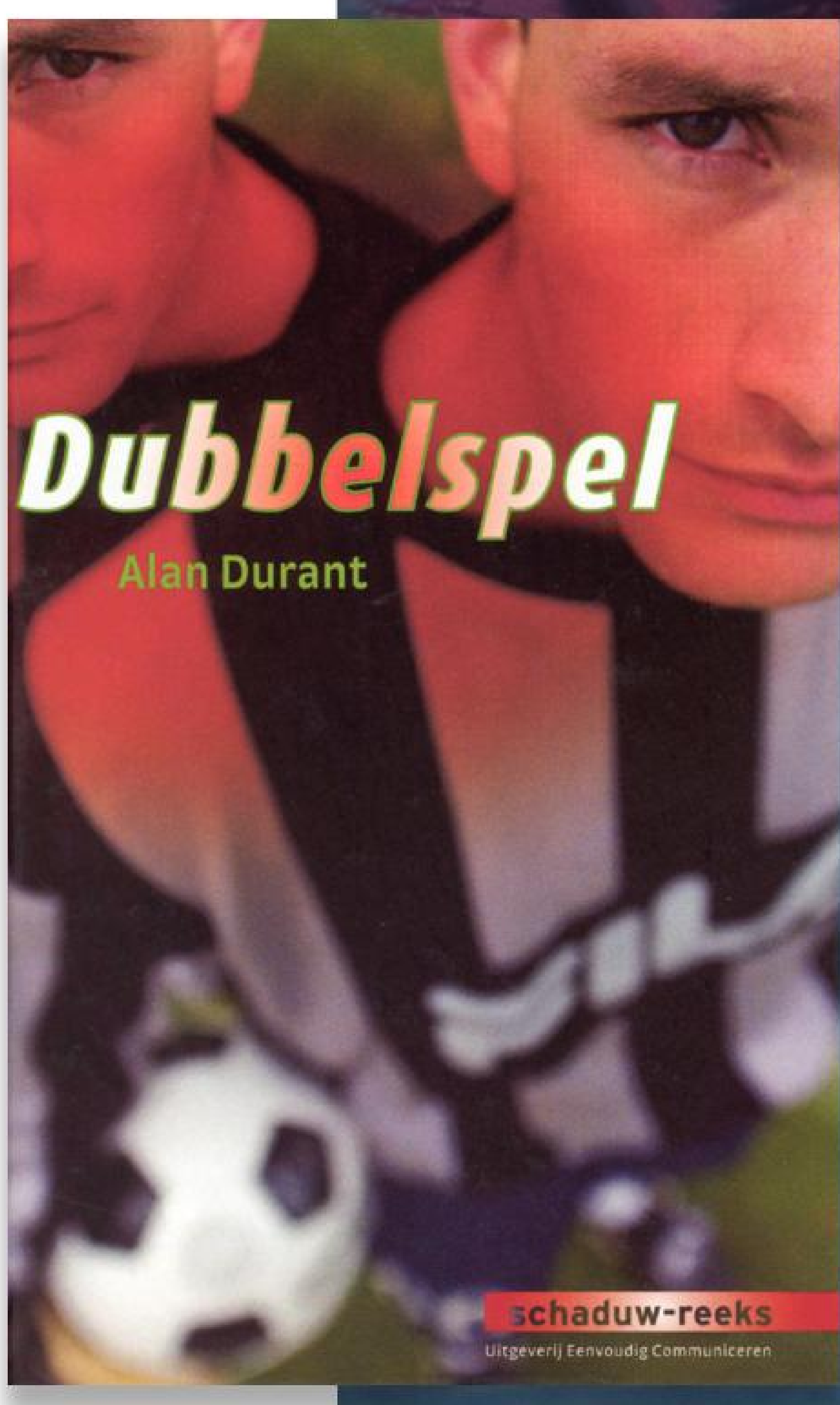
____

____

Tekst 2 (instapniveau)

Dubbelspel

David en Sven zijn de zoons van de beroemde voetballer Nicky Groen. David is vlak voor een belangrijke wedstrijd door zijn enkel gezakt. Hij wil dat zijn broer Sven voor hem speelt. Sven moet doen alsof hij David is. Eigenlijk wil Sven hier niet aan meedoen. Want wat gebeurt er als de mensen erachter komen dat hij David niet is?

David kijkt verdrietig voor zich uit.
Alsof ik iets gemeens heb gedaan.
Zo deed hij als kind ook altijd al.
Hij probeert je een vervelend gevoel te geven.
Terwijl hij degene is die vervelend is.
Aanval als verdediging.
Net als bij voetbal.
Dat is zijn manier.
Maar deze keer gaat het hem echt niet lukken.
'Hoor eens, als je me echt niet wilt helpen ...' begint hij.

Ik schud mijn hoofd.
'Ik doe het niet, David.
Je weet toch dat ik nooit meer voetbal.'
'Je was anders echt goed,' zegt David.

‘Net zo goed als ik. Nou ja, bijna.’
‘Ja, jaren geleden!’ zeg ik.
David heeft gelijk.
Ik kon heel goed voetballen.
David en ik waren de besten van ons team.
We waren allebei spits.
Een dubbele spits.
Een tweelingspits.
In één seizoen scoorden we samen wel honderd doelpunten.
Dat was een record in de competitie.
Ik speelde ook graag in de verdediging.
Maar nu heb ik al twee jaar geen bal aangeraakt.
Sinds de dag dat mijn vader het huis uit ging.
En mij, David en mijn moeder alleen achterliet.
Hij liet ons vallen. Voor een nieuwe vriendin.
Ik liet het voetbal vallen.
Nu speel ik basketbal.

David zucht.
‘Sven, je hoeft er toch niet zo’n probleem van te maken?
Je gaat gewoon het veld op en je speelt een spelletje.
Dat is alles.
Je hebt een goede conditie.
En je kunt voetballen.’

‘David, ik haat voetbal,’ zeg ik.
‘Dat weet je. En je weet ook waarom.’
‘Ja, om pa,’ zegt hij.
‘Omdat pa je in de steek heeft gelaten.
Maar dat is nu zo lang geleden.
Wordt het niet eens tijd om dat te vergeten?’

Onze vader heeft ons allebei in de steek gelaten.
Maar David bleef hem gewoon zien.
Hij gaat nog steeds heel vaak bij pa langs.
Ik zie mijn vader nooit meer.
Sinds hij is weggegaan, heb ik hem niet meer gezien.
‘Het heeft ook niks te maken met pa,’ gaat David verder.
‘Ik vraag dit aan je. Hij niet.
Alsjeblieft.’ Hij kijkt me aan.
Mijn tweelingbroer.
Ik geef het meest om hem van alle mensen op de wereld.
Zelfs al heeft hij iets stoms gedaan.

‘Je wilt dat ik de dubbel doe,’ zeg ik na een tijdje.
‘Een paar uurtjes maar,’ zegt David.
‘Misschien vind je het zelfs wel leuk.’
Ik schud mijn hoofd. Ik vind er vast niets aan.
Maar hij wint, zoals altijd.
Ik kan geen nee tegen mijn broer zeggen.

Alan Durant, Dubbelspel. Uitgeverij Eenvoudig Communiceren (Schaduw-reeks), Amsterdam 2007

Opdracht 4

Lees tekst 3. Het is een fragment uit *Broergeheim* van Emiel de Wild.

1 Is het wel eens gebeurd dat jouw ouders of verzorgers iets voor jou geheim wilden houden? ja / nee

2 Joeri's vader zegt: 'Stefan heeft iets heel ergs gedaan.' Wat denk jij dat Stefan heeft gedaan? ____________________

____

3 Vind je het goed of slecht dat Joeri's moeder doet alsof Stefan niet meer bestaat? Omcirkel: goed / slecht

Leg je antwoord uit: ____________________

____

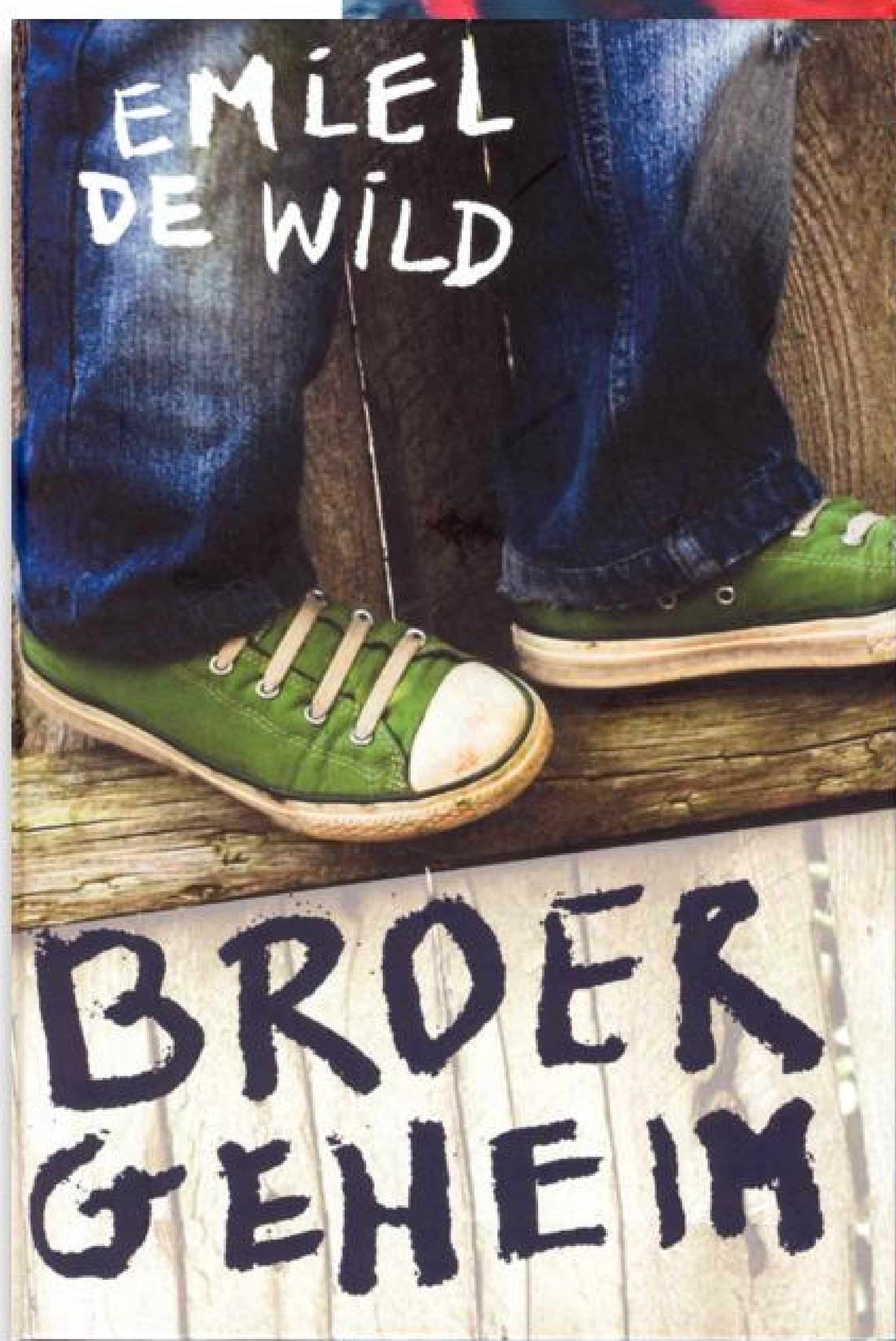
4 Stel je voor: jouw broer (of zus) heeft iets heel ergs gedaan. Wat zou jij doen? Je mag meerdere antwoorden kiezen.

- ○ Het hangt ervan af wat hij heeft gedaan.
- ○ Ik zou hem proberen te helpen.
- ○ Ik zou niets meer met hem te maken willen hebben.

Tekst 3 (niveau 1)

Broergeheim

Joeri moet van zijn ouders bij zijn oma logeren. Hij is gek op zijn oudere broer Stefan. Maar als Joeri naar huis belt, mag hij van zijn ouders niet met Stefan praten. Daarom schrijft hij hem brieven. Na een paar weken komen zijn ouders Joeri ophalen. Tot zijn grote verbazing gaan ze niet terug naar huis, maar naar een nieuw huis. In het nieuwe huis is geen kamer voor Stefan. En Joeri's ouders willen nog steeds niet vertellen waar Stefan is.

woensdag 25 augustus

Hoi Stefan,

Toen ik om half één thuiskwam, zag ik onze auto voor de deur staan. Ik wist dat er iets aan de hand was. Pap is nooit zo vroeg terug van zijn werk.
Ik had mijn jas nog niet opgehangen of pap stond al achter me. Hij vroeg of ik in de woonkamer kwam zitten. Het was belangrijk, zei hij.
In de kamer stond mam naast de boekenkast te roken. Ik dacht dat het een grapje was. Heb je mam ooit met een sigaret gezien?
Ik ging op de bank zitten. Pap zei: 'Ik zou met je praten, jongen.'
'Gaat dit over gisteren?' vroeg ik. 'Ik heb genoeg andere goeie schoenen over.'
'Dit gaat over Stefan.'
Ik schrok. Dit was het dus. Nu zou ik te weten komen waar jij bent.
Pap zei: 'Je moet goed luisteren, ik vertel het maar één keer. Daarna

moet je proberen te vergeten wat ik heb gezegd en iets leuks gaan doen.’
‘Beloofd,’ zei ik snel. Maar of ik het wilde vergeten, zou ik nog wel zien.
Het was stil.
Pap zei: ‘We hebben lang niet over Stefan gepraat. Dat heeft een reden.’
En weer was het stil.
‘Stefan heeft iets heel ergs gedaan.’ Pap keek naar zijn knieën.
Het leek of hij was vergeten wat hij wilde gaan zeggen.
Ik wilde hem helpen. Daarom vroeg ik wat jij had gedaan.
‘Niets!’ riep mam.
‘Ik mag dat toch wel weten,’ zei ik.
‘Nee, dat mag je niet,’ zei mam streng.
‘Rustig, Lydie,’ suste pap.
‘Wat nou rustig,’ zei mam. ‘Hij moet erover ophouden. Hem vergeten.’
‘Alsjeblieft!’ riep pap met een harde brulstem. Hij keek nog steeds naar zijn knieën. ‘Nu moet je me ook het woord laten doen.’ Pap keek naar mij en streek met zijn vingers over mijn wang. ‘Stefan heeft het zo moeilijk gemaakt, dat het beter is dat hij ergens anders woont. Het is goed zo. Het is beter voor hem dat we hem niet meer lastigvallen. En het is beter voor ons. Voor jou ligt de wereld open. Je kunt goed leren. Je gaat straks studeren, een baan vinden, een vrouw.’
‘Misschien wil ik dat helemaal niet.’
‘Het is beter dat je hem niet meer ziet,’ zei pap zachtjes maar duidelijk. ‘Het is voor je eigen bestwil.’
Mam liep met kleine pasjes naar de hoek van de bank en ging erop zitten. Ze nam een trek van haar sigaret. ‘Voor ons is het ook moeilijk.’ Ze praatte met rookwolken.
‘Hoe kan ik Stefan nou vergeten?’ zei ik. ‘Ik ken hem al mijn hele leven.’
Ik kreeg hoofdpijn. Het leek wel of er een bodybuilder op mijn kop zat.
Ik probeerde niet te huilen, maar de tranen liepen over mijn wangen.
‘Het is zwaar,’ zei mam, ‘heel zwaar. Maar het kan. Misschien niet nu, maar straks, later. Er komt een avond dat je in je bed ligt, terugdenkt aan de dag en tot de conclusie komt dat je aan-’ Mam stopte even.
‘Dat je de hele dag niet aan Stefan hebt gedacht.’
‘Waar is hij?’ vroeg ik. Ik keek mam streng aan.
‘Op een plek waar hij begeleid wordt,’ zei pap.
‘Een school of zo?’ vroeg ik.
‘Ja,’ zei mam. Ze drukte de sigaret uit in de plantenbak naast de bank.
‘En nu gaan we lekker een broodje eten.’
‘We zouden toch gaan praten?’ zei ik. ‘Waarom moest ik naar oma? En waar was Stefan toen? En waarom zijn we verhuisd? En wanneer gaan we terug?’
Mam keek naar pap. ‘Ik zei het toch. Hier raakt hij overstuur van.’ Ze schudde haar hoofd en zuchtte.
‘Ik ben niet overstuur,’ zei ik. ‘Ik wil alleen weten waar Stefan is.’
Mam ging voor de bank zitten, op haar knieën. Er knalde er één keihard op de plavuizen. Net goed.
‘Ik heb heerlijke kaas gekocht,’ zei mam. ‘We kunnen tosti’s maken.’
‘Ik wil geen tosti’s!’ schreeuwde ik. ‘Ik wil weten waar Stefan is!’
Ze greep me bij mijn arm en trok me naar zich toe. Ik rook de sigaret.
‘Ik weet niet over wie je het hebt,’ snauwde ze.
‘Mijn broer,’ zei ik.
‘Joeri,’ zei mam rustig, ‘ik heb maar één zoon. En dat ben jij.’

Emiel de Wild, Broergeheim. Leopold, Amsterdam 2013

Opdracht 5

De volgende vragen gaan over alle teksten in deze paragraaf.

1 Bij wie zou jij wel in huis willen wonen?
- ○ bij Vonkies opa uit *Spijkerzwijgen* (tekst 1)
- ○ bij Sven en David uit *Dubbelspel* (tekst 2)
- ○ bij Joeri uit *Broergeheim* (tekst 3)
- ○ bij geen van allen

Leg je antwoord uit: ______________________________

2 Welk boek uit deze paragraaf lijkt jou het leukst?
- ○ *Spijkerzwijgen*
- ○ *Dubbelspel*
- ○ *Broergeheim*

Leg je antwoord uit: ______________________________

Opdracht 6 – Creatief schrijven

Je gaat met de hele klas een raadspel doen.

1 Van je docent krijg je een blaadje. Daarop schrijf je een kort verhaaltje over jezelf en je familie. Let op dat je niet je naam noemt! Doe het zo:
- Noem twee uiterlijke kenmerken en vijf karaktereigenschappen van jezelf.
- Schrijf over iets wat in jouw familie veel voorkomt. Bijvoorbeeld dat iedereen in jouw familie dezelfde kleur ogen heeft of dat jullie allemaal een hekel hebben aan honden.
- Schrijf ten slotte iets leuks of grappigs over jezelf wat niet zoveel mensen van je weten. Bijvoorbeeld dat je verslaafd bent aan chips of dat je altijd twee verschillende sokken aan hebt.

2 Vouw je blaadje in vieren en geef het aan je docent.

3 Je docent leest een paar (of alle) verhaaltjes voor. De klas raadt wie het verhaaltje heeft geschreven.

Opdracht 7 – Voor je fictiedossier (niveau 1)

Lees een boek. Je kunt een van de boeken lezen die in deze paragraaf zijn behandeld of een boek kiezen uit de Leestips hieronder. Je kunt ook je docent om hulp vragen bij het kiezen van een boek. Maak de online opdracht 'Hoofdpersoon'.

Leestips

Tessa van Schie,
Op de vlucht

Toms broer en moeder zijn verslaafd. Daarom woont Tom niet meer thuis. Dan gebeurt er iets ergs. Tom slaat op de vlucht. Heeft hij er iets mee te maken? ***(instapniveau)***

Helene Bakker,
Vader onbekend

Joost komt erachter dat zijn vader en moeder niet zijn echte ouders zijn. Samen met Limei, die ook is geadopteerd, gaat hij op onderzoek uit. ***(instapniveau)***

André Boesberg,
Ontsnapt aan de Taliban

Sohail woont in Afghanistan. Zijn vader zit in het verzet tegen de taliban en moet onderduiken. Sohail vlucht met zijn moeder en zus. ***(niveau 1)***

Marjolijn Hof,
De regels van drie!

Twans overgrootvader woont in IJsland. Hij kan niet goed meer voor zichzelf zorgen. Twan en zijn familie gaan naar IJsland om hem op te halen. ***(niveau 1)***

Kijk ook op Lezenvoordelijst.nl voor meer boeken op je eigen niveau.

D Vrienden

Opdracht 1

1 Wie is jouw beste vriend(in)? ______

2 Heb jij veel vrienden via sociale media? ja / nee

3 Noteer twee verschillen tussen vrienden via sociale media en andere soorten vrienden.

1 ______

2 ______

4 Kies: *eens* of *oneens*.

Je kunt vrienden zijn met een (huis)dier. eens / oneens

Je kunt vrienden zijn met iemand van het andere geslacht. eens / oneens

Je kunt vrienden zijn met iemand die een ander geloof heeft. eens / oneens

Je kunt vrienden zijn met iemand die ouder of jonger is dan jij. eens / oneens

Opdracht 2

Lees tekst 1. Het is het begin van *Goed fout!* van Mirjam Mous.

Begrippen

Ik-vorm Als een verhaal een ik-persoon heeft, is het geschreven in de ik-vorm. Je weet wat de ik-persoon denkt en voelt.

1 Tekst 1 is geschreven in de ik-vorm. Wie is de ik-persoon in tekst 2?

______

2 Zijn Stine en Frederiek beste vriendinnen, denk je? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______

______

3 Frederiek zegt: 'Maar wij scheiden tenminste nooit.' Natuurlijk kun je niet met je beste vriendin trouwen, maar denk je dat je wel je hele leven beste vriendinnen of vrienden kunt blijven? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______

______

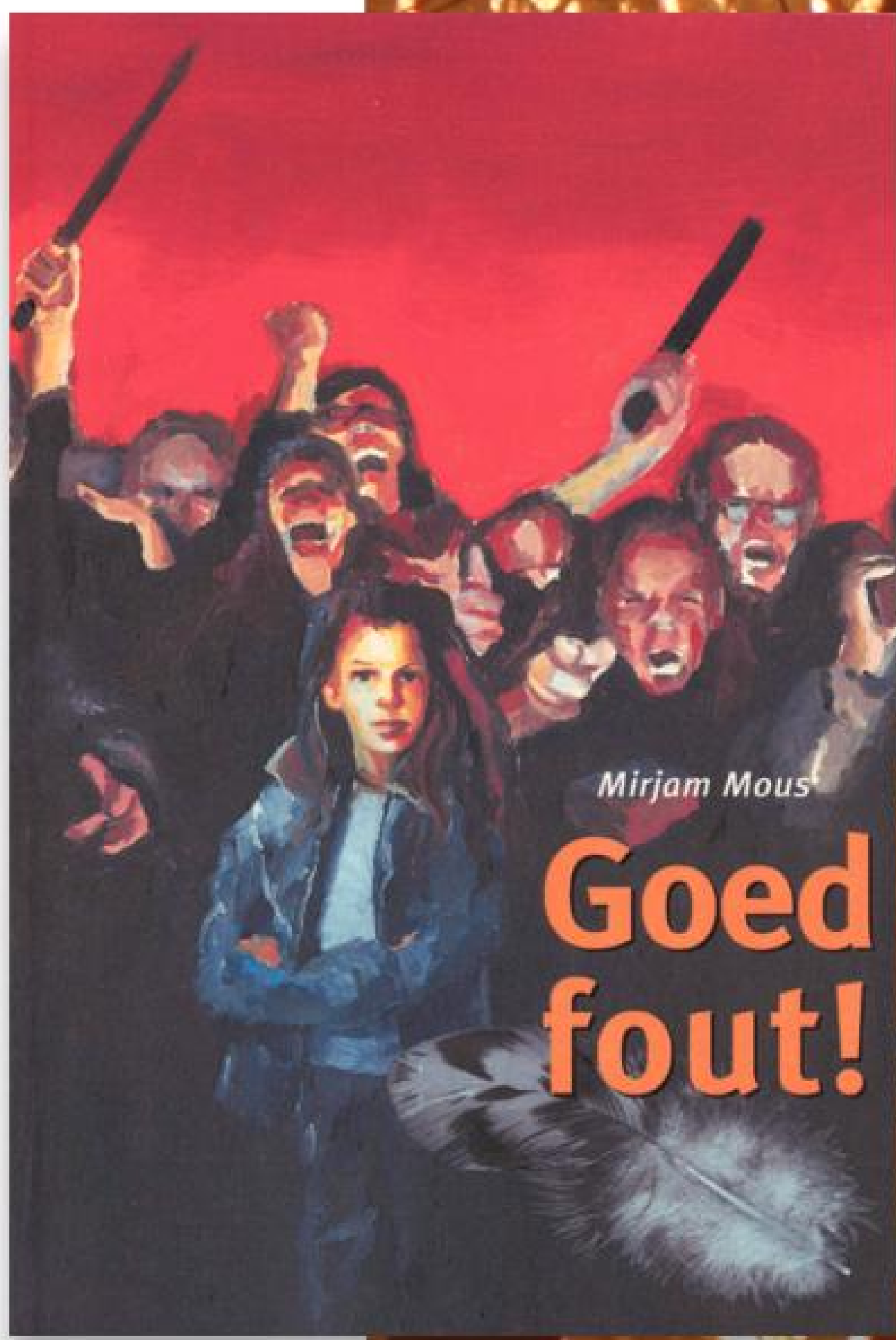
Tekst 1 (niveau 1)

Goed fout!

Stine is jarig. Ze is dertien jaar geworden. Ze wil graag een echt feest geven, met harde muziek en zonder ouders, maar dat mag niet. En ze heeft een stom cadeau gekregen: een dagboek.

Na het ontbijt haalde Frederiek me op. We rijden altijd samen naar school, die in een iets groter dorp dan dat van ons ligt. Vandaag was het niet erg om een eindje te fietsen. In de winter vriezen onze tenen er bijna af, maar zodra het lente wordt, zijn twintig minuten nog te kort om bij te kletsen.
De eerste vijf minuten deed Frederiek of er niets aan de hand was. Ik begon al te denken dat ze mijn verjaardag was vergeten. Maar zodra

we in de polder waren, moest ik afstappen en in het gras gaan zitten.
'Ogen dicht,' zei ze.
Ik kreeg een doosje in mijn handen gedrukt.
'Doe maar open.'
Er zaten twee zilveren ringetjes in.
'Eén voor jou en één voor mij,' legde ze uit. 'Heb ik laatst in een film gezien. Als je me jouw ringetje stuurt, weet ik dat je me nodig hebt.' Ze stak er eentje door het gaatje in haar oor.
'Mooi,' zei ik. 'Maar niet erg praktisch. Word ik bijna in elkaar geslagen, moet ik eerst even een ringetje versturen.'
'Het gaat om het idee,' zei Frederiek.
Het idee vond ik ook mooi. Ik schoof het ringetje in mijn oor.
'Jullie lijken net getrouwd,' zei Jules, toen we op het schoolplein kwamen.
Frederiek gaf hem een duw. 'Maar wij scheiden tenminste nooit.'

Mirjam Mous, Goed fout! Van Holkema & Warendorf, Houten 2010

Opdracht 3

Lees tekst 2. Hier lees je hoe *Goed fout!* verdergaat.

1 Stine is vrienden geworden met Luif. Vind jij dat je vrienden kunt zijn met iemand die veel ouder is dan jij? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________

____

2 Stine en Dieter zijn verliefd. Kun je verliefd zijn op iemand en tegelijk vrienden met hem of haar zijn, denk je? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________

____

3 Stine mag van haar vader niet naar het feest, omdat Luif volgens hem geen verstand van pubers heeft. Stine vindt dat een stom smoesje. Wat is de echte reden dat Stine niet naar het feest mag, denk je?

____

____

Tekst 2 (niveau 1)

Goed fout!

Stine heeft Luif leren kennen toen ze een paar weggelopen kippen terugbracht. Daarna is ze nog een paar keer bij Luif geweest. Ze vindt Luif aardig. Hij luistert naar haar. Stine heeft het gevoel dat Luif haar beter begrijpt dan haar ouders. Als Frederiek en Stine weer een keer bij hem op bezoek zijn, zegt Luif dat ze wel een feest mogen geven in zijn hooischuur. Als Stine, Frederiek en Dieter de schuur willen gaan versieren, is Luif er niet.

Dieter komt om de hoek van het huis. Hij laat een touwtje met een sleutel zien.
‘Hing aan een spijker bij de schuur.’
Ik spring op de grond en sprint hem achterna. Lang voor Frederiek zijn we bij de hooischuur. Dieter maakt de deur open, die door een windvlaag tegen de buitenmuur klapt.
‘Gauw naar binnen,’ zegt hij.
Ik schiet de luwte van de schuur in. Het ruikt er naar carbolineum en beesten.
Frederiek bijt buiten op haar paardenstaart. ‘Ik wacht hier wel.’
‘Zelf weten.’ Dieter trekt de deur dicht en daar staan we dan. In het pikkedonker. Onze gezichten zijn dicht bij elkaar. Dit is veel spannender dan stiekem sigaretjes roken. Het bloed bonkt in mijn wangen. Dit is geen droom maar echt!
‘Hebbes.’ Hij klikt een aansteker aan. ‘Hier liggen hooibalen. Kom zitten.’
Ik draai in het hooi tot het zitkuiltje precies om mijn billen past. Het vlammetje gaat uit. Dieter legt zijn hand op mijn broek. Zijn vingers slaan in als bliksemstralen. ‘Ik vind je aardig.’
Mijn stem fluistert vanzelf. ‘Ik jou ook.’
Hij legt zijn arm om mijn schouder. Zijn hoofd komt langzaam dichterbij. Dan kust hij me! Net als die vierdeklassers in het fietsenhok. Ik val bijna flauw. Zo ben ik nog nooit gekust. Of onze lippen samen één grote mond zijn. De zoen eindigt even onverwachts als hij kwam. Ik knijp in het hooi en hap naar adem. Dieter fluit stoer voor zich uit. Hij laat de aansteker weer branden en schijnt rond. Kratten, chipszakken. Lampen en fakkels.
‘Voor het feest?’ vraagt hij.
Ik knik. Is het nou aan? denk ik.
Frederiek bonst op de deur. ‘Waar blijven jullie nou?’

Bij de tennisbanen gaan we uit elkaar.
‘Morgen om elf uur in de duinen, achter de gele brembosjes,’ stelt Dieter voor. ‘Hebben we nog tijd genoeg. Als Luif er niet is, geven we het feest gewoon zelf.’
Frederiek kijkt bedenkelijk.
‘Alle spullen zijn er. Ik help wel met de bar en de lampen en zo,’ zegt Dieter.
‘Vinden mijn ouders nooit goed,’ zegt ze.
‘Hoeven ze toch niet te weten,’ zeg ik. Ik hoop dat Dieter merkt hoe stoer het klinkt.
‘Goed dan.’ Ze zucht.
Dieter geeft me een dikke knipoog. Ik zak zowat door mijn soepslierten heen.

Ik moet de hele tijd aan mijn lippen voelen. Ze hebben voor het eerst echt gekust. Dieter is zó leuk!

Ik kan het briefje nog net onder een boek schuiven. Papa komt mijn kamer in.
‘Eerst kloppen,’ zeg ik boos.
‘Sorry. Vergeten.’ Hij krabt als een verstrooide professor in zijn haar.
‘Dat feestje waar je morgen naartoe gaat … Ik hoorde van de moeder van Connie dat het bij Luif is.’
Ik voel de bui al hangen. ‘Ja, daar heeft niemand last van de muziek. Luif is erbij. En die is volwassen.’

Toch zegt papa: 'Je gaat er niet heen.'
Dat het ook mijn feest is, durf ik niet te zeggen. Ik kan wel janken.
'Waarom niet? Iedereen gaat.'
'Dat betwijfel ik.' Papa aait onhandig mijn haar. 'Er komen nog wel meer feestjes.'
Kwaad trek ik mijn hoofd weg.
'Als Luif nou zelf kinderen had,' zegt papa. 'Zo'n man alleen heeft geen verstand van pubers.'
Wat een stompzinnig smoesje.
Hij loopt naar de deur. 'Breng jij Emma zo naar bed?'
Ik moet me inhouden om mijn etui niet naar zijn hoofd te gooien.

Mirjam Mous, Goed fout! Van Holkema & Warendorf, Houten 2010

Opdracht 4

Lees tekst 3. Het is een fragment uit *Ali's oorlog* van Lydia Rood.

1 Wie is de hoofdpersoon in tekst 5?

____

2 Is *Ali's oorlog* in de ik-vorm of in de hij-vorm geschreven? ______________________

3 Denk je dat Yessin meegaat naar de Jumbo om voetbalplaatjes te stelen? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________

____

4 Vind jij dat je echte vrienden kunt zijn met iemand die jou dwingt om dingen te doen die je eigenlijk niet wilt? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________

____

Begrippen

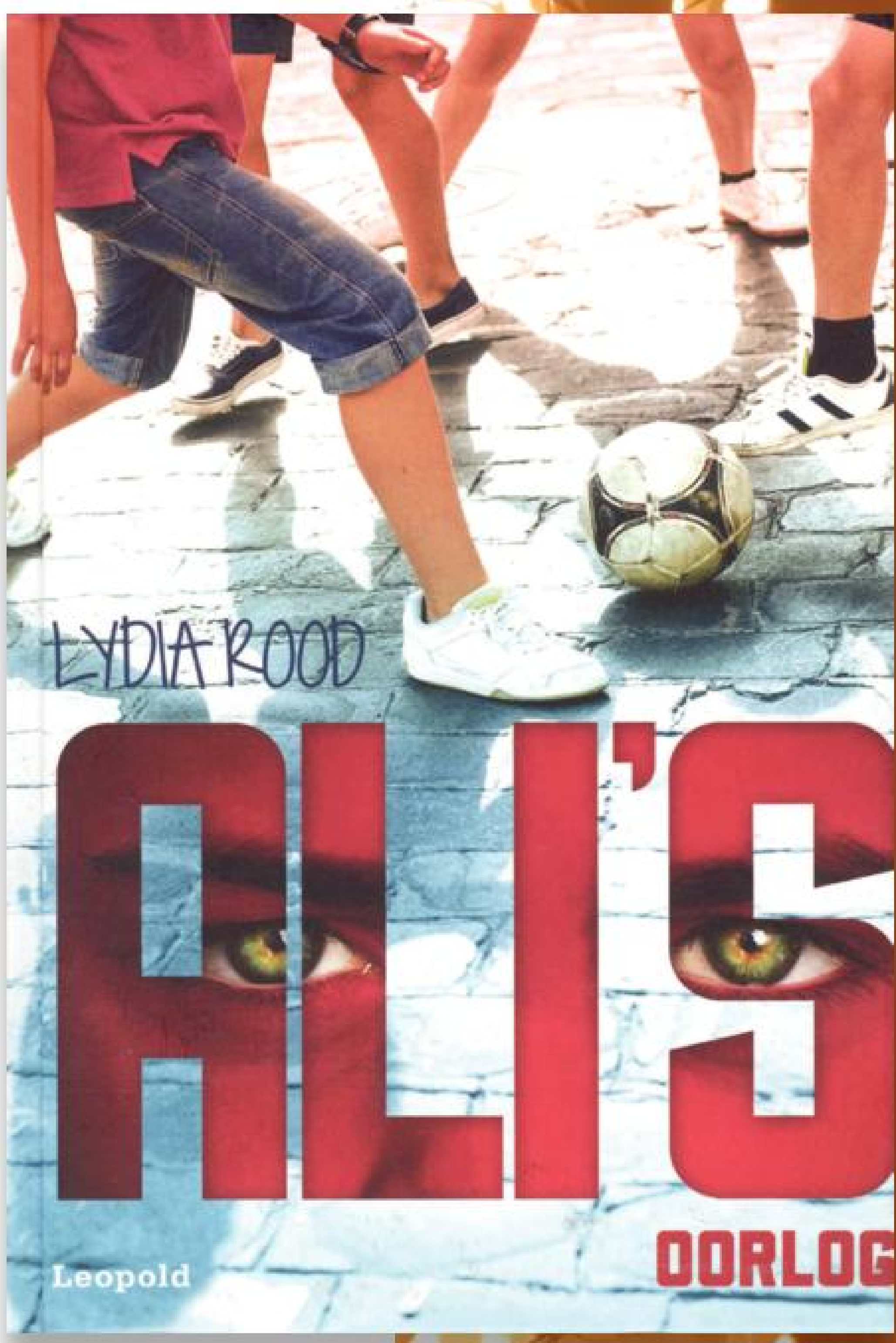
Hij/zij-vorm Als er geen ik-persoon in het verhaal voorkomt, is het verhaal geschreven in de hij- of zij-vorm.

Tekst 3 (niveau 1)

Ali's oorlog

Yessin en Ali zitten in groep 8. Ze zijn vrienden, maar ze hebben ook vaak ruzie. Yessin moet van Ali dingen doen die hij eigenlijk niet wil.

Ali, Dylano en Mert waren op het schoolplein naar hem toe gekomen, net toen ze gestopt waren met voetballen. Dylano klom op een hekje en ging daar zitten wiebelen. Mert was geheimzinnig dicht bij Yessin komen staan.
'Jumbo na school,' zei Ali.
'Hoe bedoel je?' vroeg Yessin.
'Voetbalplaatjes. Je weet toch – die liggen achter de kassa. Jij en Dylano leiden die meid achter de kassa af en dan pak ik de doos met plaatjes.'
'Dat is jatten,' zei Yessin.
'Voetbalplaatjes zijn van iedereen.'
Dat is onzin. De klanten betalen er zelf voor, het zit bij de prijs

van de boodschappen in. Dat moest Ali zelf ook kunnen bedenken.
'Het is stelen,' hield Yessin aan. 'Toch, Mert?'
Mert keek naar Ali, en Ali zei: 'Durf je niet? Mietje.'
'Ben ik niet, maar ik ga niet stelen.'
'Kippenschijt.' Dylano sprong van het hekje. 'Wat is dat nou voor kippenschijt, man. Hij zit je te fokken, hoor, Ali.'
'Yessin doet gewoon mee,' zei Ali. En tegen hem: 'Je wilt toch vrienden met me blijven?'
Toen liep hij weg; Dylano rende voor hem uit en Mert sjokte er braaf achteraan. Yessin kon niet achterblijven.
Ali is de coolste jongen van de klas. Hij kan waanzinnig voetballen; hij wordt prof later. Zowat iedereen is vrienden met Ali, de jongens tenminste. Hij haalt niet zulke hoge cijfers als Yessin, dat niet, maar toch bepaalt hij wat er in de klas gebeurt. Als Ali vindt dat Sara weer eens een lesje nodig heeft, dan krijgt Sara een lesje. Hij hoeft maar met zijn vingers te knippen en Dylano en Mert beginnen haar te stangen, net zolang tot ze huilt. Yessin doet ook mee. Je haalt het niet in je hoofd om niet te doen wat Ali wil.
'Dus na schooltijd bij de Jumbo,' besloot Ali.
Yessin wilde niet. Maar dat kon hij niet zeggen, anders komt hij alleen te staan. Behalve Ali en zijn vrienden zitten er alleen maar meisjes in de klas. Nou ja, en Ilias – maar die telt niet.
'Oké dan. Maar ik blijf buiten,' zei hij. 'Dan sta ik wel op de uitkijk. En ik hoef geen plaatjes.'
'Op de uitkijk? In de vluchtauto zeker!'
Dylano barstte in lachen uit.
'Nee hoor, dan wil ik je er niet bij hebben. Je doet mee of je doet niet mee. En anders sodemieter je maar op.'
'Ja,' zei Mert. 'We hebben jou niet nodig, hoor.'
Ali legde hem met een blik het zwijgen op.
'Laat dat mietje toch.'
En toen vloog Yessin hem aan. Hij laat zich niet uitschelden!
Vlak voordat ze in hun nekvel werden gepakt en naar de directeur gestuurd, prikte Ali zijn vinger onder Yessins oor, op het plekje waar het gevaarlijk is.
'Eén woord en je bent dood.'

Lydia Rood, *Ali's oorlog*. Leopold, Amsterdam 2014

Opdracht 5

Lees tekst 4. Hier lees je hoe *Ali's oorlog* verdergaat.

1 Ilias zegt: 'Nou, toen begon het pesten. En Yessin moest meedoen, want Sara moest een hekel aan hem krijgen. Snapt u het nou?' Leg uit wat Ilias bedoelt.

2 Yessin vindt dat je geen vrienden kunt zijn met meisjes als je een jongen bent. Vind jij dat ook? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

3 Meester Rik zegt: 'Stomme machomoraal ook.' Hij bedoelt dat het soms lastig is dat jongens stoer willen doen. Ben jij het met meester Rik eens? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

4 Er wordt verteld wat Yessin denkt en voelt. Van wie zou jij nog meer willen weten wat hij of zij denkt en voelt? ______________________________

5 Met wie zou jij het liefst vrienden zijn? Yessin / Ali / Ilias

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

6 Waarom heet dit boek *Ali's oorlog,* denk je?

____

____

Tekst 4 (niveau 1)

Ali's oorlog

Ali en de andere jongens uit de klas hebben hun klasgenoot Sara na school opgewacht. Ze moest Ali's schoenen kussen en Yessin heeft haar geslagen. Sara is naar een andere school gegaan. Maar daarmee is het nog niet afgelopen. Meester Rik heeft aan de klas verteld dat Sara's ouders naar de politie zijn gegaan. Ze hebben aangifte gedaan van mishandeling. Dat is strafbaar. De politie begint een onderzoek op school.

'Blijf jij eens even,' zegt meester Rik als Yessin de klas uit wil gaan. Hij heeft getreuzeld, omdat hij Ali niet tegen het lijf wil lopen in de gangen. Nu heeft hij spijt.
'Wat is er, meester?' vraagt Yessin zo beleefd als hij kan.
'De politie is vandaag begonnen met het onderzoek,' zegt de meester. 'Ze hebben mij ook ondervraagd. Ik heb eerlijk verteld dat jij bij de ergste pesters hoort.'
Yessin knijpt even zijn ogen dicht. Ontkennen gaat niet helpen.
'Maar er zit me iets niet lekker,' gaat de meester door. 'Dat geweld – ik vind het niets voor jou om een meisje pijn te doen.'
'Nee, meester,' zegt Yessin.
'Maar je hebt Sara wel geslagen.'
'Ja, meester.'
'Waarom? Wat had je tegen haar?'
'Niks, meester.'
'Klopt!' Opeens staat Ilias in de klas. Heeft hij om de hoek staan luisteren?
'Mag ik het uitleggen, meester?' vraagt hij. 'Ik weet hoe het zit.'
'Jij weer? Jij weet alles zeker.'
Ilias haalt zijn schouders op, wil alweer weggaan.

‘Nou ja, nu je hier toch bent – vooruit dan maar.’
‘Het is allemaal omdat Sara in groep 6 verliefd was op Yessin,’ zegt Ilias. ‘Maar dat kon Ali niet hebben, want die was zelf op Sara.’
‘Ja, en?’
‘Nou, toen begon het pesten. En Yessin moest meedoen, want Sara moest een hekel aan hem krijgen. Snapt u het nou?’
De meester kijkt naar Yessin. Hij krijgt het warm, maar hij weet zeker dat het zo zit.
‘Arme Ali,’ zegt meester Rik peinzend. Hij kijkt hoofdschuddend naar buiten. Yessin kijkt ook. Op het veldje zijn de jongens aan het voetballen. Ali en Mert tegen Dylano, Redouan en Hamza. Ali heeft zijn Burak-shirt aan, rugnummer 17. Hij wijst en roept, geeft de bal voor, Mert tikt terug en Ali scoort.
Arme Ali? Echt niet!
‘Hij is Burak,’ zegt Yessin. ‘De topscorer. Hij wordt ook prof, Ali bedoel ik.’
De meester kijkt hem aan, nog steeds met die peinzende blik.
‘Dat gaat niet lukken, hoor. Om professioneel te voetballen, moet je kunnen samenwerken. Spelen in dienst van het team. Dat kan Ali totaal niet.’
‘Maar die sufferds denken van wel,’ zegt Ilias. Hij wijst naar buiten.
‘Dylano en Mert, en Hamza en Redouan, en Jay ook. Ze willen allemaal vrienden zijn met een echte profvoetballer.’
Meester Rik schudt zijn hoofd. ‘Dan zijn het inderdaad sufferds.’ Hij kijkt Yessin aan. ‘En jij?’
‘Ik niet, meester,’ zegt Yessin. ‘Nu niet meer, tenminste.’
‘Waarom laat je je dan toch door hem commanderen?’
‘Maar meester! Er zitten verder alleen maar meisjes in de klas. Ik kan toch niet met de meisjes omgaan!’
Wat is het fijn om eens de waarheid te zeggen! Zonder Ilias had hij het niet gedurfd.
‘Verrek!’ Even klinkt meester Rik helemaal niet als een meester. ‘Zit dat erachter? Dat je geen vrienden kunt zijn met meisjes?’
Yessin kijkt hem alleen maar aan. Wat een stomme opmerking!
‘Verrek,’ herhaalt de meester. ‘Stomme machomoraal ook.’
Yessin heeft geen idee wat hij daarmee bedoelt. Maar Ilias staat te knikken. De meester kijkt hem aan.
‘En hoe kom jij opeens zo snugger?’
Ilias geeft geen antwoord. Hij haalt zijn schouders op en kijkt naar buiten.
‘Het is nou eenmaal zo,’ zegt Yessin. ‘Ilias let op. En hij denkt na.’
‘Daar merk ik anders niks van bij de toetsen,’ zegt meester Rik.
‘De toetsen zijn te gemakkelijk voor hem, meester,’ zegt Yessin. Hij is er zelf verbaasd over. Hoe komt hij hier nu opeens bij?
‘Te mákkelijk?’ Meester Rik ziet er verbluft uit. ‘Te makkelijk.’
Ilias knikt verlegen. ‘Ik kan mijn gedachten er niet bij houden. Ik ga aan andere dingen zitten denken. Daarom verpest ik die toetsen altijd.’
Meester Rik schudt zijn hoofd. ‘Nou, daar zijn we snel genoeg achter. We kunnen je laten testen.’
Ilias grijnst opeens. ‘Doe maar, meester. Ik maak ook altijd van die testjes op internet.’
‘O ja? En wat komt daar uit?’
‘Op internet is het een eitje,’ zegt Ilias. ‘In het echt is zo’n IQ-test vast veel moeilijker.’ Hij ziet er blij uit.

Yessin wordt ongeduldig.
'Moet ik nog blijven?' vraagt hij.
'Nee, ga maar. Allebei.' Meester Rik wappert hen de klas uit. Als ze bij de deur zijn, mompelt de meester nog: 'Te makkelijk! Krijg nou wat!'

Lydia Rood, Ali's oorlog. Leopold, Amsterdam 2014

Opdracht 6

De volgende vragen gaan over alle teksten in deze paragraaf.

1 *Goed fout!* is geschreven in de ik-vorm en *Ali's oorlog* in de hij-vorm. Wat vind jij fijner om te lezen? Omcirkel: ik-vorm / hij-vorm

2 Welk boek lijkt jou het leukst, *Goed fout!*, *Ali's oorlog* of een van de Leestips?

____

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

Opdracht 7 – Creatief schrijven

De schrijfster van *Ali's oorlog*, Lydia Rood, is een half jaar in groep 8 van een school in Amsterdam geweest. Ze heeft leerlingen voorgelezen en verhaaltjes met hen geschreven. Eén opdracht was: schrijf de achterkant van het boek dat je het liefst zou willen lezen. Mikail Altun bedacht toen het verhaal over een jongen die graag dokter wil worden, maar verkeerde vrienden krijgt. Lydia Rood besloot om daar samen met Mikail een boek over te schrijven. Dat werd *Ali's Oorlog*.
Maak de online opdracht 'Omslag'.

Opdracht 8 – Voor je fictiedossier (niveau 1)

Lees een boek. Je kunt een van de boeken lezen die in deze paragraaf zijn behandeld of een boek kiezen uit de Leestips hieronder. Je kunt ook je docent om hulp vragen bij het kiezen van een boek.
Maak de online opdracht 'Vriendschap'.

Leestips

Francine Oomen, *Hoe overleef ik met/zonder gescheiden ouders?*

Rosa's ouders zijn gescheiden. Verder gaat ook alles mis. Ze hoopt dat de schrijfster Barbara haar kan helpen. *(instapniveau)*

Carry Slee, *Kappen!*

De vrienden van Sander trekken steeds meer op met Emiel. Sander verbreekt de vriendschap. Maar dan beginnen de problemen. *(niveau 1)*

Rom Molemaker, *Een gang met gele deuren*

Martje krijgt verkeerde vriendinnen. Dan gebeurt er iets heel ergs. De meiden zeggen dat het Martjes schuld is. *(niveau 1)*

Caja Cazemier, *#Selfie*

Mirte zit veel op internet. Daar leert ze een oudere jongen, Twan, kennen. Maar is Twan wel wie hij zegt dat hij is? *(niveau 1)*

Kijk ook op Lezenvoordelijst.nl voor meer boeken op je eigen niveau.

E Dieren

Opdracht 1

1 Wat vind jij het lelijkste dier dat jij kent? ______________________

2 Wat vind jij het mooiste dier? ______________________

3 Wat vind jij het grappigste dier? ______________________

4 Wat vind jij het dier met de mooiste naam? ______________________

5 Wat is jouw lievelingsdier? Waarom? ______________________

Opdracht 2

Lees tekst 1.

1 Wat is een gup? ______________________

2 Noteer de woorden uit het gedicht die op de woorden hieronder rijmen.

had – ______________________

dood – ______________________

tel – ______________________

kluppie – ______________________

kom – ______________________

3 Welke zin is *niet* waar?

- ○ De ik-persoon is blij dat hij ten minste nog één guppie over heeft.
- ○ De ik-persoon is boos op de kat.
- ○ De kat heeft de guppies opgegeten.

4 Onderstreep een regel uit tekst 3 die je niet duidelijk vindt.

5 Lees 'Dichters aan het woord' op bladzijde 269. Vinden de dichters het erg als je een gedicht niet helemaal snapt? ja / nee

6 Ben jij het met hen eens? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________

____

Begrippen

Zin Een zin begint met een hoofdletter en eindigt met een punt, uitroepteken of vraagteken.

Regel Een regel in een gedicht hoeft niet te beginnen met een hoofdletter of te eindigen met een leesteken. Het zijn gewoon alle woorden die op één regel staan.

Tekst 1

Gup

Alle guppies die ik had
zwemmen nu in onze kat –
nou ja, waarschijnlijk zijn ze dood.
Hij viste zo,
zo, met zijn poot.
Er is er één maar die hij miste.
O – omdat hij zich vergiste?
Katje dom en van de tel?

Of zwom die ene veel te snel?
Maakt niet uit,
kan me niet schelen:
liever dan dat hele kluppie
heb ik deze in z'n uppie.
Superguppie in mijn kom.
Er nog zijn –
daar gaat het om.

Edward van de Vendel, *Superguppie*. Querido, Amsterdam 2003

Opdracht 3

Lees tekst 2.

1 Over welke drie dieren gaat tekst 2? ______________________________

____

2 De ik-persoon in dit gedicht heeft de beestjes niet goed gelijmd. Maak de zinnen af:

Een **volentje** is een deel van een ____________________ en een deel van een ____________________.

Een **veukentje** is een deel van een ____________________ en een deel van een ____________________.

Een **vargeltje** is een deel van een ____________________ en een deel van een ____________________.

3 Hieronder staat de eerste strofe van tekst 2 nog een keer, maar dan met andere dieren.
Maak de laatste strofe af.

Strofe 1	*Strofe 3*
Ik had drie beestjes,	Ik heb drie beestjes,
drie beestjes van steen.	drie beestjes van steen.
Een **nijlpaardje**,	Een ____________________,
Een **ijsbeertje**,	Een ____________________,
Een **zeehondje**.	Een ____________________.

4 Vergelijk je antwoorden op vraag 3 met die van degene die naast je zit.
Hebben jullie hetzelfde opgeschreven? Hoe komt dat? ______________________________

____

Tekst 2

IK HAD DRIE BEESTJES,
DRIE BEESTJES VAN STEEN.
EEN VOGELTJE.
EEN VEULENTJE.
EEN VARKENTJE.

ZE ZIJN GEVALLEN.
ZE BRAKEN STUK.
IK HEB ZE GELIJMD.
'T IS BIJNA GELUKT.

IK HEB DRIE BEESTJES,
DRIE BEESTJES VAN STEEN.
EEN VOLENTJE.
EEN VEUKENTJE.
EEN VARGELTJE.

Joke van Leeuwen, Ozo heppie en andere versjes. Querido, Amsterdam 2000

Opdracht 4

De volgende dieren bestaan echt: *brandmuis – wurgslang – brulbeer.*

1 Uit hoeveel woorddelen bestaat het woord 'brandmuis'? ________

2 Van de woorddelen van deze drie dierennamen kun je zes andere dierennamen maken. Bijvoorbeeld: *brandmuis + brulbeer = brandbeer.* Noteer de overige vijf dieren die je kunt maken door de woorddelen van deze drie dieren door elkaar te husselen.

1 brandbeer ________ **4** ________

2 ________ **5** ________

3 ________ **6** ________

3 Welk van deze zes dieren vind jij het grappigst?

____

Opdracht 5 – Creatief schrijven

Deze opdracht maak je op een apart blaadje.

1 Maak een tekening van het dier uit opdracht 4, vraag 3.

2 Teken de omgeving van het dier, de plek waar het leeft. Bijvoorbeeld in de stad, in een hol in het bos, onder een bed of ergens anders. Als jouw dier vrienden of vijanden heeft, teken je die er ook bij.

3 Noteer woorden bij de dingen die op je tekening te zien zijn. Bijvoorbeeld 'brandbeer', 'brand', 'hol', 'bos' enzovoort.

4 Schrijf rijmwoorden bij de woorden die je hebt opgeschreven. Je mag een online rijmwoordenboek gebruiken. Bijvoorbeeld: *brandbeer – brandweer – heer – speer – geweer – nog een keer.*

5 Schrijf een gedicht over jouw dier. Het mag zo lang worden als je zelf wilt.

6 De docent leest een paar gedichten voor.

Dichters aan het woord

Wat moet je doen als je een gedicht niet snapt?

Jan Boerstoel:
Niet iedereen hoeft alles te snappen. Je kunt soms ook een gedicht mooi vinden zonder dat je het precies begrijpt.

Jo Govaerts:
Gedichten snappen is helemaal niet verplicht!

Tim Gladdines:
De mooiste gedichten moet je zelf niet snappen.

Jan Paul Schutten:
Ik begrijp zelf ook niet altijd wat de dichter bedoelt. Maar bij een mooi gedicht is dat helemaal niet erg.

Ted van Lieshout (red.), *Kwam dat zien! Kwam dat zien!* Querido, Amsterdam 2008

F Sport

Opdracht 1

1 Aan welke sport(en) doe jij? ______________________________

____

2 Naar welke sport(en) kijk jij op de televisie? ________________________

____

3 Hoe belangrijk is sport voor jou? Omcirkel een cijfer tussen 1 en 10:
1 = Ik vind sport totaal onbelangrijk.
10 = Sport is het allerbelangrijkste in mijn leven.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Opdracht 2

Lees tekst 1. Het is een fragment uit *Vormverlies* van Gerard van Gemert.

1 'Vormverlies' betekent dat je niet in vorm bent. Iets wat je eerst wel goed kon, lukt dan opeens niet meer. Noteer een voorbeeld uit je eigen leven van een moment waarop jij even niet in vorm was. ________________

____

2 Waardoor komt het dat Stijn niet in vorm is, denk je?
- ○ Hij is bang dat hij niet goed genoeg is.
- ○ Hij maakt zich zorgen over Femke.
- ○ Hij wordt zenuwachtig van de wiskundelerares.

3 Waarom vindt Stijn het zo erg dat hij niet in vorm is? ____________________

____

4 Stijn vraagt aan Storm: 'Weet je hoe dat voelt, Storm?' Kun jij je voorstellen hoe Stijn zich voelt? ja / nee

Leg je antwoord uit: __________________________________

____

5 Met wie zou jij gaan praten als je Stijn was? Omcirkel: de trainer / Femke / mevrouw Bleeker / ouders / iemand anders / niemand

Begrippen

Leesboek Leesboeken zijn geschreven om je te amuseren. Het zijn verhalen met een hoofdpersoon van wie je weet wat hij of zij denkt en voelt.

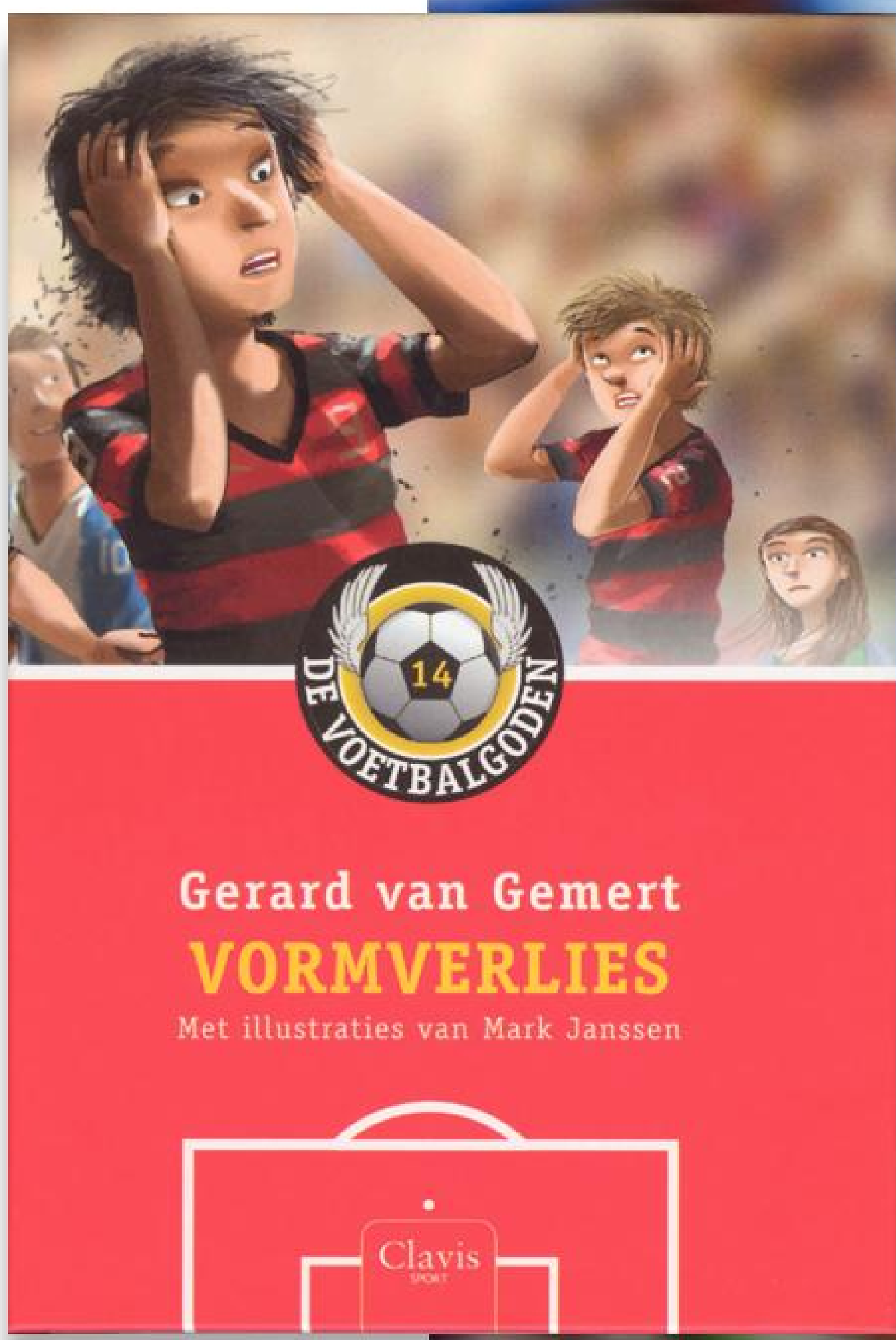
Informatief boek Informatieve boeken zijn geschreven om je informatie te geven over een bepaald onderwerp. De meeste informatieve boeken bestaan uit korte hoofdstukjes met kopjes. Ook staan er vaak afbeeldingen bij.

Tekst 1 (instapniveau)

Vormverlies

Stijn en Storm zijn supertalenten en voetballen sinds kort bij Jong Kick '69 (een soort Ajax). Het gaat niet zo goed met Stijn. Hij is de laatste tijd niet in vorm en niets lukt meer. De nieuwe wiskundelerares van Stijn en Storm, mevrouw Bleeker, zegt dat ze Stijn kan helpen. Ze is namelijk ook psychologe; ze helpt mensen die problemen hebben. Stijn

mag het aan niemand vertellen, ook niet aan zijn vriendin Femke. Maar hij vertelt het natuurlijk wel aan zijn beste vriend Storm.

'Zou je dat nou wel doen?' Storm liep de volgende dag na de laatste les naast Stijn door school.
'Ja.' Stijn klonk vastberaden. 'Ze heeft haar hulp aangeboden en ik kan er nooit slechter van worden.'
Storm zuchtte. 'Ik weet het niet, hoor, het blijft een lerares.'
'En misschien maakt dat het juist alleen maar makkelijker. Ik ken haar, zij kent mij, dus we hoeven niet aan elkaar te wennen.' Stijn liep in een stevig tempo door. Storm moest aanpoten om hem bij te houden. 'Wat vindt Femke hiervan?'
'Die weet het niet en dat wil ik graag zo houden.' Stijn keek even opzij om te zien of het tot Storm doordrong. 'Dit blijft tussen ons.'
'Jemig, Stijn. Doe eens even niet zo wanhopig, man. Het is maar voetbal.'
Stijn stond meteen stil. Hij pakte Storm bij zijn arm vast. Met grote ogen keek hij zijn vriend aan. 'Het is máár voetbal?' begon hij. 'Voor jou is het misschien máár voetbal. Ik heb de afgelopen jaren keihard gewerkt en ben zo'n stukje van mijn doel.' Hij liet zijn duim en wijsvinger aan Storm zien.
Die schrok van de reactie van Stijn. Zo had hij zijn vriend nog nooit gezien. Hij zag zelfs tranen in zijn ogen.
'Toen ik zo'n klein jongetje was,' Stijn hield zijn hand ter hoogte van zijn knie, 'droomde ik ervan om in het eerste elftal van Kick '69 te spelen. Ik zag mezelf al in een vol stadion, vlak nadat ik het winnende doelpunt had gescoord.'
Storm luisterde geduldig.
'Ik zit vlak bij het eerste. Iedereen had vertrouwen in me. De trainer van het eerste, de assistent-trainer, de supporters, iedereen. En juist op dat moment kan ik er geen hout meer van. Ik raak geen bal meer goed.' Stijn veegde een traan van zijn wang. 'Weet je hoe dat voelt, Storm?' Stijn wachtte even en knikte om een reactie uit te lokken.
Storm schudde zijn hoofd.
'Weet je hoe het voelt als je jezelf in de steek laat en het lijkt of ineens al het talent uit je lijf is verdwenen? Dat is zwaar balen.'
'Dat begrijp ik ook wel,' zei Storm.
'Nou dan.' Stijn praatte alweer een stuk kalmer. 'Laat me daar dan wat aan proberen te doen.' Zijn stem kraakte.

Gerard van Gemert, Vormverlies (De Voetbalgoden 14). Clavis, Amsterdam 2015

Opdracht 3

Lees tekst 2. Hier lees je hoe *Vormverlies* verdergaat.

1 Van welke persoon weet je wat hij of zij denkt en voelt? Omcirkel:

Bert Pringel / mevrouw Bleeker / Stijn / Storm

2 Stijn wil niet dat Storm met iemand praat over zijn afspraak met mevrouw Bleeker. Storm vertelt het toch aan Bert Pringel. Vind je dat goed of slecht? goed / slecht

Leg je antwoord uit: __________________________________

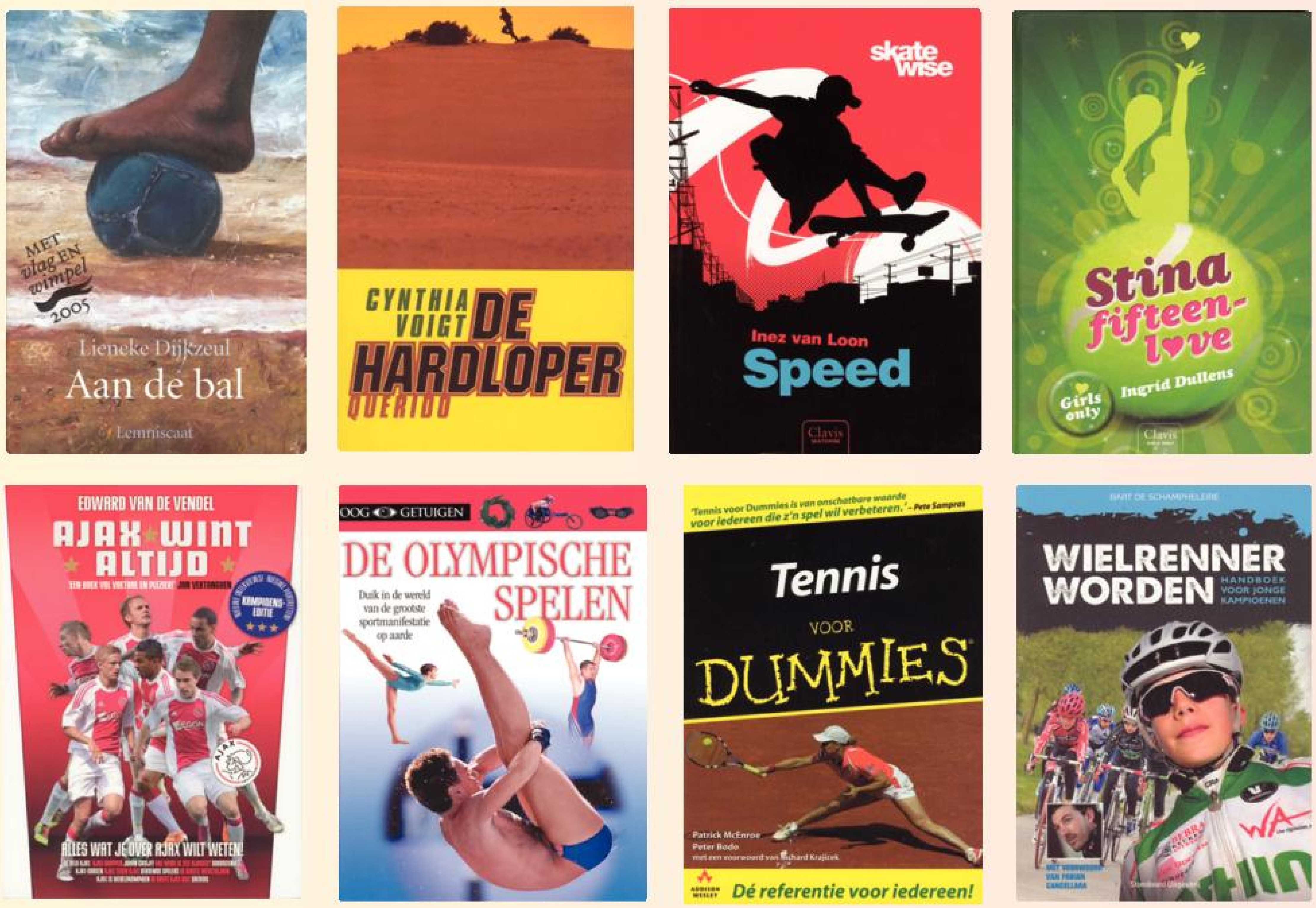
____

3 Bert Pringel zegt dat mevrouw Bleeker gek en gevaarlijk is. Wat is er met haar aan de hand, denk je? ________________________________

____

4 Hieronder staan acht omslagen van boeken. In de bovenste rij staan leesboeken. In de onderste rij staan informatieve boeken. In welke rij hoort *Vormverlies*? In de bovenste of de onderste rij?

____

5 Hoe gaat *Vormverlies* verder, denk je? ________________________

____

____

6 *Vormverlies* is deel 14 uit de serie *De Voetbalgoden*. De serie gaat over Stijn en Storm, die samen spannende avonturen beleven en vooral heel veel voetballen. Lijkt *De Voetbalgoden* jou een leuke serie? ja / nee

Leg je antwoord uit: __________________________________

____

Tekst 2 (instapniveau)

Vormverlies

Stijn heeft een afspraak gemaakt met mevrouw Bleeker om vier uur 's middags. Maar Storm heeft er geen goed gevoel over. Dan denkt hij opeens aan Bert Pringel, een superberoemde voetballer die bij een Engelse club speelt en ook uitkomt voor het Nederlands elftal. Stijn en Storm zijn bevriend met Bert.

Storm was na school met een vervelend gevoel thuisgekomen. Hij kende Stijn vanaf zijn derde, maar zoals hij vanmiddag was, had hij hem nog nooit gezien. Hij was daar behoorlijk van geschrokken. Maar wat kon hij eraan doen? Stijn had hem gevraagd het tussen hen te houden, dus hij kon het er met niemand over hebben. Met zijn ouders niet en met Noor niet.
Hij zat achter zijn bureau en speelde met zijn mobieltje. Ineens kwam hij overeind. ‘Bert,’ mompelde hij. Hij zocht het nummer van Bert in zijn mobieltje en stuurde hem een bericht. Bert zal het wel druk hebben, dacht Storm. Hij wist niet hoe laat ze in Engeland trainden, maar Bert zou vast iedere minuut van de dag wel iets te doen hebben. Maar niet lang daarna trilde zijn mobiel.
Storm begon met een algemeen gesprek. Hij vroeg hoe het ging en Bert vroeg hetzelfde. Na een paar berichtjes heen en weer gestuurd te hebben, legde Storm de situatie uit. Hij vertelde dat hij zich zorgen maakte en niet zo goed wist wat hij moest doen.
‘Wie is die vrouw?’ vroeg Bert.
‘Onze wiskundelerares,’ antwoordde Storm.
Meteen daarna ging de mobiel van Storm over. Bert belde hem.
‘Met Storm.’
‘Storm, is het Arianne Bleeker?’
Storm was verrast dat Bert haar naam kende. ‘Ja, hoe weet je dat?’
‘En wanneer heeft Stijn een afspraak met haar?’ Bert klonk ongerust.
Storm keek op zijn horloge. ‘Ehm … nu.’
‘Ken je haar adres?’ Bert ging steeds sneller praten.
‘Vermeerpark.’ Storm kneep even zijn ogen dicht. ‘Nummer 833.’
‘Ophangen en als de bliksem daarnaartoe. Haal hem daar weg.’
Storm was in de war. ‘Waarom?’
‘Dat mens is gevaarlijk. Ze is gek. Ga erheen en haal Stijn daar weg. Ik leg je later wel uit waarom.’
‘Oké.’ Storm hoorde een klik. Bert had opgehangen.

Gerard van Gemert, Vormverlies (De Voetbalgoden 14). Clavis, Amsterdam 2015

Opdracht 4

Lees tekst 3. Het is een fragment uit *Wesley Sneijder: van pupil tot prof*.

1 Bekijk de afbeelding naast tekst 3. Hier kun je zien hoe het fragment er in het boek uitziet. Vul in: *Wesley Sneijder* is een **leesboek** / **informatief** boek, want ______________________________

____

2 Waar was Wesley volgens zijn trainer Bas Mulder heel goed in? Noteer één ding.

____

3 In *Wesley Sneijder: van pupil tot prof* geeft Wesley veel handige tips. Welke tip vind jij de beste?
- ○ Blijf altijd jezelf.
- ○ Je moet fanatiek zijn.
- ○ Luister goed naar je trainer.
- ○ Plezier in voetbal is belangrijker dan beroemd zijn.
- ○ Train altijd met 100% inzet.
- ○ Werk aan je zwakke punten.

4 Vind je tekst 3 leuk om te lezen? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

Tekst 3 (instapniveau)

Wesley Sneijder: van pupil tot prof

Toen Wesley zes jaar was, speelde hij bij de F'jes van de Utrechtse club DOS. Daar werd hij gescout door Ajax. Hij ging bij Ajax spelen en later ook voor het Nederlands elftal. Wesley bleef bij Ajax tot hij 23 jaar was. Toen ging hij voor Real Madrid spelen. Later speelde hij ook nog bij andere clubs.

Tien goals per wedstrijd

'Ik had het bij DOS erg naar mijn zin. Ik was echt bezeten van voetbal. Ik had zelfs een schriftje waarin ik elke week schreef over de wedstrijden die we met DOS speelden. Schrijven vond ik leuk, zolang het maar over voetbal ging. Vaak wonnen we met 20-0 of zo en dan scoorde ik zelf tien goals. We speelden toen op een half veld. Dat had ik binnen een mum van tijd overgestoken en vervolgens knalde ik de bal hard in het doel.
Het voetballen ging me goed af, hoewel ik toen niet in de gaten had dat ik een bijzonder talent was. Toch kun je het niveau van mijn DOS-team echt niet vergelijken met dat van Ajax. In ons team deden ook zwakke spelers mee.'
Wesley Sneijder speelde bij DOS elke maand een gemengd toernooi.
'Daar deden E-pupillen, D-pupillen, maar ook de C-junioren aan mee. Ik vond het wel kicken om tegen oudere en grotere spelers te voetballen.'

Romário imiteren

Niet alleen op het veld was Wesley met voetbal bezig. Als jonge DOS-speler keek hij ook graag naar voetbal op tv. Op een dag zag hij Romário, destijds een beroemde topscorer van PSV, de bal door zijn eigen benen en die van een tegenstander spelen. Daarna draaide Romário zich om en scoorde hij. Wesley ging naar buiten en oefende net zo lang totdat hij de beweging kon nadoen. Later scoorde hij voor DOS op dezelfde manier als Romário dat deed. Wesleys trainer Bas Mulder keek zijn ogen uit en dacht: dat jochie is pas zes jaar; dat moet iets moois met hem worden in de toekomst!

Bas Mulder over Wesley Sneijder

Utrechtse humor

Bas Mulder vond Wesley een uitzonderlijk talent. 'Ik kan me niet herinneren dat we ooit een wedstrijd waarin Wesley meedeed, verloren hebben. Die jongen blonk werkelijk overal in uit. Schieten met links of rechts: het maakte Wesley niet uit. Het was ongelooflijk wat hij al met de bal kon. Dankzij zijn fantastische schot scoorde hij aan de lopende band. Het was voor iedereen genieten. Ik besefte toen al dat Wesley niet lang bij DOS zou blijven.'

TIEN GOALS PER WEDSTRIJD

'Ik had het bij DOS erg naar mijn zin. Ik was echt bezeten van voetbal. Ik had zelfs een schriftje waarin ik elke week schreef over de wedstrijden die we met DOS speelden. Schrijven vond ik leuk, zolang het maar over voetbal ging. Vaak wonnen we met 20-0 of zo, en dan scoorde ik zelf tien goals. We speelden toen op een half veld. Dat had ik binnen een mum van tijd overgestoken en vervolgens knalde ik de bal hard in het doel. Het voetballen ging me goed af, hoewel ik toen niet in de gaten had dat ik een bijzonder talent was. Toch kun je het niveau van mijn DOS-team echt niet vergelijken met dat van Ajax. In ons team deden ook zwakkere spelers mee.'
Wesley Sneijder speelde bij DOS elke maand een gemengd toernooi.
'Daar deden E-pupillen, D-pupillen, maar ook de C-junioren aan mee. Ik vond het wel kicken om tegen oudere en grotere spelers te voetballen.'

ROMÁRIO IMITEREN

Niet alleen op het veld was Wesley met voetbal bezig. Als jonge DOS-speler keek hij ook graag naar voetbal op tv. Op een dag zag hij Romário, destijds een beroemde topscorer van PSV, de bal door zijn eigen benen en die van een tegenstander spelen. Daarna draaide Romário zich om en scoorde hij. Wesley ging naar buiten en oefende net zo lang totdat hij de beweging kon nadoen. Later scoorde hij voor DOS op dezelfde manier als Romário dat deed. Wesley's trainer Bas Mulder keek zijn ogen uit en dacht: dat jochie is pas zes jaar; dat moet iets moois met hem worden in de toekomst!

Bas Mulder over Wesley Sneijder

UTRECHTSE HUMOR

Bas Mulder vond Wesley een uitzonderlijk talent. 'Ik kan me niet herinneren dat we ooit een wedstrijd waarin Wesley meedeed, verloren hebben. Die jongen blonk werkelijk overal in uit. Schieten met links of rechts: het maakte Wesley niet uit. Het was ongelooflijk wat hij al met de bal kon. Dankzij zijn fantastische schot scoorde hij aan de lopende band. Het was voor iedereen genieten. Ik besefte toen al dat Wesley niet lang bij DOS zou blijven.'
Vooral de derby's tegen aartsrivaal Holland vond Mulder bijzonder. 'Dan hoefde ik Wesley niet te motiveren. Dat jochie liep de longen uit zijn lijf, maar we wonnen wel.'
Mulder genoot ook van de 'Utrechtse humor'. 'Wilde ik mijn sportschoenen aantrekken, had Wesley ze stiekem laten vollopen met water. Ach ja, daar moet je als trainer tegen kunnen.'

18

Vooral de derby's tegen aartsrivaal Holland vond Mulder bijzonder. 'Dan hoefde ik Wesley niet te motiveren. Dat jochie liep de longen uit zijn lijf, maar we wonnen wel.'
Mulder genoot ook van de 'Utrechtse humor'. Wilde ik mijn sportschoenen aantrekken, had Wesley ze stiekem laten vollopen met water. Ach ja, daar moet je als trainer tegen kunnen.'

Fred Diks, *Wesley Sneijder: van pupil tot prof.* Kluitman, Alkmaar 2008

Opdracht 5

Lees tekst 4.

1 Wat is volgens Olivier het allerbelangrijkste als je kampioen wilt worden?
- ○ dat je zwemmen leuk vindt
- ○ een gezond lichaam hebben
- ○ nooit opgeven
- ○ sterk zijn

2 Ben jij het met Olivier eens? ja / nee

3 Is tekst 4 een informatieve tekst of een fragment uit een leesboek?

____

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

Tekst 4

De *7Days* jongere van het jaar

Olivier van de Voort kwam in 2011 in het nieuws omdat hij vijfde op het Nederlands Kampioenschap zwemmen werd. Dat is heel bijzonder, want Olivier mist zijn linker onderbeen. Twee en een half jaar eerder kreeg hij een vreselijk ongeluk met zijn paard. Hij moest vijf keer geopereerd worden en moest maandenlang revalideren. Maar Olivier leerde weer lopen met een kunstbeen en begon weer met zwemtraining.

Hij merkte dat hij al gauw weer net zo snel kon zwemmen als voor het ongeluk. Hij wist dat hij door hard te trainen nóg sneller zou kunnen zwemmen en weer zou kunnen winnen, ook van zwemmers met twee benen. Van zijn zwemtrainer heeft hij geleerd dat je moet doorzetten, ook als je spieren pijn gaan doen. Je moet gewoon nooit opgeven, vindt Olivier.

Olivier is nu veertien jaar en hij zwemt beter dan ooit. Bij de Nederlandse Junioren Kampioenschappen in Dordrecht won hij in juni 2011 zes medailles bij de gehandicapte zwemmers. Tussen de 'gewone' zwemmers werd hij datzelfde jaar vijfde van Nederland op de 200 meter vlinderslag. Sindsdien heeft Olivier zijn persoonlijke records alweer heel vaak verbeterd. Sinds 2012 doet hij mee aan internationale zwemwedstrijden en daarin is hij ook hartstikke goed.

Olivier is Jongere van het Jaar 2011 geworden, omdat hij de ultieme doorzetter is. Olivier is een Held met hoofdletter.

Naar: Sevendays.nl, gelezen op 2 november 2015

Opdracht 6

De schrijfster Corien Oranje heeft een leesboek geschreven over Olivier. Het heet *Kampioen*. Tekst 5 is de flaptekst van het boek. Lees tekst 5.

1 De laatste zin is: 'Maar Olivier vocht zich terug!' Wat betekent dat, denk je?

____

2 Vind je *Kampioen* een goede titel voor een boek over Olivier? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

3 Lijkt *Kampioen* je een leuk boek? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

Tekst 5

Flaptekst *Kampioen*

Kampioen is gebaseerd op het waargebeurde verhaal van Olivier van de Voort, Fries kampioen vlinderslag. Tijdens het verzorgen van zijn pony kreeg hij een verschrikkelijk ongeluk. Oliviers voet raakte verstrikt in het halstertouw van de pony, hij viel en werd drieënhalve kilometer meegesleurd over de weg, door het bos, een meer in. Het is een wonder dat hij het overleefde. Zijn onderbeen moest worden afgezet, en zijn sportieve toekomst leek in duigen te vallen. Maar Olivier vocht zich terug!

Corien Oranje, Kampioen. Columbus, Heerenveen 2011

Opdracht 7

De volgende vragen gaan over alle teksten in deze paragraaf.

1 Vind jij het leuk om over sport te lezen? ja / nee

2 Wat vind jij leuker om te lezen? Leesboeken of informatieve boeken?

____

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

3 Welk boek lijkt jou het leukst om te lezen: *Vormverlies, Wesley Sneijder: van pupil tot prof, Kampioen* of een van de Leestips? ______________________________

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

Opdracht 8 – Creatief schrijven

Stel je voor dat jij een topsporter bent. Je mag zelf kiezen welke sport je beoefent. Bijvoorbeeld voetbal, dansen, zwemmen, wielrennen of iets anders. Je doet mee aan een heel belangrijke wedstrijd en jij (of jouw team) wordt kampioen.

1 Schrijf een verhaal van ten minste 200 woorden waarin jij de hoofdpersoon bent.
Doe het zo:
– Schrijf het verhaal in de ik-vorm.
– Schrijf eerst over wat er gebeurt voordat de wedstrijd begint.
– Beschrijf daarna de wedstrijd.
– Eindig met wat er na de wedstrijd gebeurt.
– Schrijf ten minste één keer op wat je denkt en één keer wat je voelt.

2 Ruil je verhaal met dat van een klasgenoot. Zou je een heel boek willen lezen over het verhaal van je klasgenoot? ja / nee

Leg je antwoord uit: ______________________________

____

Opdracht 9 – Voor je fictiedossier (niveau 1)

Lees een leesboek over sport. Je kunt een van de boeken lezen die in deze paragraaf zijn behandeld of een boek kiezen uit de Leestips hieronder. Je kunt ook je docent om hulp vragen bij het kiezen van een boek.
Maak de online opdracht 'Sportwoorden'.

Leestips

Marian Hoefnagel,
Buitenspel

Pier is een groot voetbaltalent. En hij heeft een prachtige vriendin. Maar dan krijgt Pier plotseling een ernstige ziekte. En dan wordt alles anders … ***(instapniveau)***

Melvin Burgess,
Billy Elliot

Billy moet van zijn vader naar boksles, maar eigenlijk vindt hij ballet leuker. Hij blijkt er ook erg goed in te zijn. Daar is niet iedereen in zijn omgeving even blij mee. ***(niveau 1)***

Gerard van Gemert,
Valse start

Mitch (basketballer) en Daphne (hardloopster) zitten op een speciale school voor topsporters. Mitch heeft grote problemen … ***(niveau 1)***

Lieneke Dijkzeul,
Aan de bal

Rahmane en Tigani wonen in Afrika. Ze willen niets liever dan voetbalprof worden. Maar of dat ook gaat lukken? ***(niveau 1)***

Kijk ook op Lezenvoordelijst.nl voor meer boeken op je eigen niveau.

Begrippenlijst

Genre (spreek uit: zjan-re) Soort verhaal, bijvoorbeeld griezelverhaal of verhaal over geschiedenis.

Hij/zij-vorm Als er geen ik-persoon in het verhaal voorkomt, is het verhaal geschreven in de hij- of zij-vorm.

Hoofdpersoon De persoon over wie het hele verhaal gaat. Je kunt lezen wat hij of zij denkt en voelt.

Ik-vorm Als een verhaal een ik-persoon heeft, is het geschreven in de ik-vorm. Je weet wat de ik-persoon denkt en voelt.

Informatief boek Informatieve boeken zijn geschreven om je informatie te geven over een bepaald onderwerp. De meeste informatieve boeken bestaan uit korte hoofdstukjes met kopjes. Ook staan er vaak afbeeldingen bij.

Inleven Je voorstellen hoe het is om iemand anders te zijn of hoe iemand anders zich voelt.

Karaktereigenschap Hoe iemand is. Bijvoorbeeld: vrolijk, slordig, grappig, lui of rustig.

Leesboek Leesboeken zijn geschreven om je te amuseren. Het zijn verhalen met een hoofdpersoon van wie je weet wat hij of zij denkt en voelt.

Regel Een regel in een gedicht hoeft niet te beginnen met een hoofdletter of te eindigen met een leesteken. Het zijn gewoon alle woorden die op één regel staan.

Rijm Als de laatste stukjes van twee woorden hetzelfde klinken, rijmen ze. Bijvoorbeeld: *feest – geweest, toeter – computer.*

Strofe De regels in een gedicht die bij elkaar horen. Tussen de strofen is een regel overgeslagen.

Uiterlijke kenmerken Hoe iemand eruitziet. Bijvoorbeeld: lang, slank, bruine ogen, blond haar.

Zin Een zin begint met een hoofdletter en eindigt met een punt, uitroepteken of vraagteken.

De

brug

Inhoud

Lezen

Hoofdstuk 1

Het onderwerp van een tekst

Als je het **onderwerp** van een tekst weet, weet je waar de tekst over gaat. Het onderwerp is één of een paar woorden, bijvoorbeeld *nachtmerries*, *nieuwste 3D-games* of *leven op Mars*.

Zo vind je het onderwerp van een tekst
- Bekijk het plaatje. Het plaatje heeft iets met de tekst te maken.
- Lees de titel: dat zijn de woorden die boven de tekst staan. Door de titel weet je vaak al iets over het onderwerp.
- Lees de eerste zinnen. Daarin staat meestal waar de tekst over gaat.

Opdracht

1

Bekijk tekst 1.

1 Wat zie je op het plaatje?

____

2 Wat is de titel van de tekst?

____

Kijk nog een keer naar het plaatje en de titel. Lees ook de eerste zin.

3 Wat is het onderwerp van de tekst?
- ○ een man die selfies maakt
- ○ foto's van gevaarlijke dieren
- ○ het maken van kartonnen dieren

4 Lees nu de tekst helemaal. Had je bij vraag 3 goed opgeschreven waar de tekst over gaat? ja / nee

Tekst 1

Gevaarlijke selfies

Een Amerikaanse man maakt selfies met papieren dieren. De foto's zien er gevaarlijk uit, maar de dieren zijn van karton.
Veel mensen maken wel eens een selfie. Meestal met een vriend of vriendin of soms met hun huisdier.
Een Amerikaanse man bedacht iets spannends: een selfie met een gevaarlijk dier, zoals een haai of een krokodil.
De Amerikaan gaat niet echt met een haai of een beer op de foto. Hij knipt de dieren uit karton en maakt de foto als de zon bijna ondergaat. Door de schaduw lijken de dieren net echt. De man maakte ook foto's met aliens, mooie gebouwen en met een zeemeermin.

Naar: www.kidsweek.nl, op 14 oktober 2015.

Opdracht 2

Bekijk het plaatje van tekst 2.

1 Over welk onderwerp gaat tekst 2, denk je?

___

Lees de titel en de eerste zinnen van tekst 2.

2 In de titel en de eerste zin staat iets wat je niet op het plaatje ziet. Wat is dat?
- ○ Het moet mooi weer zijn om te springen.
- ○ Je kunt met meer mensen tegelijk springen.
- ○ Uit het vliegtuig springen kan mislukken.

Lees tekst 2 helemaal.

3 Wat is het onderwerp van de tekst?
- ○ duizend keer springen
- ○ ervaren skydiver*
- ○ mislukte vliegtuigsprong

Tekst 2

Mislukte vliegtuigsprong

Een sprong uit het vliegtuig kan soms misgaan. Fernando is een ervaren skydiver*. Hij is al duizend keer uit een vliegtuig gesprongen. Deze keer ging het niet helemaal goed, want hij bleef met zijn pak vastzitten aan het vliegtuig. Hij bungelde een half uur ondersteboven. Na een tijdje kon hij zichzelf losmaken met een mes. Met zijn reserveparachute kwam Fernando weer veilig op de grond.

*skydiver is een Engels woord, het betekent: lucht-duiker

Naar: www.kidsweek.nl, op 2 november 2015

Hoofdstuk 2

Alinea's

In een tekst staat niet zomaar alles door elkaar. De tekst is meestal verdeeld in stukjes. Zo'n stukje heet een **alinea**. In een alinea staat informatie die bij elkaar hoort.
Vergelijk het met je kamer: als alles door elkaar ligt, kun je niets meer vinden. Het is veel makkelijker om iets terug te vinden als alles is opgeruimd. Bijvoorbeeld: kleren in de kast en boeken op de boekenplank.

In de eerste alinea staat vaak waar de tekst over gaat. Die alinea is soms vetgedrukt. In de volgende alinea's staat meer informatie of uitleg.

Een nieuwe alinea begint altijd op een nieuwe regel. Soms wordt er ook een regel overgeslagen. In schoolboeken staat vaak een nummer voor een alinea. Zo kun je makkelijker iets opzoeken.

Opdracht 3

Wat is een alinea?
- ○ een stukje tekst dat altijd vet is gedrukt
- ○ een stukje tekst met informatie die bij elkaar hoort
- ○ het eerste stukje van een tekst
- ○ het laatste stukje van een tekst

Opdracht 4

Bekijk het plaatje en lees de titel van tekst 3.

1 Waar gaat de tekst over, denk je?
○ een restaurant ○ serveerders ○ tafels en stoelen

Lees de eerste alinea. Die is vetgedrukt.

2 Wat is het onderwerp van de tekst?
- ○ een restaurant waar je alles zelf moet doen
- ○ in je eentje eten in een leeg restaurant
- ○ restaurant zoekt bediening en koks

Lees de tekst nu helemaal.

3 Hoeveel alinea's heeft de tekst? __________

4 In welke alinea staat dat het moeilijk is om personeel te vinden? __________

5 Er begint een nieuwe alinea bij de zin: *De eigenaar heeft meerdere restaurants*.
Hoe weet je dat hier een nieuwe alinea begint? Schrijf twee dingen op.

____

6 In elke alinea staat nieuwe informatie over het restaurant. Wat staat in de laatste alinea?
- ○ Er is een nieuw soort restaurant bedacht.
- ○ Gasten moeten in het restaurant alles zelf doen.
- ○ Sommige mensen vinden het restaurant geen goed idee.

Tekst 3

Restaurant zonder bediening

[1] In Amsterdam is een restaurant geopend zonder obers en koks. Je moet er alles zelf doen.

[2] De eigenaar heeft meerdere restaurants, maar hij vindt het moeilijk om goed personeel* te vinden. Daarom bedacht hij iets nieuws: hij laat de gasten alles zelf doen.
[3] In het nieuwe restaurant moeten gasten zelf koken, een drankje inschenken en afwassen. En ze moeten zelf bedenken hoeveel geld ze willen geven voor het eten, want ze krijgen geen rekening.
[4] Om gasten te helpen bij het koken, hangen overal instructies. Op stickers staat wat ze nodig hebben voor een gerecht en waar het staat. Er staat ook op hoe het gerecht klaargemaakt moet worden. Er zijn zelfs stickers voor hoe je koffie moet zetten.
[5] Niet iedereen vindt het restaurant een goed idee. Waarom zou je naar een restaurant gaan als

je zelf moet koken en afwassen? Toch vinden veel mensen het juist gezellig om samen met anderen te koken. De fooi mag je zelf houden!

* *Personeel* betekent mensen die er werken, zoals ober, kok, afwasser.
Naar: www.nu.nl, op 22 oktober 2015

Hoofdstuk 3

Zoekend lezen

Soms wil je snel iets opzoeken in een tekst, bijvoorbeeld hoe laat een film begint. Dan hoef je niet alles te lezen. Je leest alleen het stukje dat jij nodig hebt. Om dat stukje te vinden, kun je **zoekend lezen**.

Als je zoekend leest, kijk dan eerst naar de **tussenkopjes**. Een tussenkopje is een titel boven een stukje van de tekst. In het kopje staat waar dat stukje over gaat. Zoek het kopje dat jij nodig hebt en lees alleen het stukje dat daar staat.

Opdracht
5

Bekijk tekst 4. Je hoeft de tekst niet helemaal te lezen.

1 Omcirkel de titel en onderstreep de tussenkopjes.

2 Je wilt weten wat klas 1 op de sportdag gaat doen. Bij welk tussenkopje kijk je?

1 / 2 / 3

3 Bij welk tussenkopje kijk je om te weten hoe laat de sportdag afgelopen is?

1 / 2 / 3

4 Wat moeten de leerlingen meenemen naar de sportdag? Kruis twee dingen aan.

- ○ iets te eten
- ○ iets te drinken
- ○ sportkleren
- ○ sportschoenen

Tekst 4

Sportdag

Elk jaar organiseert onze school een sportdag. Volgende week woensdag is het weer zover! Hieronder staat alles wat je over deze dag moet weten.

Indeling

▶ Klas 1: atletiek en voetbaltoernooi
▶ Klas 2, 3 en 4: atletiek en honkbaltoernooi

Tijden

▶ 09.00 uur: verzamelen op het schoolplein. Elke klas gaat met zijn mentor naar de sportvelden.
▶ 15.30 uur: einde van de sportdag. Vanaf de sportvelden kun je meteen naar huis.

Wat je moet meenemen

▶ Kom op de fiets en neem je sportkleding en -schoenen mee. Voor eten en drinken wordt gezorgd.

Opdracht
6

Bekijk tekst 5. Je hoeft de tekst niet helemaal te lezen. In een schema zoek je zo: kijk naar de eerste kolom en de eerste regel om het vakje te vinden met wat je nodig hebt.

1 Wanneer is de voorstelling *Bladibla* in Soest? ______________________

2 Adam wil in Hilversum naar de voorstelling *Surprise*. Op welke dag kan hij daarnaartoe? ______________________

3 Elise en Renske wonen in Baarn. Ze willen graag naar een voorstelling, maar ze kunnen alleen op 1 december. Naar welke voorstelling kunnen ze gaan? ______________________________

4 Roy gaat op 23 februari een week op vakantie naar het buitenland. Kan hij nog naar de voorstelling *Losers*?

Ja / Nee, want ______________________________

____

Tekst 5

Optredens Jeugdtheater Tijl

↓ eerste kolom

→ eerste regel

	Amersfoort	*Baarn*	*Hilversum*	*Soest*
Losers	24 februari	25 februari	27 februari	1 maart
Surprise	5 juni	2 juni	31 mei	6 juni
Bladibla	15 september	16 september	17 september	20 september
Werewolf	28 november	1 december	23 november	26 november

Hoofdstuk 4

Inleiding, middenstuk en slot

De **inleiding** is het eerste deel van een tekst. Er staat kort waar de tekst over gaat. De **inleiding** van de tekst:

- is meestal één alinea
- zegt waar de tekst over gaat
- maakt je nieuwsgierig

Het **middenstuk** is het langste deel van de tekst met de meeste informatie. In het **slot** staat nog een keer het belangrijkste uit de tekst.

Opdracht

7

Lees tekst 6.

1 De tekst heeft een inleiding, een middenstuk en een slot. Maar de drie alinea's staan niet in de juiste volgorde. Zet ze in de juiste volgorde. Noteer een 1, 2 of 3 voor elke alinea: 1 is de inleiding, 2 is het middenstuk, 3 is het slot.

2 In welk deel van de tekst staat de meeste informatie?
○ inleiding ○ middenstuk ○ slot

3 Kruis de twee goede antwoorden aan. De supermarkt wil gaan verbieden
○ dat andere klanten komen winkelen.
○ dat klanten in hun pyjama gaan winkelen.
○ dat klanten netjes aangekleed winkelen.
○ dat klanten op hun blote voeten winkelen.

4 Vul in: Ik vind winkelen in je pyjama wel / niet gewoon, want ______________________________

____

Tekst 6

Winkelen in je pyjama?

___ Sommige mensen vinden het te veel moeite om zich aan te kleden of hun schoenen aan te trekken. De supermarkt wil het winkelen in pyjama gaan verbieden. Ook mogen klanten niet op blote voeten winkelen. 'Voor andere klanten is het vervelend als mensen niet zijn aangekleed', zegt de supermarkt.
___ Mensen moeten vanaf nu dan ook netjes aangekleed zijn in de supermarkt.
___ In een supermarkt in Engeland doen mensen vaak in pyjama hun boodschappen. De supermarkt wil dat gaan verbieden.

Hoofdstuk 5

Het doel van een tekst

Een schrijver heeft met een tekst altijd een bedoeling, bijvoorbeeld uitleggen hoe je voor een konijn moet zorgen. Die bedoeling noemen we **het doel van een tekst**.
Het doel van een tekst kan bijvoorbeeld zijn:
- **informatie geven:** door de tekst kom je iets te weten. Voorbeelden: tekst van Wikipedia, een nieuwsbericht in de krant.
- **amuseren:** je leest de tekst voor je plezier. Voorbeelden: een stripverhaal, een spannend boek. Een ander woord voor amuseren is *vermaken*.

Opdracht
8

Bekijk en lees tekst 7.

1 Wat is het doel van de tekst?
- ○ informatie geven
- ○ amuseren

2 Waarom denk je dat?

____

Tekst 7

Opdracht 9

Lees de teksten 8 en 9.

1 Bij welke tekst is het doel *amuseren* denk je? tekst 8 / tekst 9

2 Leg uit waarom je dat vindt. ______________________________

____

Tekst 8

Voordat water uit de kraan stroomt, wordt het eerst goed gezuiverd. Het meeste drinkwater wordt opgepompt uit de grond. Er komt ook water uit grote rivieren. Dat water noem je *oppervlaktewater.*

Tekst 9

De caissière van de supermarkt vraagt boos aan Jantje: 'Waarom drink je dat pak sap hier op?' 'Omdat er *hier openen* op het pak staat', zegt Jantje.

Opdracht 10

Lees tekst 10.

1 Wat is het onderwerp van de tekst?
- ○ de kauwgummuur in Seattle
- ○ de vieste plek ter wereld
- ○ een miljoen kauwgums

2 Onderstreep de tussenkopjes in de tekst.

3 Wat is het doel van de tekst?
- ○ informatie geven
- ○ amuseren

Tekst 10

Einde van kauwgummuur

[1] **Een muur in de Amerikaanse stad Seattle is volgeplakt met wel een miljoen stukjes kauwgum. De muur wordt nu schoongemaakt.**

Dikke laag kauwgum

[2] De muur in Seattle is een van de vieste plekken ter wereld. De muur zit vol met bacteriën, omdat de stukjes kauwgum uitgekauwd zijn. Het gaat om een miljoen kauwgums, en de laag kauwgum is wel vijftien centimeter dik.

Lang in de rij

[3] De muur is volgeplakt met kauwgum, omdat mensen lang in de rij moesten staan bij het theater verderop. Die mensen verveelden zich tijdens het wachten. Daarom gingen ze hun kauwgums op de muur plakken. Er zijn kauwgums in allerlei kleuren en soorten. Ook zijn er namen geschreven met de kauwgum, en figuren zoals hartjes.

Schoonmaak

[4] De muur wordt schoongemaakt met een stoommachine. Daarna worden alle kauwgums samen gewogen. Door de schoonmaak raakt Seattle wel een populaire bezienswaardigheid kwijt.

Naar: www.nu.nl, op 5 november 2015

Hoofdstuk 6

Tekst en afbeeldingen

Bij een tekst staan soms plaatjes, foto's of schema's. Dat noem je **afbeeldingen**. Door een afbeelding bij een tekst:
- weet je sneller waar de tekst over gaat
- krijg je soms meer informatie, zodat je de tekst beter begrijpt
- ziet de tekst er leuker uit

Opdracht
11

Bekijk de afbeelding bij tekst 11.

1 Waar denk je dat de tekst over gaat? ______________________________

____

Lees nu tekst 11.

2 Vind je de afbeelding goed bij de tekst passen?

Ja / nee **want** ______________________________

____

Tekst 11

Hondenpoep

Het is verplicht om hondenpoep op te ruimen. Eigenaren moeten zelf een schepje of zakje meenemen. Ook in losloopgebieden moet de poep worden opgeruimd.

Opdracht
12

Lees tekst 12 en 13 en bekijk de afbeeldingen.

1 De afbeelding bij tekst 12 maakt de tekst wel / niet leuker en zorgt er wel / niet voor dat je de tekst beter begrijpt.

2 De afbeelding bij tekst 13 maakt de tekst wel / niet leuker en zorgt er wel / niet voor dat je de tekst beter begrijpt.

Tekst 12

Versier je bril met cd's

Heb jij de nieuwe trend al geprobeerd: van een gewone bril een superbril maken? Het enige wat je nodig hebt, is een bril of zonnebril en twee cd's of dvd's. Even prutsen en je bent de ster van de avond! Je neemt een bril, schuift om elk pootje een cd, zet de bril op en gooit je hoofd naar voren.

Naar: www.kidsweek.nl, op 8 januari 2016

Tekst 13

Geld netjes teruggebracht

Vorige week heeft een man in een supermarkt in Spanje een rugzakje vol geld gevonden. In de tas zat 68.000 euro! Hij bracht de rugzak meteen naar de politie. Gelukkig kon de politie de eigenaar snel opsporen. Zou de eerlijke vinder een beloning hebben gekregen?

Naar: www.kidsweek.nl, op 8 januari 2016

Woordenschat

Hoofdstuk 1 Een synoniem zoeken

Woorden die ongeveer hetzelfde betekenen, noem je **synoniemen**.
Bijvoorbeeld: *grootvader* is een synoniem van *opa*.

Nog meer voorbeelden van synoniemen:

begrijpen – snappen	*fiets – rijwiel*
jokken – liegen	*raam – venster*

Opdracht 1

Welke woorden zijn synoniemen van elkaar? Trek lijnen.

bladzijde	docent
dichtdoen	lente
kalm	pagina
leraar	rustig
’s ochtends	’s morgens
voorjaar	sluiten

Opdracht 2

In elke zin is een woord onderstreept. Zoek een synoniem van dat woord in de zin en omcirkel dat.

1. Er ligt een nieuw vloerkleed, omdat het oude tapijt versleten was.
2. De tractor blijft steken in de modder. Kijk, de trekker komt haast niet los.
3. Willem is een sterke kerel, maar zijn buurman is een slappe vent.
4. Thuis is Rick altijd vriendelijk en ook op school is hij aardig.
5. Marit is verdrietig en Maartje is ook droevig, omdat hun kat is weggelopen.

Opdracht 3

Onderstreep in de tekst drie synoniemen van *fiets*.

Fietsen

In Nederland heeft bijna iedereen een fiets. Jong en oud gaat op zijn rijwiel naar school of werk. Niet alleen kinderen hebben een eigen tweewieler, ook ouderen kunnen hun karretje niet missen, maar er zijn ook mensen die liever in hun auto of in de trein stappen. Alleen in de zomer of als het heel mooi weer is, stappen ze op de fiets.

Hoofdstuk 2

Een betekenis zoeken

Als je een moeilijk woord in een tekst tegenkomt, lees dan eerst verder. Soms vind je de **betekenis** (omschrijving) gewoon in de tekst. Die staat bijvoorbeeld in een andere zin in de tekst of tussen haakjes achter het woord.
Bijvoorbeeld: Bij de *entree* (dat is de *ingang*) kun je een kaartje kopen.

Je moet goed lezen, want er staat niet altijd bij: 'dat betekent' of 'dat is'.
Bijvoorbeeld: Binnenkort komt de *jeugdarts* op school. Die *dokter* is er om je gezondheid en je problemen te bespreken.

Opdracht
4

In elke zin is een woord onderstreept. Zoek de betekenis van het schuingedrukte woord en omcirkel die.

1 Veel gezinnen vestigen zich in die streek, ze zijn er gaan wonen voor de natuur.

2 Je moet de afmetingen (hoe groot en breed het is) doorgeven.

3 Nina vult haar adres in, want de club moet de straat en woonplaats weten.

4 Die plant is heel zeldzaam. Dat betekent dat hij niet veel voorkomt.

5 Bo kan zich voorstellen (hij ziet het in gedachten voor zich) dat hij rijk is.

6 Er ontstond een misverstand (dat is een vergissing waardoor je elkaar niet begrijpt).

Opdracht
5

Omcirkel in de tekst de betekenis van de drie onderstreepte woorden.

Gesloten

Lars en Marit gaan samen iets drinken in een tentje (een gezellig cafeetje). De muren hebben verschillende tinten: je ziet er allerlei kleuren. Als ze aankomen, zien Lars en Marit dat het restaurant tijdelijk gesloten is. Jammer dat het net nu voor een tijdje gesloten is.

Hoofdstuk 3

Een voorbeeld zoeken

Vaak weet je door voorbeelden wat een woord betekent. Je kunt voorbeelden meestal herkennen aan:
- een dubbele punt
- haakjes (…)
- woorden zoals *bijvoorbeeld*, *als*, *zoals*

Bijvoorbeeld: Op tafel staan verschillende soorten beleg (*kaas, jam, hagelslag en vleeswaren*).
Door de voorbeelden tussen de haakjes weet je dat *beleg* betekent: wat je op je brood doet.

Opdracht 6

Bedenk zelf nog een voorbeeld.

1 Vogels: kraai, merel, roodborstje

2 Sporten: handbal, zwemmen, ______________________

3 Landen: België, Frankrijk, ______________________

4 Beroepen: brandweerman, dokter, ______________________

5 Gereedschap: nijptang, boor, ______________________

6 Hobby's: gamen, hockeyen, ______________________

Opdracht 7

In de volgende zinnen zijn steeds voorbeelden onderstreept. Omcirkel het woord waar de voorbeelden bij horen.

1 Op feestdagen (nieuwjaarsdag, Koningsdag, Kerstmis) hoef je niet naar school.

2 Karl verzint vaak smoesjes: alle stoplichten stonden op rood, ik had een lekke band, ik was mijn tas vergeten.

3 Op mijn verjaardag komen veel familieleden, zoals ooms, tantes en nichtjes.

4 In frisdranken als cola, sprite en sinas zit veel suiker.

5 Dat shirt kun je met verschillende prints kopen, bijvoorbeeld een smiley, een popster of gewoon tekst.

Hoofdstuk 4

Een tegenstelling zoeken

Een **tegenstelling** is het *omgekeerde* van iets. Zo is *lekker* een tegenstelling van *vies*.
Nog meer voorbeelden van tegenstellingen:
- *groot – klein*
- *dik – dun*
- *hoog – laag*

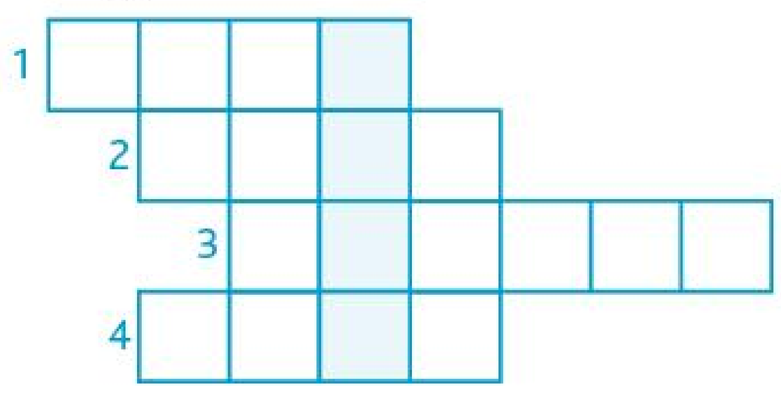
Opdracht 8

Trek lijnen tussen de woorden die elkaars tegenstelling zijn.

eerste	dicht
langzaam	donker
licht	laat
open	laatste
vroeg	snel

Opdracht 9

1 Maak de puzzel. Vul een tegenstelling van het woord in.
 1 niet achter, maar
 2 niet vol, maar
 3 niet binnen, maar
 4 niet los, maar

2 Lees het woord in de blauwe vakjes.
Het woord is niet Vlaamse *dwerg*,

maar Vlaamse ______________________.

Hoofdstuk 5

Een bekend woorddeel zoeken

Een woord kan bestaan uit meer delen. Bijvoorbeeld: huisdier = huis + dier. Weet je wat de **woorddelen** betekenen? Dan kun je zelf bedenken wat het hele woord betekent: een huisdier is een dier voor in huis.

Er zijn woorden met een stukje ervóór, dat is een **voorvoegsel**.
Bijvoorbeeld: het stukje *on-* betekent *niet*. Dus *onaardig* is *niet aardig*.
Er zijn ook woorden met een stukje erachter, dat is een **achtervoegsel**.
Bijvoorbeeld: *-loos* betekent *zonder*. Dus *geluidloos* betekent *zonder geluid*.

Opdracht
10

Kijk naar de woorddelen. Wat betekent het woord?

1 voordeur deur aan de voorkant
2 ijsmachine ____________
3 bessensap ____________

Opdracht
11

Het voorvoegsel *on-* betekent *niet*. Wat betekent het woord?

1 onverwacht niet verwacht
2 onduidelijk ____________
3 oneerlijk ____________

Opdracht
12

Het achtervoegsel *-loos* betekent *zonder*. Bijvoorbeeld: *gedachteloos* betekent *zonder gedachten*.
Wat betekenen de woorden?

1 probleemloos zonder problemen
2 kansloos ____________
3 zorgeloos ____________

Hoofdstuk 6

Zoeken in het woordenboek

Als je de betekenis van een belangrijk woord niet weet, kun je hem opzoeken in een woordenboek. Daarin staan de woorden op alfabetische volgorde. Kijk eerst naar de eerste letter van het woord: staat deze letter voorin, middenin of achterin het alfabet? Zo weet je waar je ongeveer moet zoeken in het woordenboek. Als veel woorden met dezelfde letter beginnen, kijk je naar de tweede letter, daarna naar de derde enzovoort.

zoek de betekenis bij	je zoekt	je vindt het bij
het hele werkwoord	schaterde geplensd	schateren plenzen
het enkelvoud	fragmenten	fragment
de kortste vorm van het woord	snoertje moedeloze	snoer moedeloos

Opdracht 13

1 Vul de rest van het alfabet in.

a ______________________________ i ***voorin het woordenboek***

j ______________________________ q ***middenin het woordenboek***

r ______________________________ z ***achterin het woordenboek***

2 Waar zoek je het woord in het woordenboek?

	voorin	**middenin**	**achterin**
straffeloos			
controle			
hoogteverschil			
uiteraard			

Opdracht 14

Onderstreep het woord dat het eerst in het woordenboek staat

1 bergplaats – politiek – zender

2 doorgaans – degelijk – dwarsdoorsnede

3 waterfiets – waterhoos – waterkracht

4 eigenaar – effen – eerlijkheid

Opdracht 15

Zoek de betekenis van het onderstreepte woord in het woordenboek. Noteer bij welk woord je zoekt en schrijf de betekenis erachter.

1 Veel wilde dieren leven in reservaten, omdat ze daar veiliger zijn.

woord: ______________________________

betekenis: ______________________________

2 Na de aanrijding zat er een klein butsje in de bumper van de auto.

woord: ______________________________

betekenis: ______________________________

3 In deze sjofele kleren kun je niet naar het feest.

woord: ______________________________

betekenis: ______________________________

4 Cindy promoot het drinken van kraanwater op haar blog.

woord: ______________________________

betekenis: ______________________________

Taalverzorging > Grammatica

Hoofdstuk 1

Werkwoorden

Een werkwoord ...	Bijvoorbeeld:
zegt wat iemand doet	– David *praat*. – Fleur *schopt* tegen een steentje.
zegt wat iets doet	– De kraan *lekt*. – De bus *stopt* bij de bushalte.
zegt wat er gebeurt	– Het *regent* hard. – Het *kraakt* op zolder.
kan er verschillend uitzien: het ligt eraan wie het doet	– ik *gaap*, Iris *gaapt*, wij *gapen*
kun je vinden door een vraag te stellen	– Stan eet een banaan. – Wat doet Stan? Hij *eet*.

Opdracht **1**

Welk woord is een *werkwoord*? Kruis de vijf werkwoorden aan.

o boter	o lopen	o proefwerk	o vandaag	o wijzen
o langzaam	o praten	o tellen	o verstoppen	o zeker

Opdracht **2**

Kijk naar de vragen bij de zinnen en schrijf het werkwoord op.

1 Karim duikt in het zwembad. Wat doet Karim? Hij duikt ______.

2 Het licht schijnt in mijn ogen. Wat doet het licht? Het ______

3 Elif drinkt een glas water. Wat doet Elif? Ze ______

4 Zij voetballen op straat. Wat doen zij? Zij ______

Opdracht **3**

Welke vraag kun je stellen om het werkwoord te vinden? Noteer de vraag.
Zet een streep onder het werkwoord.

1 De jongens gooien propjes papier. Wat doen de jongens? ______

2 Gert schrikt van het geluid. ______

3 Dani kijkt op zijn telefoon. ______

Hoofdstuk 2

Persoonsvorm

Eén werkwoord in een zin is de **persoonsvorm**. Aan de persoonsvorm kun je twee dingen zien.

1 Hoeveel personen iets doen: één (**enkelvoud**) of meer (**meervoud**).
Bijvoorbeeld:
– Sven *stapt* in de bus.
– De drie jongens *stappen* in de bus.

2 Wanneer iets gebeurt: nu (**tegenwoordige tijd**) of al eerder (**verleden tijd**).
Bijvoorbeeld:
– De hond *loopt* aan de lijn.
– De hond *liep* gisteren aan de lijn.

Opdracht
4

De persoonsvorm in de zinnen is onderstreept. Hoeveel personen doen iets: één (enkelvoud) of meer (meervoud)?

1 Luc probeert een probleem op te lossen. enkelvoud
2 Luc wil graag een eigen plekje hebben. ______
3 Luc en zijn broer slapen samen op een kamer. ______
4 Hun ouders hebben niet zo'n groot huis. ______
5 Toch bedenken de broers een goed plan. ______
6 In een hoekje bouwt Luc een scherm van karton. ______

Opdracht
5

Wanneer gebeurt het, nu of al eerder? Kruis de zinnen aan die *nu* gebeuren. Het zijn er drie.

- ○ Koppen bij voetbal is slecht voor kinderen.
- ○ Het is niet goed voor je hersenen.
- ○ Sommige kinderen kregen last van hoofdpijn.
- ○ Dat kwam door vaak te koppen.
- ○ Koppen werd verboden bij kinderen tot 10 jaar.
- ○ Oudere kinderen krijgen minder training in koppen.

Hoofdstuk 3

Onderwerp

Het **onderwerp** in een zin is *wie of wat iets doet*.
Het onderwerp kan één woord zijn, of een paar woorden. Het onderwerp kan op verschillende plekken in de zin staan. Meestal staat het naast de persoonsvorm. Je kunt het onderwerp vinden door te vragen wie of wat iets doet.

Bijvoorbeeld:
- *Suus* schuift de deuren open.

Vraag: *Wie schuift?* Antwoord: *Suus*.
- In het park staan *veel grote bomen*.

Vraag: *Wat staan?* Antwoord: *Veel grote bomen*.

Opdracht
6

Zet een streep onder het onderwerp.

1	Gijs leest een strip.	Wie leest?
2	De kapotte stoel kraakt.	Wat kraakt?
3	De trainer zit in de kantine.	Wie zit?
4	Wout stookt een vuurtje.	Wie stookt?
5	De kippen kakelen.	Wie kakelen?
6	Soms moppert onze trainer.	Wie moppert?
7	Hoog in de lucht vaart een grote luchtballon.	Wat vaart?
8	Koen en zijn vader beklimmen een berg.	Wie beklimmen?

Taalverzorging > Formuleren

Hoofdstuk 4

Verwijswoorden *deze*, *die*, *dit*, *dat*

De woorden *deze*, *die*, *dit*, *dat* zijn **verwijswoorden**. Met een verwijswoord kun je wijzen naar iemand die of naar iets dat eerder genoemd is.

Je kunt bijvoorbeeld deze zinnen:
– *De stamppot van mijn moeder is het lekkerst. De stamppot van mijn oma lust ik niet.*
veranderen in:
– *De stamppot van mijn moeder is het lekkerst. Die van mijn oma lust ik niet.*

Bij *de*-woorden gebruik je *deze* of *die*. Bij *het*-woorden gebruik je *dit* of *dat*.

Opdracht 1

Vul in: *deze* of *dit*.

1 het applaus dit______ applaus
2 het onweer ______ onweer
3 de laptop ______ laptop
4 het verkeer ______ verkeer

Opdracht 2

Verander *de* of *het* in *die* of *dat*.

1 de auto die______ auto
2 de aanrijding ______ aanrijding
3 het elastiek ______ elastiek
4 het litteken ______ litteken
5 de score ______ score
6 het uniform ______ uniform

Hoofdstuk 6

Verwijswoorden *hij*, *zij*, *het*, *ze*, *hem*, *haar*, *hun*

De verwijswoorden *hij*, *zij*, *het*, *ze*, *hem*, *haar* en *hun* gebruik je in plaats van iemand of iets. Bijvoorbeeld:
– *Rens pakt zijn jas. Rens trekt zijn jas aan.*
Zo kun je het korter zeggen: je gebruikt *hij* voor *Rens*, en *hem* voor *zijn jas*.
– *Rens pakt zijn jas. Hij* (→ Rens) trekt *hem* (→ zijn jas) aan.

Opdracht 3

Met welk woord kun je deze woorden vervangen? Omcirkel het juiste woord.

1 de kampioen hij / hun
2 de docente het / ze
3 Frits hij / ze
4 de broek het / hij
5 de zwemster haar / hij
6 het huisje het / ze
7 lekker toetje het / hem
8 Assepoester hij / zij

Opdracht 4

Welk verwijswoord past in de zin? Kies uit: *hij*, *ze*, *hem*, *haar*.

1 Het jaar 2020 is een schrikkeljaar. Het______ heeft 366 dagen.
2 Daan heeft een oude fiets gekocht. ______ gaat hem opknappen.
3 De honden snuffelen aan elkaar. ______ doen dat vaak.
4 Jesse was niet op de training. Heeft iemand ______ gezien?

Taalverzorging > Spelling

Hoofdstuk 1

Leestekens

Je stelt een vraag als je iets wilt weten. Bijvoorbeeld: *Hoe laat kom je me ophalen? Wat kost die trui? Wat vind je van die film?*

Als je een vraag stelt, gaat je stem aan het einde van de zin een beetje omhoog. Bij het schrijven zet je een vraagteken (**?**) achter een vraag. Achter een gewone zin zet je een punt (**.**). Een punt en een vraagteken zijn **leestekens**.

Opdracht
1

Zet een punt of een vraagteken achter de zin.

1 De deur is niet op slot ____

2 Hoe heet die film ____

3 Kevin was gisteren te laat ____

4 Waar zijn mijn schoenen ____

5 Wie loopt daar ____

6 Vanmorgen was het erg mistig ____

Hoofdstuk 2

Hoofdletters

Je schrijft een hoofdletter ...	**Voorbeeld**
aan het begin van een zin	Deze zin begint met een hoofdletter.
bij namen	Yuri, Meike, Aron de Vries, meneer Veld
bij landen bij steden bij straatnamen	Nederland, Duitsland, Amersfoort, Haarlem, Parkstraat, Hoofdstraat

Opdracht
2

Onderstreep de woorden die je met een hoofdletter moet schrijven.

1 <u>de</u> stad <u>amsterdam</u> is onze hoofdstad.

2 meestal eet ties kaas op zijn brood.

3 het huis van noor ligt aan de kerkweg.

4 de naam daan komt veel voor.

5 de voorstraat is in utrecht.

6 De neef van kim woont in belgië.

Hoofdstuk 2

Laatste letter: -t of -d

Soms weet je niet of een woord eindigt op een -*t* of op een -*d*. Daar is een regel voor.

1. Maak het woord langer met -*e* of -*en*.
2. Zeg het woord hardop. Je hoort dan een -*t* of een -*d*.
3. De letter die je hoort, schrijf je ook bij het korte woord.

Voorbeeld: schrijf je *hoofd* met een -*t* of een -*d*?

1. Maak het woord langer met -*e* of -*en*.
2. Zeg het woord hardop.
3. Je hoort hoofden, met een *d*.
   Je schrijft dus: hoofd met een *d*.

Opdracht 3

Maak het woord langer.

1 hand handen
2 best ____
3 stand ____
4 mond ____
5 plant ____
6 voet ____

Opdracht 4

Maak het woord af: vul -d of -t in.

1 buur ____
2 gebruik ____
3 gehoop ____
4 gezon ____
5 hon ____
6 man ____
7 star ____
8 hoof ____
9 goe ____
10 spor ____
11 geleef ____
12 vas ____

Hoofdstuk 2

Klinkers en medeklinkers

De letters van het alfabet kun je verdelen in **klinkers** en **medeklinkers**.
De **klinkers** zijn de letters die je met je mond open makkelijk uitspreekt: *a*, *e*, *i*, *o*, *u*. Een klinker kan een korte klank hebben (de *a* in *kat*) of een lange klank (de *aa* in *haan*).
Alle andere letters zijn **medeklinkers**. Om ze uit te spreken, doen je tanden, je tong of je lippen ook mee. Bijvoorbeeld *p*, *m*, *n*, *s*.

Hieronder zie je het alfabet. De klinkers hebben een kleurtje.
a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z

Opdracht 5

Omcirkel de klinkers.

1 b o e k
2 k l a n t
3 t w e e l i n g
4 s c h r i k
5 p a p e g a a i
6 f l e s

Opdracht
6

De woorden missen één klinker. Vul de juiste klinker in. Soms zijn meerdere antwoorden goed.

1 br ________ nd
2 pl ________ nt
3 v ________ nt
4 b ________ nk
5 kr ________ nt
6 dr ________ k

Opdracht
7

In sommige woorden staan twee klinkers naast elkaar: *aa*, *ee*, *uu*, *ui*, *au*, *ou*, *oe*, *ie* en *ei*. Let op: de *ij* is ook een klinker, want die spreek je uit als *ei*.

De woorden missen twee klinkers. Vul de juiste klinkers in.

1 l ________ rs
2 b ________ rman
3 b ________ fstuk
4 ________ to
5 sp ________ ren
6 kippen ________

Hoofdstuk 2

Korte en lange klanken

Een **lettergreep** is een stukje van een woord.
Sommige woorden bestaan uit één lettergreep:
– *start*, *breed*, *grot*, *schuur*.
Sommige woorden bestaan uit meer lettergrepen:
– *fietsband* heeft twee lettergrepen: *fiets-band*
– *voetbalschoen* heeft drie lettergrepen: *voet-bal-schoen*.

Als een woord uit één lettergreep bestaat, schrijf je:
– *a*, *e*, *o*, *i*, *u* bij woorden met een korte klank: b*a*l, v*e*t, t*o*r, v*i*s, st*u*k.
– *aa*, *ee*, *oo*, *uu* bij een lange klank: m*aa*n, sch*ee*f, b*oo*s, d*uu*r.

Als een woord uit meer dan één lettergreep bestaat, gaat het anders. Er zijn soms woorden met een lange klank, die je toch met één letter (*a*, *e*, *o*, *u*) schrijft.
Zo weet je of je één of twee letters schrijft:
1 Zeg het woord hardop in stukjes (lettergrepen).
2 Hoor je aan het einde van een stukje een lange klank?
3 Schrijf dan één letter. Bijvoorbeeld: w*a*-ter, b*e*-zem, b*o*-ter-ham, b*u*-ren.

Bij *waarbij* hoor je een *r* aan het einde van het stukje en geen lange klank. Daarom schrijf je *aa*.

Opdracht
8

Kruis de woorden van één lettergreep aan. Het zijn er zes.

- ○ beeld
- ○ brood
- ○ buiten
- ○ druppel
- ○ foto
- ○ honing
- ○ klomp
- ○ regen
- ○ schema
- ○ schuim
- ○ streep
- ○ thuis

Opdracht 9

Verdeel de woorden in lettergrepen. Spreek de woorden zachtjes uit, dan hoor je het einde van een stukje.

1 beker be-ker ____
2 brave ____
3 haarband ____
4 hagelslag ____
5 schotel ____
6 sturen ____
7 lopen ____
8 voetbalclub ____

Opdracht 10

Noteer het meervoud van de woorden. Let op de lange klank aan het eind van een lettergreep: die schrijf je met één klinker.

1 verhaal verhalen ____
2 beek ____
3 sloot ____
4 muur ____
5 orkaan ____
6 paal ____

Hoofdstuk 3

De ik-vorm van het werkwoord

De kortste vorm van een werkwoord is de **ik-vorm**. Bijvoorbeeld: *ik kijk*. De ik-vorm heb je nodig als je andere vormen schrijft: hij *kijkt*, wij *kijken*.

De ik-vorm vind je door *-en* af te halen van het hele werkwoord:

hele werkwoord:	ik-vorm:
werken	*werk*
fietsen	*fiets*
vinden	*vind*

Soms moet je iets extra's doen:
- Haal aan het einde van de ik-vorm een dubbele letter weg:
  zwemmen – zwem *schudden – schud* *pakken – pak*
- Zet er dezelfde letter bij, zodat het woord hetzelfde klinkt:
  praten – praat *spelen – speel* *boren – boor*

Opdracht 11

1 Kruis de werkwoorden aan die in de ik-vorm staan. Het zijn er zes.

○ smeek	○ gebruiken	○ helpt
○ plaag	○ omhelzen	○ uitdelen
○ klautert	○ verhuist	○ eis
○ reizen	○ zweven	○ noem
○ oefen	○ klim	○ peuzelt

2 Schrijf per rijtje van boven naar beneden de eerste letter van de aangekruiste woorden op. Welk woord staat er? ____

Opdracht
12

Schrijf de ik-vorm van het werkwoord op.

1 voelen	ik voel	**5** vragen	ik ______
2 duiken	ik ______	**6** stoppen	ik ______
3 bellen	ik ______	**7** liggen	ik ______
4 nemen	ik ______	**8** gluren	ik ______

Hoofdstuk 4

Persoonsvorm tegenwoordige tijd

De persoonsvorm is een werkwoord in een zin.
De persoonsvorm staat in de tegenwoordige tijd als iets nu gebeurt of later.

Zo schrijf je de persoonsvorm:

1 Wie of wat doet iets?
Is het enkelvoud (*ik*, *jij*, *hij*, *zij*) of meervoud (*wij*, *zij*, *jullie*)?

2 Bij enkelvoud schrijf je:
– bij *ik*: de ik-vorm: ik val, ik fiets
– bij *jij, hij, zij*: ik-vorm + t: jij valt, jij fietst

3 Bij meervoud schrijf je:
– het hele werkwoord: jullie vallen, wij fietsen

Doet iets of iemand anders iets? Bijvoorbeeld een ding of een naam? Schrijf dan hetzelfde als bij *hij*. Bijvoorbeeld: de steen valt, Pleun valt.

Opdracht
13

Onderstreep de persoonsvorm in de zinnen. Omcirkel: enkelvoud of meervoud.

1 Veel zebrapaden in Mexico zijn gevaarlijk. enkelvoud / meervoud
2 Een held helpt mensen. enkelvoud / meervoud
3 De man draagt een superheldmasker. enkelvoud / meervoud
4 Bij een zebrapad staat hij te wachten. enkelvoud / meervoud
5 Voetgangers bedanken de man voor zijn hulp. enkelvoud / meervoud
6 In de stad gebeuren nu minder ongelukken. enkelvoud / meervoud

Opdracht
14

Vul de persoonsvorm tegenwoordige tijd in.

1 In Indonesië ontsnappen (ontsnappen) soms gevangenen.
2 De bewakers ______ (zijn) niet altijd eerlijk.
3 Bewakers ______ (krijgen) soms geld van bendes.
4 Een boef ______ (rennen) zo makkelijk weg.
5 Volgende week ______ (komen) daar verandering in.
6 Een krokodil ______ (bewaken) dan de gevangenis.

Hoofdstuk 5

Verleden tijd van zwakke werkwoorden

De persoonsvorm staat in de verleden tijd als iets al is gebeurd.
Bijvoorbeeld: Vorige week *won* ons team de hoofdprijs.
We *fietsten* gisteren naar de dierentuin.

Bij **zwakke werkwoorden** blijft de klank (de klinker) in de verleden tijd hetzelfde: *bakken* → *bakten*, *koken* → *kookten*, *stomen* → *stoomden*

Zo schrijf je de persoonsvorm van zwakke werkwoorden in de verleden tijd:
- enkelvoud: ik-vorm + -*de* of -*te*: speelde, pakte
- meervoud: ik-vorm + -*den* of -*ten*: groeiden, werkten

Opdracht
15

Kruis de drie zinnen in de verleden tijd aan.
- ○ Pim trapte de bal in het doel.
- ○ De auto start niet goed.
- ○ Maarten slaapt nog steeds.
- ○ De man struikelde over zijn tas.
- ○ Het regende bijna de hele vakantie.
- ○ Sam geeft Britt een zoen.

Opdracht
16

Zet de werkwoorden in de verleden tijd.

1 ik rolde __________ (rollen)
2 wij __________ (aaien)
3 hij __________ (bakken)
4 hij __________ (bedienen)
5 jij __________ (dansen)
6 jullie __________ (klappen)
7 ik __________ (hikken)
8 jij __________ (huilen)
9 wij __________ (luisteren)
10 hij __________ (wandelen)

Hoofdstuk 6

Verleden tijd van sterke werkwoorden

Bij **sterke werkwoorden** verandert de klank in de verleden tijd:
slapen → *sliepen*, *vinden* → *vonden*, *krijgen* → *kregen*

Weet je niet of het woord op een -*d* of een -*t* eindigt? Maak het woord langer.
rijden: reed – reden *eten: at – aten*
schelden: schold – scholden *smelten: smolt – smolten*

Opdracht
17

Noteer de ik-vorm in de verleden tijd.

1 winnen – wonnen ik won

2 vergeten – vergaten ik ______

3 sluiten – sloten ik ______

4 springen – sprongen ik ______

5 snijden – sneden ik ______

6 slapen – sliepen ik ______

7 trekken – trokken ik ______

8 verbinden – verbonden ik ______

9 ruiken – roken ik ______

10 zwijgen – zwegen ik ______

Opdracht
18

Noteer de verleden tijd van de persoonsvorm.

1 De takken breken van de boom. braken

2 De worm kruipt de grond in. ______

3 Erwin blaast de kaars uit. ______

4 Max en Julia blijven maar doorzeuren. ______

5 De toerist vraagt naar de weg. ______

6 Bo krijgt een rol in het toneelstuk. ______

Hoofdstuk 6

Voorzetsels

Een **voorzetsel** hoort bij een ander woord. Je ziet aan het voorzetsel waar iets is. Bijvoorbeeld: Het glas staat *op* de tafel. De fiets staat *in* de schuur.

Nog meer voorbeelden:
in de kast, *op* tafel, *naast* het bed, *van* hem, *tussen* de spullen, *bij* het huis.

Als je twijfelt, kun je het uitproberen met 'de kast'. Als je 'de kast' erbij kunt zetten, is het een voorzetsel:
in de kast, *op* de kast, *achter* de kast, *met* de kast, *tegenover* de kast.

Opdracht
19

Welk voorzetsel past in de zin? Eén voorzetsel moet je twee keer gebruiken.
Kies uit: *in – naar – op – van*.

1 Jurre en Lola fietsen ______ huis.

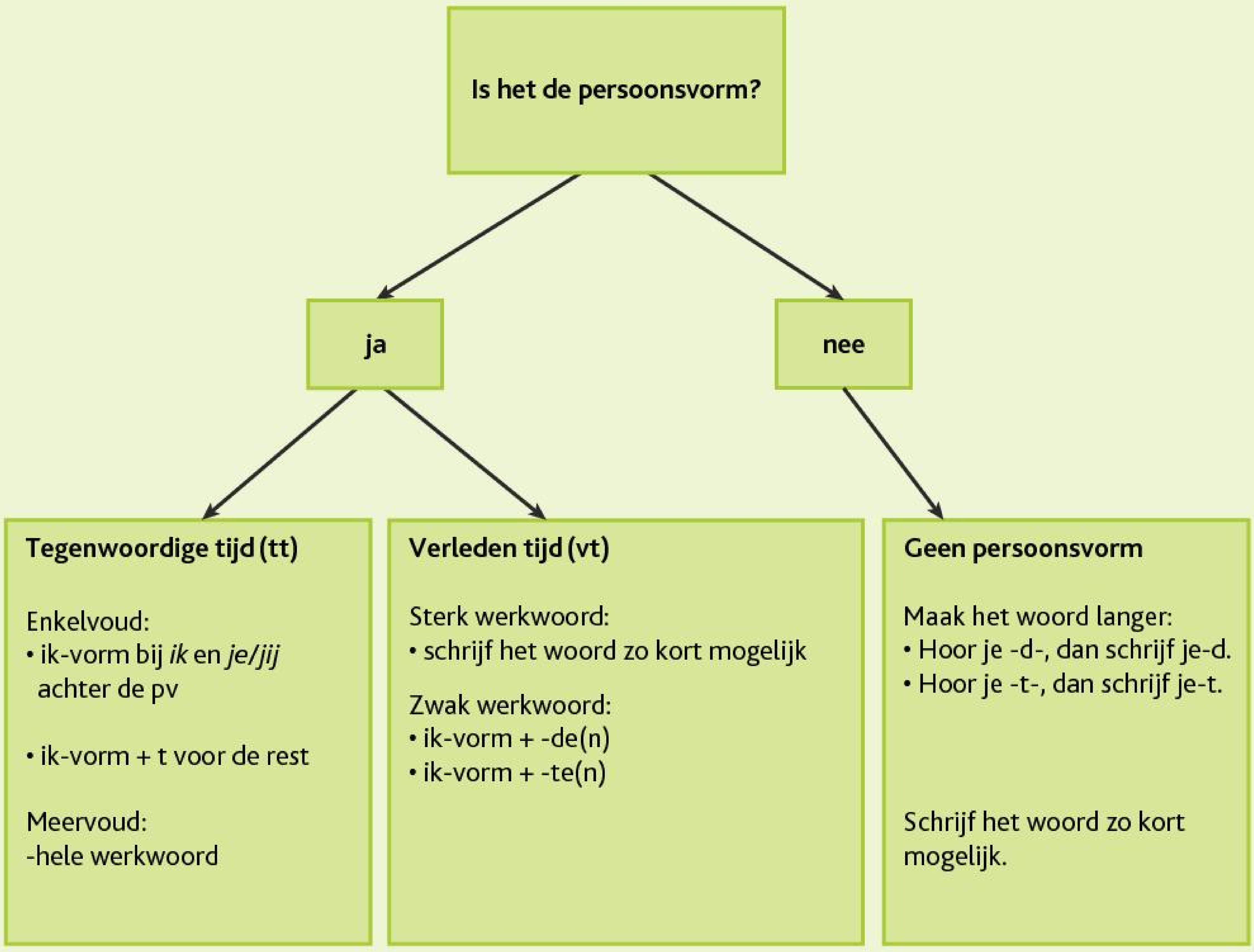
2 Het eten staat ______ tafel.

3 Het trainingspak is ______ Johan.

4 Mila zet haar glas ______ het aanrecht.

5 ______ de bomen hangt een schommel.

Schema werkwoordspelling

Zo gebruik je het schema

Kijk eerst of het werkwoord de persoonsvorm is. Gebruik daarvoor de vraagproef: de persoonsvorm komt vooraan te staan.

- Ja? Kies tegenwoordige tijd (tt) of verleden tijd (vt).
  - tt: kies ik-vorm, ik-vorm + t of het hele werkwoord.
    Gebruik lopen om te horen of er een -t achter de ik-vorm moet.
  - vt:
    - zwakke werkwoorden: zet -te(n) of -de(n) achter de ik-vorm.
    - sterke werkwoorden veranderen van klank.
      Kijk naar de vorm voor wij/jullie/zij om te weten of het woord op een -d of een -t eindigt.
- Nee? Maak het woord langer. Zo hoor je de laatste letter. Schrijf het woord zo kort mogelijk op.

Register

Bronvermelding

Beeldresearch: Lineair, Arnhem

Foto's
Beeld en Geluid, Hilversum: p. 8-9
Corbis/HH, Den Haag: p. 10-11, 11 r, 26, 68, 76, 129, 232-1, 234-235, 281-282
Still uit Koosje de zwaan/Efteling, Kaatsheuvel: p. 13
Waterland Film, Amsterdam: p. 15
Albrecht Weißer/Lineair, Arnhem: p. 18
Eniko Kubinyi, Boedapest: p. 19
Banana Stock: p. 20 b, o, 145 b, m, o
Central Stock: p. 20 m
Stockbyte: p. 21 l, lm, 190 rb, 190 lo, 293
Phovoir: p. 21 r, 145 e
Omroep MAX, Hilversum: p. 24 lb
RTL-Nederland, Hilversum: p. 24 mb, rb, mo
Stokvis & Stokvis Content, Almere: p. 24 lo
BNN-VARA, Hilversum: p. 24 ro
Koninklijke Jumbo, Zaandam: p. 32
Alamy/Imageselect, Wassenaar: p. 34, 35, 142, 159-160, 288
Bram Petraeus/HH, Den Haag: p. 36
Shutterstock, New York: p. 40 rm, 41 l, 46-47, 55, 114, 150 c, d, f, g, h, 154, 156, 172, 190 lb, mb, mm, mo, ro, 209 l, m, r, 232-2,5, 239-243, 246-249, 270-277, 283, 284, 290 r
Dynamic Graphics: p. 41 lm, 153. 190 rm
Photodisc: p. 41 rm, 182, 190 lm, 211
Anita Pantus/ANP, Rijswijk: p. 44
Robin Utrecht/ANP, Rijswijk: p. 47 r
Disney/Donald Duck Weekblad, 12 januari 2016: p. 48
Tony Crocetta/Biosphoto/Lineair, Arnhem: p. 51
Library of Congres, Washington: p. 52
Fiep Westendorp, Amsterdam: p. 66
Edwin Janssen/HH, Den Haag: p.72
Pim Ras/HH, Den Haag: p. 74
Dpa/Lineair, Arnhem: p. 82, 225
Aurora/HH, Den Haag: p. 84-85
Frans Lemmens/HH, Den Haag: p. 85 r
Feestbazaar, Enkhuizen: p. 87
Photoshot/Lineair, Arnhem: p. 90
AFP/ANP, Rijswijk: p. 91, 127, 187
Koninklijke Bibliotheek, Den Haag: p. 104
Berlinda van Dam/HH, Den Haag: p. 111
Vincent Zwart, Terschelling: p. 112
Plint, Eindhoven: p. 116
Picture alliance/Lineair, Arnhem: p. 120
Marco de Swart/ANP, Rijswijk: p. 122-123
Image Source Ltd RF/HH, Den Haag: p. 123 r
Ruben Oppenheimer, Maastricht: p. 124
Serge Kapitein, Helmond: p. 125
NASA, Washington: p. 130

BBC/Youtube: p. 131
Flikr Hive Mind: p. 145
Corbis: p. 150 a, b
Alamy/Image Select, Wassenaar: p. 160-161
Roger Klaassen, Culemborg: p. 163
IKEA, Nederland: p. 165
Taarten van Stefanie, Soest: p. 167
The New York Times Syndication/HH, Den Haag: p. 168
http://www.driving-fun.com: p. 179l
Stichting Vrienden van Loesje, Arnhem: p. 179r
Valentina Vos, Amsterdam: p. 181
Ron Giling/Lineair, Arnhem: p. 194, 210-2
Ullstein Bild/Lineair, Arnhem: p. 196
Zalando, Berlijn: p. 197
Koen Verheijden/HH, Den Haag: p. 199-200
blog Verita's Experience: p. 200 r
VI-Images/HH, Den Haag: p. 202 r
iStockphoto, Calgary: p. 210-1
Danita Delimont/Getty Images, Amsterdam: p. 210-3
René Windig, Amsterdam: p. 217
Maxxpp/Lineair, Arnhem: p. 219
wundervisuals/Getty Images, Amsterdam: p. 232-3
Koen Suyk /ANP, Rijswijk: p. 232-4
Roen Kiewik/ Revolver, Amsterdam: p. 237-238
©Plint Eindhoven: p. 247 (Erik van Os en Elle van Lieshout, *Je zou maar…*), p. 268 (Joke van Leeuwen, *Ik had drie beestjes*)
E+/Getty Images, Amsterdam: p. 250-257, 258-265
Moment/Getty Images, Amsterdam: p. 266-269
John Marshall, Frye Island(USA): p. 282
Radiostation Heart, London: p. 287
Marco Okhuizen/HH, Den Haag: p. 289
John Carmean, Gainsville, Florida: p. 290l
Hansen/Nationale Beeldbank, Rotterdam: p. 2-3 van online Theorie-overzicht

Literaire teksten:
p. 116: Joke van Leeuwen, *Heppie,* www.plint.nl
p. 239: Jeff Kinney, *Het leven van een loser, deel 1*. De Fontein, Utrecht 2009, p. 1 en 10
p. 240: Francine Oomen en Annet Schaap, *Hoe overleef ik de brugklas?* Querido, Amsterdam 2012
p. 241-243: Marian Hoefnagel, *Doe normaal!* Uitgeverij Eenvoudig Communiceren, Amsterdam 2011, p. 8-10, p. 11-12
p. 248: Johanna Kruit, in: Ted van Lieshout (red.), *Ik wil een naam van chocola.* Querido, Amsterdam 2009, p. 82
p. 251-252: Simon van der Geest, *Spijkerzwijgen.* Querido, Amsterdam 2015.
p. 253-254: Alan Durant, *Dubbelspel*. Uitgeverij Eenvoudig Communiceren (Schaduw-reeks), Amsterdam 2007, p 15-18
p. 255-256: Emiel de Wild, *Broergeheim*. Leopold, Amsterdam 2013, p. 66-68
p. 258-261: Mirjam Mous, *Goed fout!* Van Holkema & Warendorf, Houten 2010, p. 26-27, p. 6-7, p. 110-111
p. 261-265: Lydia Rood, *Ali's oorlog*. Leopold, Amsterdam 2014, p. 7-9, p. 103-105
p. 266-267: Edward van de Vendel, *Superguppie*. Querido, Amsterdam 2003, p. 21
p. 270-273: Gerard van Gemert, *Vormverlies* (De Voetbalgoden 14). Clavis, Amsterdam 2015, p. 73-74, p. 88
p. 274-275: Fred Diks, *Wesley Sneijder: van pupil tot prof.* Kluitman, Alkmaar 2008, p. 18-19

LEERWERKBOEK NEDERLANDS 6E EDITIE **1 VMBO-BASIS**

GEPERSONALISEERD LEREN

Bij dit boek hoort een digitale leeromgeving
met interactieve opdrachten in diverse leerroutes,
overzichtelijke dashboards en een uitgebreide toetsmodule.
Zo wordt gepersonaliseerd leren mogelijk gemaakt.

Noordhoff Uitgevers

www.nieuwnederlands.noordhoff.nl

ISBN 978-90-01-88061-3